

ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΡΑΚΛΗ ΚΑΙ ΡΕΝΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ — χωρίς αλλοίωση, χωρίς δέσμευση, χωρίς σκοπιμότητα, χωρίς διείλα, χωρίς λογοκρισία, από τὸν Ρ. ΔΙΑΔΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ «ΑΡΙΣΤΕΡΑ». **Συζητοῦν :** ὁ Ρένος Ἀποστολίδης με τὸν Μίκη Θεοδωρίδη, ἀρχηγὸ τῶν Λαμπράκηδων, καὶ τῆς «Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς» τῆς Ε.Δ.Α. Ἐξετάζονται τὰ θέματα : 1. Βασικὲς θέσεις τῶν Νέων Ἑλληνικῶν. 2. Πολιτικὴ καὶ Τέχνη. 3. Ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία. 4. Ἐξόδος ἀπὸ τὸ Ν. Α.Τ.Ο. 5. Νομιμοποίηση τοῦ Κ.Κ.Ε. 6. Δύναμη ἢ ἀδυναμία τῆς «Δεξιᾶς». Ἀντοχή καὶ «ιδανικά» τῆς «Ἀριστερᾶς». 7. Ἀδυναμίες τῆς «ἀριστερῆς» πολιτικῆς λογικῆς. 8. Πολιτικὴ καὶ ἐπανάσταση. 9. Λογικὴ τῆς «Δεξιᾶς» : ἔνα πτώμα στὴν Ἀμερικὴ καὶ ἔνα πτώμα στὴ Θεσσαλονίκη (Κένεντυ-Λαμπράκης). «Στρώνω κάτω ἕνα πτώμα καὶ λέω ἴσα με δῶ!» 10. Ἀνοιχτὴ συνεργασία τοῦ Παπανδρέου με τοὺς Λαμπράκηδες, ἀπὸ τὸ 1963. 11. Δάθνη τῆς «ἀριστερῆς» τακτικῆς : ὁ χασάπης τοῦ '44, «σωτήρας» τῆς «Δημοκρατίας» τὸ '64 !.. 12. Ὁ Παπανδρέου λακίς τῶν Ἀγγλων. Ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ : «Ἡ Ἑλλάδα θὰ περνοῦσε στὸ Σοσιαλισμό, ἂν δὲν ἦμουν ἐγώ ! 13. Τί ἦταν τὸ Ε.Α.Μ. Γιατί βρεθῆκαν ὅλοι σύμφωνοι στὸν στραγγαλισμὸ του. 14. Ἀνιάτος πολιτικὸς καιροσκοπισμὸς καὶ ἀντιδραστικὸς κονφορμισμὸς τῆς «Ἀριστερᾶς». 15. Ποιὸς εἶναι ὁ Ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ. 16. Πῶς ἐνεργεῖ ἡ «Δεξιὰ». 17. Ὁ Ἀϊζενχάουερ στὴν ἑλληνικὴ βουλή, με ἀνοχὴ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐκπροσώπων καὶ τῆς «Ἀριστερᾶς» !.. 18. Ἐθνικὸ φιλότιμο δὲν ἔχουν ὄχι μόνο οἱ πνευματικοὶ μας ζευτί-

λες παρὰ καὶ οἱ πολιτικοὶ μας ζευτίλες ὁλων τῶν παρατάξεών μας. — **ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ.** Ἀριστουργηματικὸ διήγημα τοῦ φιλλανδοῦ Ἀρβιντ Γάιρνεφελντ μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν Τῶνη Μπρούσαλη: Τὸ δῆναιο τοῦ Βίγκο. Κι ἔλλα Ἐνάρθμα τοῦ Ἡρακλῆ Ἀποστολίδη. Ποιήματα : Πάρι Τακόπουλου. — **ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ**, ποὺ κρίνονται : Ἡ «διαμαρτυρία» τῶν 22 ἀριστερῶν διανοοῦμενων, πρὸς τὸν πρόεδρο τῆς Ε.Σ.Ε.Δ., γιὰ τὴν καταδίκη τῶν Σινι-άφσκι-Ντάνιελ. — **ΑΝΑΤΙΝΑΣΗ ΘΡΥΛΩΝ.** Στρήπτηζ τοῦ νάνου δικτάτορα τῆς Τετάρτης Αἰγούστου, μέσα ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ ἐξομολογητικὰ «κείμενα» : Κριτικὴ τοῦ Ἡμερολογίου Μεταξά, πρὸ τὸν Ρ. — **ΜΕΛΕΤΗ.** Ἐνα ἀποκαλυπτικὸ κείμενο, γιὰ τὴν ἀπίθανη «ἀνοργανωσία» καὶ φαυλότητα τῆς Δεξιᾶς, ἀπὸ τὸν κατεροχὴν ἀρμόδιο καὶ γνώστη τῶν πιδ ἀπὸρρητων ἐντεσσοῦ τῆς, τὸν Γ. Γεωργαλά, διευθυντὴ τῆς Σοβιετολογίας, ποὺ ἐδίωξε ἡ «κυβέρνηση» Παπανδρέου : Ὁ ἀντικομμουνισμὸς στὴν Ἑλλάδα, με πολλὰ στοιχεῖα ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἔρχονται σὲ φῶς. — **Ο ΑΛΛΟΣ ΚΟΣΜΟΣ**, δηλαδὴ ἡ Ἀμερικὴ, καὶ πληθωρικὰ θέματά τῆς, οἱ βαθεῖες ἀντινομίες, ὁ ἐξοντωτικὸς ρυθμὸς τῆς, μὰ μαζὶ καὶ ὁ ἀντικομφορμισμὸς τῆς — καὶ **ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΙ ΑΚΡΟΑΜΑΤΑ**, ἀπὸ τὸν Πάρι Τακόπουλο. — **Σκίτσα, βινιέττες, σύμβολα, χιονομοριστικές διαφημίσεις κ.λ.π. :** Δάβρης, Δαβίας, Σόφη Ζαραμπούκα, Μπούκη Θεοδοσιάδου καὶ ἕνας ἄγνωστος φιλλανδός. — **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :** Βιβλία καὶ περιοδικὰ ποὺ λάβαμε (α-ω), ὡς τίς 28 Φεβρουαρίου.

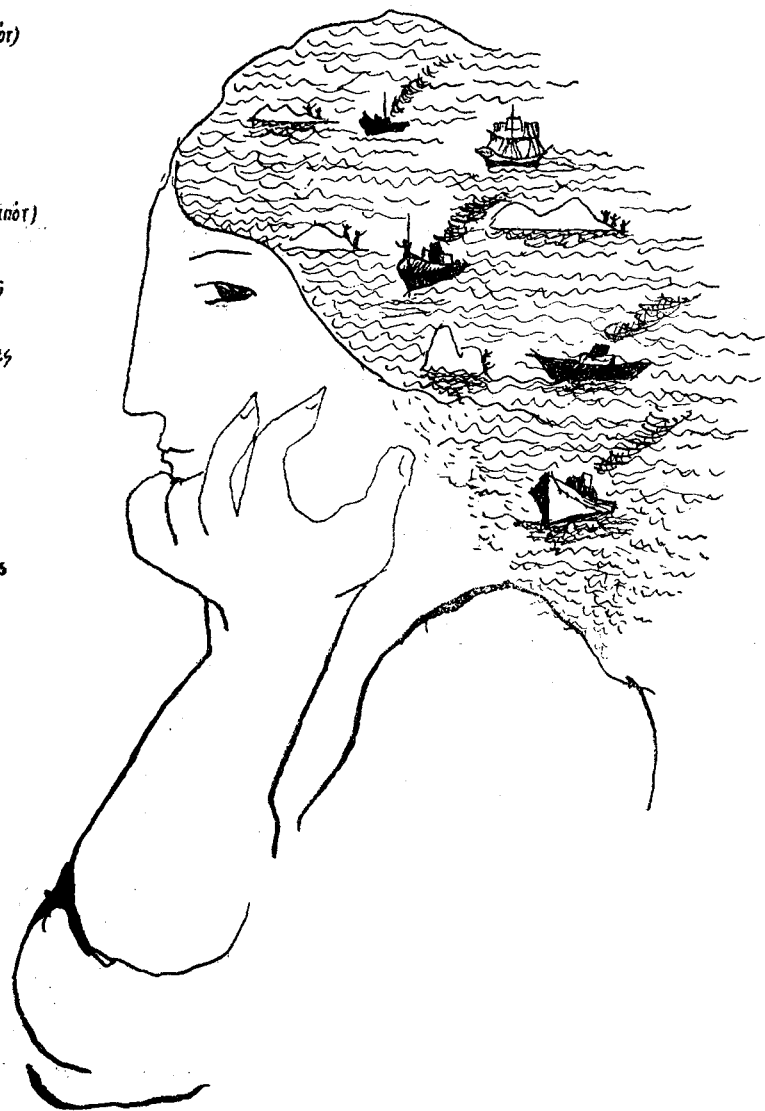
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ

Πού ἀρμυγίγει ὁ νοῦς σας;
Στὴν Ἰταλία,
ΤΣΣ ΕΡΜΗΣ
ΤΣΣ ΠΗΓΑΣΟΣ
ΣΣ ΑΤΡΕΥΣ
(γιά ἐπιβάτες καὶ χέρι-μπαρ)

Στὴν Κύπρο;
ΤΣΣ ΠΗΓΑΣΟΣ
ΣΣ ΑΤΡΕΥΣ
(γιά ἐπιβάτες καὶ χέρι-μπαρ)

Στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου;
ΜΝ ΣΕΜΙΡΑΜΙΣ
Διήμερες καὶ πενθήμερες
κρουαζιέρες

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 2
ΠΕΙΡΑΙΑΣ
410-562, 477-946, 475-635

ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΡΕΝΟΣ ΗΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ : ΠΑΡΙΣ ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, 318-483

*Τλη, έντυπα κ. λ. : Ρένος 'Ηρ. 'Αποστολίδης. 'Εμβάσματα, έπιταγές, συνδρομές : Βία Ρ. 'Αποστολίδης, Μηθύμνης 43 / ε', 'Αθήναι 823, τηλ. : 846-977, 318-483. *Τλη άνθολογιών : 'Ηρακλής Ν. 'Αποστολίδης, Μηθύμνης 48, τηλ. : 876-053. 9-1, 5-8 μ.μ. Γραμματεία-διαχείρισις : Σοφοκλέους 5 / ε', γραφεία 6-8, 'Αθήναι 122, τηλ. : 318-483. 9-1, 5-8 μ.μ. Τυπογραφεία : Χρ. Μανουσαρίδης, Κωλέττη 24, 628-263. Κλισέ : Θέμος Χατζηωάννου, Χρυσοσπηλιώτισσας 7 / γ', 235-490. Πίσεις έξωφύλλου : Μηνάς Μυρτίδης, Καλλιδρομίου 48, 614-426. Βιβλιοδεσία : Μαργ. Δημητρομανολάκη, Πέλοπος / 'Α-κροπόλεως 48, 571-996. - Τό περιοδικό είναι μηνιαίο. Βρίσκεται στά περίπτερα, στά ύποπρακτορεία έπαρχιών του Νέου πρακτορείου έφημερίδων και περιοδικών, και τά βιβλιοπωλεία. Τιμή του τεύχους αυτού : δρχ 15. Συνδρομές, μόνο προπληρωτέες, 12 τευχών της ίδιας τιμής : 180 δρχ για την 'Ελλάδα, 250 για τό έξωτερικό. — Χειρόγραφα δέν επιστρέφονται, δοκίμια δέν δίδονται, άνάτυπα δέν γίνονται. ΤΝΕ έχουν ιδίαν άντίληψιν εύθνης και δέν θεωρούν ότι «καλύπτονται» ως πρός αυτήν με την ύπογραφή όποιουδήποτε άλλου. — Κείμενα δίχως ύπογραφή είναι όλα του Ρ. Α. — 'Επιτρέπεται έλευθέ-ρως ή αναδημοσίευσις όποιουδήποτε κειμένου (ΤΝΕ δέν άντιλαμβάνονται την έννοια : πνευματική ί-διοκτησία), υπό τόν μόνον όρο : της παραπομπής εις ΤΝΕ. — Δωρεάν και τιμής ένεκεν δέν δίδονται.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

'Αθήναι, Μάρτιος '66

ΤΕΥΧΟΣ 3

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

- χωρίς άλλοίωση
- χωρίς δέσμευση
- χωρίς σκοπιμότητα
- χωρίς δειλία
- χωρίς λογοκρισία

ΕΧΩ ΕΝΑ ΦΙΛΟ — μάλιστα τόν επέκρινα στο προηγούμενο τεύχος ! — που συνη-θίζει να λέη για μένα, πώς αν δεν είμαι τίποτ' άλλο, πάντως είμαι σπουδαίος έ-θνικός φρονηματιστής! Και πώς αν του πέρναγε απ' το χέρι — μπορεί και να του πε-ράσει, αν δήτε κυβέρνηση Μαρκεζίνη ποτέ σ' αυτό τόν Τόπο — θα με διώριζε, έν λευ-κῶ, έθνικό φρονηματιστή! Και θα μου 'δινε όλα τα μέσα, να φρονηματίζω λείει το έ-θνος, μ' όλη την έμπνευσή μου έλεύθερη!.. Είν' ένας νέος, που και ουσίας κ' έλαττω-μάτων δέν στερείται, και δέν ξέρω με ποιο άπ' τα δυο με βλέπει τάχα έθνικό φρονη-ματιστή και θα μου 'δινε τα μέσα να φρονηματίζω, αν του πέρναγε απ' το χέρι. Μάλ-λον με τα έλαττώματά του με βλέπει περίπου, δηλαδή, έγώ θα «φρονηματίζω», κι αποπάνω ό χορός καλά θα κρατή περίπου, δηλαδή, έγώ θα «φρονηματίζω» με λόγια - και τα λόγια θα μένουν λόγια, αλλά «ώραϊα λόγια», μεγάλα λόγια, συναρπαστικά!

1 Σπύρος Ζουρντζής, διευθυντής της Προοπτικής, του «Κόμματος των Προοδευτικών» του κυ-ρίου Μαρκουζίου. Βλ. ύποσ. 6, σ. 92. Και επί τη ευκαιρία : Γράφοντας μισθοφόρους, με Λειψίας, έτσι, δέν έννοούσα βέβαια μισθοφόρους με άπλᾶ. Κάτι σημαίνουν, ως γνωστόν, οι διακρίσεις αυ-

Ἔτσι ὁ λαὸς θὰ ἐνθουσιάζεται καὶ θὰ ἐπευφημῇ, καὶ καλὰ ἀποπάνω θὰ κρατῇ ὥστος οἱ ὅποιοι θὰ κρατῇ!..

Τὸ παράξενο εἶναι, πὼς ἐγὼ θὰ δεχόμουν παραταῦτα...

Λοιπὸν, ἂν ἤμουν τώρα ἐθνικὸς φρονηματιστὴς — ἀφοῦ μπορούμε νὰ κάνουμε μιὰ ὑπόθεση χωρὶς νὰ πληρώσουμε κανένα φόρο — θάστηνα ὠραῖα πράγματα αὐτὸ τὸ μὴν! Μπορῶ, γιὰ γοῦστο, νὰ σᾶς πῶ μερικά. Λογουχάρη: Πόσα ἀντάρτικα εἶχαμε τὸ 21; πόσα λημέρια; πόσους καπετανέους — καὶ ποιούς; καὶ μὲ πόσα παλληκάρια ὁ καθένας τους; καὶ σὲ ποιές κορφές; ποιές κλεισοῦρες κράταγαν; τί ἔκαναν; πὼς περνοῦσαν;.. Καὶ θάπαιρνα λοιπὸν ὅλα τὰ παιδιὰ τῶν ἐλληνικῶν σχολείων! Θὰ τὰ μοίραζα σὲ ἀντίστοιχες ὁμάδες. Θὰ ὀνομάτιζα *Κολοκοτρώνηδες*, *Νικηταράδες*, *Ἀντρούτσους*, *Μιαοῦληδες*. Θ' ἀνακτάωνα καὶ τὶς ἐποχές, καὶ τοὺς χρόνους: θὰ βάφτιζα καὶ *Διάκους*, καὶ *Κατσώνηδες*, κ' *Αἰτωλοὺς Κοσμᾶδες*, *Κατσαντώνηδες* καὶ *Παπαφλέσσες*, *Τζαβέλαινες*, *Σουλιώτισσες* καὶ *Μπουμπουλίνες*, καὶ θὰ τοὺς ἔδινα τσοῦρμα, παλληκάρια τοῦ καθενός, ὅσ' ἔχε ὁ συνονόματος, καὶ λημέρια τοῦ καθενός, ὅπου ἔχε ὁ συνονόματος! Κάθε κλαρί καὶ κλαράκι θὰ τὸ φόρτωνε τσαμπιά παιδιὰ — θὰ ξόδευε λεφτά, ὅχι ἀστεία (πὶὸ σπάταλα κι ἀπὸ τὸν κύριο Παπανδρέου), καὶ θ' ἀνέβαζα, μὰ τὸ θεό, τὸ μῆνα αὐτό, στὶς κορφές καὶ στὰ κράκουρα, ὅλο τὸ ἄνθος καὶ τὸν πυρετὸ πού βράζει μὲς στὸν Τόπο!.. Θάστηνα ἓνα τερατῶδες πρόγραμμα βιωματικῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἱστορικῆς στιγμῆς — ἰδανικῆς καὶ συνθετικῆς μάλιστα ἐπαναλήψεως, ἀφοῦ θάκλεινα ὅλους τοὺς χρόνους καὶ τὶς φάσεις τῆς γενεσῆς μας μὲς σὲ μιὰ στιγμὴ, μὲς σὲ λίγες μέρες αὐτοῦ τοῦ Μαρτίου, σὰν τὶς λίγες ἐκεῖνες μέρες τοῦ ἄλλου Μαρτίου, πρὶν 145 χρόνια!..

Τὰ παιδιὰ θὰ μ' ἀκολουθοῦσαν. Οἱ γονιοὶ μπορεῖ νὰ φώναζαν: πὼς θὰ κρώσουν, θὰ κακοπάθουν, τί πράματα εἶν' αὐτά; *τρελλαθήκαμε* τώρα, στὰ βουνὰ χειμῶνα καιρὸ; πάει, *τρελλάθηκε* αὐτὸ τὸ κράτος!.. Μὰ ἐγὼ δὲ θάκνω τίποτα τὸ ὑποχρεωτικό. Δὲ θάβγαζα ἓνα νόμο πού νὰ ὑποχρεώσῃ, ἀλλὰ μὲ πονηριὰ ρωμείκη, χωρὶς κανένα καταναγκασμό, θὰ πετύχαινα κείνο πούχω στὸ νοῦ μου: Θὰ ξεσήκωνα τὸ νοῦ τῶν παιδιῶν — σ τὰ π α ι δ ιὰ θὰ βασιζόμουν! Δὲ θάλεγα: «εἰν' οἱ γονεῖς ὑποχρεωμένοι νὰ μοῦ τὰ στείλουν». Τρέμω μὴ μ' ἔλεγαν... «φασίστα», γιὰ τέτοιους νόμους πού «παίρνουν ἀπ' τὴν ἀγκαλιά τὰ παιδιὰ τῆς μάνας» — ἤ... «γενίτσαρο»! Ὁχι. Θάλεγα, μόνο, πὼς εἰδικὰ γιὰ τὴν ὑπόθεση αὐτή, τῆς ἱστορικῆς ἐπαναβιώσεως τῆς γενεσῆς μας, γιὰ εἰκοσι μόνον μέρες αὐτοῦ τοῦ Μαρτίου — κ' ἴσως κάθε Μαρτίου, πού *ξανανθίζουν* τὰ κλαριά καὶ βγάνει ἡ γῆς χορτάρι — αἶρω ὅλες τὶς διατάξεις πού θεωροῦν τοὺς ἀνήλικους ἀνίκανους πρὸς δικαιοπραξίαν καὶ, ἄρα, ὅποιο παιδί θέλει, καὶ μοῦ δηλώνει, ἢ δήλωσῃ κ' ἢ θέλησῇ του εἶναι σεβαστὴ, καὶ παίρνει φύλλο πορείας, γραμμὴ γιὰ τὸ Βαλτέτσι, ἂν θέλῃ, ὅπου ὁ *Κολοκοτρώνης*, γιὰ τὸ Σούλι, ἂν θέλῃ, ὅπου ἡ *Μόσχω Τζαβέλλα*, γιὰ τὰ Πέντε Πηγάδια, πού πολεμᾷ οἱ *Μποτσαρέοι*, γιὰ τὴν Ἀλαμάνα, πού λείπουνε τοῦ *Διάκου* παλληκάρια, γιὰ τοῦ *Καραϊσκάκη* τὸ στρατόπεδο στὸ Φάληρο, γιὰ τοῦ *Κανάρη* τὰ δυὸ πυρπολικά, γιὰ πλήρωμα τῆς *Μπουμπουλίνας* — πού δὲν ἀστειεύεται!..

Θ' ἄφηνε τοὺς γονιοὺς νὰ φωνάζουν. Ἀσπιρῖνες κι ἀντιβιοτικά θὰ ἐπέτρεπα στοὺς

τὲς ἐδῶ — καὶ τὸ ξέρουν οἱ φίλοι, πολὺ καλά. Θὰ ἤμουν σαφέστερος, τάχα, ἂν ἔγραφα: οἱ ἀπολογητὲς θέσεων ἀλλοῦ (ὅχι δικῶν τους); Ἡ: τ' ἀηδονάκια; Καθὼς ὁ Λένιν, γιὰ διάφορους λογάδες, πού «ἀνέλυαν» τὶς θέσεις του πρὸς τὸ λαὸ, ὕστερα ἀπ' τὶς δυὸ ξερὲς κουβέντες του — μιὰ κι ὁ λαὸς τὰ θέλει πάντα ἀγλαφυρά!.. Ἐγραφα, ὅσο γινόταν πὶὸ κοντὰ στὴν πραγματικότητα, *μισοφόροι*, ἀφοῦ γιὰ μάχη ἐντέλει πρόκειται — ὅχι γιὰ διάλογο, ὅταν κολλιέται γιὰ «εἰσηγητὴς» στὰ *Νέα Ἑλληνικά* ὁ κ. Παπαληγόρας τῆς *Ε.Ρ.Ε.* (σὰ νὰ μπορούσε ποτὲ νάταν «εἰσηγητὴς» τῶν *Νέων Ἑλληνικῶν*, ἐπὶ ὁποιοῦδήποτε θέματος, ἀνθρώπος κομματικὸς, ὁποιοῦδήποτε κόμματος) — καὶ στὶς μάχες ὑπάρχουν *mercenarii*, τοὺς ὁποίους γενναῖο ποτὲ δὲ λογίζονταν νὰ χτυπᾷ οἱ ἐφιπποὶ ἄρχοντες (δηλαδὴ: οἱ τοῦ λόγου τῶν κύριοι, ὅπως τοὺς λέγανε — κι ἀπ' ὅπου βγήκε δὲ καὶ τὸ λαϊκὸ τουλόγου σου, παναπῇ: κύριος τοῦ λόγου σου, τῆς προσταγῆς ἢ τῆς ἀποφάσεώς σου, ἄρα ἀνεξάρτητος, αὐθεντής). Λίγη ἐτυμολογία — καθὼς θάλεγε ὁ φίλος Φόρης στὸ φίλο Ζουρνατζή — ποτὲ δὲ βλάφτει. Καὶ λίγη ἱστορία, λέω γώ, ἐπίσης.

γυλιούς, γιὰ τὰ κρυολογηματάκια - καὶ θὰ ξεσήκωνα ἀληθινὰ τὸ Μάρτη αὐτὸ τὸν Τόπο!.. Μὰ μετὰ τὰ παιδιὰ; Ναι, μετὰ τὰ παιδιὰ!.. Θάβρισκα καὶ κάμποσους τρελλοδασκάλους, ἔτοιμους γιὰ τὸ *Κρυφὸ Σκολεῖο* σὲ κάθε λημέρι - κάπου καίει μέσα τους μερικὸν ἀκόμα τέτοια τρελλή φλογίτσα, μὰ τοὺς τὴν καταθάβουνε τῶν ἔρμων, κ' ἔτσι ἐνῶ ἔχουμε τόσους ἐθνικοὺς φρονηματιστὲς δίπλα μας, καὶ τοὺς ἀγγίζουμε, τοὺς τσαλαπατᾶμε κάθε μέρα, δὲν τοὺς ξέρουμε (μονε τοὺς κατῆδες χρυσώνουμε, οἱ «παιδαγωγοὶ» κ' οἱ «ἐλευθερωτές», γιὰ τὸ νόμο μετὰ τὸ μέρος μας - ἄλλο πού δὲν τὸ καλοπετύχαμε καὶ δαῦτο, γιὰτὶ κ' ἐκεῖ φέγγει ἀκόμα τοῦ Τερτσέτη ἡ σιωπηλὴ φλογίτσα σὲ καμπόσους)!.. Θὰ χρησιμοποιοῦσα καὶ τοὺς τρελλοποιητὲς! Θὰ τοὺς βλέπατε νὰ ξαναπαρθενεύουν, ξαναγκαλιασμένοι σὰ στὴν πρώτη μήτρα, ὅπου πάντα ἀγκαλιασμένοι τραγουδοῦν ὅλοι οἱ ποιητὲς μαζί τὸ "Ἐνα!..

"Ὅρε καὶ τί θὰ κάναμε - τί θὰ στήναμε, τί φωτιά θ' ἀνάβαμε δωμέσα!.. Γιὰ τοὺς «οἰκονομολόγους»; Μιὰ φορὰ θὰ γλυτώναμε, νὰ μένουν ἡσυχοὶ, καμμιὰ κατοσταριά χιλιάδες ὥρες ἀγονίας ἐπενδύσεως γιὰ ξεροδιδασκαλία τῆς σύγχρονης ἐθνικῆς μας ἱστορίας!.. Ἀλλὰ μὴ μᾶς σκοτίζουν τώρα οἱ ψευτοοικονομολόγοι μας. Αὐτοὶ δειχτήκανε πιὸ σπάταλοι κι ἀπ' τὰ πιὸ σπάταλα ὄνειρά μας - ἄστε τοὺς νὰ ψελλίζουν, οἱ κηφήνες, οἱ ἄφτεροι, οἱ ἄψυχοι, οἱ ἀνεπείριστοι στὸν ἄνθρωπο καὶ στὸ κενὸ «οἰκονομοῦντες» ὅλο τὸ θρασύτερο κενό!.. «Φοροφυγάδες» εἴμαστε, στὸ κάτω-κάτω, μετὰ τὸ ὄνειρά μας, γιὰ νὰ τοὺς φοβόμαστε; Δὲν τὰ φορολόγησαν ἀκόμα, κι αὐτά, μετὰ δικτατορία - καὶ δὲ θὰ τοὺς περάσῃ!

Λοιπόν, θὰ ξανάστηνα τὸ 21 μετὰ τὰ παιδιὰ!.. Στὰ ψέμματα;.. "Ἡ στὰ πολὺ-πολὺ ἀλήθεια;.. Πάρτε τὸ ὅπως θέλετε! Μὴ μοῦ κόβετε μόνο τ' ὄνειρό μου, μετὰ «ἀλήθειες» σας πού δὲν ἔχουν φτερά, μετὰ ψέμματα πούχουν πολλὴ σαβούρα! Δὲ θὰ μοῦ δίνετε, εἶπατε, πιστώσεις ἐν λευκῷ, νὰ τίς σπατάλῃσω; "Ἐ, ἀφῆστε μας ἡσυχους λοιπόν, νὰ τίς σπαταλήσουμε ὥραϊα - καὶ μετὰ τὸ ἀζημίωτο, στὸ τυπωμένο χαρτί! "Ἐγὼ τὸ πληρώνω - ἐσεῖς τὸ πληρώνετε;..

Καὶ τί νοήματα ὀλοζώντανα, πύρινα, θὰ στήναμε!.. Νά, τώρα λογουχάρη, σκέφτομαι: Μοῦ γράφει μιὰ καλὴ νέα ἀπ' τὸ Παρίσι, πού δὲν τὴν ξέρω: *Ποιός εἶναι ὁ δῆμος ὁ Ρ;* *Τί ἐπραξε καὶ γιὰτί τὸ ἐπραξε;* *Τί ἔκανε μέχρι τώρα;* *Ποιὸς εἶχε φίλους;* *Εἶστε ἀπόλυτα ἡσυχος;* *Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατηγόρου εἶναι ἀπὸ τὰ ὀδυνηρότερα κι αὐτὸς πού τὸ κάνει, ἂν εἶναι καθαρὸς, θὰ πρέπει νὰ πονᾷ πολὺ. Χρέος σας. Ἀλλὰ χρέος σας ἀκόμα νὰ παρουσιασθῇτε, νὰ ἐξηγήσετε. Ποιὸς ἦσαστε μέχρι τώρα;* *Ποιός εἶν' ὁ ἄνθρωπος πού ξαφνικὰ ὑψώνει μιὰ ἀληθινὴ κραυγὴ;*.. Κ' ἐγὼ θυμόμουν, καθὼς τὸ διάβαζα, τοῦ Πάλλη τὸν Κανάρη, πού δίνει σὰ θεώρημα τὴν ἀπόκριση:

"Ὀλὴ ἡ βουλὴ τῶν προεστῶν στὸ μῶλο συναγμένη
εἶπε πῶς ὄξω στὴ στεριά τοὺς Τούρκους θὰ προσμένῃ.

Τότε ἔβγαλα τὸ φέσι
καὶ νὰ μιλήσω θάρρεψα προβάλλοντας στὴ μέση:

« — Τίποτα, ἀρχόντοι, δὲ φελᾷ. Μονάχα τὸ καράβι! »
Σὰ μ' ἄκουσε ἕνα ἀπ' τὰ τρανὰ καλπάρια μας ἀνάβει
καὶ τὸ φαρμάκι χύνει:

« — Ποιὸς εἶναι αὐτός, καὶ πῶς τὸν λέν, πού συμβουλὲς μᾶς δίνει; »

Νά τὰ Ψαρὰ πῶς χάθηκαν. Κ' ἐγὼ φωτιά στὸ χέρι
πῆρα καὶ πέρα τράβηξα κατὰ τῆς Χιὸς τὰ μέρη
κ' εἶπα ἀπὸ κεῖ — δὲ βάσταξα! — μετὰ χεῖλια πικραμένα:

«Νά πῶς μετὰ λέν ἐμένα!»

2 Εἰρήνη Γαρμπῆ, 24, rue Desbordes, Valmore, Paris, XVI. 7-2-66. Προσθέτει: *Συγχωρεῖτε με' εἴσετε δώσατε τὸ δικαίωμα' μᾶς προκαλέσατε, θάλεγα, νὰ ζητοῦμε τόσα πολλά. Κρατᾶτε γερά καὶ συνεχίστε τὸ περιοδικό. Υ. Γ. Ὁ πληθυντικὸς καλύπτει προσωπικὴ ντροπαλὸσύνῃ καὶ ἀτολμία, ἀλλὰ καὶ γνώμες ἄλλων ποιητῶν.*

Δέν εἶναι μεγάλο ποίημα, κι ὁ Πάλλης δέν ἦταν δά καθαυτό ποιητής. "Ὁμως ποιη-
τὴς εἶν' ὁ καθένας σέ μιὰ στιγμή πού κάτι λαμπαδιάζει μέσα του — εἴτε συναίσθημα
εἶναι εἴτε νόημα — καί καίγεται μονόφλογο, μ' ὅλα τὰ ζώπυρα τῆς ὑπαρξέως του, σέ
λόγο καίριο κ' ἐλάχιστο. Λοιπόν, εἶναι δωμέσα τὰ δυὸ πυρπολικά τοῦ τρελλοΚανάρη
μας - ἦταν τρελλὸς ξέρετε αὐτός, δέν ἦταν σοβαρὸς καί συνετὸς οἰκονομολόγος! Αὐ-
τὸς ἦτανε τόσο τρελλός, πού πῆρε καθάρη φωτιά στὸ χέρι τὸ ἴδιο τὸ κορμί του (κι
ὄχι χεῖλια πικραμένα, Πάλλη μου, ὁ ἄντρας μὲ τὸ θάνατο μέσα του) καί πῆγε μόνος
του νὰ βάλῃ μπουρλότο, κ' ἔβαλε, στὴν τούρκικη ἀρμάδα! Λοιπόν, εἶναι τὰ δυὸ πυρ-
πολικά μέσα· ἀλλὰ τὸ νόημα, πού θὰ στηνότανε πὺρ πύρινο κι ἀπὸ τὰ δυὸ πυρπολι-
κά, κι ἀπ' τὴν πυρπολημένη ἀρμάδα, μὲς στὴν πυρπολημένη παιδικὴ καρδιά, πού θ'
ἄναβα κ' ἐκεῖ, κατὰ τῆς Χιὸς τὰ μέρη, θάταν τὸ ἐξῆς πρῶτο νόημα - πρῶτο γιὰ ὅ-
λες τίς φωτιές πού πρέπει νὰ στηθοῦν σ' αὐτὴ τὴ Χώρα: Ταυτότητα εἶν' ἡ πράξις
μας. Ἡ πράξις ὀρίζει τὸ παρόν. Ἡ Ἱστορία ἀρχίζει πάντα. Καμμιά ἱστορία δέν
προϋπάρχει. "Ὅλος ὁ κόσμος εἶναι στὰ χέρια σας - κι ἄς μὴν εἴστε προεστὸς, ἄς
μὴ σᾶς ξέρουνε οὔτε πῶς σᾶς λέν, κι ἄς εἶναι μπρός σας οἱ θεόρατες πλῶρες τῆς φο-
βερῆς ἀρμάδας, κι ἄς μὴν ἔχετε παρὰ μιὰ φελοῦκα, πού τρίζει καί βαριαναστενάζει,
δέν ξέρεי κἂν ἂν θὰ φτάσῃ νὰ καῖ, κι ἄς μὴν εἴστε παρὰ μόνος, μόνος ναί, ἀλλὰ μὲ
τὸ θάνατο μέσα σας, μόνος ναί, ἀλλὰ πάνω ἀπὸ τὸ θάνατο γιὰτὶ ἄντρας - λοιπόν πολ-
λοὶ ὄχι μόνος, γόμωση τρομερὴ μονάχος σας, ὄχι μόνος, ταυτότητά σας ἡ φωτιά πού
κουβαλᾷτε νὰ βάλετε, τὸ κορμί σας πού καίγεται, ἡ καρδιά σας πού καίγεται μονό-
φλογο, ἡ καρδιά πού μπορεῖ νὰ κάψῃ χίλιες ἀρμάδες, μπορεῖ νὰ σβήσῃ χίλιους ἀρι-
θμούς, χιλιάδες «μέσων» πού λείπουν, χιλιάδες «δεδομένων», μυριάδες «προϋποθέσε-
ων» πού ἀπουσιάζουν!.. Δὲ λέω, κοπέλλα μου, πῶς ἡ Ἱστορία γίνεται μόνο μὲ φλό-
γα κι ἀπὸ μοναξιά. Μὰ λέω πῶς μὲ λέν ἐμένα, πῶς σὲ λέν ἐσένα, πῶς τὸν καθένα
μας μπορεῖ νὰ λέν, ἅμα ἔχῃ φλόγα καί θέλῃ πράξῃ, καί γιὰ ταυτότητα δὲ νοιάζεται
τῆς πράξης του, γιὰ ὄνομα δὲ νοιάζεται παρὰ τοῦ ἔργου του, γιὰ τὸ πῶς τὸν λέν δὲ
νοιάζεται ἀφοῦ τὸ τί του ἔστησε φλογερὸ μὲς στὸν κόσμο, καί κ ὁ σ μ ο ἀλήθεια ν'
ἀρχίζει ἀπ' αὐτόν.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι θεός, λέει ὁ στίχος τοῦ Πάλλη. Κι ἀρχινᾷ ἡ Ἱστορία ἀπ' αὐτόν,
ὅποτε δὲ φοβηθῇ τὸ θάνατο, ὅποτ' Ἐλευθερία καί Καλὸ θελήσῃ πέρα καί πάνω ἀπ'
τὸ κορμί του, πέρα καί πάνω ἀπ' τίς πελώριες πλῶρες πού τὸν συντρίβουν - πέρα καί
πάνω ἀπ' τὴν κατάμαυρη καρίνα, πού σκίζει πέλαγα τῶν ζωντανῶν μὲ θάνατο!..

(Η) Α ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΞΑΝΑΒΡΟΥΜΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ, ἐπαναλαμβάνω-
νοντας τὴν κίνηση πού σιγά-σιγά τὸ συνιστᾷ καί τὸ ἐξαπολύει μὲς στὸν ἑλλα-
δικὸ χῶρο... Εἶναι, κατ' ἀρχήν, ἐν' ἀνέβασμα στὶς κορφές καί στ' ἀπρόσιτα. Ὑστερα
μιὰ κρυφὴ συνδεσμολόγηση, μπαῖράκι μὲ μπαῖράκι, λημέρι μὲ λημέρι, ἀητοφωλιά μ'
ἀητοφωλιά, μὲ φλόγες παράξενες πού γυροφέρνουν, κι ἀνάβουν τὸ κεράκι ἐδῶ, ξανα-
νάβουν τὸ κεράκι πούσβησε παρέκει, φυσᾷν μὲς στὶς κλεισμένες χούφτες τῇ λίγῃ θρά-
κα π' ἀπόμεινε δίχως φλόγα, μὲ «θηρησκευτικὸν» τάχα μένος, καί «γιὰ τοῦ Χριστοῦ»,
λέει, «τὴν πίστη τὴν ἀγία», ἐνῶ γιὰ τὸ Γένος πρόκειται καί τὸν ξεσηκωμό!..

... Φυσᾷε τ' ἀγέρι καθαρὸ ψηλὰ στὰ μπαῖράκια, καί γυροφέρνουν ὥστόσο, ἀκάμαν-
τες οἱ μικρὲς σπῖθες τῆς εἰδοποίησης καί τοῦ συνενώματος, μὲς ἀπ' τὰ ράσα τὰ πεν-
τάφωχα καί τὰ ταπεινότατα... Κι ὅλο στέλνει τὸ Κρυφὸ Σκολεῖο τ' ἀφήλου, καί ὅλο
φουσκώνει ἡ θάλασσα στὰ στήθια τῶν παιδιῶν, φουσκώνουν τὰ πανιά κ' οἱ σκαρμὸι
τρίζουνε γιὰ τὰ πέλαγα... - κι ὅλο ροβολᾷνε κατὰ τὰ λιμάνια, μπαίνουνε στὸ πρῶτο
τσοῦρμo καί μπαρκέρουν, κι ὅλο ἀνηφορίζουν κατὰ τὰ βουνά, στέκουν σεμνά καί πε-
ρίφοβα μπρός στὸν καπετάνιο, μὲ σύσταση εἴτε δίχως σύσταση τῶν ἐδικῶν, καί γυ-
ρεύουνε νὰ μποῦν στὴ δούλεψη τοῦ Ἀγῶνα...

Κατοικηθῆκαν ἔτσι τὰ βουνά κ' ἐπῆξ' ἡ θάλασσα ἀπὸ σκαριά ρωμεῖκα: λίγα χρό-
νια πρὶν τὴν ἔκρηξή τὸνα τρίτο τῶν ναύλων στὴ Μεσόγειο — κατὰ τ' ἀρχεῖα τῆς Τζέ-

νοβας, τῆς Βενετιάς καὶ τῆς Μαρσίλλιας — ρωμιοὶ τὸ κράταγαν!.. Καὶ γιόμιζαν οἱ στέρνες τάλληρα - τρακόσες χιλιάδες χρυσᾶ τάλληρα μόνο τῆς Μπουμπουλίνας τίναξαν ἀφειδώλευτα γιὰ τὸν Ἀγῶνα! Λέτε νὰ τάχε βγάλει ὁ Μπούμπουλης μὲ «τίμια» μόνο ἰδρῶτα; Ἡ ὁ Μισούλης «τίμια» καὶ φιλόνομα; Μορὲ κουρσάροι ὅλοι τους, σᾶς λέω γώ, καὶ κοῦρσα τοῦ διαόλου σ' ὅλῃ τῇ Μεσόγειο!..

Τὸ πὼς λοιπὸν *δταν προστάξῃ ὁ ἄγιος ὁ Σκοπός, ὅλα στὴ δούλεψή του* — μορ' καὶ τὰ σκλαβοπάζαρα, καὶ τὰ κοῦρσα κάθε ἀγαρηνοῦ καὶ κάθε φράγκικου σκαριοῦ (μόνο ρωμεῖκο νὰ μὴν εἶναι, μόνο ἐδικοῦ μας!) — οὔτε συζήτηση! Εἶχε θολώσει τὸ Γένος, καὶ δὲν ἔπαιρνε πιά ἀπὸ λόγια! Δὲν πᾶ' νὰ φώναζε καὶ νὰ ὀρμήνευε ὁ φραγκοφορεμένος ὁ Κοραῆς ἀπ' τὰ Παρίσια του, πρῶτα λέει νὰ μορφωθῇτε κ' ὕστερα νὰ ξεσηκωθῇτε!.. Τί λὲς μορ' φαφλατά, μὲς ἀπ' τὴν κρυψάνα σου τὴν τρισασφαλισμένη!.. Φιάχνε κεῖ ἐσὺ τίς φυλλαδοῦλες σου καὶ ἀπαράτα μας ἐμᾶς στὴν καίλα μας!.. Σὰ θὰ λευτερώσουμε, θὰ σὲ φέρουμε κ' ἐσένανε — ἀν μᾶς καταδέχεται ἡ ἀφεντιά σου, τοὺς ξυπόλητους καὶ τοὺς φειριασμένους — νὰ μᾶς μορφώσῃς τουλόγου σου, καὶ νὰ μᾶς συμμορφώσῃς μὲ τὸ πάσσο σου!..

Η Α ΡΩΤΑΓΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΑ ΒΡΑΔΙ, πέστε πάνω στὸ διάσελο τῆς Κιάφας ἡ στὸ τούρτουρο τῆς Σαμονίβας ἢ στὸ μικρὸ ἀλωνάκι τῆς Ἀλαμάνας: — Καλά, κυρ-δάσκαλε' καὶ «ιδέες» ἀ π ὅ ξ ω; Τότ' ἔβραζε, μᾶς λένε, ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση — καὶ τί δὲν ἔβραζε μὲς στὸ καζάνι της, ποὺ ἀκόμα δὲν ἐξεπεράστηκε — καὶ «ιδέες» κατὰ δῶ δὲν ξέπεσαν; Τὰ συντρόφια ἀποδίπλα μᾶς κανοναρχᾶνε — μαζὶ κ' οἱ *éclairés* μας τῆς γαλλικῆς προπαγάνδας, τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, Δημαρχοὶ καὶ ἄλλοι (ζῇ ἀκόμα ἡ μαϊμού τοῦ Κωλέττη, ποὺ κακὸ φόφο νάχη!..) — πὼς, τάχα, ὅ,τι κἀναν οἱ καλοὶ καπετανεοὶ μας, «ιδέες» ἀ π ὅ ξ ω καὶ σμπέροι τοῦ Βοναπάρτη τὸ κινήσαν! Εἰν' ἀλήθεια;.. Κ' εἰν' ἀλήθεια, ἀκόμα, τὸ ποὺ προσθέτουμε τὰ συντρόφια πάλι — ποὺ ξεσκόλισαν τὸν μισέλληνα Φίνλεϋ, τὸν πρωσσο-φιλότουρκο, σάν ἐδικό τους — πὼς οἱ οἰκονομικὲς προϋποθέσεις λέει μονάχα, αὐτὲς μ ο ν ᾶ χ α «ξηγᾶνε» τὸ «θαῦμα»: νὰ τὰ βάλουμε' ἐμεῖς οἱ ψωρίληδες μὲ μιὰ Τουρκιὰ μεγαλώτατη καὶ μὲ μιὰ Ἱερὴ Συμμαχία παντοδύναμη, καὶ νὰ μᾶς περάσῃ κιόλας!.. Εἰν' ἀλήθεια; Πὼς μ ο ν ᾶ χ α;.. Κι ἀκόμα, πὼς οἱ κοτζαμπάσηδες μας λέει, ὅλο οἱ οἱ κοτζαμπάσηδες μας, ἦταν μὲ τὸν Τοῦρκο κ' ἐναντίο μας;.. Πρὶν μᾶς ἀνεβάσετε δωπάνω, γιὰ τὸ 21, μᾶς ἐλέγατε — γιὰ τὸν καιρὸ τῆς Σκλαβιάς — πὼς στὴ Μάνη, λογουχάρη, τοῦρκος δὲν ἐπάτησε, πὼς τοὺς τρέμανε τοὺς Μαυρομιχαλέους οἱ Τοῦρκοι — κι ὅχι μόνο τοὺς Μαυρομιχαλέους μὰ κι ἄλλους ρωμιούς ἀρχόντους, ποὺ δὲν τόβαλαν κάτω ποτὲ — καὶ πὼς τόσα καὶ τόσα πλερώνανε ὅλοι τοῦτοι, τσοῦρμα συντηρούσανε, καπετάνιους τρέφανε, βόλια στέλνανε, μαπούτια στέλνανε, Κατσώνηδες φυγαδεύανε ἀπ' τὸ Πόρτο Κάγιο, μὲς ἀπ' τὰ νύχια καὶ τοῦ Ἀπιστοῦ καὶ τοῦ Καθολικοῦ, καὶ τοῦ Ἀγαρηνοῦ καὶ τοῦ Φράγκου - κ' εἶχαν ἐλόγου τους νὰ ξεμπλέκουν μετὰ μὲ τὸν ντόπιο Τοῦρκο, καὶ τὸν πασὰ τῆς Τροπολιτσᾶς, καὶ τὸν Χουρσίτ-πασα, καὶ τὸν Ἀλή-πασα, κι ὅλους τοὺς ἀληπασᾶδες καὶ τοὺς ἀρβανιταρέους, καὶ τὰ γενιτσαρικά τους, ποὺ ποιός τὰ μάζευε καὶ τὰ ξαγόραζε νὰ τοῦ ξαναδίνουμε στὸν ἀγύριστο!.. Ποιὰ εἰν' ἡ ἀλήθεια, κυρ-δάσκαλε;.. Κι ἀν εἰν' ἀλήθεια πὼς ὅχι ὅλο οἱ οἱ κοτζαμπάσηδες, μορ' ἀδέρφια, παρὰ ἤσανε καὶ κάμποσοι — κι ὅχι οἱ λιγώτεροι — ποὺ τὴν κάψανε τὴ γούνα τους, βάλανε μπουρλότο στ' ἀρχοντικά τους γιὰ τὸν Ἀγῶνα, τότες κυρ-δάσκαλε γιατί μαθὲς ὅταν μᾶς μπῆκε νὰ βάλουμε κορῶνα πᾶν ἀπ' τὸ κεφάλι μας — ποὺ νὰ μὴ μᾶς ἔμπαινε! — φέραμε ξένους — ξένους, ξένους, ξένους, π' ἀπομεῖναν ξέν οἱ, κι οὔδε τὴ γλώσσα μας δὲ μάθαν ἀκόμα, τὴ γλώσσα μας ἀκόμα δὲν τὴνε μιλοῦν μὲς στὰ παλάτια ποὺ τοὺς δώσαμε καὶ τοὺς ξαναδώσαμε (μαζὶ καὶ τοὺς τὰ ξαγοράσαμε καὶ τὰ ξαναξαγοράσαμε τρεῖς φορές, οἱ πάμπλουτοι!) — καὶ δὲν ἐβάζαμε, ἀφοῦ κορῶνα θέλαμε ντὲ καὶ καλά, διχιά μας τοῦλάχιστο, ν τ ὀ π ι α — πὼς τὸ λένε; — κ' ἔστω ὅχι τὸν Κολοκοτρώνη μας, τὸν παστρικώτερο, σὰ δὲν ἀφῆναν οἱ τρανοὶ ποὺ μᾶς κράταγαν κάτω, μὰ οὔδε τὸν Πετρό-

μπεη; τούς άλλους Μαυρομιχαλέους; τούς Μιαούληδες; τούς Κουντουριώτηδες; τούς Ύψηλάντηδες; τούς Μποτσαρέους;.. Ντίπ, κανέναν δικό μας;.. Τόσο ντραπήκαμε, κυρ-δάσκαλε, τὰ παλληκάρια μας, γιὰ δὲ φορᾶν φράγκικα καὶ δὲν ἤντουσαν «γαλαζοαίματα», μόνε ματοβαμμένα κατακόκκινα; Τόσο, πού λευτερωθήκαμε στ' ἀλήθεια — πού δὲν τὸ πιστεύαμε — κ' ἦτανε πιά λίγος τόπος ἐδικός μας; Τί γίνηκε πάνω κεῖ; — Παιδιά μου, μὴν τὰ ψιλοκοσκινίζετε, τι ὁ ἔρμος δὲν τὰ ξέρω νὰ σᾶς τὰ ξηγήσω! Σάμπως τάγραψε καὶ κανεῖς, τάβαλε κάτω καταλεπτῶς νὰ τὰ ξεκοσκινίσῃ; Ἄστε τα, πού μπορεῖ καὶ νὰ βρωμᾶνε — καθὼς ἔλα καὶ βρωμᾶνε, δὲν εὐωδιάζουν μόνο — κι ἄντεστε νὰ τοιμάσουμε τὸν κατεβασμό!..

... Θάν' ἀργὰ τὴ νύχτα πάνω στὴ Γκιῶνα ἢ στὰ Βαρδούσια - μπορεῖ καὶ στὴ χαράδρα τῆς Ρεκά, στοὺς ἔρμους ρέπιους φούρνους, στὸ μύλο πού σὰ ν' ἀκούγεται πάλι ν' ἀλέθῃ μὲς στὸ μεσανύχτι (τάχα θαρθοῦν οἱ ἀντάρτες γιὰ τ' ἀλεύρι; τάχα γιὰ τὰ ψωμιά; κι ἀπὲ ν' ἀνηφορίσουν πάλι, κατὰ τὸ αἰώνιο χιόνι, ψηλὰ, κατάκορφα, ὅπου λιμάζουν τὸ ψωμί-ψωμάκι, μὲ τ' ἀετόπουλα καὶ τὴ ναρκωμένη σαύρα, τὰ παλληκάρια;..) Θάναι νύχτα περασμένη, θὰ σβήνῃ καὶ τὸ κούτσουρο στὴν ὑπαιθρὴ φωτιά, καὶ τὰ παιδιά, ξεσηκωμένα πιότερο «γιὰ ποιόν κατεβασμό», θὰ ρωτᾶνε:

— Ποιόν κατεβασμό, κυρ-δάσκαλε;

— Ἐ, μὴν τὰ ψιλοκοσκινίζετε, σᾶς λέω, κι ἄντεστε νὰ ροβολᾶμε σιγὰ-σιγὰ, νὰ δῆτε τὸ πὼς ἔγινε ἀπ' ὅλες τὶς ραχοῦλες κατὰ κάτω, παιδιά μου νὰ τὸ περπατήσετε, ὅχι νὰ τὸ δῆτε μόνο, νὰ τ' ἀκούσετε πὼς τροχαλαεῖ στὸ χάλικο τῆς σάρας, πὼς πιάνεται ἀπ' τὸ γράβο καὶ κατρακυλάει, πὼς σέρνεται στὸ λούκι ἀπ' τὸ βαθύ φάραγγι, πὼς ξετρυπώνει στὸν κάμπο κι ἀπλώνεται...

ΚΑΙ ΘΑ ΚΙΝΗΣΟΥΝ ΤΟΤΕ, ΠΡΙΝ ΤΑ ΧΑΡΑΜΑΤΑ, ἀπ' ὅλες τὶς ραχοῦλες, τ' αὐλάκια τῶν νερῶν ἀκολουθώντας! Ὅπου ἡ ρύμη κ' ἡ ροπή! Γιατί αὐτὸ ἐδῶ βγήκε ἀπ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν Τόπο. Αὐτὸ ἐδῶ σούρθηκε ὅλο μὲ τὴν κοιλιὰ πάνω στὴ φυσικὴ μορφή τοῦ Τόπου - κ' ἔτσι ἀνάδειξε σκαμμένη τὴν ἐλεύθερη μορφή τοῦ Τόπου... (Τὸ συλλάβατε τώρα τ' εἶν' οἱ ἐλεύθεροι πολιορκημένοι; Οἱ ἀπὸ ἀνάγκη ἐλεύθεροι, βαθιὰ μέσα τους ὀριμασμένοι;.. Καὶ τὸ συλλάβατε, μαζί, γιατί τοῦ κάθε ντόπιου ἡ ὄψη ἢ φθαρμένη εἶναι τὸ ἴδιο τὸ τοπίο; Γιατί γνωρίζουμε μὲ τὸν πόρο, ἀμέσως, καὶ τὴ λαγκαδιὰ καὶ τὸ πρόσωπο πούναι τῆς πατρίδας;.. Γιατί τὸ πρόσωπο σούρθηκε στὸ χῶμα, στὸ βράχο, στὸ κακοτράχαλο — ἡ φύση μας μυρίζει δυνατὰ ὅλη μέντα κ' εἰκοσιένα — καὶ γδάρθηκε βαθιά, ζυμώθηκε κι ἀνάδειξε, μὲ τὴν οὐλή του ἀπ' τὸν Τόπο, τὴν ἴδια τὴ μορφή τοῦ Τόπου ἐλεύθερη!..)

Ὅχι. Δὲ θὰ μιλάμε σ' ἐκεῖνον τὸν κατεβασμό... Θὰ συναντᾶμε βουβοὶ βουβούς - μὰ τὸ χέρι θὰ βρίσκῃ μὲς στὸ σκοτάδι θηλυκὸ τ' ἄλλο χέρι, θὰ τὸ χουφτιάξῃ γνώριμα, θερμό, πυρετικὰ δικό γιὰ κεῖνο πού μέλλεται... Πού δὲν καταλαβαίνετε πολὺ, παιδιά, δὲν πειράζει. Εἴπαμε: δὲν ἔγινε μὲ λόγια, ἔγινε μὲ βόλια. Δὲν ἔγινε μὲ συμφωνίες σὲ ἀρχές, σὲ ιδέες - ἔγινε μ' ἀνάσα πάνω στὴν ἀνάσα, μὲ δῶσε δῶ' νὰ χέρι, ἀδέρφι, πούν' ὁ Τοῦρκος τώρα, κι αὖριο τὰ βρίσκουμε τὰ δικά μας!.. Δὲν ἔγινε ποτὲ τίποτα μὲ ιδέες φοβᾶμαι - μόνο μὲ κοινὴ καρδιά, μὲ μιὰν ἀνάσα, μ' ἓνα γιουρούσι!.. Εἶν' ἄλλο τὸ περπάτημα τῆς πράξης κι ἄλλο τοῦ λόγου. Ἄλλο τῆς Ἱστορίας κι ἄλλο τῆς Θεωρίας. Γι' αὐτὸ, γιὰ νὰ τὸ πιάσετε Τὸ πού μᾶς ἐλευθέρωσε, πρέπει νὰ τ' ἀγγίξετε στὸ λιθάρι πού πάτησε, νὰ κρεμαστήτῃ ἀπ' τὸ γράβο τὸν ἴδιο πού κρεμάστηκε — κάτι ἔχουν οἱ Τόποι ἀπ' τοὺς θαμμένους! — νὰ τὸ πεινάσετε ὅπως πείνασε, νὰ τὸ διψάσετε ὅπως δίψασε Κεῖνο τὴν Ἐλευθερίαν, μὲς στὴν ξερὴ τὴν πέτρα αὐτὴ καὶ τὸ μαυρολιθάρι!.. Τοῦτα δὲ διδάσκονται ἀπ' τὶς ἑδρες. Τοῦτα ἀπ' τοὺς πόρους - νὰ γνωρίσῃ τὸ ποδάρι αὐτὸ τὸν Τόπο, νὰ ξαναπαίξῃ τὸ παιδί τὸ θάνατο ἐκεῖ πού παίχανε τὸ θάνατο ἄντρες, νὰ ξαναπῇ κρασί σφιγὸ καὶ ξινόγαλο τοῦ ἐρημίτη στὴν ἀπρόσβατη μονιὰ πού τὸ κυνηγᾶν οἱ τζοχανταρέοι — τί σᾶς λέει πού δὲν παίζονται πιά Κλέφτες κι Ἀστυνόμοι σ' ὅλο αὐτὸ τὸν Τόπο;.. —, νὰ νιώσῃ Δέσπω, πού κάλλιο τὸ

ποτάμι παρὰ οἱ τζοχανταρέοι, νὰ νιώσῃ Δέσπω στοῦ Δημοῦλᾶ τὸν πύργο, ποὺ κάλλιο στὸν ἄερα, μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια, παρὰ νὰ ρίξῃ τ' ἄρματα !..

Νὰ μάθουν πρῶτα - πᾶν' ἀπ' ὅλα αὐτὸ νὰ μπολιαστοῦνε ὁσπρὸ στὸ αἷμα, ἀπὸ τὰ πιὸ μικρὰ παιδιὰ ὡς τὰ πιὸ μεγάλα : πᾶν' ἀπ' ὅλα νὰ μὴ ρίχνουν τ' ἄρματα, πᾶν' ἀπ' ὅλα νὰ σηκῶνουν τ' ἄρματα, γιὰ ὅ,τι τοὺς μηνάει ἡ καρδιά σωστὰ ἢ ἐλεύθερη, ὅχι ἡ λογικὴ ἢ ὑπόδουλη !..

... Καὶ θὰ προφταίνουν στὸ δρόμο τὰ μαντάτα, ὅλο καὶ πυκνότερα, ὅλο καὶ σιμότερα : ἐκεῖ πιάσανε τοὺς φορατζήδες καὶ τοὺς ἀποκεφαλίσανε, καὶ τὰ πουγγιὰ τὰ στείλανε γιὰ βόλια καὶ μπαρούτι· παρέκει, μὲς στὴν ἐκκλησιά, ξάφνου παλαβώσανε, κι ἀσκώσανε λέει σημαία, καὶ βαράγαν τὴν καμπάνα γιὰ τὴν Ἀνάστασι μὲς στὸ Μάρτη !.. Κι ἄλλοῦ βρήκανε μπόσικους τοὺς ἄρβανίτες τοῦ κάστρου, καὶ μάνι-μάνι τὸ πάτησαν - κι ἀπέκει οἱ τοῦρκοι ἄρχισαν νὰ φέρνουνε λύτρα, γιὰ νὰ λευτερώσουνε κόρες καὶ γυναῖκες καὶ παλληκαρόπουλα ! Καὶ τοῦτοι — οὐ ! πολλὰ γυρεύετε τώρα καὶ γιὰ «συνέπειες»· σάμπως μὲ «συνέπεια» κι «ἀντρισμὸ» τοὺς σφάζαν ὅταν τοὺς ἐσφάζανε οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι τοῦρκοι ; — πήραν καὶ τὰ λύτρα, σφάζαν καὶ τοὺς τούρκους, πούλησαν καὶ τὶς γυναῖκες, ἔτσι περπατάει ἡ Ἱστορία μὲς στὸ αἷμα, πλέει στὸ αἷμα καὶ στὸ βοῦρκο, ἀντρίκια καὶ στὸ ἐγκλημα ὅχι δειλὰ στὴν παντοῦφλα, κ' ἔτσι πατιοῦνται τὰ κάστρα τῆς Τροπολιτσᾶς, ἔτσι κι ὅλα τ' ἄλλα, ἔτσι οἱ Σουλιῶτες, ἔτσι τὸν Ἀλῆ (καὶ δικὸ κ' ἐχθρό, καὶ μαζὶ κ' ἐνάντια) - μπερδεμένα, βρέ παιδιά, περπατᾷ ἡ πράξη, μὰ προπαντὸς περπατάει, δὲν πισωπατάει !..

Ε ΤΣΙ ΞΑΝΑΜΜΕΝΑ ΘΑ ΓΥΡΙΣΟΥΝΕ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ, καὶ θὰ πέσουνε βαριά στὸν ὕπνο, μολύβια... Μὰ μὲς στ' ὄνειρο θὰ δέσουνε σιγὰ ὅλ' αὐτά, θὰ περάσουν στὸ αἷμα σιγὰ-σιγὰ, μ' ὅλα τὰ κατοπιναῖα τὰ ὄνειρα, ὅπου θὰ ξανάρχονται καὶ θὰ ξανάρχονται... Θὰ δουλέψῃ ὁ Μῦθος μυστικὰ - θὰ μπῇ ξανά σὲ κίνηση... Καὶ τότε θὰ τὰ ποῦμε, ἂν εὐκολὰ τέτοια παιδιὰ τὰ ξεγελάτε, ἀπατεῶνες τῆς ἀνελευθερίας !.. Κι ἂν εὐκολὰ βαστᾷ καλὰ ὁ χορὸς ἀποπάνω !..

Δέχομαι τὴ θέση τοῦ «ἐθνικοῦ φρονηματιστῆ» - κι ἂς κάθεται ὅποιος θέλει στὰ κάρβουνα ἀποπάνω.

Θὰ μοῦ τὴ δώσουν τάχα, οἱ ποὺ τόσο «ἐκτιμοῦν» τὰ «συναρπαστικά» μου λόγια ;

Μάλιστα, λέω, ὅξω ἀπ' τὸ γραφεῖο μου — μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ δώσουν καὶ γραφεῖο οἱ κηφῆνες ; — ἀντὶ γιὰ τὴ δικιά μου παρουσία ἐκεῖ (ποὺ δὲ θὰ πατήσω ποτὲ σὲ κλουβί-γραφεῖο), νὰ βάλῳ μιὰ ταμπέλλα μ' ἀρχαῖα λόγια :

ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀπάγξασθαι πᾶσι
καὶ τοῖς ἀνήβοις τὴν πόλιν καταλιπεῖν

Τὸ ποὺ σημαίνει — ἔτσι ποὺ δὲ μαθαίνετε τώρα οὔτε τὰ λίγα Ἀρχαῖα τῶν ἀσυγχώρητων (μάλιστα γιὰ τοῦτο ποὺ ἐπέφεραν ἐντέλει) ξεροδασκάλων μας — νὰ πᾶν νὰ κρεμαστοῦν οἱ Ἐφεσίοι ὅλοι (τοὺς τὸ παραγγέλνει ὁ Ἡράκλειτος) ἀπὸ ἔφηβο κι ἀπάνω, καὶ στὰ παιδιὰ νὰ παρατήσουνε τὴν πόλιν !..

Αὐτὰ τὰ παιδιὰ, μπορεῖτε νὰ τὰ ξαναβρῆτε μέσα σας ;.. Τότε θὰ ξαναβρῆτε καὶ τὸ Εἰκοσιένα. Τότε θὰ ξαναμπῇ σὲ κίνηση κι ὁ Μῦθος. Τότε κ' ἡ Ἐλευθερία...

Ἀλλιῶς - μὰ βέβαια, νὰ πᾶ' νὰ κρεμαστῇτε !

Ἔτσι κι ἄλλιῶς, ἄλλωστε, θὰ κρεμαστῇτε !..

Α Σ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΜΙΑΝ ΑΝΑΛΥΣΗ τῆς διαμαρτυρίας τῶν 22 «διανοούμενων καὶ καλλιτεχνῶν τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος» (ὅπως σεμνὰ-σεμνὰ καὶ μαζεμένα αὐτοχαρακτηρίζονται) γιὰ τὴν καταδίκη τῶν Σινιάφσκι-Ντάνιελ.³

3 Τὸ κείμενο κ' οἱ ὑπογραφὲς στὴ σ. 192 (ὅπου ὁ ἀναγνώστης ἂς κἀνῃ κιάλας τὸν κόπο νὰ σβῇ σὴν ἐναρξὶ στὸ τέταρτο ὄνομα. Εἶναι Κατράκη - ὅχι Κατράκης).

Κοιτάξτε, πρώτα-πρώτα, την ἀκρισία καὶ τὴν ἀκρότητα:

Ζητᾶν ἐλευθερία τῆς γνώμης, ἀκόμα κι ἂν αὐτὴ ἀποτελῇ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας!..

Θυμᾶστε ἐκεῖνο τὸ Dies irae τοῦ Ἀντρέγιεφ; Ὅπου σὰν ἔπεσαν τῆς φύλακῆς οἱ τοῖχοι ἀπ' τὸν «ὑπόγειο τρομπάδόρο» — τὸ σεισμὸ — οἱ κατάδικοι ποὺ ἀπρόσμενα λευτερώθηκαν — «λευτερώθηκαν» ἔτσι παράξενα, ἀπὸ ἀνώτερη βία (δηλαδὴ ἀπὸ βία καὶ πάλι — καὶ τί βία!) — δὲν ξέρονε πιά νὰ βαδίσουν! Ἀπλώνουνε τόνα ποδᾶρι, χάνουν τὴν ἰσορροπία, σέρνουν τ' ἄλλο σὰν ξερό, ψάχνουνε ποῦ νὰ τ' ἀκουμπήσουν, καὶ τρεκλίζουνε σὰ νευρόσπαστα, σὰ μαριονέττες ποὺ τοὺς κόπηκε τὸ νῆμα — πισωπατᾶν, σωριάζονται!.. Ἔτσι ὁ ἐμπνευσμένος Ἀντρέγιεφ βλέπει τὸν ποῦ δὲν ὠρίμασε γιὰ λευτεριά, τὸν ποῦ τυχαῖα βρέθηκε λεύτερος ἢ ἀπὸ βία τῶν πραγμάτων σπρωγμένος ὅζω ἀπ' τὸ κλουβί — γιὰτὶ δυνάμεις ἄλλες σπᾶσαν τὸ κλουβί, τὴ μήτρα τοῦ δούλου!.. Κι αὐτὸς λοιπὸν, μ' ὅλο ποῦ τοῦ «δόθηκε» ἡ ἐλευθερία — κάτι ποῦ δὲ δίνεται δηλαδὴ ποτέ, μόνο παίρνεται (κι ἀφοῦ κατακτηθῇ ἐσωτερικά, οὐσιαστικά) — δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ τὴν περπατήσῃ, ἀγκύλωση ἔχουν πάθει τὰ ξερά του, δὲν τὰ χρησιμοποίησε γιὰ νὰ στέκῃ ἀπάνω τους, ἀπὸ πολλὰ χρόνια, τοῖχο-τοῖχο πιανόταν τῆς φύλακῆς καὶ πηγαινε — καὶ τώρα πῶς νὰ βαδίσῃ;..

Ἔτσι καὶ τοῦτοι οἱ 22 «διαμαρτυρόμενοι» (ἢ, τοῦλάχιστον, ἀνάμεσά τους, ἐκεῖνοι ποὺ ἔταν γνήσιοι κουκουέδες δοῦλοι τόσα χρόνια καὶ δὲ «διαμαρτύρονταν», τὰ πουλάκια μου, γιὰ κανέναν Πάστερνακ, πολὺ ἀξιώτερον, ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε, ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ ὑπο-ελάσσονες τώρα): Βία πραγμάτων — «σεισμὸς», «ὑπόγειος τρομπάδόρος» σ' ὅλο τὸν Κόσμο, σπᾶσιμο τῶν «πάγων» καὶ τῶν δεσποτικῶν «αὐθεντιῶν» παντοῦ — ξάφνου τοὺς σπρώχνει (κ' εἶναι καὶ «τῆς μόδας», σ' ὅλη τὴν «ἀριστερὴ» Εὐρώπῃ) ὅζω ἀπ' τὸ κλουβί! Κι αὐτοὶ οἱ ἀσπούδαχοι δὲν ξέρουν τὰ βήματα, τὰ προβλήματα τῆς Ἐλευθερίας, τρεκλίζουνε οἱ μαριονέττες δίχως νῆμα τώρα — κ' ἔτσι διαβάζουμε τὰ πρὸς τὸν ἄλλο γκρεμὸ ἐξωφρενικά (καὶ γιὰ γέλιοι, ἂν μὴ γιὰ κλάματα): πὼς ἔχουν τὴν πεποιθήσῃ λείει — κι ἀλήθεια: π ο ὗ τὴν κρύβαν, τόσα χρόνια, αὐτὴ τὴν «ἀπρητισμένην» πεποιθήσῃ, καὶ δὲν τὴν ἐκδηλώναν, καὶ δὲν τοὺς ἔκαιγε μέσα τους, οἱ φαρισαῖοι; — ὅτι ἐλεύθερη ἐκδήλωση τῆς γνώμης, ἀκόμα κι ἂν αὐτὴ ἀποτελῇ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας, εἶναι... δικαίωμα!

Νὰ τὸ τρέκλισμα τοῦ δούλου! Τὸ Πάρινον τῆς δουλείας, μὲς στὴν «ἀνορθοδόξια» ξαφνικά — καὶ τάχα... «ἐλευθερία» — τῆς μόδας!.. «Δικαίωμα», λείει, ἡ «γνώμη» ποὺ ἀποτελεῖ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας!.. Ἔ, ὅχι δά! Τὸ παρακάνετε στὴν «ἐλευθερία», ρέ πῆθηκοι! Σιγὰ!.. Ἔτσι δὲ σαλτέρνει οὐτ' ὁ «Θεὸς»! Κι ὅχι κἂν ἓνας σπινοζικὸς «Θεὸς» — ποῦ δὲν κάνει ρούπι ἀπ' τὰ κανάλια τ' αὐστηρὰ τοῦ «Κόσμου» του, μῖς καὶ τὸν «ἐπλάσε» — παρ' οὔτε κι ὁ πιδὸ «ἀναρχος», κι ὁ πιδὸ παπαδίστικος, ὁ πιδὸ «ἀσπούδαχος» θεοὺλης τῶν γριάδων, ποῦ, πάντως, «ἐν σοφία» τάχα «πάντα ἐποίησε», κι οὔτε κι αὐτὸς λοιπὸν διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας γιὰ... «ἐλεύθερη γνώμη» του, ὁ δοῦλος, μόνε κ' ἐλόγου του δεσμευμένος στὸ περιεχόμενο τῆς ἰδίας του τῆς «σοφίας» τοῦλάχιστον, δηλαδὴ στὴν πραγματικότητα ἴσα-ἴσα!.. Ἐσεῖς μόνο, οἱ ξαφνικά τόσο... «ἐλεύθεροι», ποῦ — μὰ τὸ «Θεὸν» καὶ τὸ «Διᾶβολον» μαζί — θὰ γίνουμε ἐμεῖς «δοῦλοι» πιά, καὶ θὰ συμφωνήσουμε ἐν ἀνάγκῃ καὶ μὲ τὴν πιδὸ ἄθλια καὶ δογματικὴ — ἀλλ' ἐν προκειμένῳ σωστή, ὅχι «ἀνελεύθερη», κομματικὴ κατεξουσίασή σας (γιὰ νὰ μὴν ξαναξεστομίσετε τέτοιες βλακεῖες) — πὼς ὅχι, «δικαίωμα» γιὰ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας, ἀπὸ κανέναν δοσμένο, καὶ σὲ κανέναν ποτέ, δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῇ!..

Μὰ δὲν εἴμαστε καλά! Γιὰ τσιμπήστε μας, ἀναγνώστες, καὶ τσιμπηθῆτε κ' οἱ ἱδιοὶ, μπάς κι ὄνειρεύμαστε!.. Ἀκούσατε θράσος καὶ παλάβρα;.. (Τὶ παθαίνει ὁ δοῦλος, ὅταν μαῖμουδίζῃ τὸν «ἐλεύθερον»; Σὰν τὸ γερο-μπαμπαλὴ μὲ ποδάγρα, ποῦ χορεῦει ρόκ καὶ σέικ — καὶ δὲν τόνε μαζεύουνε πιά οὔτε μὲ κουταλάκι!..)

Καὶ προσέξτε: δὲ χωράει ἐδῶ τὸ «ἂν ἀποτελῇ διαστρέβλωση», καὶ τὸ «ποιοὺς τὸ κρίνει;» Γιὰτὶ ἐξ ὁρισμοῦ — ἀπ' αὐτὴ τὴν ἰδίαν τὴν ἀφοριστικὴν ἔκφρασή τους,

ποὺ δὲν ἀφήνῃ τρύπα ἀνοιχτὴ νὰ ξεφύγουν — αὐτοὶ τὸ θέτουν: Ἀκόμα κι' ἂν ἀποτελῇ λένε — ἂν ἀποτελῇ ὅχι: ἂν ἔλεγε κανεὶς πὼς ἀποτελεῖ — διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας, τάλη ἔχουν τὴν πεποίθησιν, τ' ἀγκυλωμένα μου τῆς δουλείας, πὼς... εἶναι «δικαίωμα» τέτοια «γνώμη»!

Μὰ ποιά «γνώμη», ἐρίφηδες; Εἶναι γινώμη ποτὲ ἡ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας; Ἡ διαστρέβλωση — τοῦ διαστρεβλῶνω, ρήματος ἐνεργητικῆς, μὲ προαίρεση ὁλοφάνερη — εἶναι πρόθεσις, ὅχι γνώμη! Καὶ μάλιστα: συνειδητὰ κακὴ πρόθεσις! Δηλαδή: μόνον ὅχι γινώμη!

Ἀλλὰ ξέρω: τὰ φαρισαϊκά μου θὰ ψελλίσουν ἀμέσως πὼς ἀναλύω τὴν ἔκφραση — καὶ γιὰ τὴν ἔκφραση ἐλόγου τους, τὰ οὐσιαστικώτατά μου «τῆς πράξης», τάχα «ἀδιαφοροῦν»!

Γι' αὐτὸ στὴν οὐσία λοιπόν! Στὸ νόημα:

Δικαίωμα διαστρέβλωσης τῆς πραγματικότητας, στ' ὄνομα καμμιᾶς «ἐλευθερίας» ὅσο καὶ καμμιᾶς δουλείας, δὲν ὑπάρχει! «Δικαίωμα» νὰ σταθῇ κανεὶς μπρὸς σὲ μιὰ ἐξουσία, ἢ μπρὸς σὲ μιὰ συνειδητὴ ὁσοδήποτε ἐλεύθερη, καὶ νὰ πῇ: «Δικαιώματά μου νὰ διαστρεβλῶνω τὴν πραγματικότητα» — ὅχι νὰ πῇ: «δὲν τὴν διαστρεβλῶνω, τὸ λὲς ἐσύ πὼς τὴν διαστρεβλῶνω, ἐγὼ δὲν τὸ παραδέχομαι καὶ διεκδικῶ τὸ δικαίωμα τῆς γνώμης μου», παρὰ καθαρὰ, κυνικὰ καὶ ξάστερα: «δικαιοῦμαι νὰ διαστρεβλῶνω τὴν πραγματικότητα!» — τέτοιο «δικαίωμα», καθαυτὸ παρανοϊκό, θρασύ τετυμπούκό, μυαλοῦ ὀλότελα χαλασμένου, δὲν νοεῖται! Ἀπὸ ποῦ τὸ «δικαίωμα» αὐτό; Μήπως, τάχα, ἀπ' τὴν προβληματικὴ τῆς Ἐλευθερίας; Μὰ ἡ προβληματικὴ τῆς Ἐλευθερίας δὲν εἶναι προβληματικὴ μιᾶς διεκδικήσεως ἀνεξάρτητης ἢ κ' ἐναντίας (ὅπως σερβίρεται ἀπ' τοὺς ἀστόχαστους αὐτοὺς δούλους) πρὸς τὰ πράγματα. Ἡ Ἐλευθερία δὲν εἶναι «ἐλευθερία» νὰ μὴ βλέπῃ κανεὶς ὅτι ὁ ἴδιος δηλώνει πὼς βλέπει σὰν «πραγματικό» δὲν εἶναι «δικαίωμα» παρυσιθήσεως, παρανοίας, συνειδησιακῆς ἀνεπιτιμότητος ἢ Ἐλευθερία! Μόνο δούλοι ἢ προβοκάτορες τῆς Ἐλευθερίας θὰμποροῦσαν νὰ τὴ δοῦν ἢ νὰ τὴ σερβίρουν ἔτσι — ὅχι ἐμπειροὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς πολὺ σκληρῆς (καὶ πρὸς τὰ πράγματα, ὅχι ἐκὰς κ' ἐναντίον τῶν πραγμάτων) προβληματικῆς τῆς!.. Ποιός — ποῖο Κράτος ἢ ποιά Ἀναρχία; — θὰ δώσῃ τέτοιο «δικαίωμα» ποτέ;.. «Δικαίωμα» δηλαδή νὰ γίνετα ὅτι κάνουν ἀκριβῶς οἱ καταλυτὲς τῆς Ἐλευθερίας;.. Κάνουν τί ἄλλο, κατὰ βάσιν πάντα, αὐτοί, παρὰ τοῦτο: διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητας συνειδητὴ — κ' ἐπέκεινα «οἰκοδομοῦν» ὅλα τὰ συνεπούμενα!.. Πὼς, λοιπόν, δικαίωμα «συνειδήσεως», τάχα, νά... βιάζῃ τὴν συνειδητὴ τῆς πραγματικότητας — δηλαδή... τὸ ἴδιο τὸ περιεχόμενό της; Πὼς δικαίωμα «ανοῦ», τάχα, νὰ βιάζῃ τίς ἴδιες τοῦ τίς ἀρχές — καὶ μάλιστα τὴν πιδ βασικὴ κατηγορίαν: τῆς πραγματικότητας!.. Ποιά ἐξουσία, ποιά θεωρητικὴ ἀρχή, ποιά ἀντίληψιν ἐλευθερίας μπορεῖ νὰ «νομιμοποιήσῃ» δικαίωμα διαστρεβλώσεως τῆς πραγματικότητας, ὅταν ἐξ ὀρισμοῦ, ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκφράσεως τοῦ τάχα δικαίωματος τούτου, ἡ πραγματικότητα ὀρίζεται ὡς πραγματικότητα — ὅχι τίποτα λιγώτερο ἢ καὶ κατ' ἐλάχιστον ἀμφισβητήσιμο — καὶ ἡ διαστρέβλωση ὡς διαστρέβλωση (ἔτσι κυνικὰ καὶ μὲ θράσος πιθήκου)!..

Μὰ ἐμεῖς τρελλαθήκαμε, φίλοι, καὶ δὲν καταλαβαίνουμε γρῶ, ἢ εἶναι τουλάχιστον ἀνόητοι οἱ 22 «προσδευτικοὶ διανοούμενοι» ποὺ ὑπογράφουν αὐτὴ τὴ σαχλαμάρα;.. Καὶ εἶναι αὐτό; «Ἀνόητοι» καὶ «σαχλαμάρα»; Ἡ εἶναι δουλεία καὶ πονηρία τῶν κουκουεδάκων συντακτῶν τῆς «διαμαρτυρίας», ποὺ ναὶ μὲν ἤθελαν νὰ κάνουν τὸ «κομματάκι» τους πρὸς τὸ εὐρύτερο κοινὸ μας, ὡς «ἐλεύθεροι» τάχα καὶ «ἀντιδογματικοὶ» καὶ «ἀννορθόδοξοι» — «μεῖς ἰδίαν» δῆθεν «κρίσιν», ἀνεξάρτητῃ τῆς «γραμμῆς», σὰν «πνευματικοὶ» δά! —, καταβάλλουν ὅμως κιόλας τὸ φόρο ὑποτελείας τους στοῦ γραμμιτζή-δικο κόμμα καὶ στὴν αὐθεντία τῆς Μόσχας, παραδεχόμενοι ἑμμεσα, μὲ τὴ διατύπωση αὐτῇ, πὼς «ναί, βέβαια, οἱ Σινιάφσκι καὶ Ντάνιελ διαστρέβλωσαν τὴν πραγματικότητα; ἀλλά...» Τί ἀλλά ὅμως, βρέ δούλοι; Χωρεῖ ἀλλά; Ἄν δέχεσαι πὼς κάποιος ἔχει τὴν χοντροειδέστερην ἀνελευθερίαν: τὴ συνειδητὴ διαστρέβλωση τῆς ἐκ-

τὸς πάσης συζητήσεως *πραγματικότητας* — δέχεσαι, δηλαδή, τὴν οὐσίαν τοῦ κρατικού κατηγορητηρίου κατὰ τῆς «γνώμης» (γιατὶ αὐτὸ εἶναι πάντα τὸ «κατηγορητήριο», δὲν εἶναι ποτὲ τό: «ἀπαγορεύουμε τὴν κρίση, τὴ γνώμη») — τότε τί «διαμαρτυρέσαι», φαρισαῖε; Ζητᾷς χάρισμα τῆς ποινῆς δηλαδή; Χάρισμα τῆς ποινῆς σὲ ἔνοχο, ὅχι σὲ ἀθῶο!.. «Διαφωνεῖς», δηλαδή, στὸν τρόπο μόνον τῆς ἐξοντώσεως κάθε ἀντίπαλης γνώμης — βρίσκεις ἀποδοτικώτερο, Πιλάτε, τὸν μὴ διὰ δίκης καὶ καταδίκης, ποὺ σᾶς «ἐκθέτει» στὰ μάτια τοῦ κόσμου! Ἄλλὰ ν' ἀντιμετωπίσης στὴν οὐσίαν τὶς ἀντίπαλες προτάσεις — ὅχι, οὔτε ἀπὸ μακριά, φαρισαῖε δοῦλε!

Περὶ αὐτοῦ μόνον πρόκειται, φοβᾶμαι. Ἄρα: προπαγανδιστικὴ ἢ «διαμαρτυριοῦλα» — ὅσο καὶ τὸ τελευταῖο «κινήματάκι» ἢ «συμπεριφορὰ» ἐδῶ τῆς ὑπανάπτυκτης «Ἀριστερᾶς» μας. Ἄλλο, τώρα, ποὺ διαφωνοῦν καὶ μεταξὺ τους — Διοικοῦσα τῆς Ε.Δ.Α. καὶ «ὀρθόδοξοι» τῆς διάφορες — ὅχι στὴν οὐσίαν παρὰ στὴν προπαγάνδα καὶ εἰδικώτερα στὴν «πνευματικὴ» προπαγάνδα καὶ εἰδικώτατα: στὴν τακτικὴ τῆς «πνευματικῆς» προπαγάνδας· κι ἀκόμα (ὅπως φαίνεται κι ἀπ' τὸ «ἀπαντητικὸ» στὴ διαμαρτυρία ἡλίθιο καὶ ὑπόδουλο στὴ Μόσχα ἄρθρο τῆς Ε.Δ.Α.⁴: στὸ ποιὸς θὰ κάνῃ «κουμάντο» — ἢ Διοικοῦσα ἢ οἱ «ὀρθόδοξοι»; ⁵ — στὰ τῆς «πνευματικῆς» προπαγάνδας!..

Ἐκεῖ τὰ καταντοῦν ὅλα τὰ οὐσιώδη θέματα οἱ κενοὶ ἢ οἱ ξύλινοί μας: σὲ ζητήματα προσωπικά τους ἐντέλει, ποιὸς θὰ φάῃ τὸν ἄλλο, σ' αὐτὸ ἢ σ' ἐκεῖνο τὸ «πόστο» ἢ τὴν κομματικὴ «ἀρμοδιότητα» — ἓνα κράτος δηλαδή, φτυστὸ κι ἀξιοφτυστὸ ὅσο καὶ τῆς «Δεξιᾶς», ποὺ τάχα «πολεμοῦν» (ναί! μὲ τέτοια!), μὲ τὶς ἄθλιες ἐσωτερικὲς φαγωμάρες καὶ χθαμαλότητες καὶ φαρισαϊσμούς του, μὲ ὅλους τοὺς γραφειοκράτες, τοὺς κατεξουσιαστὲς ἄλλων «ἐν ὀνόματι τοῦ γράμματος», ἢ τοῦ πόστου, ἢ τῆς «ἀρμοδιότητος», ἢ τοῦ «χρίσματος» καὶ τοῦ «μὴ χρίσματος», τῆς «γραμμῆς» καὶ τῆς «μὴ γραμμῆς», καὶ τῆς «ἀνορθόδοξης» μὲν (τώρα) ἀλλὰ ξάφνου (αὔριο) «νέας» (καὶ «σοφῆς» πάλι) «γραμμῆς», ποὺ κόβει κεφάλια τῶν φορέων τῆς παλιᾶς (τῆς «προδοτικῆς» πιά, τῆς «ὑπονομευτικῆς» καὶ δὲ συμμαζεύεται)!.. Τέτοια!

Ἄλλὰ μὲ τέτοια θὰ δοθῇ ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση, γιὰ τὸ ξεμπολάρισμα τῆς «ἐπαναστατικῆς» πράξεως καὶ «θεωρίας» ἀπὸ τὸν ἀποπνιχτικὸ κρατισμὸ καὶ δογματισμὸ τῆς;.. Ἐδῶ, βρὲ ἡλίθιοι, εἶχατε ὀλάκερο τὸ χωράφι τῆς Ἐλευθερίας δικό σας — φτάνει νὰ λέγατε: Πῶς μὲ ἐξουσία θὰ κρίνῃς γνώμη; Καὶ πῆγατε νὰ κρεμαστήτε στὴν ἄκρη ἀπ' τὸ γκρεμὸ καὶ τὸν Καιάδα — ἄξιοι γιὰ τὸν Καιάδα πράγματι! — τῆς παράνοιας καὶ τοῦ θράσους πῶς ὑπεραμύνεστε, τάχα, «δικαιώματος» τῆς «συνειδήσεως» νὰ διαστρεβλώνῃ ἐκεῖνο ποὺ ἡ ἴδια βλέπει σὰν *πραγματικότητα*;..

Νὰ μᾶς συγχωρῆτε, φίλοι ἀνόητοι, ἀλλὰ ἐδῶ θὰ βρῆτε ἐμᾶς πιά «σταλινικώτατους»!.. Καὶ νὰ χθαριστᾶτε μάλιστα τὸ «Θεὸ» — δηλαδή τὶς συνθῆκες καὶ τὰ πράγματα — ποὺ δὲν σᾶς τύχαμε ἐμεῖς *Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ* κανενὸς *Κόμματος*!.. Δὲ θὰ σᾶς διαγράφαμε, ἀπλῶς. Θὰ σᾶς ξεβρακώναμε (στὴν ἀνοησία καὶ στὸ φαρισαϊσμὸ ποὺ σᾶς δέρνει) καὶ μετὰ θὰ σᾶς διαγράφαμε!.. Ὅχι ἔτσι δειλὰ, καὶ φαρισαϊκὰ ἄλλο τόσο, ποὺ σᾶς ἀπαντοῦν οἱ σκερβελέδες τῆς Διοικοῦσας σας, μὲ τρίχες — τέτοιες τρίχες, μὰ τὸ διάβολο, ποὺ ὅχι, δὲν ἀξίζουν οὔτε κουβέντα πιά ἀπὸ μᾶς!

4 Ἀγῆ, 24-2-66, σ. 2. (Ποῦ νὰ τό βάλουν κἂν στὴν 1η σελίδα, οἱ δοῦλοι!)

5 Ἐφ' ᾧ καὶ «μαίνονται» οἱ μὲν κατὰ τῶν δέ, καὶ κάνουν τὶς «κοσμικὲς» ἐμφανισοῦλες τους τώρα τὰ βράδια στὸ Βυζάντιο οἱ φαῖδρες «ὀρθόδοξοι» μας (Δ. Ραυτόπουλος, λ.χ., καὶ ἄλλοι) — νῦν, βλέπετε, πῶς ἀποχτήσαν «ἀνεξάρτητη πνευματικὴ ὑπόσταση» πιά, ἀφοῦ καὶ οἱ ἀνόητες *Εἰκόνες* γράφουν τὰ «ἐνδοξα» ὀνοματάκια τους, γιὰ τοὺς «ἀστούς» βίπς ποὺ τὶς διαβάζουν καὶ χάσκουν! — καὶ βρίζουν ἀνοιχτὰ («Ἀγγελος Φωκᾶς, λ.χ., κακὸς ποιητὴς τῆς δεκάρας, τέταρτης ὑποκατηγορίας στὴν «ἀριστερὴ» πνευματικὴ πλεμπάγια, «ἰδεολόγος» τῆς πλατίνας καὶ ἀπὸ σνομπάρια) τοὺς πολιτικοὺς «ἐγγέτες» τους (τὸ Λεωνίδα Κύρκου, λ.χ., τὸ βράδι τῆς 26ης Φεβρουαρίου στὸ Βυζάντιο), καὶ γελάει καὶ ξεκαρδίζεται τὸ παρδαλὸ κατσίκι μὲ αὐτούς καὶ τὰ καμώματά τους, τ' «ἀστικώτατα»!.. Ἐτσι «περπατάει» ἢ «ἐπανάσταση», στὸν σκουνοῦφλη Τόπο μας!..

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀπλοὶ ἀναγνώστες - καὶ πρέπει νὰ τοὺς θυμηθῶ. Δὲ χρωστᾶν τίποτα νὰ ὑφίστανται ἀπαντᾶ τὸς ἀποδείξεις, γιὰ κάτι ποὺ μὲ τὴν πρώτη ἔχουν πεισθῇ: γιὰ τὴν ἀθλιότητα, λέω, τῶν ντόπιων «ἀριστερῶν» καὶ «ἀριστερῶν διανοουμένων» μας. Ἄς δοῦμε λοιπὸν τὸ θέμα πέραν αὐτῶν - ἀφοῦ, ἄλλωστε, εἶναι θέμα ποὺ δὲν τοὺς ἀνήκει. Στὴν κοινὴ συνειδήσει τοῦ Κόσμου ἀνήκει.

Τὸ γεγονός εἶναι, πῶς ἡ κρατικὴ καὶ ἀνελεύθερη ἀκόμα, παρὰ τοὺς τόσους «ἀντισταλινισμούς», καὶ «σπασίματα τῶν πάγων», καὶ «γκρεμίσματα τῶν αὐθεντιῶν» κ.λ., «σοβιετικὴ» ἐξουσία — γιὰτι οὔτε σοβιετικὴ βέβαια πιά δὲν εἶναι, τὰ σοβιετ καταργήθηκαν πρὸ πολλοῦ, γι' αὐτὸ καὶ ἐδῶ τὰ εἰσαγωγικά — διαπράττει ξαφνικά, καὶ ὑπαναστρέφουσα σὲ σταλινικά πρότυπα — γιὰ λόγους, προφανῶς, ἐσωτερικοῦ «μαζέματος» τῶν λουριῶν σὲ διάφορα παπαγαλάκια ψευτο-ελευθερίας, τοῦ τύπου τῶν δικῶν μας «22» — μιὰ πράξη γνησιώτατα δεσποτικῆ, αὐταρχικῆ, κρατικώτατη, ἀνελευθερώτατη κατὰ δικαιώματος συνειδήσεως: δικάζει καὶ καταδικάζει τοὺς Σινιάφσκι-Ντάνιελ, ὅχι καὶ γιὰτι ἔγραψαν στὰ ἴσα μιὰν ἐπίκριση τοῦ «ἰδανικοῦ καθεστώτος», παρὰ γιὰτι κάτω ἀπ' τὸ χιοῦμορ τοὺς ἐλάνθανε πνεῦμα κριτικὸ διαφόρων ἐπιμέρους ἀθλιότητων τοῦ «παραδείσου»! Φυσικά, τὸ δικαστήριον ἐβάσισε τὸ κατηγορητήριον σὲ τυπικὴ παράβαση, πράγματι ἀξιοποίησε βάσει ἰσχύοντος νόμου τῆς πατρίδας τοὺς: ὅτι ἔστειλαν στὴ «Δύση» νὰ δημοσιευτοῦν ἔργα τοὺς. Βέβαια, τὰ φαρισαϊκά τοῦτα «νομικά» προσχήματα τῆς δεσποτικῆς ἐξουσίας τῶν δῆθεν Σοβιετ δὲν «ὕποχρεώνουν» οὔτε κατ' ἐλάχιστον, δὲ μ. α. σ. ι. ο. ὡ. ν. τ. α. ι., γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἀπλούστερα, ἀπὸ τὰ ἐλεύθερα πνεύματα ὅλου τοῦ Κόσμου - καί, πιά, οὔτε ἀπ' τὴ φωτισμένη εὐρωπαϊκὴ «Ἀριστερά». Σ' ὅλο τὸν πολιτισμένον Κόσμον, συνειδήσεις ἐλεύθερες — καὶ δὲν εἶν' ἐλεύθερες οἱ εἰδικῶς «ἀντικομμουνιστικῆς» αὐτῆς εἶναι δοῦλες ἐπίσης, καὶ εἰδικῶς ἀντι-δοῦλες ἡμεῖς μιλάμε γιὰ τὴν ἐλευθέρωσιν — καὶ οἱ πνευματικῆς συνειδήσεις μὲ τὴ βαθύτερη ἐπίγνωση τοῦ προβληματισμοῦ τῆς Ἐλευθερίας, σὲ συνάρτησιν μὲ τὰ πράγματα (ὅχι σὲ ἀσυναρτησίαν ὡς πρὸς αὐτά, σὰν τοὺς δικούς μας πιθήκους), ὑψώνουν φυσικὰ φωνὴ καὶ χτυποῦν τὴ νέα ἐκδήλωσις τοῦ «κρατισμοῦ» καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, τοῦ δογματισμοῦ καὶ τῆς — ἐν ὀνόματι «Ἐπαναστάσεως» μάλιστα — ὡμῆς καὶ ἐπιθετικῆς ἀνελευθερίας!

Τὸ πρόβλημα εἶναι: Πῶς ὁ κόσμος τῆς «Ἐπαναστάσεως» — ἔστω αὐτῆς τῆς ἐντὸς εἰσαγωγικῶν «Ἐπαναστάσεως» — νὰ περάσῃ στὸ χῶρον τῆς Ἐλευθερίας! Ὁχι τῆς «Δύσης» — ποὺ δὲν εἶν' Ἐλευθερία — ἀλλὰ τῆς Ἐλευθερίας, καὶ μὴν κοροϊδεύομαστε!.. Ὁ χῶρος τῆς Ἐλευθερίας, ἐν προκειμένῳ, κατακτᾶται μ' ἓνα βῆμα μόνο. Εἶναι τὸ «βῆμα» τῆς θέσεως τοῦ προβλήματος τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐκείνου ἑξεγγόνου μὲς σ' ὅποιον καθεστῶς, ποὺ ν' αὐτοδεσμεύῃ — ν' αὐτοδεσμεύῃ (ὅχι: «δεσμεύῃ»), ἀκριβῶς γιὰτι ἐσωτερικὸν — τὴν ἐξουσίαν ἐναντὶ τῆς γνώμης, τὸ αἶτημα τοῦ συνόλου ἐναντὶ τοῦ προσώπου, τὸ αἶτημα τῆς οργανώσεως τοῦ βίου (γιὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν) ἐναντὶ τῆς ἀνάγκης Ἐλευθερίας: τὸ τί δηλαδή, ἐναντὶ τοῦ πρὸς τι.

Πιδ ἀπλᾶ: Πῶς, μὲ ποιῆς θεμελιώδεις αὐτοδεσμευτικῆς τῆς ἐξουσίας προτάσεις, καὶ μὲ ποιὰ κατασφάλισιν, ἐκ τῶν ἑνδον ἐνὸς «κόσμου», μιᾶς «τάξεως πραγμάτων», θὰ ἐμποδιστῇ τὸ ἐπαγγελλόμενον τὴν ἀπελευθέρωσιν κράτος τῆς «Ἐπαναστάσεως» ἀπὸ τὸ νὰ καταστῇ — καὶ τώρα πιά: πῶς θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ξεγίνη (γιὰτι πρὸ πολλοῦ κύλησε καὶ ἔγινε) — κράτος κατὰ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ, ὅπως τὸ «ἀντίπαλόν» του;

Κι ἀκόμα πιδ ἀπλᾶ: Πῶς νὰ τεθῇ — καὶ νὰ μὴ ἀθετῇται — ὅτι ἡ γνώμη εἶν' ἐλεύθερη καὶ πῶς, συνάμα, γιὰ τὴν περιπτώσεσιν ποὺ ἀπὸ θέσεων ἰσχύος ἀμφισβητεῖται ἂν ἡ ὡς «γνώμη» προβαλλόμενη εἶναι ὄντως γνώμη καὶ ὅχι ἐτεροκίνησις ἢ καὶ ἐτερογονία τῆς γνώμης πρὸς ἀνελευθερίαν, θὰ λειτουργῇ, ἀπρόσβλητα καὶ ἀπαραβίαστα καὶ ἀνεπηρέαστα ἀπ' ὅποιαν ἰσχύ ἢ ἐξουσίαν ἢ δόγμα, μηχανισμὸς αὐτονόμου κρίσεως ἢ τοι: μηχανισμὸς αὐτοσυνειδησίας τῆς πορείας τοῦ καθεστώτος, πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ «τέλους» τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ὅχι πρὸς τὴν καρκινωματικὴν ἐξαλλαγὴν τοῦ: πρὸς ἴδια τέλη κρατούντος κράτους (καθὼς συνέβη, ἐξαιτίας τῆς ἐλλείψεως δὲ τέτοιων ἐσωτε-

ρικών ἐχεγγύων μὲς ἀπ' τῆ θεωρίας καὶ πράξει καὶ τὸν ὅλο νήπιον «κόσμον» τῆς «Ἐπαναστάσεως» αὐτῆς - ὅπου κατάντησε νὰ μὴ διαφέρῃ πιά σὲ τίποτε ἀπὸ κεῖνο ποῦ ἡ κατάργησί της τοῦ ἴσου-ἴσου πρωτοτέθηκε, εἰλικρινά, σὰν ἀποκλειστικὸς σκοπὸς τῆς ὅλης ἐπαναστατικῆς ἀπόπειρας καὶ τῆς δημιουργίας «προσωρινοῦ κράτους τῆς Ἐπαναστάσεως»).

Πιὸ ἀπλᾶ;

Ἔ, δὲν μπορούμε πιὸ ἀπλᾶ - συγχωρῆστε μας! Εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς Ἱστορίας ὅλης αὐτὴ - ἢ δὲν τὸ συνελάβατε;.. Ἐμεῖς θὰ τὸ λύσουμε;.. Κ' ἐδῶ, στὰ φτωχὰ Νέα Ἑλληνικά, ἐκ τοῦ παραχρῆμα τῶν Σινιάφσκι-Ντάνιελ καὶ τῶν ἁθλιῶν ψευτοδιαμαρτυρομένων μας γιὰ τὴν καταδίκη τους;.. Ἀπλῶς: τὸ θέτομε - γιὰτὶ κ' ἐδῶ ξανα-ἀνέκυψε, πιστικώτατο πρὸς σκεψήν, πρὸς ἀντιμετώπιση ἀπ' ὅλους, καὶ ἀπ' τὸν καθενα κατὰ μόναν, σὰν τὸ πρῶτο (καὶ τὸ αἵματηρότερο) πρόβλημα καὶ τοῦ Καιροῦ μας, καὶ (πάλι) τοῦ Τόπου μας, καὶ τῶν συνειδήσεών μας.

Πάντως, στὸ συγκεκριμένο, ἡ πρόταση ἢ σημερνή, συνειδήσεων σημερινῶν καὶ ἀλήθεια ἀποφασισμένων νὰ προχωρήσουν σὲ ἀπελευθέρωση καὶ «ξεμπλοκάρισμα» τῆς «Ἐπαναστάσεως» ἀπὸ τὰ ἴδια της τ' ἀποπνιχτικά καὶ ἀντεπαναστατικά, τὰ τόσο ἀντιδιαλεκτικά καὶ ἀντιελεύθερα δόγματα καὶ φερσίματα, θὰ μπορούσε νάναί ἡ ἐξῆς πᾶνω-κάτω:

Ἡ ἐξουσία εἶναι λειτουργία μία, κ' ἡ συνείδηση ἅλλη λειτουργία. Ἡ συνείδηση δὲν ἐξουσιάζει - μόνον κρίνει, μόνον ἐκφράζει, μόνον ἐρευνᾷ καὶ γνωρίζει. Κ' ἡ ἐξουσία μόνον διοικεῖ - ἀλλὰ δὲν ἐπεμβαίνει στὴ λειτουργία ποτὲ τῆς κρίσης, τῆς ἐκφράσεως, τῆς ἐρευνας, τῆς γνώσεως, τῆς τέχνης. Ἡ ἐξουσία - εἶπαμε: εἶναι, τὸ πολὺ-πολὺ, ἐκτελεστής. Καὶ ἐκτελεστής τῶν ἀποφάνσεων συνειδήσεως. Δὲν εἶναι δεσπότης, αὐτόνομος, αὐταρχος - καὶ μάλιστα ἐναντίον τῶν ἀποφάνσεων συνειδήσεως. Γιατὶ τότε δὲν εἶναι ἄσκησις δοθείσης ἀπὸ λαοῦ ἰσχύος πρὸς ἀπελευθέρωσιν, ἀλλὰ κατὰ-χρησις δοθείσης ἀπὸ λαοῦ ἰσχύος, πρὸς καταδούλωσιν τοῦ λαοῦ καὶ πρὸς ἴδια τέλη καταδυναστεύσεως.

Καὶ στὸ συγκεκριμένο: Θὰ μπορούσαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν 22, καὶ 122, καὶ ἐκατομύρια 122, ζητώντας:

1. Ἄρση κάθε νόμου ποῦ δεσμεύει τὴν ἐκφραση.
 2. Ἄρση κάθε νόμου ποῦ δεσμεύει τὴ δημοσίευση.
 3. Ἄρση κάθε νόμου ποῦ δίδει στὴν ἐξουσία «δικαιώματα» νὰ καταναγκάζῃ φορεῖς συνειδήσεως, γνώμης, ἐπιστήμης, ἐκφράσεως, τέχνης, ἐρεύνης.
 4. Ἀφαίρεση ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ «δικαιώματος» αὐτὸ τοῦτο νὰ κρίνῃ. Ἡ ἐξουσία δὲν κρίνει. Ἡ ἐξουσία, ἀπλῶς, ἐφαρμόζει ὅσα μετὰ πολλὴ κρίση - καὶ δὴ: ἐλευθέρᾳ κρίση - κατέστησαν ἀρχὲς καὶ νόμοι μιᾶς «τάξεως πραγμάτων», ποῦ ἐξακολουθεῖ κατὰ τεκμήριον νὰ ἔχῃ τὴν κατάφαση τῆς πλειονότητος.
 5. Ὁ Σινιάφσκι καὶ ὁ Ντάνιελ, εἰδικώτερα, ἄσχετα μὲ τὴν ὅποιαν ἀξία ἢ βάρος ἢ ὀρθότητα τῶν «θέσεων» ποῦ λανθάνουν κάτω ἀπ' τὰ ἔργα τους, δὲν ἔκαναν τίποτα τὸ ἀντεπαναστατικό, τίποτα τὸ ἀνελεύθερο, τίποτα τὸ ἄδικο, ἐκφράζοντας αὐτὸ ποῦ ἐνίωθαν καὶ ποῦ ἐβλεπαν. Κακῶς ἤχθησαν εἰς δίκην. Ἀδικα καὶ ἀνελεύθερα δικάστηκαν. Ἀδικα καὶ βάρια καταδικάστηκαν. Ἀδικα - ἔστω καὶ ἀν' αἰτίᾳ τὰ χέρια τους - γι' αὐτὸ ὁ ἄδικότερος ἀντίπαλος. Ἀδικα! Καὶ νὰ μάθῃ ἡ ἐξουσία νὰ μὴν προσφεύγῃ πιά στὸ βρωμερὸ αὐτὸ «ἐπιχείρημα»: Σοστ! Μὴ μιλάτε, μὴ μ' ἐπικρίνετε, γιατί ἐπωφελεῖται ὁ ἀντίπαλος!.. Νὰ μάθῃ, καὶ νὰ τὸ χωνέψῃ καλὰ-καλὰ, πῶς ἐμεῖς οἱ ἐλεύθεροι θὰ μιλάμε, καὶ θὰ τὴν ξεγυμνώνουμε στὶς ἀχρεϊότητες καὶ τὶς ἀθλιότητές της, ὅποιος καὶ ὅσο ἐχθρικός ἀντίπαλος καὶ ἀν' ἀκαδοκίᾳ ἢ ἐπωφελεῖται!..
- Γιατὶ μόνον ἔτσι θὰ ἐνικηθῇ πρᾶγματι κάποτε αὐτὸς ὁ «ἀντίπαλος» - ἐνῶ, ἀντίθετα, ἐπιβιώνει μέσα στὴν ἴδια τὴν τάχα «ἐπαναστατικὴ» ἐξουσία καὶ βασιλεύει ὁ θάνατος!

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΗ ΛΑΜΠΗ — σὰν τενεχὲς φρεσκογανωμένος — μιὰ τέτοια θέση, φίλοι. Ἡ μπορεῖ νὰ μὴν «κίνανοποιῇ» καὶ τοὺς «εὐθραυστοὺς» ἐκείνους «φίλους» τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. — ἥ: «τῆς Ἐπαναστάσεως γενικώτερα» — «ποὺ ὅσο πῶς εὐθραυστη εἶν' ἡ φιλία τους πρὸς τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., τόσο περσότερο τρέμουν, τάχα, γιὰ λογαριασμό της, μὴν πάθῃ ἀπ' τὶς κριτικὲς καὶ τὶς στηλιτεύσεις τῶν ἐλαττωμάτων της», καθὼς ἔγραφε ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος Τρότσκι.⁶ Ἀλλὰ εἶναι θέση μὲ νοῦ ἐλευθερίας, ὅχι ἀνόητη καὶ κρεμασμένη πᾶνω ἀπ' τὸ γκρεμὸ τοῦ παρανοικοῦ «δικαιώματος» καὶ γιὰ διαστρέβλωση ἀκόμα τῆς πραγματικότητος!

Μὰ μιὰ καὶ ξανακυλήσαμε στοὺς «22» μας εὐθραυστοὺς «διανοούμενους», ἃς δοῦμε καὶ τὸ ἄλλο ἀνόητο σημεῖο τῆς ἐμφετζήδικης «διαμαρτυρίας» τους:

Γράφουν: Οἱ ἀντίπαλές γνώμες ν' ἀντικρούονται μὲ τὸ διάλογο καὶ τὴν ἀντιπαραθέσιν τῶν ἀδιδάσειστων ἐπιχειρημάτων ποὺ προσφέρουν ὅχι μόνο ἡ σύγχρονη διαλεκτικὴ σκέψις ἀλλὰ καὶ τὰ τεράστια ἐπιτεύγματα τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Δικὲς μου οἱ ἀραιώσεις.)

Πρῶτον, ἓνα μικρὸ «μάθημα» στοὺς ἀγράμματους αὐτοὺς μαρξιστάκους τῆς δεκάρας: ἡ διαλεκτικὴ σκέψις, σὰ σκέψις ποὺ τὴ λὲν κ' ἐλόγου τους, καὶ σὰ διαλεκτικὴ — δηλαδὴ: σὰν τρόπος σκέψεως — δὲν παρέχει, οὔτε εἶναι δυνατὸ νὰ παράσχη ποτέ, τὸ παραμικρὸ «ἐπιχειρήμα», γιὰ τίποτε!.. Εἶναι μέθοδος, ἀστόχαστοί μου πύθηκοι, καὶ καμμιὰ μέθοδος ποτέ δὲν παρέχει «ἐπιχειρήματα» - ὅπως δὲ δίνει φατὶ νὰ φᾶς ἡ μαγειρικὴ, παρὰ μόνο τρόπο νὰ μαγειρέψῃς, τοῦτο ἦ ἐκεῖνο.

Ἀλλ' ἃς περάσουμε ἀπ' αὐτὸ - γιὰτὶ δὲν εἶναι μὲν «ἐκφραση», εἶναι ὅμως γνώση στοιχειώδους τῆς φιλοσοφίας, καὶ τ' ἀσποῦδαχτα ψευτομαρξιστάκια μου θὰ μοῦ ποῦν, πάλι, πὼς ἐλόγου τους ἔχουν πάει... πέρα κι ἀπὸ τὴ φιλοσοφία (μὲ τὸ μαρξισμό ἴσα-ἴσα, ποὺ ποτὲ δὲ μυρίστηκαν)!

Ἔστω, λοιπόν· «ἐπιχειρήματα», ἀπ' τὴ «διαλεκτικὴ σκέψις» - τὰ πουλάκια μου! Ἀλλὰ, γενικώτερα, ἂν καταλαβαίνουμε καλὰ τὸ σκαλάθυρμα τῆς «διαμαρτυρίας» τους: οἱ «διαμαρτυρόμενοι» τοῦτοι «ὑπὲρ» τῆς «ἐλευθερίας τῆς γνώμης» φανερώνονται καθ' αὐτὸ ἐναντίον ὅποιας «ἀντίπαλης» πρὸς τὴν κρατοῦσα «κομμουνιστικὴ» ἐξουσία γνώμης! Φανερώνονται, εἰδικώτερα, πεπεισμένοι πῶς, γιὰ κάθε γνώμη «ἀντίπαλη», προῦπάρχουν — καὶ εἶναι μάλιστα ἐξ ὀρισμοῦ (ἀπὸ μέρους των) ἀδιδάσειστα! — «ἐπιχειρήματα», ἀπὸ τὴν ἐτοιμὴ ἐπίσης (καὶ στὴν τσεπούλα τῆς ἐξουσίας) «σύγχρονη διαλεκτικὴ σκέψις», κι ἀπὸ τὰ «τεράστια ἐπιτεύγματα τοῦ σοσιαλισμοῦ» - χωρὶς συζήτηση, κ' ἐξ ὀρισμοῦ (πάλι ἐκ μέρους των) «τεράστια», ἐξ ὀρισμοῦ ἐπίσης «ἐπιτεύγματα», καὶ χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀμφιβολία ἢ, τοῦλάχιστον, «σύγχρονη διαλεκτικὴ σκέψις» καὶ κριτικὴ (ποὺ μᾶς ἔχει σπάσει ὅλων, σ' ὅλο τὸν Κόσμο, τ' ἀφτιά, ξὸν μόνο ὅχι τὰ δικὰ τους, τῶν θεόκουφω) «σοσιαλισμοῦ»!..

Τοὺς δέρνεις;

Τέτοιοι δοῦλοι καὶ δειλοὶ στὴ σκέψις! Τέτοιοι «ἀγράμματοι» καὶ τοῦ στοιχειωδέστερου μαρξισμοῦ, διαλεκτικῆς, σύγχρονης ὑποψίας, θεωρίας, κριτικῆς, πραγματικότητας ἐπιτέλους - τέτοιοι ἀσποῦδαχτοι καὶ σταλινικώτατα ξυλοκέφαλοι (ὅχι μόνο «καταβάθος», ἀλλὰ νά, καὶ «κατὰ πλάτος», κι ὀλοφάνερα σ' αὐτὸ ποὺ διατυπώνουν πιθηκίζοντας τοὺς «πνευματικούς») ἀμύντορες λέει τῆς ἐλευθερίας τώρα! Ποῦ ἔχου-

6 Οἱ φρόνιμοι φιλισταῖοι τῆς «Ἀριστεράς» συνηθίζουν νὰ λένε ὁλοένα, πὼς χρειάζεται πολὺ μεγάλη προσοχή, στὶς κριτικὲς μας γιὰ τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., μὴν τὴν χάσῃ καὶ βλάψουμε στὸ παραμικρὸ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὅσο γιὰ μᾶς, δὲν πιστεύουμε πῶς τὸ σοβιετικὸ κράτος εἶναι τόσο εὐθραυστο. Οἱ ἐχθροὶ του εἶναι καλύτερα πληροφορημένοι γι' αὐτὸ, ἀπ' ὅσο οἱ ἀληθινοὶ του φίλοι... Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πὼς ἡ ἀντιπάθεια πούχουν οἱ πῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους «φίλους» τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. γιὰ τὴν κριτικὴ, σκεπάζει πολὺ περσότερο τὸν εὐθραυστο καὶ ἀγωνιώδη χαρακτήρα τῆς δικῆς τῶν «φιλίας», παρὰ τὸν εὐθραυστο χαρακτήρα τῆς ἰδίας τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. (Τρότσκι, Ἡ προδομένη ἐπανάστασις, μτφρ. Π. Πουλιόπουλου, Ἀθ. '45, σ. 29β. Ἀληθινὰ σπουδαῖο βιβλίον κριτικῆς, καὶ καλὰ θὰ κάνουν οἱ νέοι νὰ τὸ διαβάσουν πρὶν μιᾶν γιὰ Τρότσκι.)

με καταντήσει, φίλοι, σ' όλο τόν Κόσμο - και ειδικώτερα, χθαμαλώτατα, έμεις έδω οί κάφροι: Τέτοιοι νά μάς υπερασπίζονται την... «έλευθερία τής γνώμης» - την «έλευθερία», όπως τό νοούν οί ούρακοτάγκοι μας, νά διαστρεβλώσουμε, λέει, την πραγματικότητα!

ΤΟ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΜΑΤΑΙΟ όλων αυτών - των κριτικών μας, έννοώ, τέτοιων άθλιοτήτων (και δέν πρέπει νά μάς διαφεύγη, για νά μή χάνουμε την τραγικώτερη αίσθηση του πραγματικού) - είναι ότι, παρά πού παριστάνουν τούς «πρόθυμους» τάχα «για διάλογο», τούς θέλοντας «νά συζητούν και νά συνυπάρχουν», τούς μήν τά ρωτάτε πόσο «διαλεκτικούς» κ' «έπιθυμητικούς» για «εύκαιρίες νά μάς πείσουν», όλοι αυτοί οί ντόπιοι μας μικροκομμιτατζήδες τής ψευτοεπαναστάσεως έχουν όχι «τρίχες στ' άφτιά» αλλά φράγματα μπετονένια και στ' άφτιά και στό νοΐ και στην δραση, έχουν άπόφαση παρμένη κι άμετακίνητη νά μήν άκοΐν, νά μή συζητούν, νά μήν άντιμετωπίζουν τό παραμικρό πού κρίνει τις ήλίθιες «θέσεις» τους! Έχουν τό ύφος και τό ήθος κλειστής - έρμητικά κλειστής και περίφοβης - κάστας (άλήθεια: τί τό βαθύτατα έβραϊκό τούς κρατεί και τούς περιχαράκώνει; πρέπει κάποτε νά έρευνηθί είδικά) και στην ουσία δέ συζητούν, δέ σκέφτονται, ούτε μέ τόν έαυτό τους προφανώς ποτέ δέ συζητούν, είναι άμετανόητα ξύλινα κεφάλια - και, άρα, πρ ός τί όποιαδήποτε κριτική, ύπόδειξη, διάλογος τάχα μαζί τους;.. Αυτοί είναι, δυστυχώς, «πιστοί» - ή παριστάνουν τούς «πιστούς» (πού κάνει ακόμα σκληρότερο τό άδειο κεφάλι) - δέν άνέμεναν παρά την ώρα Χ: τής βασιλείας των οδρανών ή τής δευτέρας παρουσίας, τής επικράτησης (τόρα) του κομμουνισμού σ' όλο τόν Κόσμο (όπότε, έννοια σας, «θα μάς δείξουν αυτοί», και «θα μάς δώσουνε» λαμπρά «νά καταλάβουμε», βέβαια «μέ τό ζόρι» και χωρίς πολλά-πολλά)!.. Λέν, μερικοί «καλοπροαίρετοι»: «- Μά είναι φυσικό! Σ' έναν κόσμο όπου διώκονται, πάσχουν, εξοντώνονται, μοιραίο είναι νά καταντούν κουφοί, ξεροκέφαλοι στην άντίρρηση, κάστα συμπαγής...» Κι όμως δέν είναι φυσικό. Είναι «έβραϊκό»! Άλλ' ό,τι και νάναι, και τέλεια «έξηγημένο» ή και «δικαιολογημένο» νάναι, δέν παύει νάχη την τραγική του σημασία: οί ξεροκέφαλοι αυτοί, μέ τη ξεροκεφαλία τους άκριβώς, άποκλείουν τό διάλογο - δέν περιμένουν παρά την ώρα Χ τους, όπου «θα μάς δείξουν αυτοί» (και δέ θα μπορούμε, φοβόμαι, νά τούς δείξουμε τίποτα έμεις τότε)... Έτσι όμως, άκριβώς, περπατάει ο πόλεμος - όχι ο νοΐς, ή σκέψη, ή διαλεκτική, ή έλευθερία.

Αυτό τό πιάνει κανείς, άμέσως, μόλις προφορικά, προσωπικά, θελήση νά συζητήση μ' όποιονδήποτε άπό δαύτους, στις καφενόβιες «άγορές» μας. Έχουν τό όχι, τό κακό στενό πνεΐμα έτοιμο, την κλειστή καρδιά, τη μισαλλοδοξία και τό φανατισμό γριάς του Μεσαίωνα, πού σου 'ρχεται, όσο πιό έλεύθερος είσαι ίσα-ίσα, κι όσο πιό θέλεις νά έλευτερώσης - μά τό θεό, σου 'ρχεται ν' άνοίξης τό ξύλινο κεφάλι, όχι τίποτα νά λευτερώσης πιά!.. Κι έτσι παρασυρόμαστε, όλοι, στό πώς βαδίζει ο πόλεμος - όχι στό πώς ο λόγος, ο διάλογος, ο άνθρωπος! Τό πετυχαίνουν; Ναι, ναι. Τό πετυχαίνουν - και νά μή μάς διαφεύγη!.. Τό πετυχαίνουν εκ των ύστερων «νά έχουν δίκιο»! Γι' αυτό, καλύτερα νά μή συζητή κανείς μ' όσους άπό τό λόγο προτιμούν τό φόνο - γιατί αυτό, έντέλει, προτιμούν κ' έπισείουν (κι όχι μόνο έναντι όσων τούς τό έπισείουν).

7 Κι άλλοτε, ο φίλος μας ο Μπόστ τουλάχιστον, νά μήν υπογράφη τέτοια... «όρθογραφημένα» κείμενα! Νά μάς ρωτά, για νά του δείχνουμε... «άνορθογραφίες», έστω κι άπό μακριά! [Και μιά κι ο λόγος για λάθη, ως διορθώσουμε πρώτα τά δικά μας - στό έξώφυλλο κιόλας: ΔΙΑΔΟΓΟΣ, όχι ΔΙΑΔΟΓΟΣ, στην 1η στήλη, 4η άράδα και (στά μισά μας μόνο άντίτυπα): άτ', όχι πό, στη 2η στήλη, 20η άράδα. (Στραβωμάρα μας, βέβαια - κ' είμαστε άσυγχώρητοι!.. Μά μόνο γι' αυτά;...)]

ΠΑΡΙΣ ΤΑΚΟΠΟΥΔΟΣ

Ο ΑΛΛΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Βιετνάμ, φυλετικός, λίγος Ρούμπν, πολλὸς Τζόνσον - ντόλλας ἐδῶ, ντόλλας ἐκεῖ!.. Καὶ πάλι Βιετνάμ, καὶ πάλι φυλετικός!.. Ἐκλογὴ — πρώτη φορὰ — ἀντιφαν-
λοκράτον δημάρχου στὴ Νέα Ὑόρκη· δορυφόροι καὶ πύραυλοι πάνω-κάτω, Κιὸν Κλονξ
Κλὰν μέσα κ' ἐξω, Χόφφα ὁ αὐτοκινητοπατέρας ἐξω καὶ μέσα, σταμάτημα καὶ ἀλλα-
γὴ ζωῆς λόγω διακοπῆς τοῦ ἡλεκτρικοῦ: μιὰ «μαύρη μέρα», μνήμη τοῦ Κέννεντυ -
καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικός, ἀπόκρουσις ἐχθρῶν, ἀπόκρουσις φίλων, ἀλλαγὴ
φύλων! Πενταγωνισμός, ἀντιπενταγωνισμός· συσκέψεις, διασκέψεις, ἐπισκέψεις· μπητ-
νικς, ἀναβίωσις τοῦ Πρέσλεϋ (κι ὄχι Πρίσλεϋ) καὶ πάλι Βιετνάμ, καὶ πάλι φυλετι-
κός· ἐξάπλωσις τῶν «μπάννυς» καὶ ἐξαγωγή τους στὸ ἐξωτερικό· πορείες, διαδηλώ-
σεις, αἷμα, γεύματα τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων στὸ Λευκὸ Οἶκο, τὸ συνεχὲς παρὰ-
πονο «γιατί δὲν μᾶς ἀγαπάτε;...», ἑβδομος ἢ ὄγδοος γάμος τῆς Μπάρμπαρα Χάττον,
ἐργασία-ἐργασία, ποδάγρα-ποδάγρα, καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικός, καὶ πόκετ-
μπονκ καὶ πόκετ-σέξ, καὶ Ο.Η.Ε., καὶ μετανάστες («χωρὶς ἀγάπη») ἀπὸ τὴν Κούβα,
καὶ Ντριοῦ Πήρσον καὶ μὲ Πέρλ στὰ Μέστα καὶ στὰ ἐξω, ἀμερικάνοι ποὺ καίγονται
στὶς πλατεῖες χωρὶς νὰ εἶναι βουδδισταί, ἐπαναστάσεις φοιτητῶν γιὰ μιὰ κωλόττα καὶ
γιὰ μιὰ Χέλλεν - καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικός, κι ὁ Κάσσιους Κλέν ἢ καὶ
Μωχάμετ Ἄλν, πάντα παγκόσμιος πρωταθλητὴς καὶ πάντοτε νὰ λήη «εἰμ' ὁ καλύτε-
ρος, εἰμ' ὁ πιὸ ὁμορφος!» - καὶ νέο ρεκόρ ἐδῶ, νέο ρεκόρ ἐκεῖ, κι ἀδείσεις τῶν κα-
θολικῶν, καὶ τῶν προτεστάντων, μὰ καὶ τῶν «πρεσβυτεριανῶν» καὶ τῶν κονφορμι-
στῶν καὶ τῶν ἱερωβάδων, μὰ καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν, καὶ τῶν μορμόνων καὶ τῶν χι-
λιαστῶν, τῶν βαφτιστῶν καὶ τῶν ἰησουϊτῶν· ἀδείσεις τῆς ἐγκληματικότητος - καὶ
πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικό, κοχλασμός, ξεκοχλασμός καὶ πάλι ξανακοχλασμός
στὴ Γουὼλ Στρήτ, ἐπίδειξις τῶν ραμμάτων τῆς κοιλιάς τοῦ Τζόνσον κ' ἐνθουσιασμός,
καὶ καλὴ θέλησις καὶ κακὴ θέλησις καὶ ὄχι θέλησις, κι ὁ Πάπας μὲ τὴ φοῦστα του
ψηλά, καὶ εἰρήνη καὶ πόλεμος καὶ οὐίσκν καὶ μανιτάρια («γιατί δὲν μᾶς ἀγαπάτε;»)
καὶ ἐντρομα μπλουζῶν· καὶ Λιμπεράτσε, καὶ γλυκεῖα μαμὰ τοῦ Λιμπεράτσε, καὶ ρα-
φωδία-κόρη τοῦ Τρούμαν, καὶ καρδιά τοῦ Ἄικ - θὰ ξαναπαίξῃ ἄραγε γκόλφ; - βια-
σμός μᾶς λευκῆς ἀπὸ πολλοὺς μαύρους, καὶ γρήγορη καταδίκη τους σὲ θάνατο ἀπὸ
περισσότερους λευκοὺς, καὶ καταδίκη τοῦ Ρόμπερτ Μπέιμν σὲ ἰσόβια, γιατί θέλησε
νὰ σκοτώσῃ καὶ τὴ δεύτερη γυναῖκα του γιὰ νὰ παντρεντῇ τὴν τρίτη ἐρωμένη του,
καὶ φυσικὸς θάνατος τοῦ Μπίλν Ρόουζ, τοῦ μικροῦλν δισεκατομυριούχου ποὺ ξεκίνη-
σε μὲ τὸ τραγούδι «γονιδάουτ ε σόνγκ», καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικός, κι ὁ
Τζόνσον μὲ τὸν Κί του στὴν «ὥραία» Χαβάνη, καὶ «θυγατέρες τῆς Ἐπαναστάσεως» καὶ
κόρους γκέρλς καὶ κῶλ γκέρλς καὶ μέιμς, ἀμέτρητες μέιμς, μεγαλοπρεπεῖς κηδεῖες
«λατρεντῶν» συγγενῶν καὶ σκυλιῶν — χίλια δολλάρια ἢ λιγώτερο θλιμμένη — καὶ ψυ-
χίατροι, ψυχαναλυταί, ψυχομανεῖς, ὁμοφυλόφνχοι, σάικο-πονόφνχοι, καὶ γυμναστική,
μασσάζ παντοῦ (καὶ στὰ πιὸ ἀπόκρυφα), τελεβίζιον, ἀπολαυστικὸ σέλφ σέρβις, «πῶς
νὰ γνωρίσετε τὴν εὐτυχία μέσα σὲ τριάντα μέρες», καὶ ἡ ἀδύνατη, θυμωμένη, ὁλόγνυ-
μη φωνὴ τῆς Μέρυλιν, καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικός - «Ζῇ ὁ πρόεδρος Κέν-
νεντυ;» «Ζῇ καὶ ὁ δὲν προεδρεύει!», ἀλλὰ γιατί νὰ ζῇ κι ὁ «κακός» Ρόμπερτ, καὶ νὰ
συγχίξῃ τὸν «καλὸν» Λύντον, καὶ ἡ Λέιντυ Μπέρτ νὰ κελαῖδῃ: «Λύντον, ἀγάπη μου,
εἶσαι ὁ καλύτερος, εἶσαι ὁ μεγαλύτερος!..» (Ναί, ἀλλὰ γιατί δὲν μὲ ἀγαπᾶνε ὅλοι;)
Καὶ πληθωρισμός, πληθωρισμός παντοῦ: θεῶν, οὐρανοξυστῶν, ἀνθρώπων, κονσερβῶν,
κλάμπς καὶ ἰνστιτούτων πνεύματος καὶ καλλονῆς, ζωντανῶν καὶ γεκρῶν, πόπ σίνγκερς
καὶ πόπ κόρν, καὶ λοιπῶν πολλῶν, «πολλῶν» ποὺ κλονίζουσι ἐπικινδύνως τὸ δολλάριο -
καὶ πάλι Βιετνάμ καὶ πάλι φυλετικό, ἀλλὰ καὶ Μά ν τ α λ ν Μά ρ ε ρ ε ὕ!..

ΕΔΩ ΕΓΩ ΣΤΑΜΑΤΩ, κι αφήνω τους άλλους να κρίνουν τα γεγονότα όπως τους βολεύει. Καί μου μένει μόνη, μόνη της, η Μάνταλυν Μάρρεϋ.

Ποιά είναι η Μάνταλυν Μάρρεϋ;

Ή πιό μισητή γυναίκα της Αμερικής. Ή γυναίκα που κατώρθωσε να καταργήσει την υποχρεωτική προσευχή στα σχολεία, ως αντισυνταγματική. Δεν πίστευε στο «Θεό», και είχε μεγαλώσει ελεύθερα τα παιδιά της· κι όταν κάποιος δάσκαλος ανάγκασε το γιό της να προσευχηθῇ σὲ κάτι που δὲν πίστευε, ἄρχισε τὸν ἀγῶνα της. Ἀποτέλεσμα: κέρδισε τὴ μάχη της, τὴν δικαίωσε τὸ Ἀνώτατο Ἀμερικανικὸ Δικαστήριον, καὶ κατέστρεψε τὴ ζωὴ της. Τὴ διώξαν ἀπὸ τὴ δουλειά της· καὶ ἐπὶ τρεῖς χρόνια, αὐτὴ κ' ἡ οἰκογένειά της ὑφίστανται ὅλα τὰ χριστιανικά μαρτύρια πὺν μπορεῖ νὰ σκαρφιστῇ ἓνα μαζικὰ ὀργανωμένο — ὅπως ἡ Ἀμερικὴ πρωτίστως ξέρεῖ νὰ μαζοποιῇ — θρησκώληπτο μυαλό: ἀπειλὲς θανάτου, χυδαῖες βρισιὲς ἀπὸ τηλεφώνου, πετροβολήματα καὶ ξυλοδαρμοί, εἶναι τὸ τακτικὸ τῆς γεῦμα, ἀνανεούμενο καὶ ποικιλλόμενο καὶ μὲ ἄλλα πρωτότυπα ἀπεριτίφ, καθημερινῶς!

Ἄλλ' ἢ ὄρεξις αὐτῆς τῆς γυναίκας δὲν κόβεται ἔτσι εὐκολά! Ἀφοῦ, μόλις προχθές, κέρδισε κι ἄλλη μιὰ δίκη ἐναντίον τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως, κ' ἔτσι ἀπέφυγε προσωρινά τὴ φυλακὴ, ξεκινάει τώρα τὸ δευτερο μεγάλο ἀγῶνα της: ζητεῖ ὅπως ἐπιβληθῇ φορολογία ἐπὶ ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιουσιῶν τῆς Ἀμερικής, τὴν ἀξία τῶν ὁποίων μερικοὶ ἀνεβάζουν εἰς ὀγδόντα δισεκατομμύρια δολάρια· ὅλα ἀφορολόγητα!

Τί εἶδους ἄνθρωπος εἶν' ἡ γυναίκα, πὺν τόλμησε νὰ τὰ βάλῃ ὄχι μόνο μὲ μία «καθολικὴ» Ἐκκλησία ἀλλὰ μὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες τοῦ «Νέου Κόσμου», πὺν εἶναι περισσότερες καὶ πιὸ «ἡνωμένες» ἀπὸ τὶς «πολιτεῖες» του, πάνω σ' ἓνα τόσο κεφαλαίο· καὶ ἀποκεφαλιστικὸ θέμα;

Κόρη ἐργολάβου· φοιτήτρια Νομικῆς στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Ὀχάιο· ἀξιωματικὸς τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατοῦ στὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Ἀϊκ. Μὰ καὶ πρίν: σερβιτόρα, μοντέλλο, κομμώτρια, στενογράφος, δι-

κηγόρος, μηχανικὸς ἀεροδυναμικῆς· λίγο ἀπ' ὅλα, μὰ πάντα δίνοντας στὸ κάθε τι ὁλόκληρο τὸν ἑαυτὸ της. Μετὰ δούλεψε εὐσυνείδητα κ' ἐξαντλητικὰ σ' ἓνα ψυχιατρεῖο. Γύρω στὰ σαρανταπέντε σήμερα· παχουλὴ, βλέμμα καὶ λόγος ἀντρικὸς, μὰ διάθεση τελείως γυναικεία... Μιλᾷ γιὰ τὴν ἐρωτικὴ της ζωὴ μὲ τὴν ἴδια ξεγυμνωτικὴ εἰλικρίνεια πὺν χρησιμοποιεῖ καὶ στὸ ξεσκέπασμα τῶν χρυσοεπενδεδυμένων Ἐκκλησιῶν! Κι ἀντίθετα ἀπὸ τὴ «φλύαρη» Σιμόν Ντέ Μπωβουάρ, γδύνει καὶ γδύνεται γρήγορα! Οἱ ἄντρες τῆς Ἀμερικῆς εἶναι γι' αὐτὴν τὸ ἴδιο ἀνύπαρκτοι ὅσο κ' οἱ θεοὶ της. Εἴτε δὲν ὑπάρχουν· εἴτε δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ ὑπάρχουν. Οὔτε νὰ σκεφθοῦν ξέρουν, οὔτε νὰ κάνουν ἔρωτα· οὔτε κἂν νὰ συνεννοηθοῦν καὶ νὰ συγχαρῶσιν ἄλλον, πέρα ἀπ' τὸν «δημοκρατικὸ» ἢ «ρεπουμπλικανικὸ» ἑαυτοῦλη τους.

Ἦθελε καὶ θέλει νὰ ζῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθερη· ὅσο ἡ ἐλευθερία ἐπιτρέπει τὴ ζωὴ κ' ἡ ζωὴ τὴν ἐλευθερία.

Καί, ξαφνικά, μιὰ μέρα θυσίασε ὅλ' αὐτά, πὺν ὁ πολὺς καὶ ὁ «λίγος» κόσμος θεωροῦν «τὸ γλυκὸ εἶναι» τῆς ζωῆς: σπῖτι, ἀνέσεις, αὐτοκίνητα, οἰκογενειακὴ γαλήνη, υἱεῖα, ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ «ἀσφάλεια» — ὄχι μόνο δική της (ὁ πατέρας της πέθανε ἀπὸ καρδιακὴ προσβολή, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἐνθουσιώδη εἰσβολή τῶν χριστιανῶν «πλησίων» στὸ σπῖτι τους) — ναί, ὅλ' αὐτὰ πὺν εἶχε κερδίσει μὲ τὰ δικά της χέρια, καὶ τὴ δική της σκέψη, τὰ θυσίασε ὅλα· καὶ μόνο γιὰ τὸ «καπέλο» τῆς ἐλευθερίας, τὸ δικό της, καὶ τῶν παιδιῶν της.

Κ' ἔτσι ἀρχίζει μιὰ καινούργια ζωὴ· ὄχι γιὰ τὴν Μάνταλυν Μάρρεϋ, ἀλλὰ γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, πὺν ἀνακαλύπτει κι αὐτὴ ἐκθαμβη, σὺν τὸν Κολόμβο, ὅτι τ' ἀγάλλματα τῆς Ἐλευθερίας ἔχουν γίνει ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὄχι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀγάλλματα καὶ γιὰ τ' ἀγάλλματα.

Πρὸ μηνῶν, ξαναπαντρεύτηκε· καὶ ὅταν τὴν ρώτησε ἓνας δημοσιογράφος ἀνθὰ συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα της, τοῦ χαμογέλασε κ' εἶπε:

— Μὰ ἐγὼ ἀκόμα δὲν ἄρχισα!

ARVINT GAIRNEΦΕΛΤ

Τὸ ὄνειρο τοῦ Βίρκο

‘Ο Βίρκο ἦταν ἓνα γέρικο σκυλί, πολὺ καυγατζίδικο. Ὅταν τὸ φώναζαν, εἶχε τὴ μανία νὰ τεντώνεται μ’ ἓναν τρόπο δικό του. Σηκώνονταν οἱ τρίχες του, στριφογύριζε καὶ ἀλυχτοῦσε φανταστικούς περαστικούς, ἔτοιμο θαρρεῖς νὰ χιμῆξη ἀπάνω τους. Ὅλοι γελοῦσαν μὲ τὰ παράδοξα τοῦτα φερσίματά του καὶ ὅλοι κάναν γοῦστο νὰ τὸ θυμῶνουν.

Πολλὲς φορές εἶπαν νὰ τὸ ξεκάνουν, γιατί οὐρλιαζε ὡς ἀργὰ τὴν νύχτα κ’ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ κάνουν νὰ σωπάσῃ - τὸ ντουφέκι, βλέπετε, τοῦ νοικοκύρη, ἦτανε πολὺ ψηλὰ κρεμασμένο, κ’ ἔπρεπε νάβρουν κανένα σκαμνὶ γιὰ νὰ τὸ φτάσουν· τὰ φυσέκια πάλι ἦταν παραπεταμένα κάπου στὴν ἀστράχα, τρέχα-γύρευε... Μὰ κι ὅταν πάλι κανένας ἄλλος ἔλεγε νὰ τὸ ξεκάνῃ, ὁ κύρης του ἐναντιώνονταν: «Ἄμ μὴ τὸ βλέπετε τώρα! Αὐτὸ ἄλλοτε ἦταν καλὸτατο σκυλί. Δὲν ριχνόταν κι ἂν τὸ πείραζαν. Μυστήριο πράμα! Πῶς ἀγρίεψε τώρα στὰ στερνά του, τὸ παλιόσκυλο!»

Κ’ ἔτσι ἀναβάλλονταν ἡ ἐχτέλεση.

Ὡστόσο κι ὁ κύριός του κ’ οἱ νοικάρηδες τοῦ σπιτιοῦ ξέρανε πολὺ καλὰ πῶς κι ἀπὸ πότε ἀρχισαν ν’ ἀλλάζουν τὰ χούγια τοῦ γέρο-Βίρκο· ξέρανε πολὺ καλὰ αὐτοὶ γιατί οὐρλιαζε κι ἀπὸ πότε τὸν εἶχε πιάσει ἡ μανία νὰ κολουριάζεται καὶ νὰ γυροφέρ- νη δίχως τελειωμό.

Ἦτανε μιὰ Κυριακή, καλοκαίρι. Ἡ ἀπέραντη λίμνη λάδι, ὁ οὐρανὸς γεμάτος σύννεφα ἀκίνητα· ἥλιος πουθενά, μόνο ἀνάλαφρες σκιὲς στὸ κρούσταλλο τῶν νερῶν. Ἀσπρογάλανα νησάκια πέρα στὸν ὀρίζοντα, σὰ ν’ ἀρμενίζανε μὲ τ’ ἀγέρι, κ’ οἱ μακρυνὲς στεριὲς χάνονταν στὸ βάθος, λὲς καὶ δὲν ἦταν λίμνη παρὰ ἀτέλειωτος ὠκεανός.

Ὁ Βίρκο ἔμενε σ’ ἓνα σπῖτι ἐκεῖ κατὰ τὴ λίμνη, πίσω ἀπ’ τὸ γρασίδι πού ἀπλώνονταν ὡς τὸν ὄχτο. Ὅταν ἦταν κάλμα, ἡ λίμνη φαίνόταν ἀπ’ τὸ παράθυρο σὰ μεγάλος καθρέφτης, ὅπου ἔριχνε ἀπ’ ἀντίκρου τὴ σκιά του ὁ δασωμένος ψηλὸς κάβος.

Ὁ Βίρκο, στὰ νιάτα του, ἔτρεχε σὰν ἀστραπὴ ὡς τὸν ὄχτο, κι ἀλαφιασμένος τή- ραιε κατὰ τὸ βάθος...

Ἔτσι εἶναι, σκέφτηκε. Ἀφοῦ δὲν εἶν’ ἐδῶ τὸ καράβι, σίγουρα θάχουνε μπαρκάρει γιὰ τὴν ἐκκλησιά. Μά, πάλι, πῶς τὰ κατάρφει, ἀφοῦ αὐτὸς τοὺς εἶχε μυριστῇ καὶ ξεπίτηδες εἶχε ξαπλώσει ἐκεῖ χάμω, περιμένοντάς τους; Ἄ, καλὰ εἶπε αὐτός, λίγο προτῆτερα, μιὰ πού ἀργούσανε τόσο καὶ δὲν τὸν ἐλογάριαζαν, νὰ πεταγόταν ἴσαμε τ’ ἄλλο σπῖτι... Μὰ καὶ τώρα κακὸ δὲ θάτανε!..

Ἔτρεξε ἀμέσως.

Οὔτε ψυχὴ! Καὶ τὸ πιὸ περίεργο: οὔτε ὁ φίλος του ὁ Βάτης!

Εἶχανε μεγαλώσει μαζὶ, στὸ ἴδιο σπῖτι, μὰ ὕστερα ἐκεῖνον τὸν δώσανε σ’ ἄλλον ἀφέντη, κι αὐτὸς δὲν τὸν ἀφνε νὰ πηγαίνει στὸ φίλο του. Ἔτσι, ἀναγκαζόταν ὁ Βίρκο νὰ τοῦ κἀνῃ κάποτε-κάποτε βίζιτα καὶ νὰ παίξουν.

Τὸν ἤξερε, ὅπως εἶπαμε, ἀπ’ τὰ μικράτα του, καὶ τὸν εἶδε νὰ μεστῶνῃ λίγο-λίγο, ὥσπου ἔγινε πιὸ μεγάλος καὶ πιὸ δυνατός κι ἀπ’ αὐτόν. Ὅμως τοῦ ἦτανε πάντοτε ὑποταχτικός κ’ εἶχε τὴ λεπτότητα νὰ μὴν παραβγαίνει μαζὶ του· τοῦ ἔφτανε νὰ χοροπηδάῃ γύρω του καὶ νὰ τοῦ γλύφῃ τὰ μουσοῦδια!..

Ἀφοῦ, τὸ λοιπόν, ἔφαξε καὶ ξανάφαξε γιὰ τὸ Βάτη, ξαναγύρισε πίσω. Στὸ ἀναμεταξύ, οἱ ἄλλοι εἶχανε φύγει γιὰ τὴν ἐκκλησιά. Ὁ Βίρκο φουρκίστηκε ἀπ’ τὴν ἀναποδιά, καὶ τὰ εἶχε μὲ τὸ Βάτη. Στάθηκε λίγο πάνω στὸ γρασίδι, ἀγναντεύοντας τὴ λίμνη, κ’ ὕστερα κολουριάστηκε καὶ στρογγυλοκάθησε. Ἀνάσαινε βαθιὰ καὶ σφάλαγε

τὰ μάτια. "Ομως μὴ θαρρήτε πὼς παραστενοχωρήθηκε, πού τὸν ἀφῆσανε. Δὲν ἦτανε δὲ κ' ἡ πρώτη φορά. Θὰ τοῦ ἄρεσε, φυσικά, ν' ἀπλωνε τὴν ἀρίδια του στὴν πλώρη τοῦ καραβιοῦ, κι ἀργότερα, ἅμα θὰ ξανάβγαίναν στὴ στεριά, νάτρεχε κατὰ τὴν ἐκκλησιά, μαζί μὲ τοὺς ἀνθρώπους· μὰ δὲν ἦταν κακὸ καὶ πού θὰ πήγαινε νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ, ἅμα θὰ γύριζαν. Ὑστερα, τὸ σβήσιμο τῆς μέρας, ἡ γλυκεῖα ὥρα πού τοὺς μάζεψε ὅλους σπíti, μαζί καὶ τὸ Βίρκο... "Όταν ἄρχιζε νὰ νυχτώνῃ καλὰ - τότε δὲ ἦταν τὸ καλύτερο: ὁ ἓνας στρώνονταν στὰ σκαλιά, ὁ ἄλλος στὸ κατώφλι, ἄλλος ἄλλου, καὶ ὁ Βίρκο μπορούσε νὰ πηγαίνῃ ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλον. Τὸν ἐχάιδευαν ὅλοι, καθένας μὲ τὸν τρόπο του, καὶ τὸν ἐξέσταιναν μὲ τὴν ἀγάπη τους.

«Ἐδῶ Βίρκο!», ἐφώναζε ὁ ἓνας. «Ἐλα σ' ἐμένα!», ὁ ἄλλος. «Μπράβο, μπράβο!» Καὶ τρίτος ἀπὸ κεῖ: «Ἐ! Βίρκο, κι ἀποδῶ!..» Κι ὅταν ὁ Βίρκο, κουνώντας τὴν οὐρά του, γύριζε κατὰ τὸ μέρος του, μιὰ ἄλλη φωνὴ ἀπὸ δίπλα: «Βίρκο ἐδῶ! Ἐδῶ! Ἄντε Βίρκο! Ἐδῶ, ἐδῶ!»

Τέτοιες στιγμὲς ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς πλημμύριζε τὴν καρδιά τοῦ Βίρκο.

Ἔτσι, ξαπλωμένος στὴ χλόη, μὲ τὰ μάτια σφαληχτά, ξέρει ὁ καλὸς ὁ Βίρκο πὼς, ὅπου νάναι, σιμώνει αὐτὴ ἡ ὥρα. Θὰ λαθεύαμε λοιπὸν ἂν λέγαμε: «Νὰ ὁ Βίρκο, κοιμᾶται!» "Όχι, ὅχι· ὁ Βίρκο δὲν κοιμόταν· ἦταν ὁλωσδιόλου ξύπνιος, κ' εὑρίσκει μεγάλῃ εὐχαρίστηση πού ζοῦσε, ἀνάσαινε, ὁσμίζονταν τὰ γύρω μὲ τὴν ὑγρὴ τὴ μύτη του, ἐκλείνε τὰ μάτια, κ' ἐνιωθε νὰ περνᾷ γλυκὰ ἡ ὥρα - μονάχα, κάθε τόσο, σήκωνε τὸ κεφάλι νὰ δαγκωθῇ ὅπου τὸν ἔπιανε ἄξαφνα φαγούρα, νὰ γλυφτῇ, κ' ὕστερα πάλι ἀνάσαινε βαθιὰ ἀπὸ εὐχαρίστηση, καὶ πάλι ἐκλείνε τὰ μάτια...

Τὰ ξανάνοιξε ὅταν πῆρε νὰ βραδιάζῃ... Πέρα στὴ λίμνη, πολὺ μακριὰ, πίσω ἀπὸ τὸν κάβο, ἀκούστηκαν κουπιά. Ἀμέσως πετάχτηκε ἀπάνω, μὲ τ' ἀφτιά τεντωμένα καὶ τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα κατὰ κεῖ. Σὰν πουλὶ ἀλαφρὸς βρέθηκε μεμιᾶς μπρὸς στὸ σπíti καὶ θρονιάστηκε μὲ τὸ μάτι κατὰ τὰ νερά· ἀφουγκραζόταν, ὅλος ἀφτιά, καὶ τὸν ἐλάχιστο θόρυβο. Κάπου-κάπου ὅμως δὲν μπορούσε, ἀνυπόμονος, νὰ βασταχτῇ, καὶ κούναγε τὰ μπροστινά του πόδια. Στὸ τέλος, ἄρχισε καὶ νὰ γαυγίζῃ. Δίχως ἄλλο, ὁ θόρυβος τῶν κουπιῶν — πού δὲ θὰ τὸν ἀκούγε καὶ τὸ πιὸ γυμνασμένο ἀνθρώπινο ἀφτί — γινόταν ὅσο πήγαινε καὶ καθαρώτερος. Νὰ τώρα, τώρα, τώρα θά.., τώρα θὰ φτάσουν, διαλογίζονταν, καὶ ἡ ἀνυπομονησία του μεγάλωνε· πέρασε ὅμως μισὴ ὥρα ὥσπου ν' ἀκουστοῦνε καθαρά πιὰ τὰ κουπιά καὶ νὰ μπορέσῃ νὰ λογαριάσῃ πότε θὰ καβατζάρῃ τὸ καῖκι. Κι ἀλήθεια, φάνηκε σὲ λίγο κι αὐτὸ - φάνηκαν καὶ τὰ ξανθὰ κεφάλια ἐκεινῶν πού τραβοῦσαν τὰ κουπιά... Προχωροῦσε γοργά, οἱ σκαρμοὶ τρίζαν - καὶ μόλις πῆρε τὸν κάβο, ἔβαλε πλώρη γιὰ τὸ σπíti.

Ὁ Βίρκο δὲ μπορούσε νὰ βαστάξῃ ἀπ' τὴ χαρὰ του, κι ἄρχισε νὰ τρέχῃ σὰ σαῖτα στὴν ἄκρῃ τῆς λίμνης, διώχνοντας ἓνα τσοῦρμο ξαφνιασμένα κοράκια. Λογάριαζε τὴν ἀπόστασι στὸν πόντο: ἦτανε σίγουρος πὼς θάφτανε πρὶν ἀράξῃ τὸ καράβι - κ' ἔφτασε, πραγματικά, μὲς στὴν ὥρα! Μόλις εἶχαν σηκώσει τὰ κουπιά κι ὁ Βίρκο ἦτανε κιόλας πάνω στὴ σκάλα! Μὰ τί πρᾶμα, τί πρᾶμα ἦταν αὐτὸ πού παρουσιάστηκε τότε στὰ μάτια του!..

Στὴν πλώρη τοῦ καραβιοῦ, πάνω ἀπ' ὅλα, ὁ Βάτης, ὁ σκύλος τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ, μὲ τὰ κρεμασμένα χεῖλια, ἔφερνε βόλτες καμαρωτὸς-καμαρωτὸς. Ἡ οὐρά του πηγαινερχόταν σὰν πεταλοῦδα. Τὸ ὠραῖο ἦταν πού τοῦ περνοῦσε ἡ ιδέα πὼς γι αὐτὸν εἶχε τρέξει ἔτσι ὁ Βίρκο, ἐνῶ ὅχι μόνο δὲ συνέβαινε αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶχε κακοφανῇ...

Οἱ τρίχες του σηκώθηκαν δυὸ δάχτυλα. Ἐκαμε λίγα βήματα κατὰ τὴ στεριά, γύρισε τὸ κεφάλι ἀπὸ δῶ, τὸ γύρισε ἀπὸ κεῖ καὶ βαριαναστέναξε σὰν ἄνθρωπος.

Καθὼς τὸ καῖκι ἐζύγωνε κι ἄγγιζε τὴ στεριά, ἡ καρίνα ἔτριξε, ὅπως πάντα. Ἄντρες, γυναῖκες, παιδιὰ, σηκώθηκαν ὅλοι μεμιᾶς, καὶ πηδῆσαν ἐξω, ὅλο φωνὲς καὶ γέλια.

Ὁ Βάτης πήγαινε μπροστά· ἀπ' τὸ φέρσιμο ὅμως τοῦ Βίρκο κατάλαβε γρήγορα πὼς ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὅπως πάντα. Μ' ὅλο πού ἦταν πιὸ μεστωμένος καὶ πιὸ δυνατὸς

ἀπ' τὸ γερο-φίλο του, ἔπесе μπροστά του, σὰ νάτανε μικρούλι, τὸν ἐκοίταξε ἀπὸ κάτω καὶ τοῦ χάιδεψε τὴ μουσοῦδα του μὲ τὴ γλῶσσα του. Ὑστερα πήδησε στὴ ράχη του, ἔκανε πὼς φεύγει, ξαναγύρισε - καί, στὸ τέλος, τὸν ἔσπρωξε μὲ τὰ πισινά του, σειῶντας τὴν οὐρά μὲς τὰ σκέλια.

Ὁ γέρο-Βίρκο εἶχε ξεχάσει κιόλας τὶς ἀνοησίες τοῦ Βάτη, βλέποντας τὰ παιδιαστικά καμώματά του, ποὺ δείχνανε πὼς στ' ἀλήθεια εἶχε μετανοιώσει. Μὰ δὲ μπορούσε νὰ κάνῃ κι ἀλλιῶς, γιατί κάθε φορὰ τοῦ ξανάρχονταν ὀλοζώντανες οἱ μακρινές θύμησες ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ὁ Βάτης ἦταν κουταβάκι καὶ παίζανε μαζὶ πάνω στὸ γρασίδι (ἐκεῖ, κατὰ τὸ σούρουπο, ποὺ τ' ἀρνάκια πηγαινιν γιὰ πότισμα κ' οἱ ἐργάτες ἀφηναν τὰ δρεπάνια τους...) Ἔτσι καὶ τώρα, οἱ τρίχες τῆς ράχης του στρώσανε πάλι καὶ τὰ πόδια του δὲν ἦταν πιὰ τεντωμένα...

Οἱ ἄνθρωποι περνοῦσαν δίπλα τους.

— Κοιτάχτε τὰ σκυλιά! εἶπε ὁ Κώστας. Κι ἀρπάζοντας τὸ Βάτη τὸν ἐσήκωσε πάνω ἀπ' τὸ Βίρκο, κι ἄρχισε νὰ φωνάζει: «Ξοῦ, ξοῦ, ξξ!..»

Ὁ Ἀλβέρτος, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, πῆρε στὰ χέρια τὸ Βίρκο καί, κρατῶντας τον, ὅπως κι ὁ Κώστας τὸν ἄλλον, ξεφώνιζε: «Οὔα, οὔα, ξξ!..» Ἀντε κι ὁ Βίρκο μας θὰ τοῦ τῆς βρέξῃ ἄγρια! εἶναι δὲ καὶ πιὸ μεγάλος!.. Ἐμπρός! Ἀιντε! Ἀπάνω του! Ἀρπαχ' τον!»

Τοῦ κἀκου τὰ δυὸ σκυλιὰ κάνανε πὼς δὲν καταλάβαιναν τί τοὺς ζητοῦσαν, καὶ κοίταζαν καὶ τὰ δυὸ ἄλλου...

Οἱ μεγάλοι τώρα πιὰ εἶχαν ἀνέβει στὸν ἀνήφορο κατὰ τὸ σπίτι - κοντοστάθηκαν ὁμως μιά στιγμὴ κ' ἐκεῖνοι καὶ τοὺς εἶπαν:

— Ὅχι ἔτσι! Ρίξτε τα τὸ ἓνα πάνω στὸ ἄλλο!

Τὰ παιδιὰ ἔκαμαν ὅ,τι τοὺς εἶπαν οἱ μεγάλοι, μὰ τὰ σκυλιὰ ἔπесαν τὸ ἓνα πλάι στ' ἄλλο - καὶ ξαναγύρισαν ὕστερα σ' ἐκείνους ποὺ τὰ εἶχαν ρίξει.

Κάποιος τότε, ἀπ' τοὺς μεγάλους, σκαρφίστηκε κάτι ἄλλο:

— Βούτα τὸ Βίρκο σου! εἶπε στὸν Ἀλβέρτο. Πάρτον στὰ χέρια σου!

Κι ὁ ἴδιος σήκωσε τὸ Βάτη καί, κάνοντας πὼς ἐγαύγιζε, τὸν ἔρριξε ξαφνικὰ πάνω στὸ Βίρκο. Ὑστερα πλησίωσε καὶ τοὺς ἔτριψε τὶς μουσοῦδες, τόσο ποὺ τὰ χεῖλια τοῦ ἐνὸς ἄρχισαν νὰ τρέμουν καὶ φάνηκαν τὰ δόντια του. Ὁ Βάτης ἔκανε τὸ ἴδιο, κ' ἔτσι: τὰ σκυλιὰ ἄρχισαν νὰ μουγγρίζουν - καί, σὲ λίγο, νὰ γαβγίζουν ἄγρια, ἔτοιμα ν' ἀρπαχτοῦν καὶ νὰ γίνουνε κομμάτια.

— Μόλις πῶ «τρία!», θὰ τὰ ξαναρίξουμε τὸ ἓνα πάνω στ' ἄλλο!.. Ἔνα, δύο, τρία!

Τώρα πιὰ δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ τὰ φουρκίσουν περισσότερο! Βουτήχτηκαν κ' ἔγιναν κουβάρια μὲς τὴ σκόνῃ, οὐρλιάζοντας φοβερά!..

Γιὰ μιά στιγμὴ δὲν μπορούσες νὰ τὰ ξεχωρίσῃς - μὰ ξαφνικὰ σταμάτησαν. Ὁ γερο Βίρκο βρισκόταν ἀπὸ κάτω. Στέκονταν κ' οἱ δυὸ ἀκίνητοι, σὰ νὰ μαρμάρωσαν... Ὁ Βάτης ὥστόσο ἔδειχνε πὼς θάθελε νὰ βάλῃ τέλος στὸν καβγά κ' ἦταν ἔτοιμος νὰ σηκώσῃ τὰ πόδια του ἀπὸ τὸ Βίρκο - μὰ, μόλις ἔκανε αὐτὴ τὴν κίνηση, ὁ Βίρκο χιμήξε πάνω του καὶ τὸν ἐγράπωσε ἀπ' τὸ σβέρκο!

Δὲν ἐχρειάστηκε ὥστόσο πολλὴ ὥρα, γιὰ νὰ τὸν ξαναβάλλῃ πάλι χάμω ὁ Βάτης. Ξανάρχισαν τότε πάλι νὰ μουγγρίζουν, δείχνοντας τὰ δόντια, χωρὶς νὰ σαλεύουν ἀπ' τὴ θέση τους. Ὅταν ὁ Βίρκο ἔπαψε, ὁ Βάτης ἔκανε νὰ τραβήξῃ πάλι τὸ ἓνα πόδι του, μὰ βλέποντας πὼς ὁ Βίρκο ἦταν καὶ τώρα ἔτοιμος νὰ χιμήξῃ, τὸν ἄδραξε ἀπ' τὸ λαιμὸ καὶ τοῦ τράνταξε θυμωμένα τὸ κεφάλι!

Ὁ Βίρκο τὰ κατάφερε νὰ τοῦ φύγῃ κ' ἔκανε πὼς θέλει νὰ στρίψῃ - ὅταν, ξαφνικὰ, μ' ὅλη του τὴ κούραση, ρίχτηκε πάνω στὸ Βάτη γιὰ τρίτη φορὰ, καὶ μὲ τόση λύσσα, ποὺ ἐκεῖνος δὲν πρόφταινε νὰ φυλαχτῇ ἀπ' τὶς δαγκωματιές του!..

Σὲ λίγο ὁμως ὁ Βάτης τὸν ξανάστρωσε χάμω. Κι αὐτὴ τὴ φορὰ τὸν ἐξέσκισε πιὸ πολὺ κι ἀπ' ὅσο χρειαζόταν...

Τώρα πιά ὁ Βίρκο ἀπόμεινε ἀκίνητος πάνω στὸ χορτάρι - ἐνῶ ὁ ἄλλος, λαχανιασμένος, τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι...

Οἱ ἄνθρωποι κοίταζαν τὸ Βίρκο μὲ συμπόνοια· τοῦ σήκωναν ἄλλος τὰ πόδια, ἄλλος τὸ κεφάλι, κοίταζαν τὶς πληγές του, νὰ καταλάβουν ποιά ἦταν ἡ πιὸ σοβαρή. Μὰ ἕνας-ἕνας ἔφευγαν, λέγοντας: «Δὲ βαριέσαι· δὲν εἶναι τίποτα!..»

Κι ἀλήθεια· οἱ λαβωματιές του στὰ πόδια, στὴ μουσοῦδα καὶ σ' ὅλο του τὸ κορμί, ἔτρεχαν αἷμα... Μὰ δὲν ἦταν δὰ καὶ τίποτα σπουδαῖο: γλύφοντάς τες θὰ μπορούσε νὰ τὶς γειάνη... Ὡστόσο, ἡ πιὸ μεγάλη, στὸ βάθος τῆς καρδιάς του, δὲ φαινόταν - καὶ θάμενε ἀγιάτρευτη...

Σὲ λίγο ὁ Βίρκο σηκώθηκε, τσιτωμένος, λὲς καὶ τοῦ εἶχαν περάσει ἓνα καμάκι σ' ὅλο του τὸ κορμί. Μὲ σκυφτὸ τὸ κεφάλι, χωρὶς νὰ κοιτάζῃ οὔτε δεξιά οὔτε ἀριστερά, πῆγε νὰ κρυφτῇ κάτω ἀπ' τὸν μπάγκο, στὴν ἀποθήκη τῆς αὐλῆς. Ἐκεῖ, στὰ σκοτεινά, ξαπλώθηκε ἀμίλητος, μὲ τὰ μάτια κλειστά - καὶ κανεὶς πιά δὲν τὸν εἶδε ὅλη τὴν ἡμέρα.

Στὴν αὐλή, ὅλα σὰν πρῶτα: Οἱ ἄνθρωποι καθισμένοι, ἄλλος στὰ σκαλιά, ἄλλος στὸ πεζούλι, ἄλλος στὸ χορτάρι... Τὸ κοπάδι πήγαινε στὴ λίμνη. Τὰ μικρά σύννεφα τοῦ δειλινοῦ ταξίδευαν ἀργὰ στὸν οὐρανὸ καὶ καθρεφτίζονταν στὰ ἤρεμα νερά...

Ὅσο γιὰ τὸ Βάτῃ - αὐτὸς εἶχε θρονιαστῇ μὲς τῇ μέσῃ τῆς αὐλῆς τοῦ ξένου σπιτιοῦ, μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ μπροστινά του πόδια καὶ μὲ τὰ μάτια κλειστά, λὲς καὶ βρισκόταν σπίτι του!..

Τὰ εἶδε ὅλ' αὐτὰ ὁ Βίρκο, ἀπὸ κεῖ ποῦ εἶχε τρυπώσει. Καὶ ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἡ ζωὴ του δὲν εἶχε πιά καμμιά χαρὰ - οὔτε μπόρεσε ξανά νὰ ἡσυχάσῃ. Οἱ ἄνθρωποι τὸν εἶχαν ὅπως πρὶν, τοῦ μιλοῦσαν, τὸν ἐχάιδευαν, μὰ ὁ Βίρκο ἐνιωθε μέσα του κάτι ποὺ τὸν ἔκανε ἀλλιώτικο. Ὅταν τοῦ φώναζε κανένας: «Ἐδῶ, Βίρκο!», δὲν αἰσθανόταν πιά καμμιά χαρὰ ἢ περιέργεια νὰ μάθῃ τί τρέχει ἢ κατὰ ποῦ θὰ πήγαιναν, γιατί ἡ πρώτη του σκέψῃ ἦταν: «Κι ὁ Βάτῃς;» Τώρα πιά, ὅταν τὸν ἐχάιδευαν, δὲν ἐνιωθε τὴν ἡμερὴ χαρὰ ποὺ αἰσθανόταν πρῶτα. Τὸν ἐβασάνιζε κάποια ἀμφιβολία: «Ἐ-σὺ ποῦ μὲ χαϊδεύεις, κάπου θὰ εἶδες καὶ τὸ Βάτῃ, καὶ θὰ πᾶς, δίχως ἄλλο, νὰ τὸν χαϊδέψῃς κι αὐτόν!» Μ' αὐτὴν τὴν ὑποψία, οἱ τρίχες του σηκώνονταν κ' ἓνα τρομερὸ μῖσος ἐπνιγε μέσα του ὅ,τι πήγαινε νὰ χαρῇ... Σ' ὅ,τι πρῶτα τοῦ ἔφερνε χαρὰ, ἔμπαινε τώρα μιὰ σκέψῃ γεμάτη φαρμάκι: «Αὐτὸς ἐδῶ ποῦ σὲ φωνάζει, θὰ μπορούσε νὰ φωνάξῃ καὶ τὸ Βάτῃ...» Γι' αὐτό, ὅλοι ὅσοι θὰ μπορούσαν νὰ τοῦ θερμάνουν τὴν καρδιά, τοῦ φαίνονταν τώρα ψυχροὶ καὶ ἐχθροί.

Μόνο ἕνας ποῦ θὰ μισοῦσε τὸ Βάτῃ, ἐκεῖνα τὰ κρεμασμένα χεῖλια του, τὸ λαϊμό του μὲ τὶς ὀρθιες τρίχες, τὴν πλατειὰ του μουσοῦδα, τὰ μάτια του ποὺ δὲν λέγαν τίποτα - ἕνας ποῦ θάνιωθε πόσο ἀντιπαθητικὰ ἦταν ὅλα του τὰ φυσικά, καὶ θὰ τὸν ἐχθρεύονταν, τόσο ποῦ νὰ μὴν ξεχάσῃ ποτὲ τὸ μῖσος αὐτό - μόνο ἕνας τέτοιος ἀνθρώπος θὰ ἦταν φίλος ἀληθινὸς γιὰ τὸ Βίρκο, καὶ θὰ τοῦ ζέσταινε τὴν καρδιά - καὶ χωρὶς νὰ τοῦ κἀνῃ τίποτα, ἔτσι, μονάχα γιατί θὰ ὑπῆρχε...

Μὲ τὸν καιρὸ ἡ κατάσταση τοῦ Βίρκο πήγαινε χειροτερεύοντας: δὲν μπορούσε νὰ κλείσῃ μάτι. Καὶ τὴν ὥρα ἀκόμα ποὺ πλάγιαζε, κι ἀπλωνε τὰ πόδια, τουρχόντανε στὸ νοῦ ἡ ἰδέα: «Ἄν τὰ κατάφερνες, ὥστόσο, νὰ τὸν γραπώσῃς ἀπ' τὴ μουσοῦδα, καὶ νὰ τὸν τραντάξῃς τόσο δυνατὰ ποῦ νὰ τοῦ ξεκολλήσῃς τὸ τομάρι ἀπ' τὸ κορμί!..»

Ὅταν τοῦ ῥχονταν αὐτὴ ἡ ἰδέα, γινόταν σὰν τρελλός. Θαρροῦσε πὼς ἄρπαζε τὸ τομάρι τοῦ Βάτῃ καὶ τὸ τραβοῦσε μ' ὅλη του τὴ δύναμη, τόσο ποῦ τὸ ξεκόλλαγε στὴν κοιλιά, σ' ὅλο του τὸ κορμί, πὼς τοῦ τόβγαζε ὅλο, ἴσαμε τὴν ἄκρη τῆς οὐρᾶς!.. Τότε τοῦ φαίνονταν πὼς ἔβλεπε τὸ Βάτῃ σωριασμένον ἐκεῖ μπροστά του καὶ ματοκυλισμένο!.. Ἀλλοτε πάλι νόμιζε πὼς τοῦ ἔτρωγε τ' ἄντερα καὶ τοῦ ἔκανε κομμάτια-κομ-

μάτια ὅλο τοῦ τὸ κορμί!.. Ἔτσι, ξύπναγε πάντα μὲ τρομερὴ ταραχή, κ' ἔπρεπε νὰ σηκωθῇ ν' ἀλλάξῃ θέσιν. Μὰ μόλις ξανάκλεινε τὰ μάτια, καινούργιοι ἐφιάλτες τοῦ τάραντος τοῦ νοῦ καὶ τὸν ξύπναγαν ἀλαφιασμένο, τρεῖς-τέσσερες φορές, ὥσπου ξημέρωνε καὶ ξανάρχισαν οἱ συνηθισμένοι θόρυβοι τῆς ἡμέρας...

Στὸ τέλος, αὐτὸς ὁ βραχνᾶς τὸν ἄρρώστησε. Ὅταν τὸν φώναζαν, τὸν ἔπιανε τρεμουῖλα καί, μουγκρίζοντας, ἀρχίζε νὰ γυροφέρνῃ, μ' ἓναν τρόπο πού ἦτανε γιὰ γέλια.

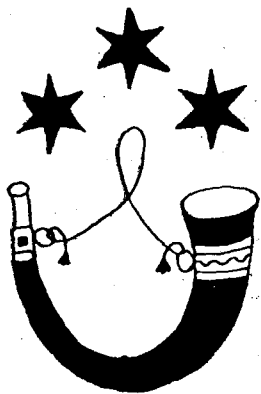
...Μιὰ νύχτα λοιπόν, ἀφοῦ κουράστηκε νὰ γαβγίζῃ τὸ φεγγάρι μὲ τὶς ὥρες, ξάπλωσε κατὰ τὰ χαράματα - καί, σὰν τὸν πῆρ' ὁ ὕπνος, εἶδ' ἓνα ὄνειρο :

Ἕνας ἄνθρωπος εἶχε βρεθῇ, ἓνας ἄνθρωπος πού ἐνιωθε τὸ Βίρκο! Τὸν εἶχε πάρει στὴν ἀγκαλιά του, καὶ τὸν ἔσφιγγε τρυφερὰ στὸ στῆθος. Ὑστερα, κρατῶντας τὸν πάντα στὴν ἀγκαλιά, τὸν πῆγε κοντὰ στὸ Βάτη, τὸν ξαναχάιδεψε μπροστά του - τὸν ἔβαλε χάμω κ' ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν χαϊδεύει ὀλοένα... Ἦθελε ἔτσι νὰ δείξῃ, πὼς ὁ Βίρκο, κατὰ τὴ γνώμη του, εἶχε δίκιο... Ὁ Βάτης τότε ἐσίμωσε, ξάπλωσε χάμω κ' ἐκούνησε τὴν οὐρά του, ὅπως ἄλλοτε, σὰ νάταν κουταβάκι! Ὁ ἄνθρωπος χάιδεψε τότε καὶ τὸ Βάτη - καὶ ὁ Βίρκο δὲν ἐθύμωσε διόλου, γιατί μπροστά σ' ἐκεῖνο τὸν ἄνθρωπο ὁ Βάτης ἔγινε πάλι καλὸς σὰν πρῶτα καὶ τὰ δεχόταν ὅλα: σὰν εἶδε πὼς ὁ Βίρκο δὲν τοῦ μουγκρίζε πιά, πλησίασε πρῶτος, στρώθηκε χάμω ἀνάσκελα καὶ ἀρχισε νὰ κουλουριάζεται καὶ νὰ σούρνεται δίπλα στὸν παλιό του φίλο, ὅπως συνήθιζε ἄλλοτε... Βλέποντας αὐτὰ ὁ Βίρκο, τοῦ ἐγλύψε γλυκὰ-γλυκὰ τὴ μουσούδα, γιὰ νὰ δείξῃ πὼς φιλιώθηκαν... Τρελλὸς ἀπ' τὴ χαρὰ του τότε ὁ Βάτης ξανάρχισε τὰ παιχνίδια καὶ — τί θαῦμα ἦταν ἐκεῖνο! — φύγανε κ' οἱ δυὸ ἀντάμα, πηδῶντας καὶ γαυγίζοντας! Ὅλα εἶχαν ξεχαστῇ!.. Ἀς ἔχῃ καλὸ ὁ ἄνθρωπος, πού εἶχε νιώσει τὶς καρδιές τους, καὶ ἦρθε καὶ τοὺς βοήθησε!.. Ἀ, ἦταν ἡ πιὸ εὐτυχισμένη μέρα τοῦ Βίρκο!..

Μὰ αὐτὸ ἦταν ὄνειρο... Ὁ γερο-Βίρκο δὲν ξύπνησε πιά σ' αὐτὸν τὸν κόσμον - καὶ πέθανε μὲ τὴν πεποίθησιν πὼς εἶχε ἀληθινὰ μονοιάσει μὲ τὸ Βάτη.

Τὸ ὄνειρο εἶχε τελειώσει παράξενα: Ὁ Βίρκο ἄκουσε ξαφνικὰ μιὰν ἀλλόκοτη βουή καὶ κάτι χλιαρὸ χύθηκε ἀπ' τὰ μάτια καὶ τ' ἀφτιά του ἤθελε πολὺ ν' ἀνοίξῃ τὰ βλέφαρα, γιὰ νὰ ἰδῇ τί τρέχει, μὰ κάτι τὸν ἀνάγκαζε νὰ μένῃ ἀκίνητος - δὲν ἐνιωθε πιά τίποτα νὰ ὑπάρχῃ γι' αὐτόν... —

Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, νευριασμένος πού τὸν ἄκουγε νὰ γαβγίζῃ ὀληνύχτα, πῆρε τὸ ντουφέκι κατὰ τὰ χαράματα, καὶ μ' ἓνα βόλι σκότωσε τὸ Βίρκο ἐκεῖ πού κοιμόταν.

ΠΑΡΙΣ ΤΑΚΟΠΟΥΔΟΣ

Φοβήθηκε...

Φοβήθηκε νὰ γίνη ἡθοποιὸς
 μήπως καὶ χάσῃ τὸ λαμπρὸ τοῦ ἥθους·
 φοβήθηκε νὰ γίνη ποιητὴς
 γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τίς ὥραιες πράξεις του·
 κ' ἔγινε κριτικὸς
 γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τίποτα.

What's in a name

Δὲν φταίω γὼ πὺν σ' ἀγαπῶ,
 οὔτε κ' ἡ νύχτα, οὔτε τὸ φεγγάρι,
 οὔτε καὶ σύ, δὲν φταῖς ἐσὺ,
 ἡ μουσικὴ καὶ τὸ κρασί - κανεῖς!
 Τί ἄλλο τότε μένει;
 Νά, δυστυχῶς, μὲ λένε Πάρι,
 κ' ἐσένα — πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ; —
 ἐσένα δὲν σὲ λέν' Ἑλένη...
 Φταῖμε λοιπὸν ἐμεῖς;

Πνευματικαὶ ἐξαγωγαὶ

Μπράβο καὶ σένα, Μιραμπέλ,
 πὺν ἐπιμένεις, ἐπισήμως,
 νὰ καθιερωθοῦν τὰ Νέα Ἑλληνικά
 εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Γαλλίας.
 Φαντάσου τώρα τί χαρὰ
 ὅταν οἱ Γάλλοι θὰ διαβάζουν
 εἰς τὸ πρωτότυπο Κουτσοχερά.

Ἡ Σαπφὼ τοῦ κεφαλαίου Ταῦ

Καημένη μου Σαπφώ!
 Χθὲς μίλησε γιὰ σένα
 ὁ κύριος Βου. Τατάκης!
 Καὶ μᾶς ἐξήγησε,
 μὲ πλήρη δοκουμεντα,
 ὅτι κακῶς σοῦ λένε
 πῶς ἦσουν αὐτὰ λεσβία.
 Κ' ἐγώ,
 καθὼς τὸν ἄκουγα,
 γλύφοντας μία μέντα,
 ἐχασμονρήθηκα πλειστάκις.
 Καὶ γιὰ πικρὴ παρηγορία
 σκεπτόμουν: Τί παρεξήγησις!
 Καὶ τὰ μικρὰ κορίτσια
 πὺν ἀγάπησες πολὺ
 καὶ δὲν μὲ ἀγαπᾶνε;

Παράλειψις

Χρόνια πολλά, τοῦ ἔγραφε,
σὲ μιὰ μικρὴ τῆς κάρτα,
ἢ λίγο πὺδ μεγάλη δεσποινίς.

Καὶ μὴν ξεχνᾷς, προσέθετε,
πὼς ἡ ζωὴ μας, εὐτυχῶς,
κάθε πρωὶ ἀρχίζει
μ' ἓνα δικό μας «ναὶ»
κ' ἓνα δικό μας «ὄχι»!

Μὰ δυστυχῶς παρέλειψε νὰ πῇ
τὰ βράδια πῶς τελειώνει...

Μήπως ἐμεῖς;

Μιλοῦσαν τόση ὥρα,
μὲ σπονδαιότητα καὶ μένος
ἡδυπαθοῦς ἱεροκήρυκος
ἢ ἐγκρατοῦς νοικοκυρᾶς·
ἡ ὥρα: τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον.

— Ἀκούσατε κι αὐτό;

— Ἡ καὶ τὸ ἄλλο;

— Θὰ τὸ πιστεύατε ποτὲ ἐσεῖς
πὼς ἡ μικρὴ ἦτο παρθένος;

— Ωραῖα ποὺ τὰ λέει κι ὁ Ψαθᾶς!

— Ποιὸς τὸν ἀκούει ὁμως;

Καὶ χτύπησαν μεσάνυχτα
— ἀκόμα ἓνα μεῖον.

Καὶ σηκωθήκανε νὰ φύγουν...

Μὰ τέλος πάντων ποιοί;

Ποιοὶ σὰν ἱεροκήρυκες;

Ποιοὶ σὰν νοικοκυρές;

Μήπως ἐμεῖς κι ὄχι ἐσεῖς;

Κυρίες μου καὶ κύριοι,
καληνύχτα.

Ὡσπου νὰ φύγω

Γνώρισα τὴ φίλα
κ' ὕστερα τὴν ἀγάπη.
Τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν μου
μὲ βγάζει ὀφειλέτη...
Λοιπόν, καλύτερα σωπαίνω
κι ὥσπου νὰ φύγω

ἔμεινα
ὧμέτερος
στὸ ἥμισυ.

ΜΙΛΟΥΝ: ΡΕΝΟΣ

Ἀπομαγνητοφωνεῖ: Ἄννα Ζαλαμίχα

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΓΙΝΕ ΣΕ ΔΥΟ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ. Βάσταξε ἕξη ὥρες καὶ πιάνει στὴ συνεχῆ μαγνητοταινία πὺν πάρθηκε κάπου 1700 «μέτρα» (σὲ γραφτό: 330 κόλλες· πάνω-κάτω: 100 σελίδες *Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν*). Φυσικά, δὲ γίνονταν νὰ δημοσιευτῇ ὅλη. Εἶναι καὶ πολὺ «προφορικός» ἄλλωστε ὁ λόγος τοῦ Θεοδωράκη, καὶ δὲ θὰ κέρδιζε μὲ τόση ἔκταση στὸ τυπωμένο. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πάρα πολὺ ἐνδιαφέροντα σημεῖα, κάποια δὲ καὶ πολὺ ἀποκαλυπτικά. Προτιμήσαμε νὰ δώσουμε αὐτὰ - κι ἀρχίζουμε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Κρατήθηκε ἀπόλυτη πιστότης στὸ λόγο τοῦ Θεοδωράκη - ὡς καὶ στὰ σημεῖα ἀκόμη ὅπου μονολεκτικά, καὶ μὲ τόνο περισσότερο παρὰ μὲ πλήρεις ἐκφράσεις, ἀντιδρᾷ σ' αὐτὸ ἢ σ' ἐκεῖνο πὺν ἐρωτᾶται - ἢ πὺν τοῦ λέγεται πὺν ἀνεπτυγμένα, γιὰ νὰ καταλήξῃ σ' ἓνα δίλημμα ἢ μιὰ κριτικὴ θέσι, ἐκμαιευτικὴ τῆς γνώμης του). Συνθετικὴ δὲν ἐστάθηκε ἡ συζήτηση, παρὰ τὴν προσπάθεια καὶ τῶν δυό. Κ' ἴσως ἔφταιξε ἀκριβῶς ἡ εἰλικρίνεια: ὅτι ἔγινε μὲ πάθος καὶ χωρὶς ὑπολογισμό. Ἔτσι, μπορεῖ πολλοὶ νὰ βροῦνε πὺς ἔπρεπε «σφαιρικώτερα» νὰ δοῦμε καὶ νὰ ἐξετάσουμε, τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Μὰ θὰ ἦταν καὶ τόσο ζωντανός, τόσο ἀληθινός, τότε, ὁ διάλογος; Ἐπιτέλους, θάταν καὶ λίγο «ἀπάτη»: παρουσιάζοντας ἓναν Θεοδωράκη «συστηματικό» κ' ἓναν Ἀποστολίδη λιγώτερο «ἄμεσον». Καλύτερα νὰ παίρνουμε τὰ πράγματα ὅπως εἶναι - καὶ τὰ πρόσωπα ἀψευδῇ, στὴ φυσικότητά τους... Ἰσως ἔτσι «πιάνεται» κάτι πολὺ παραπάνω ἀπὸ τίς «καλοσυντεθειμένες» καὶ καλλιγραφημένες (μὰ καὶ τόσο ἀλυσιτελεῖς) γενικότητες.

Πάρτε τὰ δυὸ πρόσωπα ὅπως συζήτησαν - καὶ τὰ διέκοπιαν κάθε τόσο τὰ παιδιὰ τοῦ Μίκη, πὺν ἀπαιτοῦσαν νὰ παίξῃ μαζί τους, κι αὐτὸς «θύμωνε», κ' ἔφτανε (τὸ πολὺ-πολὺ) νὰ τοὺς ἐπαπειλῇ... «ἐπίπληξῃ»!

Ἡ ταινία εἶναι στὴ διάθεση ὁποιουδήποτε, νὰ τὴν ἀκούσῃ ὅλη, στὰ γραφεῖα *Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν*. Ἄλλωστε καὶ θὰ ἐπανέλθουμε, γιὰ νὰ δώσουμε ὅλα τὰ πὺν ἐνδιαφέροντα σημεῖα. Γιὰ τὴν ὥρα, παίρνετε τὴν ἀρχή:

Ρ—: ...Δὲ θὰ μιλήσουμε γιὰ μουσικὴ;..

Θ—: Ὅχι. Μουσικὴ καὶ Τέχνη εἶναι πὰ τὸ ἴδιο σήμερα μὲ Πολιτικὴ καὶ Πράξη - ὅπως τὸ λέτε κ' ἐσεῖς κάπου, ἂν δὲν κάνω λάθος...

Ρ—: Ναί. Ἰσως πάντα νὰ ἦταν... Πολιτικὴν ποίει λοιπὸν - νὰ δοῦμε τί θὰ βγῇ!..

Θ—: Κατ' ἀρχὴν θέλω νὰ κρίνω τίς βασικὲς θέσεις καὶ τὴν ὅλη στάσι «*Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν*»: Βλέπω ὁλοκάθαρα ἐδῶ τὴν ἀγωνία ἐνὸς ἀνθρώπου, πὺν πιστεύει σὲ πράγματα σωστά, ὅπως δὴποτε σωστά, τὰ μὲν ἀπὸ μὲν ποὺν πρᾶγματι νὰ μᾶς βγάλουν ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο... Τὸ θέμα, λο- γουχάση, τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ὅπως

πολὺ σωστά τὸ θέτεις, εἶναι τὸ πρῶτο. Ἄν δὲν εἴμαστε ἀνεξάρτητοι κ' ἐλεύθεροι, δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε - ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὅλα τ' ἄλλα!.. Ἐπίσης, τὸ θέμα τῆς ἐξόδου ἀπὸ τὸ Ν.Α.Τ.Ο., τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Κ.Κ.Ε. κ.λ. Τὸ σημεῖο ὅπου διαφωνοῦμε εἶναι στὸ ζύγισμα ὀρισμένων καταστάσεων... Ὑποτιμᾶς, ἂς ποῦμε, τὴ Δεξιά.

Ρ—: Ἄλλ' ἐγὼ ὑποτιμῶ καὶ τὴν «Ἀριστερά»! Δηλαδή τὴ βρίσκω ἐλάχιστα ἐπαναστατικὴ, ἀστεῖα ὀργανωμένη, πολὺ λίγο «κίνδυνο» γιὰ τὴ «Δεξιά»!

Θ—: Ναι, ὑποτιμᾶς καὶ τὴν Ἀριστερά. Ἄλλ' ἡ δύναμη τῆς Ἀριστερᾶς δὲν εἶναι τόσο στὴν ὀργάνωση, ὅσο στὴν ἀντοχή

ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Παρίσταται : Πάρις Τακόπουλος

των ιδανικῶν της !.. Εἴκοσι χρόνια τώρα χτυπᾷ τὰ ιδανικά αὐτά, μὲ τί φυλακές, τί ἐξορίες, τί ἐκτελέσεις, τί διώξεις καὶ τί τρομοκρατία, κι ὅμως αὐτὰ ἀντέχουν ! Τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀριστερὰ σήμερα ἐμφανίζεται μ' αὐτὴ τὴ δύναμη μέσα στὴ νεολαία, ἀποδεικνύει πὼς τὰ ιδανικά αὐτά εἶναι τῆς ζωῆς !..

Ρ — : "Ὀχι. Δὲν ἀποδεικνύει ἀναγκαίως αὐτό. Τὸ γεγονός, γενικά, τῆς ἐπιμονῆς μαζῶν πρὸς μιὰ κατεύθυνση ἢ μιὰ ψῆφο, δὲν ἀποδεικνύει τίποτε ὑποχρεωτικά ὡς πρὸς τὴν οὐσία, τὴν ἀξία καὶ τὸ δίκαιο τῆς κατευθύνσεως ἢ τῆς ψήφου. Ἀλλιῶς, μὲ τὴ λογικὴ αὐτὴ θάπρεπε ν' ἀναγνωρίζαμε, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, πὼς ὁ καραμανλισμὸς λογονύχρη — πού ἀντέξε ὀχτὼ χρόνια (ὄχι καὶ λίγο) — ἢ ἡ «Δεξιὰ», πού κρατᾷ τις ἐκμεταλλευτικὲς «θέσεις» καὶ ψήφους της, ἕναν αἰῶνα τώρα στὸν Τόπο μας, ὑποστατικεῖν ἐπίσης... ιδανικά τῆς ζωῆς ! Ἡ «λογικὴ» αὐτὴ εἶν' ἐπικίνδυνη καί, πάντως, ἐσφαλμένη. Τὸ ν' ἀντέχουν οἱ πολιτικοὶ προσανατολισμοὶ τῶν μαζῶν καὶ νὰ βρίσκωνται πάντα οἱ ψῆφοι, εἶναι συνάρτηση πολλῶν — ὄχι ἐνὸς — καὶ διαφόρων — ὄχι ὁμοίων, κι ὄχι οὐσιαστικῶν μόνο — παραγόντων. Καὶ δὲν τὸ λέω αὐτὸ γιὰ νὰ κρίνω ἐδῶ τώρα τὰ ιδανικά τῆς «Ἀριστερᾶς» ἀπὸ πλευρᾶς οὐσίας καὶ ἀλήθειας, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχή σου καὶ τὴν προσοχή της στὴν ἀδυναμία τοῦ συλλογισμοῦ αὐτοῦ, πού δὲν εἶναι μόνο δικός σου καὶ πολὺ συχνὰ μᾶς φέρνει σὲ μιὰ τελειῶς λανθασμένη ἐκτίμηση καταστάσεων καὶ «ἐπιτευγματῶν», γιὰτί ἀκοῦμε μᾶζες, μετράμε ψήφους, καὶ μένουμε εὐκολὰ ἱκανοποιημένοι πὼς «κάτι κάνουμε» καὶ «καλὰ βαδίζουμε», ἐνῶ μπορεῖ τίποτα νὰ μὴν κάνουμε καὶ πολὺ κακὰ νὰ βαδίζουμε, παρὰ ὅποιεσδήποτε μᾶζες πού «βαδίζουν» τάχα «μαζί μας» ! Μᾶζες καὶ ψῆφοι εἶναι ἀ ρ ι θ μ ο ι. Καὶ

μὲ ἀριθμοὺς ἐπανάσταση δὲ γίνεται. Ἀντεπανάσταση, ναί ! «ἐπιχείρηση» πολεμικὴ εἶτε ἄλλη, ναί ! ἐπανάσταση, ὄχι. Μὲ πόσο δὲν γίνεται ! μὲ ποιο γίνεται ἐπανάσταση. Καὶ χτυπᾷ τὴ «λογικὴ» ἀκριβῶς αὐτὴ, πού μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀναζήτηση τῆς ποιότητος, ἀποκοιμίζοντάς μας πάντα μὲ τὸν ὄγκο κάποιας ποσότητος... Αὐτό, σ' ὅλη τὴ ζωὴ καὶ σ' ὅλη τὴν Ἱστορία — ὄχι μόνο σήμερα, καὶ μόνο σ' ἐσᾶς... Εἶναι τὸ κανάλι τῆς «Δεξιᾶς», ἀκριβῶς, αὐτό, καὶ τῆς «λογικῆς» της.

Θ — : Ναί, ἀλλὰ πέρα ἀπ' αὐτό, πού τὸ συζητᾷμε ἂν θές μετὰ, ἐσὺ ὑποτιμᾷς τὴ Δεξιὰ, τὴ δύναμή της, τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν μεθόδων της !, τὴν τρομοκρατία, τις διώξεις, τις ἐξορίες, τὸ χρέμα, τις ἐξαγορές, τις πιέσεις !..

Ρ — : Ἄν εἶχε νοῦ, δὲ θάκανε τίποτ' ἀπ' ὅλ' αὐτά.

Θ — : Τὰ κάνει ὅμως !

Ρ — : Γιατί δὲν ἔχει νοῦ — ὄχι γιατί ἔχει. Αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ οἱ σφαδασμοὶ τῆς ἐκπνοῆς της...

Θ — : "Ὀχι ! Κάνεις λάθος ! Τὰ κάνει γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὰ προνόμιά της !.. Δὲν εἶναι διόλου «ἡλίθια» — ξέρεί τί κάνει !.. Γι' αὐτὸ σκοτώνει τὸν Λαμπράκη ἐδῶ, τὸν Κέννεντυ στὴν Ἀμερικὴ... Στρώνει χάμα ἕνα πτώμα — καὶ λέει : «Ὡς ἐδῶ ! Παρακάτω δὲν ἔχει !..»

Ρ — : Στρώνει κάτω ἕνα πτώμα — καὶ τί πτώμα, στὴν Ἀμερικὴ μάλιστα ! — καὶ δὲν εἶναι ἡλίθια ; Ποιὰ προνόμια διατη-

1 Τὴν ἀπάντηση ὁ Θεοδωράκης λαβαίνει στὸ ἴδιο αὐτὸ τεῦχος, ἐπὶ ἀπὸ ἀρθρο τοῦ Γ. Γεωργαλά (195-208) βγαίνει τὸ πόσο ἀνοργάνωτη καὶ γιὰ τὰ πανηγύρια εἶν' ἡ φαιδρὴ αὐτὴ «Δεξιὰ» στὸν Τόπο μας — καὶ δὲν εἶμαι λοιπὸν ἐγὼ πού τὴν «υποτιμῶ», ἀλλ' αὐτοὶ πού τὴν «υπερτιμῶν».

ρεῖ ἔτσι, πού σαρώνεται ὅπως σαρώθηκε ἐδῶ, σάν ἔστρωσε ἓνα πτώμα ἀκριβῶς ;.. Τὴν πῆρε ὁ διάβολος καὶ τὴν ἐσήκωσε - καὶ εἶναι «νοήμων» ; «Ξέρει τί κάνει» ;.. Ἐγὼ τὴν ὑποτιμῶ ; Ἡ ἐσεῖς κάνετε τρομερά λάθη — ἀπὸ πανικὸ εἶτε ἀπὸ προπαγανδιστικὸ ὑπολογισμὸ — στὴν ἐκτίμησή σας τῆς «Δεξιᾶς» ; Κάνετε λάθος, μεγάλο λάθος, ἀποδίδοντάς της δύναμη πού δὲν ἔχει ! Καὶ δὲν εἶναι, πάλι, πού μ' ἐνδιαφέρει καθ'αυτὸ τί εἶναι ἡ Δεξιά, ἀλλὰ τὸ νὰ φτάσω ἀπὸ τὴ σωστὴ διαπίστωση γιὰ τὸ τί πράγματι εἶναι, στὸ νὰ ἐλέγξω μήπως ἐσεῖς, ἀποδίδοντάς της ιδιότητες καὶ δυνάμεις πού δὲν ἔχει, σύσταση καὶ ὀργάνωση πού — εὐτυχῶς — ἀκόμα δὲν ἔχει, ἐδῶ στὸ χῶρο μας τοῦλάχιστον, παρασύρεστε καὶ παρασύρετε σὲ μιὰ μορφὴ δράσεως «ἀντίπαλη» τυπικὰ καὶ σύστοιχη οὐσιαστικὰ, δηλαδὴ ὅμοια, τῆς ἴδιας «ποιότητας» μ' αὐτῆς τῆς «Δεξιᾶς» πού τάχα καταπολεμᾶτε - μὰ μὲ τέτοια δὲ θὰ «ἐκπολεμήσετε» ποτέ ! Πέφτετε σ' ἓνα λούκι, διαρκῶς, δραστηριότητας μαχητικῆς ἀπλῶς, ἀλλ' ὅχι οὐσιαστικῆς, ὅχι ἐπαναστατικῆς στὶς ποιότητες τῶν πραγμάτων. Κι αὐτὸ μᾶς πᾶει πολὺ μακριὰ - πολὺ πίσω, κάθε φορά. Φοβᾶμαι μήπως, ἴσα-ἴσα γιατί δίνετε πάντα μάχη «τακτική», γι' αὐτὸ δὲ δίνετε μάχη στὴν οὐσία. Ἔτσι (γιὰ νὰ ὁλοκληρώσω τὴ σκέψη μου καὶ νὰ δῶ τὴ γνώμη σου), τὸ φάσμα μιᾶς «Δεξιᾶς» «ὑπεροργανωμένης», «ὑπερεπικίνδυνης», «ὑπερικανῆς» τάχα, ὅς εἰς εἰς στὸ «κανάλι» μιᾶς ψευτοδραστηριότητας καὶ πολιτικῆς «πάλης», πού κανένα περιθώριο γιὰ οὐσιαστικὴ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων, σὲ κανένα τομέα τῆς ζωῆς, δὲν ἀφήνει. Ἀπὸ τὸ δρόμο αὐτό, τὸ πολὺ-πολὺ δημιουργεῖτε ψήφους, καὶ πολιτικὰ ἀποτελέσματα στὴν ἐπιφάνεια (ἀλλὰ κι αὐτά, βέβαια, ὅχι τελικά), ἐνῶ ἡ ἀληθινὴ μάχη ἀκόμα περιμένει — καὶ δεκαετίες τώρα περιμένει ! — νὰ δοθῇ, ἀπὸ κάποιους οὐσιαστικὰ διαφορετικούς, στὰ πράγματα καὶ στὴ δημιουργία νέων συνειδησεων, ὅχι πρόσκαιρων μαζῶν καὶ ψηφοφόρων. Μὲ πολιτικὴ δὲν γίνεται ἐπανάσταση !..

Θ — : Δὲ συμφωνῶ, δὲ συμφωνῶ !.. Δὲ βλέπεις τὰ πράγματα ρεαλιστικά !

Ρ — : Ἔστω. Δὲν τὰ βλέπω «ρεαλιστικά» καθὼς νομίζεις - καὶ μὲ πολὺ κοντόφθαλμὴ ἀντίληψη τοῦ ρεαλισμοῦ, καθὼς νομίζω ἐγὼ γιὰ σένα !.. Πές μου ὅμως κάτι συγκεκριμένο· ἐξήγησέ μου τὴν ἐξῆς ἀδυναμία, ἢ πές μου ἐσὺ πῶς δὲν εἶναι ἀδυναμία : Πῶς τὰ καταφέρνει πάντα ἡ «Ἀριστερά» νὰ μὴν ἔχη μαζί της ἐκείνους πού ἀπὸ κυττάρου τους προσωπικοῦ εἶναι μαζί της ; Καὶ πῶς τὰ καταφέρνει ἡ «Δεξιά», παρὰ τὴν ἀθλιότητά της, ἢ νὰ τοὺς παίρνη μαζί της ἢ, ἔστω, νὰ μὴν τοὺς παίρνη μὲν, ἀλλὰ ν' ἀφήνῃ κάποια περιθώρια «ἐπιβιώσεως» τοὺς — οἰκτρῆς καὶ καταπιεσμένης βέβαια, ἀλλὰ «ἐπιβιώσεως» ὅπως νάαι — ἔτσι, ὥστε, περίπου, νὰ παρασταίνῃ τὴν ἐλευθέρā, ἢ τὴν «ἀνεκτικὴν» τοῦλάχιστον, ἀφοῦ πάντως περιέχει καὶ τίς «περιπτώσεις» τοὺς (καὶ χάρις σ' αὐτὸ μάλιστα, προπαγανδιστικὰ - ὅταν ξέρῃ «προπαγάνδα» : ὅτι τίς περιέχει κ' ἐπιβιώνουν μέσα της) ;..

[Δὲν ἀπαντᾷ σ' αὐτό. Ἡ κουβέντα του πᾶει σὲ ἄσχετα - ἀλλὰ, πάνω σὲ ἄλλη ἀνάπτυξη, λέει τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα, ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως :]

Θ — : Ὁ ἴδιος ὁ Παπανδρέου, ὅταν πῆγαμε μὲις στὶς 7 τοῦ Ἰουνίου τοῦ '63 καὶ τοῦ παμε γιὰ τὴ νεολαία «Λαμπράκη», ὅτι τὴ συστήσαμε δηλαδὴ καὶ θέλουμε νὰ συνεργαστοῦμε μαζί του ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή, μᾶς ἔκανε ἀνάλυση τῆς ἐλληνικῆς ιστορίας τῶν τελευταίων 30-40 χρόνων, κι ὅταν ἔφτασε στὰ Δεκεμβριὰνὰ εἶπε — —

Ρ — : Εἶπε ὅτι εἶναι χασάπης ;..

Θ — : Ὁχι, ὅχι, δὲν — —

Ρ — : Ὅτι εἶναι χασάπης, τὸ εἶπε ;

Θ — : Ὁχι, ὅχι ! Εἶπε — —

Ρ — : Ἐσὺ, ἐσὺ τί λές !.. Ἐγὼ ρωτᾶω ἐσένα !.. Εἶναι χασάπης ὁ Παπανδρέου τοῦ '44 ; Ναι ἢ ὅχι ;

Θ — : Στάσου, στάσου, στάσου, στάσου ! Ὁχι δὲν εἶναι χασάπης, δὲν εἶναι χασάπης !.. Δὲν τάκανε ὁ Παπανδρέου αὐτά !..

Ρ — : Δὲν τάκανε ;.. Ἀμ ποιὸς τάκανε ;..

«Ό,τι θέλεις λές ;.. Δέν είσαι δά και τόσο μικρός, νά μήν τάξεις - τήν ἴδια ἡλικία ἔχουμε. Δέν ἦσουν ἐδῶ ;.. Δέν εἶναι χασάπης, ὅταν μᾶς χτύπησε, μᾶς ἔκανε κομμάτια ;.. Ὅταν ἔφερε τὰ πράγματα ἐκεῖ, μπαμπέσικα, θέτοντας τὸ ζήτημα τοῦ μονομεροῦς ἀφοπλισμοῦ τοῦ Ε.Λ.Α.Σ., με τοὺς ἀτιμούς ἰσχυρισμούς πῶς οἱ Ριμνίτες κ' οἱ Ἱερολοχίτες — δηλαδή ὁ ἐκ Μέσης Ἀνατολῆς στρατός τῆς «Δεξιᾶς» — ἀποτελοῦσαν τάχα «ἐθνικὸ στρατό» (τοῦ «ἐνναίου» ἔθνους, κυβερνώμενου ἀπὸ κυβέρνησι «ἐθνικῆς ἐνότητος», ὅπου ὅλα τὰ κόμματα), ἐνῶ ὁ Ε.Λ.Α.Σ. ὅχι, δέν ἦταν - μόνο ὁ Ε.Λ.Α.Σ., δηλαδή ὁ στρατός τῆς ἀντιστασιακῆς παράταξης, ἦταν παραταξικός στρατός !.. Οἱ ἀτιμίες αὐτές, πού κυνικώτατα καὶ θρασυτάτα μαστόρεψε ὁ Παπατζής, ὅχι ἄλλος — καὶ μὲ συνεχιστὴ τὸν Πλαστήρα σας — αὐτὲς δέν εἶναι πού μᾶς ἔκαναν ὅλους ἑξαλλους τότε, κ' ἔρριξαν τὸ ἀντιστασιακὸ κίνημα, καὶ τὴν τίμια, τὴ φιλελεύθερη συνείδηση τοῦ Τόπου, στήν ἐνέδρα ἀκριβῶς πού ἔστησε αὐτὸς ὁ λακὲς τῶν Ἀγγλων, ἰσαῖσα γιὰ νὰ τοὺς παράσχη τὴ «λαβή», τὸ πρόσχημα νὰ ἐπέμβουν μὲ τὸν Σκόμπυ τους, καὶ τὰ σπιτφαῖρ τους, καὶ τοὺς μισθοφόρους καννίβαλους τῆς ὑπόδουλης Ἀφρικῆς τους, Οὐγκάντα καὶ ἄλλους, καὶ νὰ ἐγκαταστήσουν μὲ τὸ ζόρι «κυρίαρχη» ἐδῶ τὴ δουλικὴ «Δεξιὰ» τους ;.. Δέν εἶναι χασάπης αὐτὸς πού μαστόρεψε τὴν πολιτικὴ λαβὴ γιὰ ὅλη τὴν ἀτιμία, πού προσδιορίζει ἔκτοτε, μὲ τὸ ζόρι, τὴν ἱστορία τοῦ Τόπου ;.. Δέν μᾶς χτύπησαν ; Δέν τὸ ξέρουμε ;.. Δέν τὸ ζήσαμε ;.. Στὸ τομάρι μας ἀπάνω δέν τὸ γάζωσαν μὲ τὰ πολυβόλα τους, στήν πλατεῖα Συντάγματος, ὅτι τάχα ἐμεῖς — δηλαδή τὸ 80 τοῖς ἐκατὸ τοῦ Λαοῦ, ἐκεῖνο πού πείνασε καὶ ἀντιστάθηκε, καὶ κράτησε ἐδῶ ψηλὰ τὸ κεφάλι, δέν τὸ σκασε τυχοδιωκτικὰ στὴ Μέση Ἀνατολή — «ἀντιστεκόμαστε στίς ἀποφάσεις» (τίς «ἐθνικὲς» ἀποφάσεις περὶ κατεξοντώσεως μας !) «τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἐνότητος», τῆς ὁποίας κυβερνήτης (καὶ πρωτομάστορας τῶν βρωμεροτήτων αὐτῶν, ἀπὸ ψυχολογία λακὲ τῶν Ἀγγλων) ὁ χασάπης αὐτός ;..

Θ — : Ὁ Παπανδρέου παρητήθη !..

Ρ — : «Παρητήθη» ἀφοῦ τὰ μαστόρεψε ! Ἔτσι ζητοῦσε ἡ κλασσικὴ πολιτικὴ συνταγή, γιὰ νὰ λυθοῦν ἀκριβῶς τὰ χέρια — «τομὴ στίς ἀνειλημμένες ὑποχρεώσεις περὶ πολιτικῆς ἐθνικῆς ἐνότητος», διὰ τῆς «παραιτήσεως» ἐνὸς λακὲ (σὰ νάταν «προσωπικὲς ὑποχρεώσεις» ἐνὸς τ' ἀφορώντα τὴ ζωὴ ὅλου τοῦ ἔθνους !) — καὶ νὰ γίνη μετὰ τὸ γάζωμα, τὸ ἰσοπέδωμα ἀπὸ τὸν δυναμικὸ παράγοντα : τοὺς «προστάτες» μας τοὺς Ἀγγλους !.. Ἀλλὰ ποιὸς ἔδωσε τὴ λαβὴ στοὺς Ἀγγλους ; Αὐτὸς ὁ χασάπης !.. Κι αὐτὴ τὴν «ὑπηρεσία» παρέσχε ὁ δοῦλος στὴ «Δεξιὰ» ! Κι αὐτὴν ἰσαῖσα «ἐπικαλεῖται» πάντα, κυνικώτατα ἀκόμα ὁ ἀχρεῖος, πρὸς τὴ «Δεξιὰ» : ὅτι «τοῦ χρωστάει τὴν ὑπαρξή της» !.. Ὅχι τίποτα λιγώτερο - κι ὅχι ψέμματα ! Καὶ δέν εἶναι χασάπης ;.. Καὶ τὸ λέτε σεῖς ὅτι «δέν εἶναι» ;..

Θ — : Παρητήθη ! Παρητήθη !

Ρ — : Παρητήθη μετὰ - καὶ μήν τ' ἀλλοιώνης, μήν τὰ «ξεχνᾷς» τώρα πού «σᾶς χρειάζεται» (θαρρεῖτε) ἡ συνοδοιπορία μὲ τὸν Παπατζὴ αὐτόν !.. Κ' ἐγὼ ἐπιμένω, πάλι, ὅχι γιὰ τὴν Ἱστορία — πού δέν ἀλλάζει, γιὰ τὴ ζήσαμε καὶ δὲ θὰ τὴν ἀλλοίωση κανεῖς — ἀλλὰ γιὰ τὴ νοοτροπία, τὴ δικιά σας νοοτροπία, τῶν ἐκάστοτε «σκοπιμοτήτων πολιτικῆς», πού σᾶς κάνει νὰ συμμαχῆτε μὲ χασάπηδες τέτοιους καὶ νὰ βλάπτετε καιριώτατα, νὰ ἀπομακρύνετε μ' αὐτὰ τὴ δημιουργία σωστῆς ἐπαναστατικῆς συνειδήσεως ἐδῶ - πού νὰ λευτερώσῃ ἀληθινὰ τὸν Τόπο !.. Γιὰ τὸ χεστε κάνει «φουσαρμόνικα», καὶ ὁ ἀγωνιστὴς δέν ξέρει ποτὲ ξεκάθαρα τὸν ὀριστικὸ τοῦ στόχο, χάνει διαρκῶς ὅλους τοὺς στόχους (καὶ τοὺς πιὸ ξεγυμνωμένους), χάνει ὁλοένα τὴ συνείδηση πού πάει νὰ δημιουργήσῃ, γιομίζει μέσα του ἀκατάπαυτα ψευτιά καὶ πολιτικὸ πρόσχημα — πού τοῦ «ταῖζετε» μὲ τὴν ἐκάστοτε ἀναπροσανατολιζόμενη (κ' ἐντέλει : ἀντεπαναστατικὰ ἀπὸ προσανατολιζόμενη) καὶ ὅλο ἐλιγμούς «γραμμὴ» σας — ἀντὶ νὰ μορφώσῃ στέρεα ἐπαναστατικὴ συνείδηση καὶ κριτήρια οὐσιαστικῆς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων ! Αὐτὸ προέχει. Κι αὐτό, ἰσαῖσα, σταθερὰ ἀμελεῖτε σεῖς ! Γι' αὐτό, πολιτικὴ παράταξη τῆς Ψωροκώσται-

·νας - ναί, καταφέρνεται, κουτσά-στραβά, κάθε τόσο να γίνεστε. Ξεπανάσταση όμως, με τα βολήσ τη ν ού σία, όχι!.. Αυτή είναι, κατά βάση, ή κριτική μου για σās, μετὰ ἀπὸ πείρα σας πὺ ἐλαβα τριάντα χρόνια μέσα δῶ - καὶ δὲ σās βλέπω ν' ἀλλάζετε!

Θ — : Καλά, καλά! Αὐτὰ θὰ τὰ ποῦμε, θὰ τὰ ἐξετάσουμε ἕνα-ἕνα!.. Ἀλλὰ κείνο πὺν μās εἶπε ὁ Παπανδρέου ὁ ἴδιος εἶναι πολὺ πὺδ σημαντικὸ. Εἶπε : « Ἡ Ἑλλάδα ἦταν ἡ πρῶτη χώρα πὺν θὰ περνοῦσε στὸ σοσιαλισμὸ, μ' ἐλεύθερες ἐκλογές! Ἡ πρῶτη χώρα, μ' ἐλεύθερες ἐκλογές!.. Καὶ ἂν δὲν ἔγινε αὐτὸ, δὲν ἔγινε ἐξαιτίας μου - ἐξαιτίας τῆς πολιτικῆς τῆς δικῆς μου! » Τώρα ἐμεῖς ξέρουμε βέβαια, ὅτι τὸ Δεκέβρι μās χτύπησαν — —

Ρ — : Ποιὸς εἶχε φέρει τὸ πρᾶγμα ἐκεῖ, ὥστε νὰ γαζώσουν τὸ λαὸ στὴν πλατεῖα Συντάγματος οἱ ὁποιοὶδήποτε Ἔβερτ;..

Θ — : Ἐν πάσει περιπτώσει, ἔγινε αὐτὸ πὺν ἔγινε... Κι ἀναμφισβήτητα ἔγιναν ὠρισμένα λάθη ἀπὸ τὴν Ἀριστερὰ — —

Ρ — : Ὅχι, όχι! Δὲ θὰ προχωρήσης ἀκόμη - καὶ μὴν τὰ μπουρδουκλώνουμε, μὲ ἕνα « ἐν πάσει περιπτώσει »!.. Μ' ἐνδιαφέρει ἡ κρίση σου γιὰ τὸν Παπανδρέου. Κ' ἐπιμένω. Γιατί ἀπ' αὐτὸ θὰ βγάλω τὰ λάθη τῆς « Ἀριστερᾶς », πὺν ὅχι ἀναγεννητοῦνται διαρκῶς ὅμοια!.. Τὸ βασικὸ λάθος σας εἶναι ἡ ἐκάστοτε γραμμὴ « πολιτικῆς σκοπιμότητας », ἐνὸς διαρκοῦς — κι ἀσύδοτου στὴ συνειδήσή σας, τῆ στιγμῆ πὺν γίνεται, μὲ τέτοια « ἀκαδημαϊκὴ » μόνον (ἀδρανῆ πρακτικὰ) « κριτικὴ » πὺν ἔχετε — « πολιτικοῦ καιροσκοπισμοῦ » τῆς πὺδ ἁθλίας ποιότητας, πὺν ἐντέλει ἀφαιρεῖ συνειδήσεις ἀπὸ τὸ βρασμὸ τῆς μεταβολῆς! Δηλαδή: δὲν συγχώρησα καὶ δὲν χώνεψα ποτὲ τῆς « Ἀριστερᾶς » σας τὸν κοινόφρομισμὸ τῆς ἀκριβῆς!

Θ — : Δὲν εἶμαι, δὲν εἶμαι σύμφωνος μαζί σου!.. Βέβαια, δὲ λέω, ὁ καθένας μās ἔχει - ὅλοι μās θέλω νὰ πῶ, ἔχονμ' ἕναν Ἀποστολίδη μέσα μās, ἔτσι ἀπόλυτον... Καὶ καλὰ κάνεις πὺν τὰ ἐκφράζεις! Πρέπει ὅμως νὰ λάβης ὑπόψη σου τίς συνθηκες μέσα στὶς ὁποῖες γίναν ὅσα γίναν...

Λογουχάρη, τὸ νὰ πῇ μιὰ λαϊκὴ ἡγεσία « ἐγὼ κάνω κυβέρνηση λαϊκὴ καὶ διώχνω ὅλους τοὺς ἄλλους », εἶναι μιὰ κουβέντα...

Ρ — : Ἀκού λέει! Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ πῇ! Φτάνει νὰ ἦταν βγαλμένη ἀληθινὰ ἀπ' τὴν βάση - ὅπως ἦταν, φυσικὴ σύσταση τῆς βάσεως κατ' ἀρχήν, τὸ αὐθόρμητο, τὸ εὐρύτερο Ε.Α.Μ. (ὅχι τὸ μονοπωλημένο μετὰ, τὸ μπλοκαρισμένο ἀπ' τὸ κόμμα σας, πὺν τοῦ ἀλλοίωσε ἅθλια τὸν χαρακτήρα τὸν γνήσιο, τῆς « ἁμεσης ἐκφρασης τῆς βάσεως »). Αὐτὸν τὸν χαρακτήρα τὸν ἐῖχε — τὸ ξέρετε ὅλοι, πολὺ καλὰ, κ' ἐσεῖς κ' οἱ ἀντίπαλοί σας — κ' ἦταν ἡ μόνη ἐγγύηση, τὸ μόνον κατόρθωμά μās ἐδῶ, γιὰ μιὰ ζωὴ καλύτερη. Ἀλλὰ ὅλοι βρεθήκατε σύμφωνοι νὰ τὸ στραγγαλίσετε!

Θ — : Δὲν ξέρω, δὲν ξέρω! Δὲ συμφωνῶ σ' αὐτά! Μιὰ φορὰ, λαϊκὴ κυβέρνηση τέτοια δὲν ἔγινε, ξὺν ἀπ' τὴν Π.Ε.Ε.Α. στὸ βουνό. Λάθος πὺν δὲν ἔγινε, ἀλλὰ — —

Ρ — : Κι ἄλλο λάθος, ὕστερα ἀπὸ 25 χρόνια, τῆς ἰδίας « ποιότητας »: « Ὅτι τοὺς ἀχρεῖους, πὺν τῇ δολοφονικῇ τους ποιότητά γινώρισατε — ἐπιμένω πὺς ἔχει δολοφονικὴ ποιότητα θεατρίνου ὁ Παπατζῆς — τοὺς στηρίζετε σὲ μιὰ δεδομένη στιγμή, ξανά, ἐν ὀνόματι πάλι « πολιτικῆς σκοπιμότητας »!.. Ὅπως χτές, ὅπως σήμερα!.. Ὅθι τὴν πάθετε, ὡστόσο, αὔριο τὸ πρῶτ — καὶ θὰ τὴν πάθῃ ὁ λὸς ὁ Λαὸς μαζί σας, αὐτὸ μ' ἐνδιαφέρει περισσότερο — ἀπ' αὐτὸν τὸν Παπατζῆ! Ἐγὼ σās λέω πὺς ἂν χειρίζονταν τὰ πράγματα λίγο ἐξυπνότερα ἢ ἑλληνικῇ « Δεξιᾷ » ἂν σκεφτόταν: « μιὰ στιγμή! γιατί δένομαι στὸ ἄρμα τοῦ Καραμανλῆ; στὸ ἄρμα τῶν Ἀνακτόρων; » — ἂν τὸ σκέφτονταν τὸ ἑλληνικὸ κεφάλαιο — « καὶ δὲν ἀρματώνω τὸ ἄρμα τοῦ πολὺ πὺδ ἐκσυγχρονισμένου κι ἀπατηλοῦ Παπατζῆ; » κι ἂν σ' αὐτὸ προσχωροῦσε τὸ κεφάλαιο ὅλο (ὅχι τὸ « μέρος » μόνον, πὺν τὸ μισοσκέφτηκε) καὶ θαρρετὰ - ἔ, ἐγὼ σās βεβαιῶνω, πὺς τὴν ἄλλῃ μέρα τὸ πρῶτ ὁ Παπατζῆς θὰ σās σκάρωνε μιὰ κυβέρνηση ἐθνικῆς... ἐνότητος κ' « ἐθνικῆς... σωτηρίας » (τῆς « Δεξιᾶς », φυσικὰ) ἐδῶ, καὶ θὰ μās παρᾶσταν ὅλων, φτοῦ κι ἀποξαναρχῆς, τὸν « ὑπεράνω παθῶν καὶ ἀντιθέσεων » ἐ-

θνικό κυβερνήτη, και θά σ'αξ ξανατύλιγε, θά μ'αξ ξανατσουβάλιαζε όλους, α δ ί σ τ α κ τ α, γνήσια χασάπικα και πάλι, δίχως πάλι νά ιδρώση διόλου τ' αφτί του - σάν και τότε!..

Θ — : *Ναί, ναί· άκουσε όμως — —*

P — : Δέν άκούω τίποτα!.. Α υ τ ό ε ί ν α ι τ ό λ ά θ ο ς σ α ς ! Κ α ι δ έ μ ' έ ν δ ι α φ έ ρ ε ι μ ό ν ο τ ό τ ω ρ ι ν ό - τ ό κ ρ ί ν ω ό ς έ ν δ ε ι ξ η τ ό λ ά θ ο ς σ α ς· ό ς έ ν δ ε ι ξ η μ ι ά ς π ο λ ι τ ι κ ή ς « λ ο γ ι κ ή ς » μ ό ν ο κ α ι ρ ο σ κ ο π ι κ ή ς, ά θ λ ι α ς, ό μ ο ι α ς μ έ τ ή ν « ά σ τ ι κ ή ς », μ έ τ ο υ « ά ν τ ι π ά λ ο υ » σ α ς, π ο υ δ έ ν ε ί ν α ι β έ β α ι α μ ε τ α β ο λ ή κ α ι δ έ φ έ ρ ν ε ι π ο τ έ σ έ ά λ λ α γ ή τ ή ς ζ ω ή ς, σ ' έ π α ν ά σ τ α σ η.

Θ — : *Βλέπεις τά πράγματα στατικά... Παίρνεις έναν Παπανδρέου και τον μετακινείς μέσα στις δεκαετίες, χωρίς νά τον τοποθετήσεις στο δικό του περιβάλλον, νά τον συσχετίσης μέ τις μάζες πού τον άκολουθοϋν.*

P — : Δέν είμ' έγώ στατικός, άλλ' ό Παπανδρέου τ ύ π ο ς τ ή ς δ ε ξ ι ά ς « π ο λ ι τ ι κ ή ς φ α υ λ ο κ ρ α τ ί α ς » μ α ς, α ν α λ λ ο ί ω τ ο ς !.. Κ α ι ά κ ρ ω ς έ π ι κ ι ν δ υ ν ο ς - λ ό γ ω « γ ο η τ ε ί α ς » θ ε α τ ρ ί ν ο υ ά κ ρ ι β ώ ς, π ρ ό ς α υ τ έ ς τ ι ς μ ά ζ ε ς π ο υ μ ο υ λ έ ς ν ά τ ό ν « σ υ σ χ ε τ ί σ ω ». Κ ά ν ε τ ε λ ά θ ο ς ν ά ν ο μ ί ζ ε τ ε π ώ ς ο ί μ ά ζ ε ς σ α ς θ ά π ρ ο σ δ ι ο ρ ί σ ο υ ν κ α ν ά λ ι σ τ ό ν Π α π α ν δ ρ έ ο υ. 'Α ν τ ι θ έ τ ω ς σ ' α ς έ σ υ ρ ε τ ι ς μ ά ζ ε ς σ έ π ρ ω τ ο φ α ν ή π ρ ο σ ω π ο λ α τ ρ ε ί α, σ έ κ α τ ε ξ ο χ ή ν ά ν τ ε π α ν α σ τ α τ ι κ ό μ ε σ σ ι α ν ι σ μ ό. Κ α ι σ τ ό δ ε υ τ ε ρ ο π α ι γ ν ί δ ι μ έ τ ό ν Π α π α τ ζ ή, ή τ τ ή θ η τ ε ! Κ ι ό χ ι, ά π λ ώ ς, « γ ι α τ ι δ έ ν δ ι α θ έ τ α τ ε ί σ ο σ θ ε ν ώ ς θ ε α τ ρ ι ν ί σ τ ι κ ε ς π ο ι ό τ η τ ε ς ή γ γ ε τ ώ ν » — τ ο υ τ ο ε ί ν α ι σ ύ μ π τ ω μ α δ έ ν ε ί ν ' α ι τ ι ο — ά λ λ ά γ ι α τ ι δ έ ν έ χ ε τ ε μ ο ρ φ ώ σ ε ι σ υ ν ε ι δ ή σ ε ι ς μ έ κ ρ ι τ ή ρ ι α ί σ χ υ ρ ά, π ο υ ν ά ν α ι σ τ ή β ά σ η « π υ ρ ρ ή ν ε ς σ ω σ τ ο υ β λ έ μ μ α τ ο ς, σ ω σ τ ο υ ζ υ γ ί σ μ α τ ο ς δ ι α ρ κ ώ ς » — κ ι α υ τ ό μ α τ α, π ρ ω τ ό β ο υ λ α, ό χ ι « μ ε τ ά τ ή λ ή ψ η » έ κ ά σ τ ο τ ε « γ ρ α μ μ ή ς » — κ ά θ ε σ α λ τ ι μ π ά γ κ ο υ π ο υ φ α ν ε ρ ώ ν ε τ α ι κ ά θ ε τ ό σ ο κ α ι π α ρ α π λ α ν ά, μ έ μ ε τ α τ ό π ι σ η τ ώ ν ζ η τ η μ ά τ ω ν ά π ό τ ά π ρ ά γ μ α τ α σ τ ά λ ό γ ι α, μ έ κ ό λ π α π α π α τ ζ ή δ ι κ α κ ' έ ν τ υ π ω σ ι α κ ά « έ φ ρ έ » τ ή ς κ α κ ι ά ς ώ ρ α ς.

Θ — : *Όχι. Οί μάζες τοϋ προσδιορίζουν τά πλαίσια μέσα στα όποια κινείται!*

P — : Πλανιέστε! Τις παρασύρει έξω άπ' τ ό κ α ν ά λ ι !

Θ — : *Μά πώ ς ; Σ ή μ ε ρ α, π ο ι ο ί ψ η φ ί ζ ο υ ν Π α π α ν δ ρ έ ο υ ;*

P — : 'Εκεϊ έφτασες; Στην ψήφο ;.. 'Όταν φτάνουν στην ψήφο, ε ί ν α ι κ ι ό λ α ς « ν τ ρ ε σ - σ α ρ ι σ μ έ ν ο ι » !.. 'Α λ λ ο ό μ ω ς σ έ ρ ω τ ώ : Ο ί μ ά ζ ε ς α υ τ έ ς, δ έ ν μ π ο ρ ο υ ν κ ά π ο τ ε ν ά β γ ά λ ο υ ν δ ι κ ο υ ς τ ο υ ς ;.. 'Α λ η θ ι ν ά δ ι κ ο υ ς τ ο υ ς δ έ ν μ π ο ρ ο υ ν ν ά β γ ά λ ο υ ν ;

Θ — : *Κι αυτό είναι μιά κουβέντα! Μ α κ ά ρ ι ν ά β γ ά λ ο υ ν - ά λ λ ά σ ή μ ε ρ α ο ί μ ε γ ά λ ε ς μ ά ζ ε ς θ ε ω ρ ο υ ν « δ ι κ ό τ ο υ ς » τ ό ν Π α π α ν δ ρ έ ο υ. Τ ί ν ά κ ά ν ο υ μ ε μ ε ί ς ;*

P — : 'Α, νά το λοιπόν, πού τις σέρνει ό θ ε α τ ρ ί ν ο ς έ ξ ω ά π ' τ ό κ α ν ά λ ι ! 'Α λ λ ά σ ε ί ς σ υ ν τ ε ί ν α τ ε ν ά τ ό ν θ ε ω ρ ο υ ν « δ ι κ ό τ ο υ ς », « φ ο ρ έ α » τ ο υ ς « γ ν ή σ ι ο », « έ κ φ ρ α σ η τ ή ς θ ε λ ή σ ε ώ ς τ ο υ ς » - κ α ι γ ι ά τ ο υ τ ο ε ί σ τ ε π ά λ ι ά σ υ γ γ ώ ρ η τ ο ι (έ π α ν α σ τ α τ ι κ ά ά σ υ γ γ ώ ρ η τ ο ι, κ α ι θ ά τ ή ν ά ν τ ι μ ε τ ω π ί σ τ ε α υ τ ή τ ή ν κ ρ ί σ η, δ έ γ λ υ τ ώ ν ε τ ε). Δ έ ν έ κ ά ν α τ ε τί π ο τ ε γ ι ά ν ά φ ω τ ί σ τ ε τ ι ς μ ά ζ ε ς, ν ά τ ι ς β γ ά λ ε τ ε ά π ' τ ή ν τ ύ φ λ α τ ο υ ς. 'Α ν τ ι θ έ τ ω ς, « λ ι μ α σ μ έ ν ο ι » γ ι ά « ή γ γ ε σ ί α » κ α ι « ν ο μ ι μ ό τ η τ α » ο ί ψ ε υ τ ο η γ έ τ ε ς σ α ς σ π ρ ώ ξ α ν π ρ ό ς α υ τ ό ν τ ό ν Π α π α τ ζ ή - κ α ι τ ό ν έ ν ι σ χ ύ ο υ ν ά κ ό μ α !.. Ό ά π λ η ρ ώ σ ο υ μ ε ό λ ο ι τ ο υ ς σ α λ τ ι μ π α γ κ ι σ μ ο υ ς α υ τ ο υ ς.

Θ — : *Νά είμαστε ρεαλιστές. 'Υπάρχουν καταστάσεις, δυνάμεις, πού δέν μπορούμε ν' άγνοοϋμε. Γιά νά βροϋμε μιάν άκρη, ά ς ψ ά ξ ο υ μ ε μ α ζ ί ν ά δ ο ϋ μ ε π ο ι ό ς ε ί ν α ι ό έ χ θ ρ ό ς τ ο υ Λ α ο υ !*

P — : 'Εστω. Νά τ ό δ ο υ μ ε, ό π ω ς θ έ λ ε ι ς. 'Α ρ θ ρ ο ν π ρ ώ τ ο ν, λ ο ι π ό ν : 'Ο « έ χ θ ρ ό ς τ ο υ Λ α ο υ »... είμ' έγώ !

['Ο Θεοδωράκης σκάει στα γέλια.]

P — : 'Όχι, όχι! Νά μ ή γ ε λ ά ς κ α θ ό λ ο υ !.. 'Α π ' ό λ η τ ή γ ε ν ι ά μ α ς, ή π α ρ ά τ α ξ ή σ ο υ β ρ ή κ ε τ ό ν 'Ι ο ύ λ ι ο τ ο υ 1964 — μ α ζ ί μ έ ό λ ε ς τ ι ς ά λ λ ε ς π α ρ α τ ά ξ ε ι ς, σ έ « ά γ α σ τ ή σ ύ μ π ν ο ι α » — π ώ ς ό « έ χ θ ρ ό ς τ ο υ Λ α ο υ » είμ' έγώ !.. Δ έ θ ά μ ο υ τ ό ά φ α ι ρ έ σ η ς α υ τ ό τ ό « π ι σ τ ο π ο ι η τ ι κ ό » - π ο υ θ ά μ ε ί ν η σ ' α υ τ ό ν τ ό ν Τ ό π ο κ ρ ε μ α σ μ έ ν ο έ κ ε ι γ ι ά π ά ρ α π ο λ λ ά χ ρ ό ν ι α, ν ά σ η μ α δ ε υ ή τ η ν τ ρ ο π ή σ α ς κ α ι τ ό ά ν έ ν τ ι μ ο π ν ε υ μ α σ α ς ! 'Ο « έ -

χθρὸς τοῦ Λαοῦ» εἰμ' ἐγὼ - ἔτσι εἴπατε, ἔτσι διακηρύξατε! Ἐγώ, ἀπ' ὅλη τὴ γενιά μας!.. Μὲ τὸν «ἐχθρὸ τοῦ Λαοῦ» συζητᾶς - καὶ μένεις σὲ τόσα σύμφωνος μὲ τὸν «ἐχθρὸ τοῦ Λαοῦ»!..

Θ — : [Ξαναγελάει.] ...Θὰ ποῦμε, θὰ ποῦμε καὶ γιὰ σένα!

P — : Ναί, ναί. Δὲν ἔχω καμμιά ἀντίρρηση!.. Ἐγὼ εἶμαι ὅπως ὅποτε ὁ «ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ» - νάστε βέβαιοι!.. Ἀλλὰ καὶ πενταράκι τσακιστὸ δὲ δίνω γιὰ τὴν τύφλα ἐκείνων ποὺ τοὺς «ταΐζετε» τέτοια «γραμμὴ» καὶ τὸ πιστεύουν!.. Μὴ δὲ σὰς βλέπω τί κάνετε καὶ μὲ Τὰ Νέα Ἑλληνικά τώρα, ὅλη ἡ παράταξή σας; Μὴ δὲν ἀπαγορεύσατε στὸν Μπόστ. νὰ δίνη καὶ σκίτσο ἀκόμα;..

Θ — : Καλά, καλὰ!.. «Τὰ Νέα Ἑλληνικά» εἶναι βέβαια ἐπισημασμένα!.. Ἀλλὰ ἐγὼ ἐδῶ μέσα βλέπω μιὰν ἄλλη ὄψη : ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἔχει ἀγωνίες, τὶς ἐκφράζει σωστὰ — —

P — : Ὁχι, ὄχι! Ἐγὼ ἔχω «πατέντα» : «Ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ»!

Θ — : Δὲν πιστεύω στὶς «πατέντες».

P — : Μοῦ τὴν ἔδωσε ἡ Αὐγή, ἡ παράταξή σου! Ὁχι, δὲ θὰ τὰ παίρνη πίσω ὅποτε θέλῃ! Ἐγὼ «φασίστας», «ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ», ὁ ἡγέτης τῶν «φασιστικῶν ταγμάτων εἰσβολῆς στὴ Βουλὴ», «κατόπιν» τάχα «ὀργανώσεως τῆς Δεξιᾶς» - ποὺ τόσο λίγο ὅμως τῆς ἀνῆκε ἡ εἰσβολὴ ἐκείνη καὶ τὸ νόημά της, καὶ τόσο πολὺ καλὰ ἐγνώριζε ποιὸς εἶμαι ἐγὼ ποὺ τὴ σκάρωσα μάνι-μάνι, ὥστε μαινόταν καὶ μαίνεται ἐναντίον μου περισσότερο κι ἀπὸ σᾶς!.. Λοιπὸν, ἀφοῦ ὅλοι ἐναντίον μου, ἐγὼ «ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ» - τί ἄλλο; Καὶ μὴ μοῦ θίγῃς τὸ οἰκόσημο, παρακαλῶ!..

Θ — : [Γελάει πάλι.] ...Ὁχι, ὄχι! Αὐτὰ ὅλα θὰ τὰ δοῦμε! Θὰ τὰ λογαριάσουμε, ὅλα!..

T — : [Πρὸς τὸν P —, γελῶντας.] ...Ὁ Μίκης τὰ παίρνει πίσω!.. [Γελοῦν μαζὶ T — καὶ Θ —.]

P — : Ὁ Μίκης μπορεῖ νὰ τὰ παίρνη, ἀλλὰ ὁ Μίκης δὲν εἶναι τὸ σύνολο τῆς «Ἀριστερεᾶς»!..

Θ — : Θὰ τὰ λογαριάσουμε, θὰ τὰ λογαριάσουμε!.. Δὲ θὰ πάρουμε τίποτα πίσω. Θὰ τὰ βάλουμε ὅλα κάτω, θὰ κάνουμε μιὰ συζήτηση μὲ μεγάλη εὐθύνη... Ἐγὼ λοιπὸν νομίζω πὼς ἡ διαχωριστικὴ γραμμὴ, αὐτὴ τὴ στιγμή, ἱστορικά, μπαίνει ἀνάμεσα στὴν ὁλότητα θὰ λέγαμε τοῦ ἔθνους — στὴν ὁλότητα σχεδὸν τοῦ ἔθνους — ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, κι ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά σὲ μιὰ χοῦφτα ἀνθρώπων, σ' αὐτὲς τὶς διακόσιες, τὶς περίφημες διακόσιες οἰκογένειες τῆς ὀλιγαρχίας, ποὺ καταφέρνουνε — καὶ δὲν εἶναι κοντὲς καθόλου, γιὰ νὰ τὸ καταφέρνουν αὐτὸ — νὰ διχάζουν τὸ Λαό, νὰ τοῦ σπέρνουν μιὰ φορὰ τὸν «Κωνσταντῖνο-Βενιζέλο», τώρα «κομμουνισμὸ-ἀντικομμουνισμὸ», «Ρωσία-Δύση» καὶ τὰ ρέστα!..

P — : Ἐδῶ εἶσαι ἐλάχιστα «ὀρθόδοξος» - κ' εἶσαι... Ἀποστολιδικός! Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶν' ἡ ἀνάλυση ποὺ ἔκανα στὸ πρῶτο τεύχος τοῦ περιοδικοῦ.

Θ — : Λέω αὐτὸ ποὺ βλέπω... Ἐτσι εἶναι! Ὁλ' αὐτὰ τὰ κάνουν γιὰ νὰ μεταθέτουν τὰ ζητήματα, νὰ στρίβουν ἄλλοῦ τὴν προσοχή, νὰ μὴ βλέπουμε τὰ πραγματικὰ προβλήματα — —

P — : «Ἀλλὰ λόγια, βρὲ παιδιὰ» δηλαδή!.. «Πέρα βρέχει!»

Θ — : Ναί. Νὰ μὴ μιλάμε γιὰ σκοινὶ στὸ σπῆτι τοῦ κρεμασμένου!

P — : Ἡ Κυπριακὸ, λογουχάρη! Γιὰ νὰ ἐκτρέψουν τὴν προσοχὴ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ πρόβλημα!.. Δημιουργοῦν ἓνα «ἐθνικὸ ζήτημα» πρὸς τὰ ἔξω, κι ἀποσποῦν ἔτσι τὴν προσοχὴ ἀπὸ τὸ μέσα, γλυτώνοντας μιὰν ἐκρηξή!..

Θ — : Ναί, ναί! Ἀλλὰ τὸ καίριο θέμα εἶναι : ὅτι δὲν μπορεῖ τὰ 90% τοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδας νὰ τάχῃ τὸ 10% τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ τὰ 90% τοῦ πληθυσμοῦ νὰ ἔχουν μόνο τὸ 10% τοῦ πλούτου!.. Ἐδῶ εἶναι τὸ ζήτημα! Σήμερα, ἐνῶ σ' ὅλες τὶς ἄλλες χῶρες οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τάχουν παραδώσει αὐτὰ, κ' ἔχουν κάνει τὶς ὑποχωρήσεις τους — μὲ τὶς βαρεῖες φορολογίες ποὺ ἔχουν βάλει, ἀκόμα καὶ στὴν Ἀμερικὴ — κ' ἔτσι ὑπάρχουν περιθώρια, ἐν πάσει περιπτώσει, ὁ λαὸς νὰ ζῇ ὅπως στὴν Ἀγγλία, στὴ Γερμανία, στὴν Ἰταλία κ.λ., οἱ

εδῶ ἐπιμένουν νὰ κρατᾶνε ὅλα τὰ προνόμια αὐτοί, καὶ νὰ κρατᾶνε κάτω τὴ μεγάλη μᾶζα τοῦ Λαοῦ, ὑπανάπτυκτη, κι ἀκόμα τοὺς ἀνθρώπους ποὺ εἶναι φορεῖς τῆς κουλτούρας, τῆς δημιουργίας, τῆς ἐπιστήμης, νὰ τοὺς ἔχουνε γι' ἀντικείμενα ἐξαγορᾶς, γιὰ νὰ τοὺς κάνουνε ὄργανά τους, ἢ νὰ τοὺς ρίχνουνε σὲ τέτοια διαδικασία γιὰ νὰ κερδίσουν τὴ ζωὴ τους ὥστε τοὺς ἐξαχρειώνουν!.. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ὑπάρχει σήμερα πνευματικὴ ἡγεσία ἀξία τοῦ ὀνόματος. Δὲν μπορούμε νὰ λέμε σήμερα πὼς ὑπάρχουν καθηγηταὶ πανεπιστημίου ἀξιοὶ τοῦ τίτλου ποὺ φέρουν, ἢ ἀκαδημαῖκοί, ὅταν οἱ κύριοι αὐτοὶ εἶναι κλεισμένοι στοὺς γιάλινους πύργους τους καὶ δὲν ἀντιδρῶν ἐνεργητικά, σωστά, σὰν τὰ πιὸ ζωντανὰ κῦτταρα τοῦ Λαοῦ ποὺ εἶναι, τὰ πιὸ συνειδητὰ ποὺ πρέπει νάναί!.. Ὅταν σήμερα διαπιστώνεται, φερ' εἰπεῖν, πὼς ἓνας ἀμερικανὸς ἐπιτετραμμένος μπορεῖ νὰ καθορίζη τις τύχες τῆς Χώρας, καὶ δὲ βγαίνουν ὅλοι αὐτοί, ἀνεξάρτητα ἀπ' ὅ,τι πιστεύουν, καὶ νὰ ποῦν: «Γι' ἀκοῦστε δῶ! Ἐμεῖς πιστεύουμε ὅτι εἴμαστε σκατὰ ὅλοι οἱ Ἕλληνες - ἀλλὰ εἴμαστε Ἕλληνες! Δὲ θέλουμε νάναί κανεῖς ἀποπάνω μας!» Ποῦ εἶναι τὸ ἐθνικὸ τους φιλότιμο;

Ρ — : Ἀμὲ τῆς «ἡγεσίας» σας τὸ φιλότιμο; Ὅταν ἦρθε ὁ «Ἀικ» μὲς στὴ Βουλὴ, γιατί δὲν τό'παν αὐτὸ οἱ κοινοβουλευτικοὶ ἐκπρόσωποι τῆς «Ἀριστερᾶς» τοῦλάχιστον μὲσὰ κεῖ;.. Γιατί δὲν τοῦ εἶπαν: «Ἐξω, Ἀικ!»;

Θ — : Ἀστο, ἄστο αὐτὸ τώρα!..

Ρ — : Γιατί δὲν τοῦ εἶπαν;.. Γιατί δὲν μοῦ ἀπαντᾷς στὰ σημεῖα τῆς ἀδυναμίας;

Θ — : Μὴν πᾶς τώρα σὲ λεπτομέρειες!..

Ρ — : Ἀ! Τώρα αὐτὰ εἶναι «λεπτομέρειες»!.. Δὲν ἦταν πρὶν «λεπτομέρειες», γιὰ τοὺς «πνευματικούς» μας ξεφτίλες, ποὺ τοὺς μέτραγες, καὶ σωστά, «χωρὶς ἐθνικὸ φιλότιμο» - ἀλλὰ σὲ κάτι ποὺ εἶναι καὶ δική σας «θέση». Καὶ εἶναι τώρα μὲν ο «λεπτομέρειες», ποὺ μετρίεται χωρὶς ἐθνικὸ φιλότιμο μὲς στὴ Βουλὴ κ' ἡ παράταξή σας!.. Δοῦλο, ἔναντι τοῦ Ἀιζενχάουερ... πάλι «γιὰ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητας» θὰ μοῦ πῆς μήπως; Ἀλλὰ ἐγὼ σοῦ λέω: δὲν ὑπάρχει «πο-

λιτικὴ σκοπιμότης» ποτὲ ποὺ νὰ «δικαιολογῇ» δουλεία! Ὅλα γίνονται γιὰ τὴ μὴ δουλεία ἀκριβῶς! Ἀλλ' ἐκεῖ διαφωνοῦμε! Γιὰ σᾶς δὲν εἶναι ἔτσι, φαίνεται.

Θ — : Εἶναι λεπτομέρειες, εἶναι λεπτομέρειες τώρα αὐτὰ!..

Ρ — : Ὅχι! Δὲν εἶναι διόλου «λεπτομέρειες», Μίκη! Αὐτὰ μετρᾷν, ἴσα-ἴσα, τίς ποιότητές σας. Αὐτὰ δεῖχνουν, φωνάζουν τί δὲν εἴστε!.. Δὲν εἶναι «λεπτομέρεια» ὁ Ἀιζενχάουερ μὲσα στὴν ἐλληνικὴ βουλὴ!

Θ — : Μορὲ ἄστα αὐτὰ τώρα!..

Ρ — : Ὅχι, δὲν τ' ἀφήνω!.. Μὲς στὴν ἐλληνικὴ βουλὴ ὁ Ἀιζενχάουερ! Καὶ τὸν ὑποδέχτηκαν καὶ οἱ δικοὶ σας! Δὲ φῦγαν, δὲν εἶπαν: «Ἡ αὐτὸς ἢ ἐμεῖς!» Καὶ τὴν ἔπαθαν μάλιστα ἀμέσως - καὶ καλὰ νὰ πάθουν! - γιὰτὶ ὁ «Ἀικ» τοὺς εἶπε: Ἰδού, ἔχετε τὸν... νέον Περικλῆ σας, τὸν Καραμανλέα σας!.. Ἀμὲ!.. Ἀλλὰ γιατί, προτοῦ μιλῆση αὐτὸς ὁ ξένος, ὁ προτέκτορας μὲς στὴ βουλὴ μας, δὲ σηκώθηκαν ὅλοι οἱ «ἀντιπρόσωποι» αὐτοῦ τοῦ Λαοῦ νὰ τοῦ ποῦν: «Φῦγε ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς ἐθνικῆς αὐτοκυριαρχίας!»; Γιατί;

Θ — : Κοίταξε, κοίταξε κατὶ! Ἐγὼ δὲν τάζησα, γιὰ νὰ ξέρω... Δὲν ἤμουν ἐκεῖ!

Ρ — : Δὲν μπορεῖς, ὅποτε θέλεις, νὰ λὲς πὼς «δὲν ξέρεις»! Διάβαζες ἐφημερίδες. Διάβαζες καὶ τότε - ὅπου νὰ ἦσουν! Ὅπως ὅλοι διαβάζαμε, πὼς οἱ Γιαπωνέζοι δὲν τὸν ἄφησαν οὔτε νὰ προσγειωθῇ στὸν τόπο τους - κ' ἔπесαν κορμιὰ γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀφήσουν!.. Διάβαζες, λοιπόν, κι ἀγανακτοῦσες κ' ἐσύ ὅπως κ' ἐγὼ - ἀλλὰ τώρα τὸ κρύβεις πάλι! Κι αὐτὸ ἀκριβῶς σᾶς κατηγορῶ! Αὐτὴ τὴ σαπίλα ἴσα-ἴσα, τῆς «σκοπιμότητας», ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας ὅλα τὰ δέχετε, ὅλα τὰ γλύφετε καὶ τὰ φιλάτε, ὅλα (ἅμα δὲ σᾶς «συμφέρουν») τὰ «ξεχνᾶτε», «δὲν τὰ θυμᾶστε», «δὲν τὰ ζήσατε»! Ἐνῶ ὅλα τὰ ζήσατε - καὶ τὰ προδίνετε!.. Αὐτὴ ἡ σαπίλα ἔχει προσβάλει ὅλες τίς παρατάξεις στὸν Τόπο μας, καὶ τὴ δικιά σας ἄλλο τόσο! Ἡ παρακμὴ κ' ἡ σαπίλα καὶ τὰ «λάθη» κ' ἡ

ἀπεμπόληση τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνεξαρτησίας, τοῦ σηκωμένου κεφαλιοῦ - ἡ δουλεία, ἡ ὑποτέλεια σᾶς ἔχει προσβάλει ὅλους! Κι αὐτὸ ὑπογράμμιζα, κάνοντας τὴν Εἰσβολὴ στὸ Κυνοβούλιό σας!.. Δὲν τὰ ᾔχα μὲ τὸν κοινοβουλευτισμὸ - ποιὸν «κοινοβουλευτισμὸ» ἔδωπέρα;.. Μὲ τὸν κυνοβουλευτισμὸ μὲ ἄψιλον, μὲ τὸν σκυλοβουλευτισμὸ σας, ποὺ γαβγίζει τάχα κ' «ἐπαναστατικά» ὁ δικός σας, βάζει ὁμως τὴν οὐρὰ κάτω ἀπὸ τὰ σκέλια «σκοπιμώτατα» (δηλαδὴ δειλότατα) ὅταν τοῦ μπαίνει ὁ «Αἰκ» μὲς στὴ βουλή, γιὰ νὰ μᾶς πῇ, ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὸ «ιερόν βῆμα» τῆς ἐθνικῆς μας «αὐτοκυριαρχίας» (ναί, σιγά! τέτοιοι ποὺ καταντήσαμε!) πῶς «ἔχουμε νέο Περικλῆ»!.. Κι αὐτὸ δὲν εἶν' «εἰσβολή»! Δὲ σᾶς προσβάλ-

λει αὐτό! Δὲν τὸ νιώθετε ρέχα σὲ παρειὰν ἀναίσθητον - τόσο ἀναίσθητον πιά παρειὰν ποὺ ἔχετε!.. Καὶ τὸ «ἔχεχνάτε» αὐτὸ - «δὲν τὸ ζήσατε», «εἶναι... λεπτομέρεια»! Δὲν εἶναι «λεπτομέρεια» εἶναι τὸ κύτταρο τῆς ὑποτέλειας, ἀκριβῶς! Αὐτὸ ποὺ σᾶς μισῶ κ' ἐγὼ κι ὅλος ὁ Τόπος, ὅλων σας - καὶ δὲν ἀκούω τίποτα, δὲν ἀκοῦμε τίποτα, γιὰ «σκοπιμότητες» καὶ «διαλεκτικὲς μεθόδους» ὅλο πολιτικῶν «ἐλιγμῶν», «στροφῶν», «κόλπων», «ἐξυπνάδων», ποὺ δὲ φέρνουν — ὅχι, δὲ φέρνουν, καὶ νὰ τὸ βάλετε καλὰ στὸ νοῦ σας — ποτὲ σ' ἐπανάσταση, σὲ μεταβολὴ τῆς ζωῆς καμμιὰ, παρὰ νά, σὲ τέτοιες ντροπές, σὲ τέτοια σάλια!..

[Ἀρχετὰ εἶν' αὐτὰ γιὰ πρώτη δόση. Θὰ συνεχίσουμε - καὶ ἡ «χορδέλλα» εἶναι μεγάλη ...]

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ Ε.Σ.Σ.Δ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΩΝ ΣΙΝΙΑΦΣΚΙ-ΝΤΑΝΙΕΛ

Οἱ ὑπογραφόμενοι διανοούμενοι καὶ καλλιτέχνες, ὁπαδοὶ τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος, διαμαρτυροῦμαστε γιὰ τὴν καταδικὴ τῶν συγγραφέων Ἀντρέι Σινιάφσκι καὶ Γιούλι Ντάνιελ ἀπὸ σοβιετικὸ δικαστήριον στὶς 14 Φεβρουαρίου 1966 καὶ ζητοῦμε ἀπὸ τὴ σοβιετικὴ κυβέρνησις τὴν ἄμεση ἀπελευθέρωσή τους.

Ἔχουμε τὴν πεποίθησι, ὅτι ἡ ἐλεύθερη ἐκδήλωση τῆς γνώμης, ἀκόμα κι ἂν αὐτὴ ἀποτελῇ διαστρέβλωση τῆς πραγματικότητος, εἶναι δικαίωμα στοιχειῶδες ὅχι μόνον γιὰ τοὺς πνευματικὸν ἀνθρώπους ἀλλὰ γιὰ κάθε ἄνθρωπο. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ εἶναι ἀντονόητο καὶ σύμφυτο σ' ἕνα καθεστῶς ποὺ ἐπιδιώκει τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ κάθε μορφὴ καταπίεσεως ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς καὶ τὴν διαπαιδαγώγησις πολιτῶν μὲ ἐλεύθερη συνείδηση.

Οἱ ἀντίπαλοι γνώμες δὲν μποροῦν, οὔτε καὶ πρέπει νὰ καταπολεμοῦνται μὲ διοικητικὰ μέτρα ἢ ποινικὲς διώξεις, ἀλλὰ νὰ ἀντικρούονται μὲ τὸν διάλογο καὶ τὴν ἀντιπαράθεσις τῶν ἀδιάσειστων ἐπιχειρημάτων ποὺ προσφέρουν ὅχι μόνον ἡ σύγχρονη διαλεκτικὴ σκέψις ἀλλὰ καὶ τὰ τεράστια ἐπιτεύγματα τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Α. Ἀργυρίου, Γ. Γουναρόπουλος, Ο. Κανελλῆς, Β. Κατράκης, Κ. Κουλουφάκος, Μ. Κωστάκου-Κουλουφάκου, Β. Λεοντάρης, Τ. Μιλλιέξ, Μ. Μποσταντζόγλου (Μπόστ), Α. Νενεδάκης, Α. Παπαθανασίου, Τ. Πατρίκιος, Γ. Πετρήης, Κ. Πορφύρης, Δ. Ραντόπουλος, Γ. Σαραντής, Ν. Σιαπκίδης, Γ. Σικελιώτης, Σ. Τσίρκας, Μ. Φουρτούνης, Α. Φωκάς, Ι. Χαϊνης.

*Ἡ διαμαρτυρία δημοσιεύτηκε σ' ἐφημερίδες τῆς 16ης Φεβρουαρίου. Ἡ Αὐγὴ δὲ ν τὴν ἐδημοσίευσε, παρὰ μὲν οὗ στὶς 24, ὅποτε καὶ τὴν ἀποδοχίμασε μὲ ἄρθρο τῆς Ε.Δ.Α.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΕΝΑΡΙΘΜΑ

80

— Βολικός ναί, αλλά ζωντανός ο υποθετικός — φανταστικός — αναγνώστης, διότι και μόνο του έρριξες στην πλάτη ιμάτιο «ζωντανού»;

81

— Άν, μάλιστα, φτάσης να έναβρύνεσαι για την απέναντί σου υπεροχή του άλλου, του έχθρου σου, στα σημεία...

82

— Πές το άστεϊα!
— Σοβαρά τὸ λέω!
— Τὸ ἴδιο κάνει!

83

— Άμ' δὲν εἶναι ἐν χώρῳ τὸ τέρμα, ἀλλ' ὡς ἐσύ, δρομεὺς ἀντοχῆς, θάχες σπάσει ρεκόρ!

84

Καὶ γιὰ τὸ χῶμα πούμαστε, κλέφτες εἴμαστε!

85

...Ἡ γλύκα της φαρμάκι!..
(— Θάχῃ, ὡς φαίνεται, ζάχαρο...
— Μπορεῖ κι αὐτό. Δὲν ξέρω!)

86

— Τόγραψες κιόλας, ἔστω καὶ προχείρως;.. Τὸ καρφῶθηκες!.. Μέτρα τώρα κι ἄλλη μιὰ πληγὴ! Ἀνεξίτηλη δέ!

87

— Ὅποιος παρατυραννήθηκε ὡς ὑφιστάμενος, γίνεται πολὺ τυραννικὸς ὡς προϊστάμενος!

— Καὶ δὲν ἔφταιγε λιγάκι κι αὐτὸς ποὺ παρατυραννήθηκε ὡς ὑφιστάμενος;

88

— Érudition et rien d'autre! Rrien!

89

— Κι ἂν ἓνας σ' ἀναμένη, ὑπάρχεις!

90

— Πολύ, παρὰ πολὺ ὀλιγαρκὲς πρέπει νὰ γίνης, γιὰ νάσαι ὀπωσοῦν αὐτάρκης!..

91

...Ἔστω καμποτῖνοι· ὄχι φασουλῆδες!..

92

— Γδύνου!

93

— Διώκτης; Καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου - πρόσεχε!.. Πάντως καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου!

94

— Εἶδες μὲ τί ζέση, τί λεπτολογία, τί περίσση περικάλυψη προετοιμάζουν τίς μεταθανάτιες τιμές;..

95

— Ὁ φίλος σου φελλὸς κι ὁ ἀσημότερος ἐχθρὸς σου βαρύτερος;

96

— Δύο μέτρα καὶ δύο σταθμά;
— Τὸ μέτρο ποὺ πάει στὸν καθένα!

97

— Δὲ λείπουν οἱ ἐπὶ τῆς ἀλλαγῆς, μόν' γιὰ σένα θεόκουφοι!

98

Αὐτοκαταλύτης ὁ ἀνεπίκαιρος!

99

— Οὐδὲν κακὸν ἀμιγὲς καλοῦ!
— Μὰ περὶ μίξεως διαφορῶν πρόκειται ἢ περὶ τοῦ αὐτοῦ, κ' ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς;

100

Τὸ ἀνείδωτο, τὸ ἀνήκουστο, τὸ ἀνείπωτο, τὸ ἀμετάδοτο, ὁ ποιητὴς καὶ πάλι θεᾶται, ἀκροᾶται, συλλαμβάνει, ὑποστατικεύει!

101

— Ἄτι ἀνεπίβατο ὁ λόγος ὁ προφορικός, καὶ σὺ, «προφασσόμενος τιθασσευτής», τοῦ περναῖς κατὰ κλάπες! Κουτσοποδίζει, λοιπόν, κι αὐτός...

102

— Ὁ κούτσας! Τόδεσε κόμπο πῶς, ὅπου νάναι, πλακώνει τὸ καθεστῶς ποῦ ἐπιποθεῖ, καὶ πού, «σίγουρα», θὰ τὸν ἀφήσῃ, «κατὰ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν», ν' ἀπολαμβάνῃ τ' ἀγαθὰ του!..

— Ἐνῶ ἀποκλείεται ἐντελῶς οἰοδηποτε καθεστῶς νὰ τότε συγχωρήσῃ!..

103

— Σκάζεις γαῖδαρο, γαῖδουρογαῖδαρε, μὲ τὴν ἐπιμονή σου!

— ...

— Μὰ τί τὸ κάναμ' ἐδῶ; Οὐ μὲ πείσῃς κἂν μὲ πείσῃς; Ἐπιχειρήματα ζυγίζουμε!

104

— Ψάχνεις ἄλλους; Τὸν ἑαυτό σου!

105

Τὸ βουβὸ τὸ τραγούδι πάει πέρ' ἀπ' τὸ λάλο!

106

— Ἄ, ἔτσι; Μιὰ καὶ τίποτε δὲν πάει χαμένο — ιδέα σου, μ' ἄς εἶναι! — δὲ μπορεῖ καὶ σὺ νάσαι ἐντελῶς χαμένος!..

107

Κρανίου τόπος κάθε τόπος!

108

— Χέρι νὰ σὲ ψάχνῃ στὸ σκοτάδι, κι ἄς μὴ σὲ βρίσκῃ!

109

«Ὅσο ἀναξιῶνονται οἱ «ἔχοντες», τόσο θρασεύουν οἱ μὴ ἔχοντες!

110

Κι ὁ καλύτερος στίχος: τσιγγέλι γιὰ κρέμασμα!..

111

Μικροὶ ζωντανοί, μικρὴ κι ἀπόμικρη ζωή!

112

— Πῶς δὲ θάταν μαλακὸ τὸ χῶμα, ἀφοῦ πεθαμένοι τὸ λιπαίνουν, παραχωμένοι;..

113

Τί κακὸ νὰ μὴν μπορῇς νὰ πλανιέσαι!

114

— Σὰ σοῦ φτάνῃ καὶ μόνο πὸν ἔτρεξες, μπράβο σου!

115

Πολλοὶ δὲ μπαίνουν πουθενά, τρυπῶνουν!.. Δὲ βγαίνουν ἀπὸ πουθενά, λακίζουν!

116

— Ὀλόφωτος ἦ μὴ ὁ Οὐρανός, κατάπλωρα στὸν Ἄδην!

117

— Ἀντὶ τόσο νὰ τρέμῃς μὴν κάποτε τραυματιστῇς, δὲ φροντίζεις νὰ γίνεσαι ὅλο καὶ πιὸ ἄτρωτος;

118

... Ἀτυχῶς, δίχως αἷμα δὲν οἰκονομεῖται αἷμα, δὲν ἐξυγιαίνεται τὸ αἷμα!

119

Χτὲς καὶ σήμερα ἴδια κι ὁμοία! Μὰ κι αὔριο, κι αὔριο, νὰ σὲ χαρῶ!.. Μόνο ποῦ δὲ θάμαστε, εὐτυχῶς, ἐμεῖς!

120

Θέλεις συνταγὲς ἐπιτυχίας; Σῦρε στὸν πρῶτο ἀποτυχημένο!

121

Τὸ κακὸ καὶ τῆς ἐλάχιστα συστηματικῆς ἐκθέσεως τοῦ πιστεύω, ὁποιοῦδήποτε, σὲ συνεχόμενο καὶ μὲ κάποια ἀκολουθία λόγου, δὲν εἶναι πῶς τραινάρει, ἀλλὰ πῶς ἀλλοιώνει καὶ τῇ λίγῃ οὐσίᾳ ποῦ μπορεῖ νὰ ὑποτυπωθῇ ἀσύνδετα, ἐκρηκτικά.

122

— Τοὺς ἐχθροὺς σου βάλθηκες ν' ἀξιολογήσῃς; Θ' ἀπομωραθῇς πρὶν τελειώσῃς!

[Ἄλλοτε ἄλλα.]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΟΛΟΓΙΑΣ.

Ο ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

*Ἡ παρακμὴ χτυπάει τὸ ἴδιο τὴν κρατοῦσα τάξη
ὅσο καὶ τὶς ἀντίθετες πρὸς αὐτὴν δυνάμεις.*

ΣΙΑΟΝΕ

Ὁ κομμουνισμὸς στὴ βαθύτερη οὐσία του εἶναι μιὰ ἀρνηση. Ἡ θεωρητικὴ (μαρξισμός), καὶ ἔμπρακτη (σοβιετισμός), ἀλλὰ πάντοτε ἀπόλυτη ἀρνηση κάθε ἐλευθερίας: πνευματικῆς, κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς, ἀτομικῆς καὶ συλλογικῆς. Ἀρνεῖται, κατηγορηματικά, καὶ ἀπορρίπτει ἔμπρακτα, ὅλες τὶς ὡς τώρα κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπου στὸν τομέα τῆς πολυπρσιματικῆς ἐλευθερίας· καὶ ἀποδέχεται μόνο τὶς κατακτήσεις του στὸν παραγωγικὸ-τεχνολογικὸ τομέα. Σὰν «μαρξισμός» εἶναι τὸ δόγμα τῆς ἀνελευθερίας: ὁ ὕλισμός του, ὁ δῆθεν «διαλεκτικός», εἶναι μιὰ «ἀστυνομικὴ» θεώρηση τοῦ σύμπαντος πειθαρχικὰ τακτοποιημένου σ' ἓνα εἶδος διαπλανητικοῦ στρατοπέδου συγκεντρώσεως ἢ ἀντίληψή του γιὰ τὴν Ἱστο-

ρία, ἢ δῆθεν «διαλεκτικὴ», εἶναι μιὰ βαθύτατα ἀντιδραστικὴ, ἀντιανθρωπιστικὴ σύλληψη τοῦ ἱστορικοῦ γίνεσθαι, προκρούστεια «στριμωγμένου» σ' ἓνα εἶδος «πενταετοῦς προγράμματος» μὲ «τελικὸ» σκοπὸ — πάντα τὸ θά! — τὴν «οἰκοδόμηση τοῦ κομμουνισμοῦ». Στὴν κομμουνιστικὴ θεωρία ὅλα εἶναι «νομοτελειακά», μοιραῖα, ἀναγκαστικά, ἀναπότρεπτα, ὁλοκληρωτικὰ ρυθμισμένα. Καὶ ὁ ἀνθρώπος ἓνα δυστυχημένο ὄν, παιγνιδάκι τρομερῶν «νόμων», ποὺ διέπουν τὰ πάντα, ἓνα ἄθιρμα τῆς ἱστορικῆς διεργασίας, ἓνας χωρὶς καμμιὰ ἐλευθερία δοῦλος, ποὺ καὶ στὴν καλύτερη δυνατὴ περιπτώσει, δηλαδή ὅταν εἶναι μαρξιστὴς, μετατρέπεται σὲ ἐθελόδουλο, προσαρμόζοντας τὴ δράση του ἐθελοντικὰ στὶς ἐπιταγὲς τῶν «νο-

Τὰ Νέα Ἑλληνικά δὲ θὰ ἐπαναλάβουν ἐδῶ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ γιατί χρειάζεται ὁ διάλογος. Τονίζουν μόνο, πὼς πέρα ἀπὸ τὴ δεοντολογία του καὶ τὴ μεθοδική του — ποὺ ἐπιβάλλει, βεβαίως, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὴ θαρρετὴ δημοσίευσή οὐσιαστικῶν κειμένων τοῦ κατεξοχὴν ἀντιλόγου — εἶναι πράγματι καὶ καθαυτὸ πολὺ ἐνδιαφέρον — καὶ σωστὰ γραμμένο, καὶ ἀποκαλυπτικὸ, καὶ πληροφορικώτατο — τὸ ἄρθρο τοῦτο. Ἀξία ἔχει, πὼς ὁ Γ. Γεωργαλὰς ποὺ τὸ γράφει, ὑπῆρξε συνειδητὸς κομμουνιστὴς, πέρασε μὲ τὴ θέλησή του στὸ *Παραπέτασμα*, φοίτησε σὲ εἰδικὴ *Σχολὴ στελεχῶν*, ἔδρασε ἀνοιχτὰ, δλόψυχα, κ' ἔπαιξε ρόλο σημαντικὸ ἐκεῖ, ψυχράθηκε μόνος, εἶδε μόνος, μετέγνω μόνος, διέφυγε μόνος, γύρισε ἐδῶ κι ἀγωνίζεται ἔκτοτε — ἀσφαλῶς μὲ πάθος, μὰ ποὺ δέν τὸ κρύβει — κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὸν ἀγῶνα του δίδει μὲ δ,τι διαθέτει — καὶ μὲ δ,τι καταφέρειν — ἀποσπᾶ τοῦ ἐδῶ *Κατεστημένου* (κι αὐτὸ δέν τὸ κρύβει ἐπίσης). Ὁ ἴδιος διαθέτει, κυρίως, γνώση τοῦ ἐκεῖ, τοῦ ἀντίπεραν, μὰ ὅπως θὰ βεβαιώσῃ ὁ ἀναγνώστης ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο, καὶ γνώση ἀντίστοιχη, ἐσωτερικὴ ἐξίσου, καὶ τῆς ἐδῶ ἀκριβῶς σύστοιχης ἀθλιότητος. Ἡ γνώση γενικὰ μᾶς χρειάζεται. Πάντα. Καὶ μάλιστα ἀπὸ πρόσωπα ποὺ δέν «ἐπωφεληθήκαν», ἴσα-ἴσα βλάφθηκαν — καθὼς τὸ φωνάζει ἡ ζωὴ τους — ἀπὸ τὸ πέρασμα καὶ τὴ δοκιμασία τους καὶ στὴ μιὰ στὴν ἄλλη κόλαση τῶν «παραδείσων», πείρα μόνον συγκομίζοντας, φοβερὴ, ἀπὸ τὰ καμνία τῶν «ἀντίπαλων» καὶ συνόμοιων φανατισμῶν. Αὐτὴ ἡ πείρα ἡμᾶς ἐπίσης μᾶς χρειάζεται... Τὰ Νέα Ἑλληνικά — καὶ δέν τὸ κρύβουν — πολὺ ἐδίστασαν νὰ δημοσιεύσουν. Καί, πρωτίστως, γιὰτὶ ἀναμέτρωναν τὸν σκανδαλισμὸ — εἶναι κ' ἡ λέξη θρησκευτικὴ, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! — τῶν «ἀριστερῶν συνειδήσεων»: ὁ Γ. Γεωργαλὰς εἶναι στόχος κατεξοχὴν τῆς «Ἀριστερᾶς» μας καὶ τοῦ μωρο-«Κέντρου» ποὺ συμπλεγματικὰ τὴν ἀκολουθεῖ καὶ τὴν τρέμει. Ἐβλήθη, ἐδιώχθη, «στι-

μοτελειῶν». «Όσο γιὰ τὴν κομμουνιστικὴ πράξη, αὐτὴ, σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις της, συνιστᾷ τὴν πιὸ δλοκληρωτικὴ μέσα στὴν Ἱστορία ἀρνηση κάθε μορφῆς ἐλευθερίας. Οἱ ἄλλες τυραννίες ἔλεγαν τί ἀπαγορεύεται τὰ λοιπὰ ἐπιτρέπονταν. Ὁ κομμουνισμός ὁρίζει ὄχι μόνο τί δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνη, ἀλλὰ καὶ τί πρέπει νὰ γίνη, καὶ πῶς νὰ γίνη. Ἀ.χ., δὲν ἀρκεῖται ν' ἀπαγορεύῃ στὴν Τέχνη νὰ χτυπᾷ τὸ Καθεστῶς· ἀπαιτεῖ καὶ νὰ τὸ ἐξυμνῇ, νὰ τὸ βοηθῇ στὸ «ἔργο» του, νὰ ἐκφράξῃ τὴν ἐκάστοτε «γραμμὴ» του. Καὶ ἀκόμη πιὸ πέρα: καθορίζει καὶ τὴν μορφή τοῦ ἔργου τέχνης, ἀπορρίπτοντας κι ἀποκλείοντας, καταναγκαστικά, τὶς μορφές ἐκείνες ποὺ δὲν ἐπιτρέπουν στὰ καλλιτεχνήματα νὰ εἶναι «προπαγάνδα μὲ αἰσθητικὰ μέσα». Οἱ φαραῶ ὑποχρέωναν τοὺς δούλους τοὺς νὰ χτίζουν τὶς πυραμίδες· οἱ ἀρχικομμουνιστὲς ὑποχρεώνουν τοὺς δικούς τους, μαζί μὲ τὸ χτίσιμο νὰ ἐξυμνοῦν καὶ τοὺς τυράννους τοὺς. Ὁ ἑβραῖος οἰκοδόμος τῶν πυραμίδων, πεθαίνοντας, μπορούσε νὰ καταραστῇ τὸν Χεόπα· ὁ ῥῶσος «οἰκοδόμος τοῦ κομμουνισμοῦ» ὤφειλε πεθαίνοντας νὰ φωνάζῃ «ζήτω ὁ μεγάλος Στάλιν»!

Ἄλλοτε, τὰ δλοκληρωτικὰ καθεστῶτα ἦταν τέτοια, κυρίως στὸν πολιτικὸ τομέα. Ὁ κομμουνισμός εἶναι ὁ δλοκληρωτικὸς δλοκληρωτισμός. Ὁ δλοκληρωτισμός στὸ πνεῦμα στὴν συνείδηση, στὴν οἰκονομία, στὴν ἐπιστήμη, στὴν πολιτικὴ. Εἶναι ὁ πιὸ πλήρης δλοκληρωτισμός τῆς Ἱστορίας. Ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὄχι ἀπλᾶ τὰ «πολιτικά» του δικαιώματα, ἀλλὰ τὰ πάντα - ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν του ζωὴ ὡς τὸ ἀτομικὸ του γοῦστο, ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησία του ὡς τὴ θρησκεία του. Τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἴδια τὴν ἀνθρωπιά του.

Σὰν ἀπόλυτος ἀνελευθερισμός, ὁ κομμουνισμός εἶναι «ἀντίδραση». Ἡ ἀρνήσή του δὲν εἶναι «θετικὴ», δημιουργικὴ. Εἶναι ἀρνητικὴ, ἀντιδραστικὴ. Δὲν ἀρνεῖται τόσο τὰ ἀρνητικὰ τοῦ καπιταλισμοῦ, τοῦ «δυτικοῦ» τρόπου ζωῆς, ὅσο τὰ θετικὰ τους. Δὲν στρέφεται τόσο κατὰ τῶν ἐλαττωμάτων τῆς Δύσεως, ὅσο κατὰ τῶν προτερημάτων της. Καταργεῖ ὅσες ἐλευθερίες ὑπάρχουν, καὶ στὸ βαθμὸ ποὺ ὑπάρχουν - ἀντὶ νὰ τὶς συμπληρώνη, νὰ τὶς δλοκληρώνη, νὰ τὶς κἀνῃ ἀπὸ τύπο οὐ σί α. Εἶναι λοιπὸν ἀρνηση - ἀλλ' ἄρνηση ἀντιδραστικὴ!.. Ἐμποδίζοντας τὴν ἐλεύθερη ἐπαφὴ τῶν λαῶν, τὴν ἀλληλε-

γματίστηκε» λυσσαλέα ἐπὶ κυβερνήσεως Παπατζῆ ἀπὸ τὰ «χουνιά» τῆς «Ἀριστερᾶς» αὐτῆς καὶ τοῦ «Κέντρου», δηλαδὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ τῆς «συνειδητῆς» ἢ ἀσυνειδητῆς συνοδοιπορίας, βεβαίως - γιὰ τὴν ὑπὲρ «πιστὸς» τοῦ «μαρξισμοῦ» καὶ μετὰ τὸν ἀρνήθηκε, καὶ ἀκόμα γιὰ τὴν ἐξέδωκε τὴ *Σοβιετολογία*, ἐντυπο μὲ σκοπούμενα σαφῶς «ἀντικομμουνιστικά», καὶ στηριζόμενα ἀπὸ τὴν Κ.Υ.Π., τὸ Γ.Ε.Σ., τὴν Ἀσφάλεια, τὸ ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν, τὸ ὑπουργεῖο Προεδρίας καὶ τὰ συναφῆ. Περισσότερο ἴσως ἀκόμα, γιὰ τὴν δὲν περιωρίστηκε στὶς γνωστὰς «ἐρεμιάδες» κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ - «μιάσματα» καὶ τὰ ρέστα, κατὰ τὴ βασιλικὴ νοστοροπία τοῦ 1001 - παρὰ πολέμῃ, ὅσο ἰσχυρότερα καὶ ρεαλιστικώτερα μπορούσε, μὲ δουλειὰ καὶ δεδομένα, μὲ ρεπορτάζ προσωπικὸ καὶ πληροφορίες, μὲ κρίση καὶ σκέψη πράγματι «ἐπικίνδυνη» γιὰ τὸν ἀντίπαλό του. [Μιὰ ἀπὸ τὶς χρησιμώτερες δουλειές του ἦταν, λ.χ., ἡ ἀποκάλυψη καὶ ἐπισήμανση, συστηματικὰ καὶ μεθοδικὰ, καὶ μὲ κριτήρια οὐσιαστικά, ὅλων τῶν ὑπηρετικῶν τῆς «ἀριστερῆς» προπαγάνδας: «ἐκδοτικῶν οἰκῶν», ποὺ κατακλύζουν ἀπὸ δεκαετίας τὸν Τόπο μὲ «ἀντικειμενικά» ἤδηθεν ἔργα, σὲ κάθε τομέα τοῦ ἐπιστητοῦ, καὶ τὰ πλασάρουν, μὲ δίκτυο ὁλόκερο «ἀριστερῶν» δοσάδων, σὲ χιλιάδες ἀνυποψίαστους, κυριεύοντας ἔτσι τὶς συνειδήσεις ἡμῶν - μάλιστα καθὼς κοιμοῦνται. τὸν ἀξύννητο ὁ σκοταδιστικὸς ἀνθυπο-«αστισμός» καὶ ἡ ὑπο-υπο-«δημοκρατία» μας (ἀντὶ νὰ φωτί-ζουν, μὲ ἀλήθεια σωστὰ καὶ ἀντικειμενικὰ ἔργα, βεβαίως καὶ ἐναντὶα τους, ἀλλὰ καὶ ἐπιφέροντα, σὺν τῇ καταλύσει τους, τὸν ἔντονο τῶν συνειδήσεων, καὶ ἀποκλεισμοῦ πάντως τύφλας κουκουεδι-κῆς). Τέλος, καὶ γιὰ ἕναν ἀκόμα λόγο Τὰ Νέα Ἑλληνικά δημοσιεύουν: Ἡ «Ἀριστερά» ἐκάστοτε βάζει μπρὸς τὶς βουήχτες καὶ τὰ ροκάκια της, τὰ «χουνιά» καὶ τ' «ἀηδονάκια» της, καὶ σφυροκοπᾷ ἕνα ἄνομα, τὸ ἴδιο καὶ τὸ ἴδιο, μέχρι νὰ τὸ καταστήσῃ συνώνυμο τοῦ σατανᾶ περίπου. Ὅμοια ὅπως ὁ Χριστιανισμός, ὅποιος -ισμός, ὅποια θρησκεία καὶ φανατισμός καὶ μισαλλοδοξία, κάνουν καὶ κἀναν πάντα γιὰ τοὺς ἀντιπάλους τους. Ἐ, αὐτὸ δὲν ἔχει - καὶ δὲν μπορεῖ νάχη πο-τέ - πέραση σ' ἐμᾶς ἐδῶ! Ἄν ἀφρίζουν καὶ στὸ ἄκουσμα μονάχα ἐνὸς ὀνόματος, ὅσοι ἀβασάνι-στα ἀκούν τὶς διευθυνόμενες βουήχτες καὶ τὰ χουνιά - ἀς ἀφρίζουν!.. Ἐδῶ θὰ δῖ α β ἄ σ ο υ ν. Γιὰ νὰ κ ρ ἱ ν ο υ ν - ὄχι ν' ἀφρίζουν. Μὲ λύσσα καὶ ἄφρες δὲ βγαίνει τίποτα σωστὸ καὶ τίμιον· μό-νο πολλὴ ἀδικία πάντα, καὶ πολλὴ πλάνη, καὶ πολλὴ τύφλα καὶ νύχτα καὶ δουλεία.

πίδραση τῶν ἰδεολογιῶν, τὴν ἀνταλλαγή πληροφοριῶν, ἐννοιῶν καὶ σκέψεων, τὴν ἀδέσμευτη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τὴν πνευματικὴ ἀναζήτηση· καταργώντας τὸ δικαίωμα τῆς διαφωνίας, τῆς κριτικῆς, τῆς αἰρέσεως, ἀποτελεῖ τὸ «μεγαλύτερο» στὴν ἐποχὴ μας ἐμπόδιο γιὰ τὴν πρόοδο. Στηριγμένος στὸν τυφλὸ φανατισμό, στὸ μονολιθικὸ δόγμα, στὴν ἀκριτὴ μισαλλοδοξία, στὴν πιὸ τρομερὴ ἔλλειψη ἀνοχῆς, εἶναι ὁ κυριώτερος ἀπὸ τοὺς φορεῖς τοῦ σκοταδισμού καὶ τῆς ἀντιδράσεως στὸν 20^ὸ αἰῶνα. Ὅσοι, λοιπὸν, ἀγαποῦν τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀληθινὴν πρόοδο, ὅσοι θέλουν νὰ εἶναι πρόσωπα μὲ δική τους σκέψη, κρίση, φωνή — μὲ δικαίωμα νὰ διαφωνοῦν, νὰ κάνουν κριτικὴ, νὰ διατυπώνουν «αἰρετικὰς» θεωρήσεις τοῦ κόσμου — δὲν μποροῦν παρὰ νὰ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ κομμουνισμού, «ἀντικομμουνιστές».

Γιὰ τὸν κομμουνισμό, ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἔχει αὐτὴν ἀρκετὴ «ἀξία». Εἶναι ζῶον ποὺ φτιάχνει ἐργαλεῖα (Μάρξ), παραγωγικὴ δύναμη (Στάλιν), ἀπλὸ ὄργανο θεότηας, ποὺ λέγεται «Ἱστορία», «μέλος» μάζας - ποὺ ἀποτελεῖ τὸ μόνο ὑπολογίσιμο παράγοντα. Ἐφαρμόζοντας αὐτὰ τὰ δόγματα, τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα ὁδηγοῦν στὴ βαθμιαίαν ἀμβλυσὴ τῶν «κριτικῶν» ἱκανοτήτων τοῦ ἀνθρώπου - πασχίζουν νὰ δημιουργήσουν ἕνα νέο ἀνθρώπινο «τύπο», δίχως πρόσωπο — καὶ δίχως δυνατότητα κἄν γιὰ πρόσωπο — δίχως μορφὴ καὶ ὑπεύθυνες ὑποκειμενικὲς ἀντιδράσεις. Ὁ μαζῶνθρωπος, τερατώδης «προϊόν» τοῦ κομμουνιστικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ, εἶναι σήμερα ἡ πιὸ μεγάλη, ἡ παμμέγιστη ἀπειλὴ - πιὸ θανάσιμη καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν «ἀτομικὴ βόμβα», γιατί εἶναι ἀπειλὴ κατὰ τῆς ἀνθρώπινης οὐσίας, τῆς σκέψεως, τῆς κρίσεως, τοῦ ὑποκειμένου.

Ὁ κομμουνισμός ἐκμεταλλεύεται τὶς ἀτέλειες τοῦ «δυτικοῦ» κόσμου, ὅχι γιατί αὐτὲς εἶναι οἱ στόχοι του, ἀλλὰ γιατί εἶναι τὰ μέσα πρὸς ὑπονόμευσή τῆς «ἀνθρώπινης οὐσίας». Ἄρα χρέος τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρώπου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ θέση του ἀπέναντι στὸν «καπιταλισμό», τὸν «δυτικὸ» τρόπο ζωῆς καὶ τὴν «δη-

μοκρατία» τους, εἶναι νὰ πολεμή τὴν κομμουνιστικὴ ἀπειλή.

«Πολεμῶ τὸν κομμουνισμό» δὲ θὰ πῇ: πολεμῶ ὑπὲρ τοῦ καπιταλισμοῦ ἢ τῆς «ἀστικῆς δημοκρατίας» ἢ ὁποιοῦ συγκεκριμένου κοινωνικοπολιτικοῦ ἢ ἰδεολογικο-πνευματικοῦ συστήματος. «Πόλεμος κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ» θὰ πῇ: πόλεμος γιὰ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχω ὅποια ἰδεολογία θέλω (ἢ καὶ καμμιά), νὰ πιστεύω ἢ ὅχι, νὰ ἀμφιβάλλω, νὰ ἐρευνῶ, ν' ἀναζητῶ, νὰ ἀλλάζω ἰδέες, νὰ διαλέγω, νὰ διαφωνῶ, ν' ἀπορρίπτω, νὰ διακηρύσσω, ν' ἀγωνίζομαι, νὰ μάχωμαι, ν' ἀρνοῦμαι ἢ νὰ δέχομαι, νὰ ἐγκρίνω ἢ νὰ καταδικάζω ὅ,τιδήποτε.

«Πολεμῶ τὸν κομμουνισμό» δὲ σημαίνει ὅτι ὑποστηρίζω τὸ κεφάλαιο, τὰ συμφέροντα μιᾶς τάξεως, ἕνα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα κόμματα, τὸ Κατεστημένο. Ἰσα-ἴσα! Πολεμῶντας τὸν κομμουνισμό, διεκδικῶ τὸ δικαίωμά μου νὰ πλήττω τὸ Κατεστημένο, νὰ τὸ διορθῶνω ἢ καὶ νὰ τὸ ἀνατρέπω, νὰ τὸ μεταβάλλω ἢ καὶ ν' ἀποκλείω τὴν ἐπαναβίωσή του - ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ ἐγὼ (δηλαδή: κατὰ τὴν κρίση τοῦ ὁ καθένας, τὴν προσωπικὴ, τὴν προσωπικώτατη, ὅσες ἀντιστάσεις καὶ ἂν βρῶσκη μπρὸς τῆς), ὅχι τὸ Κόμμα, ὅχι ἂν τὸ ἐγκρίνῃ τὸ Κόμμα, τὸ Κράτος, τὸ ἴδιο τὸ Κατεστημένο (ποῦ πῶς «νὰ τὸ ἐγκρίνῃ» νὰ καταργηθῇ ἢ ν' ἀλλάξῃ;)... Αὐτὸ θὰ πῇ «πολεμῶ τὸν κομμουνισμό»: γι' αὐτὴ τὴν δυνατότητα ἀντιστάσεως καὶ «μεταβολιμότητος» πολεμῶ - ὅχι γιὰ τὸν καπιταλισμὸ ἢ τὸν φασισμό, ὅχι γιὰ ὅποιον ὀλοκληρωτισμὸ (γι' αὐτὸ καὶ δὲν δέχομαι ν' ἀνταλλάξω, ἄλλωστε, τὴν «ἀστικὴ δημοκρατία» μὲ τὴ «δικτατορία τοῦ προλεταριάτου», ἢ τὴν «δυτικὴ» ἀποικιοκρατία μὲ τὴν σοβιετοκινεζικὴ, τὴν τρισεχειρότερη).

Ὁ ἀντικομμουνισμός δὲν εἶναι κοنفορμισμός - γιατί τότε εἶναι ψεύτικος καὶ ἄκαρπος. Πρέπει νὰ εἶναι ἀντικομφορμισμός - γιατί μόνο ἔτσι, πλήττοντας τὸ Κατεστημένο, πεῖθει γιὰ τὴν εἰλικρίνειά του, καὶ πλήττει εὐστοχα καὶ τὸ ὑπὸ κατὰστασιν κοنفόρμ τοῦ «κομμουνισμοῦ» - τοῦ πιὸ ἀπόλυτου κομφορμισμοῦ, ἀφοῦ δικαιώνει ὅσα ὑπάρχουν, ὅλα τὰ κατε-

στημένα, σάν «ἐπιταγὲς τῆς Ἱστορίας»!.. Ἄν ὁ ἀντικομμουνιστικὸς ἀγὼνας διεξάγεται στὸ ὄνομα τοῦ *Κατεστημένου*, ἂν ἀπορρίπτη κάθε κριτικὴ ἢ ἀπόπειρα μεταβολῆς του, ἂν ἀρνιέται κάθε ἀτέλειά του καὶ τὸ παρουσιάξῃ σάν ἰδεώδες, τότε εἶναι, πράγματι, ἀπλὴ ἀντίδραση, κ' ἐνισχύει τὴν κομμουνιστικὴ ἀντίδραση, ποὺ ὅσο νὰ ἐγκατασταθῇ, παριστάνει τὴν τάχα «ἐπαναστατικὰ ἀντικονφορμιστικὴν» ἄρνηση τοῦ *Κατεστημένου*.

Ὁ ἀντικομμουνισμὸς — κι ἂς μὴ μᾶς φοβίξῃ τὸ ἀντί — δὲν εἶναι ἄρνηση. Ἡ ἄρνηση τῆς ἄρνήσεως εἶναι θέση· ἡ ἄμυνα τῆς ζωῆς εἶναι κατάφαση· ἡ προάσπιση τῆς ἀνθρώπινης οὐσίας, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δυνατότητος διαρκοῦς μεταβολῆς, εἶναι θέσεις μεγάλες καὶ θεμελιώδεις. Ὅπως βεβαιότατα ἄρνηση δὲν ἦταν καὶ ὁ ἀντιφασισμὸς. Ὅπως δὲν εἶναι καὶ ὁ ἀντικεφαλαιοκρατισμὸς, ὁ ἀντιαποικισμὸς, ὁ ἀντικονφορμισμὸς.

Λένε πὼς «ὁ ἀντικομμουνισμὸς ὀδηγεῖ στὸ φασισμό». Ψέμμα! Ὅσο ψέμμα εἶναι καὶ πὼς «ὁ ἀντικαπιταλισμὸς ὀδηγεῖ στὸν κομμουνισμό». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετη. Ὁ φασισμὸς εἶναι ἡ ἱστορικὴ τιμωρία ποὺ μοιραῖα ἐφίστανται ὅσες δημοκρατίες ἐδειξαν ἀνοχή καὶ παθητικότητα ἀπέναντι στὴν ὑπονομευτικὴ τους κομμουνιστικὴ ἀπειλή, ἢ ἔστω ἀνικανότητα γιὰ σωστή, ἀποτελεσματικὴ, ἔγκαιρη ἀντιμετώπισή της. Τέτοιες «δημοκρατίες» φτάνουν πάντοτε, ἀναπόφευκτα, στὸ δίλημμα: κομμουνισμὸς ἢ φασισμὸς, Τέλμαν ἢ Χίτλερ, Ζαχαριάδης ἢ Μεταξάς. Τὸ δίλημμα ἀποφεύγεται μόνο μὲ τὴ μεγαλόφωνη καταγγελία τοῦ κομμουνισμοῦ, καὶ τὴν ρεαλιστικὴ ἀντιμετώπισή του ἔγκαιρα. Ἡ τακτικὴ αὐτὴ δὲν ὀδηγεῖ στὸν φασισμό· ἀποτελεῖ ἀφύπνιση τῆς δημοκρατίας καὶ ὀδηγεῖ στὴν ἐνεργοποίηση, οὐσιαστικοποίηση, δυναμιτικοποίηση τῆς δημοκρατίας, στὸ ἀναρρίζωμα καὶ στὴν ἀναβλάστηση - στὴν πραγμάτωσή της μέσα σὲ νέο Καιρὸ. Ὁ φασισμὸς, ἐν ἐσχάτῃ ἀναλίσει, δὲν εἶναι «γέννημα» τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ, ἀλλὰ τῆς παθητικότητος. Εἶναι ἓνας ἀντικομμουνισμὸς σπασμωδικός, ἀπεγνωσμένος, ποὺ ἔρχεται πολὺ ἀργὰ - καὶ δὲ σώζει,

μὲ τὴ στυγνότητά του, παρὰ ἀποκαταλύει ἴσα-ἴσα, καὶ δουλεύει γιὰ τὸν κομμουνισμὸ ἐντέλει, μὲ τὸν ἀφανισμό, ἀκριβῶς, τῆς «ὁμαλῆς κοινωνικῆς δομῆς», καὶ τὸ γκρέμισμα, γενικώτερα, τῆς ἡμερώσεως, τῶν ὁρίων ἀνοχῆς, τῆς ἀνθρωπιᾶς, τοῦ μέτρου.

Λένε πὼς «ὁ ἀντικομμουνισμὸς εἶναι φιλοκαπιταλισμὸς». Ψέμμα! Γιατὶ ἡ διαφύλαξη τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ὁλοκλήρωσή της εἶναι τὸ καλύτερο ὄπλο κατὰ τοῦ καπιταλισμοῦ.

Λένε πὼς «ὁ ἀντικομμουνισμὸς εἶναι τάση φιλοπόλεμη». Ψέμμα! Ὁ πόλεμος εἶναι πάντοτε προῖον τῶν συνθηκολογήσεων, ὄχι τοῦ ἀγώνα. Ὁ δρόμος του περνάει ἀπὸ τὸ *Μόναχο*, ὄχι ἀπὸ τὴν *Βαρσοβία*!.. Τὸν φέρνουν οἱ *Τσάμπερλαιν*, ὄχι οἱ *Τσώρτσιλ*. Ὁ μοναδικὸς τρόπος ν' ἀποφύγῃς τὸν πόλεμο εἶναι ν' ἀγωνίζεσαι μαχητικά, χτυπώντας τὰ αἵτιά του - ὄχι νὰ μένῃς παθητικὸς ψευδοειρηνοφιλος, πασιφιστὴς ἢ συνοδοιπόρος.

Καὶ νὰ ποῦ ἔτσι φτάσαμε σ' ἓνα συμπέρασμα: ὁ ἀντικομμουνισμὸς εἶναι τάση θετικὴ, καὶ ἀναγκαίᾳ στὴν Ἐποχὴ καὶ τὸν Τόπο μας. Εἶναι ἀγωνιστικὴ καὶ ἐξυγιαντικὴ τάση. Εἶναι μιὰ μορφὴ πολέμου κατὰ τῆς ἀπειλῆς ἐνὸς τρομακτικοῦ «ἀποπροσανατολισμοῦ» τῆς Ἱστορίας - ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἤδη *Κατεστημένου*. Εἶναι μάχη ἐλευθερίας.

Ἄς δοῦμε τώρα τὴν ποιότητα τῆς τάσεως αὐτῆς σ' ἑμᾶς ἐδῶ:

Ὅπως τόσες ἄλλες ἀξίες, ἔτσι κι ὁ ἀντικομμουνισμὸς εἶχε μοῖρα σκληρῇ στὴν Ἑλλάδα - τὴν καθυστερημένη, τὴν ὑπανάπτυκτη, τὴν φανλοκρατοίμενη ἀπὸ ἀνάξιους κι ἀνίδεους. Ποιὸς νὰ κατανοήσῃ ἐδῶ τὴν ἀνάγκη γιὰ ἓναν φωτισμένο ἀντικομμουνισμό; Ποιὸς νὰ «συλλάβῃ» τὴν προοδευτικὴ οὐσία ἐνὸς τέτοιου ἀντικομμουνισμοῦ - ἀντικονφορμιστικοῦ, συγχρονισμένου, συνειδητοῦ; Ποιὸς νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀνάπτυξη ἐνὸς ἀντικομμουνισμοῦ, ποὺ ὅταν προῖον ὄχι ἀγνοίας ἀλλὰ γνώσεως, ὄχι ἀντιδράσεως ἀλλ' ἀληθινῆς προοδευτικότητος; Ποιὸς στὴν Ἑλλάδα ν' ἀνεχθῇ ἓναν ἀντικομμουνισμό ποὺ δὲ θὰ ἔμενε πρὸ κομμουνισμὸς ἀλ-

λά θά ήταν με τ α κομμουνισμός ; Ποιός ν' «ἀναγνωρίση» στὸν Τόπο μας ἀνθρώπους ποὺ δὲ σταμάτησαν καὶ δὲν ἀπολιθώθηκαν στὰ προπύλαια τοῦ κομμουνισμού, ἀλλὰ «τόλμησαν» νὰ τὰ διαβοῦν, διέσχισαν ὁλόκληρη τὴν κόλαση, ἔθεσαν τὸν δάκτυλο ἐπὶ τῶν ἡλῶν, δοκίμασαν τὸ τερατῶδες πείραμα πάνω στὸ ἴδιο τὸ πεταί τους, ἐξαγνίστηκαν μέσα στὸ κέντρο τῆς πυρᾶς, καὶ μπόρεσαν νὰ βγοῦν — ἔστω καὶ σημαδεμένοι γιὰ πάντα — ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἄδη, γιὰ νὰ πορευτοῦν ὄχι πίσω, πρὸς τὸ καπιταλιστικὸ *Κατεστημένο*, ἀλλὰ «πέρα ἀπὸ τὸν κομμουνισμό» ; .. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ἀντικονφορμιστές· εἶναι ἐπαναστάτες· εἶναι εἰλικρινεῖς· εἶναι θαρραλέοι· ἔχουν γιὰ μοναδικὸ κριτὴ τους τὴ συνείδησή τους· εἶναι μαχητές !.. Κι ἂν κάνουν, κάποτε, «κοινὸ μέτωπο» με τοὺς «κρατοῦντας» τοῦ «δυτικοῦ» *Κατεστημένου*, εἶναι γιὰ νὰ βροῦν τὰ μέσα νὰ πολεμήσουν, νὰ διαφυλάξουν τὴν ὄντοτητα καὶ τὴ δυνατότητα τῆς διαφωνίας τους, τῆς οὔσιαστικώτατης ἀντιθέσεώς τους πρὸς ὅλ' αὐτά, τὰ «ἐντεῦθεν» καὶ «ἐκεῖθεν» *κατεστημένα* - γιὰ νὰ «σώσουν» τὰ κύτταρα τῆς μεταβολῆς ἴσα-ἴσα, ὄχι γιὰ νὰ στηρίξουν ὅποιο κόμμα ἢ πρόσωπα ἢ κατάσταση ἢ καθεστῶς ἀπ' τὰ ξεπερασμένα !.. Ἀπλούστατα : οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ξέρουν· γι' αὐτὸ κ' εἶν' «ἐπικίνδunami», «ἀνεπιθύμητοι», μισητοὶ κι ἀπὸ τὶς δυὸ ὄψεις τοῦ *Κατεστημένου*, «δυτικῆς» κι «ἀνατολικῆς» - καὶ γι' αὐτὸ διώκονται, καὶ ἀπὸ τὴ «δημοκρατία» καὶ ἀπὸ τὸν «κομμουνισμό» !.. Εἶναι «μοιραῖοι»· «νομοτελειακὰ ἀναπόφευκτο», καθὼς θὰ ψέλλιζε τὸ παπαγαλάκι τοῦ μαρξόφωνου κονφορμιστῇ !..

★

Τὸ ἑλληνικὸ κράτος, ποτὲ του δὲν μπόρεσε νὰ κατανοήσῃ σωστὰ τὸ φαινόμενο τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ νὰ τὸ ἀντιμετωπίσῃ σὰ σύνθετο κοινωνικο-οικονομικο-ιδεολογικο-πολιτικο-ψυχολογικὸ καὶ δυναμικὸ πὺλιν. Εἶδε μόνον, κοντόφθαλμα, τὴν τελευταία μορφή κ' ἐκδήλωσή του : τὴν δυναμικὴ - ἀνατρεπτικὴ - συνωμοτικὴ καὶ θάρρεψε πῶς «ἐξάντλη-

σε» τὸ μέγα θέμα με μέτρα διοικητικὰ - ἀστυνομικὰ. Τὸ κακὸ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο, με τὸν «περὶ ἰδιω-νύμου» νόμο του. Ἀντίληψη τοῦ φαινομένου ἐντελῶς «ἐξωτερικῆ» ὑπαγόρευσε τὸν «νόμο» τοῦτο, ὄχι σύλληψη τῶν ριζικῶν αἰτίων ποὺ τὸ παρήγαν· ἔτσι, διόλου δὲν πρόλαβε ὁ «νόμος» καὶ ἡ ἐπιβολή του τὸ φούντωμα τοῦ κομμουνισμοῦ ἀπὸ τὸ 1932, οὔτε καὶ βέβαια ἀπέκλεισε τὸ πύργωμα «λαϊκοῦ μετώπου» τὸ 1936. Ἡ *Τετάρτη Ἀδγούστου*, ἐν συνεχείᾳ, «πολέμησε» τὸν κομμουνισμό με «δηλώσεις μετανόιας» ! Μὰ καὶ δαῦτες διόλου δὲν ἐμπόδισαν τὶς ρίζες του νὰ δροῦν καὶ νὰ βαθαίνουν, γιὰ νὰ ξετινάξουν ἀπίθανη ἀνάπτυξη κ' ἐξαπλώσῃ του ἀπὸ τὸ '42 ὡς τὸ '49. Ἡ βαθύτερη αἰτία πάλι δὲν εἶχε ἀντιμετωπιστῇ... Τότε ὁ Τόπος γνώρισε τὸν κομμουνισμό, γιὰ πρώτη φορὰ, καὶ σὰν εὐρείας ἐκτάσεως καὶ ὁργανώσεως ἔνοπλη βία· φυσικὸ ἦταν νὰ τὸν πολεμήσῃ με ἀνάλογα μέσα — στρατιωτικὰ, ἀστυνομικὰ, δυναμικὰ — μὰ ποὺ πάλι δὲν ἀντίκρινζαν τὶς πηγὲς παραγωγῆς του, παρὰ τὶς ἔνοπλες μάζες του. Τὰ δυναμικὰ μέσα εἶναι πάντα — τὸ πολὺ — κατασταλτικὰ τῶν ἐκδηλώσεων, ὄχι θεραπευτικὰ τῶν αἰτίων... Οἱ τρεῖς ἔνοπλες ἐξεγέρσεις τοῦ κομμουνισμοῦ, μέσα στὴ δεκαετία '40 - '50, «ἐνίσχυσαν», ὅπως ἦταν ἐπόμενο, καὶ «καθιέρωσαν» τροποντινά, τὴν «ἀστυνομικὴν ἀντίληψη», ποὺ εἶχε — γιὰτὶ μόνον αὐτὴν μποροῦσε νάχη — ἀνέκαθεν, ὁ ὑπανάπτυκτος «πολιτικός» μας «κόσμος», καὶ ἡ γενικώτερα καθυστερημένη κοινωνία μας, γιὰ τὸν κομμουνισμό. Ἡ «ἐθύνουσα τάξις», ἀνίκανη γιὰ ὁποιαδήποτε σοβαρὴ προσπάθεια ποὺ θ' ἄγγιζε τὶς ρίζες ὁποιουδήποτε προβλήματος τῆς κοινωνίας μας, «ἐξεχώρησε» ὀριστικὰ τὸ θέμα «κομμουνισμός» στοὺς στρατιωτικοὺς καὶ στοὺς ἀστυνομικοὺς - καί... «ἡσύχασε» ! Αὐτοὶ ἦσαν, κατὰ τὴν γνώμη της, οἱ «εἰδήμονες» καὶ «ἀρμόδιοι»... Τὸ '50 - '51, μετὰ τὴν στρατιωτικὴ ἡττα του, ὁ κομμουνισμός μεταβάλλει ριζικὰ τακτικῇ. Συνεχίζει τὸν πόλεμό του, ἀλλ' ἀπὸ στρατιωτικὸν τὸν μετατρέπει σὲ πολιτικόν, ἀνοίγοντας μέτωπο στὴν «ἰδεολογία» — στὴν προπαγάνδα.

δηλαδή, γιατί περί αὐτῆς πρόκειται ὅταν οἱ σημερινοὶ «κομμουνιστὲς» μιλοῦν γιὰ ἰδεολογία —, στὸ συνδικαλισμό, στὸ οἰκονομικο-κοινωνικὸ θέμα, στὴν πνευματικὴ-καλλιτεχνικὴ ζωὴ, στὴ νεολαία, στὴν παιδεία, παντοῦ. Μέσα τοῦ νέου πολέμου ὄχι πιά σφαῖρες κ' οἱ νάρκες, ἀλλ' οἱ «ιδέες» καὶ τὰ συνθήματα. Στρατηγοὶ τοῦ ὄχι οἱ στρατιωτικοί, ἀλλ' οἱ προπαγανδιστὲς, οἱ «θεωρητικοί», οἱ «πολιτικοί». Μορφές του, ὄχι πιά οἱ ἔνοπλες ἐπιθέσεις, ἀλλ' ἡ κατάκτηση τοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς καρδιάς τῶν ἀνθρώπων-στόχων. Ἡ μάχη πιά δίνεται γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πολίτη, τοῦ νέου. Πόσα μπορεῖ νὰ προσφέρει σ' αὐτὴν τὴν μάχη ἓνας στρατιωτικὸς ἢ ἓνας ἀστυνομικός; Κι ὅμως, μὲ τοὺς νόμους τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς κεκτημένης, ποὺ διέπουν τὰ πάντα τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς, ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ κομμουνισμοῦ παρέμεινε, καὶ στὴν δεκαετία '50 - '60, «ἔργο» ἀποκλειστικὸ τῶν στρατιωτικῶν-ἀστυνομικῶν. Οἱ κομμουνιστὲς ἵδρυναν τὸ μεγαλύτερο ἐκδοτικὸ μηχανισμό τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας. Πραγματοποιοῦσαν τὴν ἐπανάσταση τοῦ φθηνοῦ καὶ ψευτοεμφανίσιμου βιβλίου. Δημιουργοῦσαν ἓνα τεράστιο δίκτυο διαδόσεως, μὲ τὸ ὁποῖο τὸ βιβλίο τους ἔρχεται καὶ σὲ βρῖσκει, ἀντὶ νὰ σὲ περιμένῃ. Ἐφτιαχναν ὁργανώσεις, «λέσχες», βιβλιοπωλεῖα, θιάσους, ἐπιχειρήσεις, κινηματογραφικὲς ἐταιρίες. Ἐβγάζαν περιοδικὰ, ἡμερησίους, λευκώματα. Ἄνοιγαν ἐκθέσεις. Ἀνέβαζαν θεατρικὰ ἔργα. Κατακτοῦσαν ἀκόμη καὶ τὸ «λαϊκὸ» τραγούδι - τὸ «μπουζούκι». Ἐκάναν τὴ δουλειὰ τους ἀπὸ τὸ *E.I.P.*, τὰ «φεστιβάλ», τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας (ὄχι ἀπὸ φιλελευθερισμὸ καὶ ἀνοχὴ τοῦ κράτους μας· ἀπὸ ἀπύθμενη ἀγνοία καὶ ἀθεράπευτη βλακεία του). Ἐμπαιναν, τέλος, στὰ πανεπιστήμια, στοὺς συλλόγους, στὸ στρατό, στὴ νεολαία.

Πῶς ἀπάντησε τὸ ἐλληνικὸ κράτος σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο;.. Μὲ μέσα πρωτόγονα, ἀντιλήψεις ξεπερασμένες, μὲ ἀσυγχρόνιστους ἀνθρώπους, μὲ χιλιοστριμμένα συνθήματα... Ὁ ἀντικομμουνισμὸς τοῦ ἔμεινε παλαιολιθικός· στατικός, ἀ-

συγχρόνιστος, ἀντιδραστικός. Ἦταν φυσικό, ἀφοῦ παρέμεινε μονοπώλιο Στρατοῦ - Ἀστυνομίας καὶ δὲν ἐπεδίωξε ποτέ του νὰ στηριχθῇ σὲ μιὰ κατὰ βάθος μελέτη τοῦ κομμουνισμοῦ. Ὁ ἐλληνικὸς ἀντικομμουνισμὸς ἔμεινε στὰ ἀστυνομικὰ-ἀπαγορευτικὰ μέτρα, στὴν ἀνιάρη «ὑπόμνηση» τῶν δεκεβριανῶν, καὶ στὰ συνθήματα «πατρίς· θρησκεία· οἰκογένεια». Δὲν ὑπῆρξε ποτέ του φωτισμένος...

Μερικὲς ἀποδείξεις γιὰ τὸ ὅτι ὁ ἐλληνικὸς ἀντικομμουνισμὸς δὲν ὑπῆρξε φωτισμένος:

1. Ἡ Ἑλλάδα γνώρισε τρεῖς κομμουνιστικὲς ἐπαναστάσεις. Μεγάλους περιοχὲς τῆς ἔζησαν κομμουνιστοκρατούμενες, γιὰ καιρό. Ἐχεῖ ἓνα συνεχὲς ρεῦμα ἐπαναπατριζομένων, ἀπ' ὅλες τὶς κομμουνιστικὲς χώρες. Ἀντιμετωπίζει ἓνα «ἐσωτερικὸ» κομμουνιστικὸ κίνημα ἀρκετὰ δυναμικὸ. Συνορεύει μὲ τρία κομμουνιστικὰ κράτη, ποὺ τὸ καθένα τους ἀντιπροσωπεύει καὶ ἓναν τύπο «κομμουνισμοῦ». Ἐχεῖ χιλιάδες πρῶην κομμουνιστὲς. Λογικὸ θάταν, λοιπόν, καὶ βαθεῖα γνώση τοῦ κομμουνιστικοῦ φαινομένου νύχην, καὶ πάμπολλους εἰδικούς, καὶ ἀρχεῖα, καὶ πλούσιες βιβλιοθήκες, καὶ δραστήρια ἰνστιτούτα ἐρευνῶν, καὶ ὑψηλῆς ποιότητος πληροφοριακὰ δελτία κ' ἐντυπα συστηματικῆς μελέτης... Ὑπάρχει τίποτ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ;

Ὁχι. Κ' ἐνῶ θάπρεπε ὁ Τόπος μας νάναι διεθνὲς κέντρον σπουδῶν ἐπὶ τοῦ κομμουνισμοῦ, εἶναι ἡ πιὸ καθυστερημένη, ἡ πιὸ ὑπανάπτυκτη καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς περιοχὴ τοῦ «δυτικοῦ» κόσμου.

2. Εἴμαστε ἡ μόνη χώρα τῆς «Δύσεως» ὅπου δὲν ἔχει ἐκδοθῇ οὔτ' ἓνα σύγγραμμα — οὔτε δικό μας, οὔτε ξένο μεταφρασμένο — γιὰ τὸν κομμουνισμό, ποὺ νὰ τὸν ἐξετάζῃ συστηματικὰ, σὰ θεωρία καὶ σὰν ἀντίληψη τῆς ἱστορίας, σὰν ἐπαναστατικὸ κίνημα καὶ σὰν καθεστῶς, σὰν παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον.

3. Μὲ τόσο πλούσια πείρα τοῦ κομμουνισμοῦ δὲν ἔχουμε οὔτε μιὰ ἱστορία τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ἑλλάδα.

4. Στὴ Χώρα μας ἀγνοεῖται σχεδὸν τελείως ἡ τεράστια διεθνὴς φιλολογία γιὰ τὸν κομμουνισμό. Δὲν βγῆκε στὰ ἐλληνι-

κα σχεδόν κανένα απ' τὰ τόσα και τόσα αξιόλογα έργα θεωρητικών, ιδεολόγων, φιλοσόφων, προπαγανδιστών και λογοτεχνών του «δυτικού» κόσμου, που άσχοληθήκαν με τον κομμουνισμό, ούτε κανένα σχεδόν από τὰ έργα πρώην κομμουνιστών της «Δύσεως» ή πνευματικών ανθρώπων δεσμευτών του κομμουνιστικού κόσμου.

5. Τι ξέρουν οι «μορφωμένοι» έλληνες για την μεγάλη Ούγγρική Έπανάσταση, του '56, που συγκλόνισε τις συνειδήσεις του εύρωπαϊκού κομμουνισμού; Τι για τον σταλινισμό και τον χρουστασμοφισμό; Τι για τις σύγχρονες μορφές και τάσεις του διεθνούς κομμουνισμού; Τι για τὰ προβλήματά του; Σε άλλες χώρες υπάρχουν ινστιτούτα, σχολές, πανεπιστημιακές έδρες, ιδρύματα, που άσχολούνται μ' αυτά τὰ πελώρια ζητήματα του Καιρού μας. Έδώ άσχολείται μόνον ή Άστυνομική Διεύθυνσις!

6. Βασική μορφή της συγκρούσεως κομμουνισμού - αντικομμουνισμού, σήμερα, είναι ή προπαγάνδα. Στόν ψυχολογικό πόλεμο, με την πλατύτερη έννοια του όρου, κρίνεται ή «τύχη» των συστημάτων και των καθεστώτων. Έ, λοιπόν, στην Ελλάδα, που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή («γραμμή πυρός», είπε ο Κέννεντυ) αυτού του πολέμου, δέν έχει γίνει καμιά σοβαρή εργασία στον τομέα «προπαγάνδα» - ούτε οργανώσεως, ούτε καταρτίσεως, ούτε μελέτης, ούτε έρευνας. Δέν έχει βγή κανένα πλήρες ελληνικό βιβλίο. Δέν έχει μεταφρασθή ούτε ένα απ' τις χιλιάδες αξιόλογα ξένα έργα!.. Υπανάπτυκτοι, λοιπόν, σε όλα - βεβαίως δέ και στον αντικομμουνισμό μας!

Μερικά αποτελέσματα της υπαναπτύξεως αυτής :

Η «Δεξιά» θεωρεί κάθε τι που χρησιμοποιεί κ' εκμεταλλεύεται ο κομμουνισμός σαν «μολυσμένο». Έτσι του παραδίδει ιδέες, έννοιες, λέξεις, συνθήματα, άποφεύγοντάς τα μόνο και μόνο επειδή εκείνος τὰ πρόβαλε!.. (Λ.χ. : ειρήνη, δημοκρατία, ομαλότητα, κοινωνική δικαιοσύνη - αλλά και... δημοτική γλώσσα, και μπουζούκι, και όνόματα, και πρόσωπα!) Περιφοβή, περιχαράκωνεται σ' ελάχιστα

όχυρά γίνεται «αντίδραση» και τον κάνει «πρόοδο»!

Το Κέντρο, «προοδευτικώτερο» αλλά έξίσου υπανάπτυκτο και άμαθές, κάνει άλλη άνοησία : υιοθετεί άνεξέλεγκτα, αυτούσια, χωρίς κριτική έπιλογή κ' έπεξεργασία, κάθε «σύνθημα» που «ρίχνει» ο κομμουνισμός, πιστεύοντας - ή μήπως προσποιείται ότι πιστεύει ; - πως τάχα έτσι τον «άφοπλίζει»!.. (Ωραίος «άφοπλισμός», στον όποιο ο «άφοπλιζόμενος» κάνει τη δουλειά του με τον ήλιθιο «άφοπλιστή» του!..) Αποτέλεσμα : γίνεται ο κομμουνισμός καθοδηγητής του «Κέντρου», και τουτο μεταμορφώνεται κάτω απ' την έπιρροή του!

Η «Δεξιά» καταδικάζει κάθε διεκδίκηση, αίτημα, άγώνα, σαν έργα του κομμουνισμού. Απαγορεύει κ' άθε διαδήλωση, συλλαλητήριο, πορεία, διαμαρτυρία. Έχθρεύεται κάθε άπεργία. Υποπτεύεται κάθε κίνηση για κοινωνική δικαιοσύνη. Με μοναδικό σύμβουλό της, για όλες αυτές τις κοινωνικές ζυμώσεις, την Άστυνομία, θαρρεί πως από μια «φοιτητική συγκέντρωση» κινδυνεύει το Καθεστώς, και βλέπει σε κ' άθε αίτηση παραπόνων τον... δάκτυλο της Μόσχας!.. Αποτέλεσμα : να παραχωρή όλη την κοινωνική ζύμωση στον κομμουνισμό, να γίνεται ή ίδια αντίδραση, και να παρουσιάξη τους μεγαλύτερους κονφορμιστές του αιώνα, τους κομμουνιστές, σαν «έπαναστάτες», συσσωρεύοντας συνάμα «έκρηκτική ύλη» στα θεμέλια της «δημοκρατίας» της, που τόσο έλαττωματικά λειτουργεί έν γένει.

Το «Κέντρο» διαπραττει άλλη, το ίδιο μεγάλη, βλακεία : υποστηρίζει άνεξέλεγκτα, δημοκοπικά, έπιπόλαια, κάθε αίτημα, κάθε διεκδίκηση, κάθε άγώνα, άπεργία, διαδήλωση, συλλαλητήριο! Χωρίς να ξεχωρίξη το δίκιο από το άδικο, το καλό από το κακό, το κομμουνιστικό από το άπλως «σωστό», το αντιδραστικό από το προοδευτικό! Υποστηρίζει ή άνέχεται τὰ πάντα - όπως ή «Δεξιά» τὰ πάντα καταδικάζει! Η ίδια άπουσία κριτηρίων κ' έλλιψη κρίσεως, και σίς δυο περιπτώσεις. Αποτέλεσμα, στην περίπτωση του «Κέντρου» : να διαβρώνη τὰ πάντα ο ένθαρυνόμενος ή ασύδοτος κομ-

μουννισμός, και να κάνει ανενόχλητος τη δουλειά του.

Ἡ «Δεξιὰ» ἀναθέτει τὸν ἀντικομμουνισμό στὸ Στρατὸ καὶ στὴν Ἀστυνομία. Πιστεύει πὼς βασικὸς ἢ μοναδικὸς τρόπος καταπολεμήσεώς του εἶναι ὁ ἀστυνομικὸς-κατασταλτικὸς-δυναμικὸς. Τὸ Κέντρο ἀναθέτει τὸν ἀντικομμουνισμό στοὺς ἰδιότυπους, ἡμιαγράμματους, «κοινωνιολόγους» καὶ «οἰκονομολόγους» του, ἐκ Μπέρκλεϋ καὶ Βενεζουέλας!.. Πιστεύει πὼς μοναδικὸς τρόπος καταπολεμήσεως τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι: «να δώσουμε στὸν κόσμο νὰ φάη»!.. Πρωτογονισμὸς τῆς σκέψεως καὶ «κεντρῶα κοινωνιολογία» ταυτίζονται ἐδῶ ἀπόλυτα! Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ κομμουνισμὸς εἶναι φαινόμενα σύνθετο. Ἐχει τὴν συνωμοτικὴ-ἀνατρεπτικὴ-δυναμικὴ του μορφή, καὶ αὐτῆς ἡ ἀντιμετώπιση εἶναι ἔργο ἀστυνομικὸ-κατασταλτικόν. Ἐχει καὶ τὴν «κοινωνικὴ» του μορφή, μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, τῆς φτώχειας, τῆς ἀνεργίας κ.λ., καὶ τούτης ἡ ἀντιμετώπιση εἶναι ἔργο μιᾶς συστηματικῆς καὶ προγραμματισμένης, συνδυασμένης, οἰκονομικο-κοινωνικῆς ἀναπτύξεως (ὄχι δημοκρατίας). Ἀλλὰ ἔχει καὶ ἄλλες μορφές: τὴν προπαγανδιστικὴν, τὴν «ψυχολογικὴν», τὴν πολιτικὴν, τὴν «ἰδεολογικὴν». Ὁ πολιτικὸς μας κόσμος — «δεξιὸς» ἢ «κεντρῶος» — ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ σύνθετα προβλήματα. Θέλει εὐκολες, «πρακτικὰς» λύσεις: ἀστυνομικὰς ἀπαγορεύσεις ἢ μαθητικὰ συσσίτια μὲ μπληγούρι — καὶ τὸ θέμα θεωρεῖται «λῆξαν»!

Ἡ «Δεξιὰ» διέπεται ἀπὸ ἓνα στενοκέφαλο, στατικόν, περιορισμένον ἀντικομμουνισμό. Τὸ «Κέντρο» ὁρνεῖται ὁλότελα κάθε εἶδος ἀντικομμουνισμοῦ, γιατί πιστεύει πὼς τάχα αὐτὸς τὸ βλέπει ἀπὸ κομματικὴ ἀποψη, ἐνισχύοντας τὴ «Δεξιάν», καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς στὴν περίοδο '64-'65 φρόντισε ν' ἀφοπλίσῃ ἔντελως τὴ «δημοκρατία» ἀπέναντι στὸν κομμουνισμό, ἐξαπολύοντας καί... «κυνήγι μαγισσῶν», ἐναντίον κάθε ἀντικομμουνιστῆ, ἐνῶ ταυτόχρονα παραχωροῦσε ἀσυδοσία στὸν «ὁμαλοδημοκρατικὸ» μηχανισμό ἀνατροπῆς τῆς «δημοκρατίας»!.. Ἀς ἔδι-

νε ὅση ἐλευθερία ἤθελε στὸν κομμουνισμό· ἀλλ' ἀφοῦ, πρῶτα, ὠργάνωνε καλὰ ἓνα συγχρονισμένον σύστημα ἀμυναῖς ἐναντὶ του, σ' ὅλα τὰ πεδία — καὶ προπάντων στὸ ἰδεολογικὸ-διαφωτιστικόν. Ἐνῶ τὸ «Κέντρο» ἔκανε τὸ ἀντίθετο: τὴν παραχώρηση ἀσυδοσίας στὸν κομμουνισμό τὴν συνεδύασε μὲ τὸν ἀμείλικτο διωγμὸ τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ, καὶ τὴν «κατεδάφιση» τοῦ ὑποτυπώδους συστήματος ἀμυνας ἀπέναντι στὴν ὑπὸνόμευση, ποὺ εἶχε ψευτοστήσει ἡ «Δεξιὰ».

Ἡ ἐπιβίωση μιᾶς ξεπερασμένης, καθαρὰ «ἐμπειρικῆς», ἀντιλήψεως γιὰ τὸν κομμουνισμό, καὶ ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ «πολιτικοῦ» πολέμου του μὲ τὰ ἴδια βασικά μέσα, καὶ τοὺς ἴδιους φορεῖς, ποὺ χρησίμευσαν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐνόπλων ἐπιθέσεων του τῆς πρώτης μεταπολεμικῆς δεκαετίας — σὲ συνάρτηση βέβαια καὶ μὲ τὴν κοντόφθαλμη μικροπολιτικὴ τοῦ διεφθαρμένου καὶ ἀνίκανου «πολιτικοῦ» μας «κόσμου» — ἔκαναν τὴ δεκαετία '55-'65 περίοδο ἀνασυντάξεως, ἀνασυσπειρώσεως καὶ ἀντεπιθέσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος. Ἀποκορύφωμα τῆς ἀντεπιθέσεως: ἡ ἐκλογικὴ νίκη τῆς Ε.Δ.Α. τὸ '58. Τότε μόνο «ἀνησύχησαν» οἱ «ἰθύνοντες»! Τότε μόνο ἀντελήφθησαν ὅτι... «κάτι δὲν πάει καλά»! Καὶ ὅτι ἡ ὑπόθεσις «κομμουνισμὸς» διόλου δὲν εἶχε κλείσει, μὲ τὴν στρατιωτικὴ «νίκη» τοῦ '49, ποὺ οἱ «ἰθύνουσες τάξεις» στάθηκαν ἀνίκανες νὰ ὁλοκληρώσουν καὶ νὰ καρπωθοῦν ἰδεολογικὰ-πολιτικὰ-κοινωνικὰ, ὅπως ἀνίκανη στάθηκε καὶ ἡ τραγικὴ γενεὰ τοῦ μεταπολέμου νὰ μετασχηματίσῃ προοδευτικὰ τὴ νεο-ἐλληνικὴ κοινωνία.

Κι ἀποφύσαν, λοιπόν, ν' ἀναδιοργανώσουν τὸν ἑλληνικὸ ἀντικομμουνισμό! Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ποὺ καθορίζουν τὶς τύχες τοῦ Τόπου μας δὲν εἶναι πράγματι σὲ θέση οὔτε ν' ἀντιληφθοῦν οὔτε νὰ σκεφθοῦν τίποτε τὸ οἰσιαστικόν. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι, φυσικά, σὲ θέση καὶ τίποτε νὰ ὁργανώσουν — οἱ ἀποστεωμένοι, οἱ ἀνεπίδεκτοι ἐξελίξεως, ὁποιασδήποτε! Τελοσπάντων, τὸ '58-'59 κάτι πῆγαν νὰ

κάμουν· τότε χρησιμοποίησαν κάπως καὶ μερικοὺς ἀνθρώπους ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν ἀστυνομικῶν-στρατιωτικῶν, καὶ κάποιους ἐξειδικευμένους θεωρητικά — ἐλάχιστους, δυστυχῶς —, τότε βγῆκε κ' ἡ *Σοβιετολογία* — πρώτη φορὰ περιοδικὸ στὸν Τόπο μας μὲ σοβαρὲς μελέτες γιὰ τὸν κομμουνισμό, μὲ στοιχεῖα, ἀριθμούς, δεδομένα, εἰδήσεις ἡλεγμένες — κάτι τι καλύτερο, ὅπως καὶ νάναί, ἀπὸ ρυπαρὰ φυλλάδια ἢ ἀφίσες μὲ τὰ αἰῶνια πτώματα τῶν δεκεβριανῶν, ἢ τὴν κόκκινη ἀρκοῦδα!.. Τότε στήθηκε καὶ μιὰ ὑπηρεσία διαφωτίσεως, τότε καὶ κάπως ἀναδιοργανώθηκε τὸ ἀρμόδιο γραφεῖο τοῦ Στρατοῦ — τοῦ Στρατοῦ πάλι! — καί, γενικά, κάτι ἄρχισε νὰ γίνεται πέρα ἀπὸ κοντόφθαλμη ἀστυνομικὴ ἀντίληψη. Ἀλλά:

1. Βασικὰ δὲν ἔσπασε αὐτὴ ἡ στρατιωτικο-αστυνομικὴ ἀντίληψη, κι ὅλα τὰ ὑπεύθυνα πόστα στὸν ἀντικομμουνιστικὸ μηχανισμό «κατέχονταν» πάντα ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ ἀστυνομικοὺς - ἐν ἐνεργείᾳ εἶτε ἀπόστρατους λίγο διαφέρει! Οἱ ἰδιόκοι, οἱ μὴ στρατιωτικο-αστυνομικοί, ἔμεναν, σταθερά, τὸ «ἀναγκαῖο κακό», ἀνεκτοὶ μόνο στὸ περιθώριο, χωρὶς μέσα, δυνατότητες, κατωχρωμένες ἀρμοδιότητες - ἴσως καὶ «ὑποπτοί» (πάντα «ὑποπτοί», ὅλοι «ὑποπτοί», γιὰ νὰ ἱκανοποιῆται στὸν καθρέφτη του καὶ ὁ μίσταξ τοῦ «τετραπέρατου» ἀστυνομο-στρατιωτικοῦ μας «δαιμόνιου»)!. Τὸ ἀκόμα χειρότερο: πὼς στὶς περισσότερες περιπτώσεις, οἱ «προϊστάμενοί» τους δὲν ἦταν οὐ θέση νὰ καταλάβουν κἄν τὶς ἐισηγήσεις καὶ τὶς προτῆσεις τους, κι ἀκόμα λιγώτερο νὰ τὶς «μεταφέρουν πρὸ πᾶνω», νὰ τὶς ὑποστηρίξουν, νὰ πείσουν γι' αὐτές, νὰ τὶς ἐπιβάλλουν. Ἔτσι, ποτὲ ὁ Τόπος δὲν ἀπέκτησε πράγματι πολιτικὸ ἐπιτελεῖο γιὰ πολιτικὸ πόλεμο τέτοιο, τόσο πανοῦργο κ' ἐκτεταμένο, σὲ τόσους καὶ τέτοιους τομεῖς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ — πὺ τί γνώσεις καὶ γενικὸ ὄπλισμό ἀπαιτεῖ, ἐπιτέλους, ἢ ἐπιλαβὴ τους (ὄχι ἀπὸ φυλλάδια περὶ «πίστεως, πατρίδος καὶ βασιλείας») — καὶ μὲ μελετημένη, δοκιμαζόμενη διαρκῶς καὶ ἀναπροσαρμοζόμενη σὲ τόσα «μέτωπα», καὶ μὲ πολὺ συνθετικώτερο πνεῦμα πάντως

ἐκσυγχρονηζόμενη τακτικὴ καὶ στρατηγικὴ τῆς καθολικῆς ὑπονομεύσεως.

«Νύχτα» ἀπ' ὅλ' αὐτὰ οἱ «ἐθύνοντές» μας κ' οἱ «ὑπεύθυνοι» σύμβουλοί τους! Πράγματι «σύμβουλος» ὢλων τους, ἀποκλειστικός, περὶ κομμουνισμοῦ: ἡ ἀμετακίνητη ἀστυνομικὴ νοστορπία!

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, ὁ κομματισμός, ἡ φαυλοκρατία, τὸ ρουσφέτι κ. λ., πὺ διέπουν ἀνέκαθεν τὸν πολιτικὸ μας βίον, μόλυναν καὶ αὐτὴ τὴ νηπιακὴ ἀντικομμουνιστικὴ προσπάθεια. Στὴν ὑπηρεσία διαφωτίσεως, λ.χ., διωρίστηκαν 80·100 ἄτομα. Ἀπ' αὐτὰ, δοῦλεναν μόνον 5 ἢ 6 — καί, μαζί μὲ τὸ τεχνικὸ προσωπικό, ἄς ποῦμε 20! Οἱ ἄλλοι 80, προστατευόμενοι ὑπουργῶν, στρατηγῶν κ.ά., ὄχι μόνο δὲν κάναν τίποτε, παρὰ κ' ἐμποδίζαν τοὺς 5-6 εὐσυνειδητοὺς ν' ἀποδώσουν! Στὸ Στρατό, πάλι, κάθε ἀρχηγὸς ἢ ἰσχυρὸς ἢ διοικητὴς μονάδος, ἀρπαξε ἕναν εὐνοούμενὸ του αξιωματικὸ (γιατὶ ἦταν «ρουσφέτι» καὶ «κηφηνარიὸ» ἢ ὑπόθεση) καὶ τὸν ἐτοποθετοῦσε στή... «διαφώτιση!» Ἔτσι, χωρὶς προπαίδευση, χωρὶς ἐιδικότητα, χωρὶς προσόντα! Καὶ ἄκουγε πᾶ μόνον αὐτὸν - τὸν «ἐμπιστό» του!.. Ποῦ νὰ δεχθῇ νὰ συζητήσῃ μὲ κανέναν «γραφιά, θεωρητικὸ»! Πολλοὶ εἶναι, ἔξ ἄλλου, ἐκεῖνοι πὺ εἶδαν τὴν ὅλη ὑπόθεση κομματικὰ, ταυτίζοντας σώνει καὶ καλὰ τὸν κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἄγωνά, μὲ ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ Καραμανλῆ ἢ κατὰ τοῦ «Κέντρου» — γιὰ νὰ πολυήσουν, βέβαια, «καλὲς ὑπηρεσίες» στοὺς «κρατοῦντας» — ἢ, πὺ κάνει τὸ ἴδιο: «κεντρῶι» τάχα, μωροὶ κατὰ βάθος (ἂν μὴ συνοδοιπόροι), πὺ εἶδαν τὸν ἀντικομμουνισμό: «θέση» ἀποκλειστικὰ τῆς «Δεξιᾶς», καὶ κάθε ὑπηρεσία του: «μονάδα κρούσεως» ἢ «ἀμύνης» τῆς κομματικῆς «Δεξιᾶς» - καὶ φυσικὰ χτύπησαν, μόλις τοὺς δόθηκε εὐκαιρία!

Ἀλλὰ μήπως αξιοποιήθηκαν οἱ δυνατότητες τῆς «ἰδιωτικῆς» πρωτοβουλίας; Μήπως αὐτὲς ἢ ἐκείνες οἱ προσωπικὲς ἀντικομμουνιστικὲς ποιότητες; Ὁ ἀντικομμουνισμός «μονοπωλήθηκε» ἀπὸ τὸν κρατικὸ μηχανισμό. Βεβαίως, γιατί τὸ *Κατεστημένο* ἤθελε νὰ τὸν ἔχη κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἐλεγχό του! Δεμένον!

Περιορισμένον! Εὐνουχισμένον καὶ ἀκίνδυνον νὰ προκαλέσῃ ἐσωτερικὴ μεταβολή του!.. Συγκεκριμένα — δηλαδή: στὴ μετατροπὴ τοῦ βαθύτερου αἰτίου σὲ «σύμπτωμα» τῆς ὁργανωτικῆς ἐπιφανείας — «γιατὶ» οἱ διάφοροι προϊστάμενοι, ὑπουργοί, διευθυνταὶ καὶ τὰ παρόμοια, ἤθελαν νὰ σερβίρουν (στοὺς παραπάνω, ἢ στὴν κομματικὴ «πελατεία», ἢ γιὰ προβολὴ τους γενικὰ) κάθ' ἐναντιοκομμουνιστικὴ ἐνέργεια κ' ἐκδήλωση σὰ «δικιὰ τους». Ἐνῶ ἂν ἄφηναν τοὺς ἐλεύθερους ἰδιῶτες εἰδικούς νὰ δουλέψουν ὅπως ἤξεραν, ἔξω ἀπὸ τὰ πλαίσια τοῦ γεροντοκρατούμενου καὶ ἀποστεωμένου κράτους μας, θὰ ἔχαναν ὅλη τὴ «δόξα»!.. Ἀλλὰ τί «ἀγῶνα» μπορεῖ νὰ κάνῃ ποτὲ ἓνα κράτος σὰν τὸ ἐλληνικόν; Καὶ τί κατάλαβαν οἱ μεγάλοι σχημαῖοι «ἀρμόδιοί» μας, πέρα ἀπὸ τετριμμένες «θέσεις» καὶ ρουτινισμένα «συνθήματα» — πότε πράγματι «πειστικά», «συναρπαστικά»; — τῆς συμβατικῆς «ἐθνικοφροσύνης»;

Ἔτσι, μετὰ τὸ '58, ὡς τὸ '63, ὁ παλαιολιθικὸς ἀντικομμουνισμὸς μας, παρὰ τὰ κάποια βηματάκια του, ἔμεινε βασικά ἀσυγχρόνιστος, ἀφώτιστος, στενοκέφαλος, περιορισμένος. Κάθε προσπάθεια γιὰ ξάνοιγμα, γιὰ φωτισμό του, γιὰ νὰ πάψῃ νάναι σκοτεινὴ καὶ ἀμόρφωτη ὑπόθεση, γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ γνώση σύγχρονη, μιὰ σπουδὴ μεθοδική, ἐπισταμένη, καὶ μιὰ δράσις θετική, συστηματικὴ, μελετημένη καὶ ἀποδοτικὴ καλοῦ ἐπιτέλους, ξυπνήματος καὶ ὁπλισμοῦ τῶν συνειδήσεων, μὲ θεωρία καὶ βάσεις σωστές, σημερινές, τοῦ καιροῦ μας, σκόνταφτε πάντα στὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀμορφωσιά τῶν «ὑπευθύνων» του, στὴ συντήρηση, στὴν ἀντιδραστικότητά τους τὴ βαθύτατη, στὴ διαβολή, στὴ συκοφαντία, στὴ σήψη τοῦ *Κατεστημένου*, «δεξιῶν» καὶ «κεντρώων». Ποτὲ καμμιά δουλειὰ προοπτικῆς γιὰ τὸ αὐριο, γιὰ τὸ μέλλον. Οἱ προτάσεις ὅλες κ' οἱ προεργασίες γιὰ ἐπιστημονικὴ θεωρητικὴ κατάρτιση νέων στὸ ἐξωτερικόν, γιὰ ἴδρυση σοβαρῶν ὁργανισμῶν ἐρευνῶν καὶ μελέτης, γιὰ ἐκδοσὴ ἔργων εὐθύνης καὶ κύρους, γιὰ δημιουργία μονίμων συγχρόνων θεσμῶν, ἀπορρίφθηκαν

πάντοτε «μετὰ πολλῶν ἐπαίνων», γιατί ὁ κάθε περαστικὸς κομματικὸς ἢ ὑπηρεσιακὸς «ὑπεύθυνος» δὲν νοιαζόταν καθόλου γιὰ τὸ αὐριο, γιὰ τὸ ἀποδοτικόν σὲ βάθος καὶ σὲ μᾶκρος. Ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἐννοιαζε μόνον, ὅλους, ἦταν νὰ παρουσιάσουν στὰ γρήγορα «ἔργον», δηλαδή κανένα φυλλαδιάκι, τίποτα προκηρύξεις, καμμιά ψωροεφημεριδοῦλα — μὲ τὴν ἀπαραίτητη φωτογραφία τοῦ ξεσκονιζόμενου ἡγέτη, στὴν πρώτη τῆς σελίδα!.. Ἀποτέλεσμα: τὸ τέλμα — καί, προπάντων, ἡ ἀπώλεια τῆς νεολαίας, ἡ παράδοσή της τῆς στὴν ψευτοεπανάστασιν τῆς δ' ἡ' ἐν «Ἀριστεράς».

Ἄλλ' ἄς δοῦμε καὶ κάτι ἄλλο, βαθύτερα χαρακτηριστικὸ τῆς ἀνέργαστης καὶ ἀνεξέλικτης αὐτῆς ὑποθέσεως:

Ἐξαιτίας τῆς μονοπωλιακῆς ἀσκήσεως τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ μας ἀπὸ ἀστυνομικὲς καὶ στρατιωτικὲς ὑπηρεσίες, ποῦ, ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε, διέπονται ἀναγκαστικά ἀπὸ ἓνα «στενὸ πνεῦμα» — ἀπαραίτητο καὶ χρήσιμο ἴσως γιὰ τὸ κύριο ἔργο τους ἀλλ' ἐπιζήμιο στὴν προκειμένη περίπτωσιν — ὁ ἐλληνικὸς ἀντικομμουνισμὸς εἶχε ἀνέκαθεν κάτι τὸ «σκοτεινόν»: Κάπως «μυστηριώδης», καμπόσο παράνομος, ἀρκετὰ «λαθροβιακός», πολὺ πλεγματικός. Οἱ «ὑπηρεσίες πληροφοριῶν» καὶ τὰ Α2, μοναδικὰ κέντρα ἀντικομμουνιστικῆς δραστηριότητος στὴ Χώρα μας, δῶσαν πάντα αὐτὸ τὸν «σκοτεινόν» συνωμοτικὸ τόνο, κ' ἐξέθεσαν ἐντέλει τὴν ὅλη ὑπόθεσιν στὰ ἔξυπνα «δικαιολογημένα» πλήγματα τοῦ ἀναδιωργανωμένου μηχανισμοῦ τῆς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας. Λίγο ἀπὸ νοοτροπία καὶ λίγο ἀπὸ τεμπελιά, λίγο ἀπὸ στενοκεφαλιά καὶ λίγο ἀπὸ ἄγνοια, λίγο ἀπὸ συνήθεια καὶ λίγο ἀπὸ «σκοπιμότητα», οἱ ὑπηρεσίες ποῦ ἀνέλαβαν τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐλληνικοῦ ἀντικομμουνισμοῦ τὸν μετέτρεψαν σὲ θολὴ ὑπόθεσιν: «μυστικά» κονδύλια, «ἀπόρρητα» καὶ «ὑπερ-ἀπόρρητα» ἔγγραφα, ἀνώνυμες ἐκδόσεις, κρυφές ὑπηρεσίες! Γιατί; Γιὰ τίποτα στὴν οὐσία! Κανεῖς καὶ τίποτα στὴν πραγματικότητα δὲν τοὺς ἀνάγκαζε — ἐκτὸς πιά ἂν δεχτῇ κανεῖς (καὶ φταῖν ἐκεῖνοι γιὰ τὴ δυνατό-

τητα τέτοιας έκδοχης), πώς ή «μυστικό-τητα», το «απόρρητο», το «κρυφό», το συνωμοτικό, πέρα από «κακές κληρονομίες» στρατιωτικο-αστυνομο-πρακτορικής μυστικοπάθειας, ήταν και καλύπτρες υπερδαπανών, «έν λευκῷ» χειρισμών ποσών υπέρογκων - γιατί είναι βέβαιο και το πώς οι υπηρεσίες μας αυτές στάθηκαν πάντα όχι μόνο ταιγγοῦνες τρομερά στ' αλεύρι, παρά και πολύ ὑποπτα σπάταλες συγχρόνως στο πίτονρο: τί διαμερίσματα νοικιασμένα πάντα πανάκριβα, κεντρικώτατα και υπερπολυτελή άνευ λόγου· τί καταξόδευση για ὕλικά, άχρηστα όλότελα πολλές φορές· τί άμοιβές υπέρογκες, έκεί που δέν άπέδιδαν - την ίδια στιγμή που για στοιχειώδη τεχνικό «όπλιισμό» άκούγονταν χίλια «όχι»!.. Το «κρυφό», λοιπόν, το «μυστικό», το «σκοτεινό» και το «θολό», μόνον από «σκοπιμότητα», και προς τέτοια «τέλη»; Δέν το νομίζω. Κατά βάση: από «κακή κληρονομιά», από συμπλέγματα τών στρατιωτικο-αστυνομικών «υπευθύνων», από στίγματα παρελθόντος, άνεξίτηλα. Ενώ άλλου, σέ άλλες χώρες, σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες, ό ιδεολογικοπροπαγανδιστικός άγώνας κατά του κομμουνισμού γίνεται, κατά το κυριώτατο μέρος του, φανερά, καθαρά, έπίσημα, θαρρετά, στο φώς της μέρας, φωτεινά και υπεύθυνα, άφοβα - από άγανακτισμένους υπηρεσίες και οργανισμούς, με έπώνυμα πρόσωπα, ζωντανών και άκάλυπτων κύκλων μαχητών, από έπιστημονικές θεωρητικές ομάδες, από έπιτελεία ειδικών, με έγκυρες και παστρικές εκδόσεις, όχι ρυπαρά φυλλάδια της σκοτεινιάς και της άποφάλλας προελεύσεως: με συγγραφέα, έκδότη και διεύθυνση, τιμή τεύχους, γραφεΐα, τηλεφωνα, ήμέρες και ώρες συναντήσεων με το κοινό - άνοιχτά, έλεύθερα, με ήλιοφάνεια!.. Άνοιχτά δουλεύουν ή *Ενώσεις Ελευθέρων Πολιτών*, στην Ελλάδα, ή *Εταιρία Πολιτικών Ερευνών*, στη Γαλλία, ή *Επιτροπή Απελευθερώσεως*, στην Αμερική, το *Ινστιτούτο Μελέτης της Ε.Σ.Σ.Δ.*, στο Μόναχο, ή *Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών*, το κρατικό *Πρακτορείο Ενημερώσεως*, της Σουηδίας, το υπουργείο *Εθνικού Πρόσανατολισμού*, της

Αιγύπτου!.. Βέβαια, άγώνας γίνεται και στα κρυφά, στο σκοτάδι - γιατί δέν είναι και όλα, και σέ κάθε φάση τους, τα έργα τέτοιου άγώνα, με τόσο σκοτεινό αντίπαλο, προβλητά στο ευρύτερο κοινό· και κατασκοπεΐες υπάρχουν, κι άντικατασκοπίες, και κρυφοί πληροφοριοδότες, και μαύρη προπαγάνδα, και διαλυτική προπαγάνδα - πώς όχι; Όλ' αυτά... Μά γίνονται και από ανάλογους φορείς - και, πάντως, ό «έγκέφαλος» δουλεύει, πάντα, στο φώς, και με φώς όχι σκοτάδι, όχι θολία, όχι σέ κανένα «στύλ» υπεράπορρητο, «χαφιεδικό», σηκωμένου γιακά και σκοτεινής προελεύσεως!.. Έδώ όμως, όλος ό αντικομμουνιστικός άγώνας, ό πενιχρός αυτός και τόσο ύποτυπώδης, έχει καταντήσει - και διατηρήθηκε, πάντα, έπίμονα - «θολή» υπόθεση σκοτεινών υπηρεσιών! Κι όταν ακόμα αποφασίστηκε, το 1960, νά γίνη και μιá πολιτική υπηρεσία, που ν' αναλάβη τά θέματα προπαγάνδας, πάλι, παρ' όλο που έντάχθηκε στο ύφυπουργείο Προεδρίας, «σκοτεινό» χαρακτήρα της έδωσαν! Την είπαν: «Υπηρεσία Πληροφοριών»· έβαλαν στρατηγό (άλλοτε τών... μηχανοκινήτων!), για διεύθυντή της· την επάνδρωσαν, κυρίως, με στρατιωτικούς· την έρριξαν στα «μυστικά κονδύλια»· την περιφράξαν, την έκλεισαν στο κοινό· την επνιξαν στα (πασίγνωστα) «απόρρητα»! Για ποió λόγο; Για κανένα! Έτσι. Από μαύρη συνήθεια. Από άμορφωσιά, άνεξελεΐα· σκοτάδι δικό τους, σέ όλα, πάρα πολύ κι άξεδιάλυτο μέσα τους.

Τό αποτέλεσμα: οι κομμουνιστές νά είναι... πιδ «νόμιμοι» απ' όλους τους άγτιπάλους τους! Οί κομμουνιστικές εκδόσεις άναφέρουν τόν έκδότη, τόν συγγραφέα· οι «άντικομμουνιστικές», κατά κανόνα, είναι άνωνυμες!.. Οί πρώτες, κατακλύζουνε τά βιβλιοπωλεία, τούς πάγκους, τά περίπτερα· οι δεύτερες κυκλοφορούν χέρι με χέρι, μισολαθραΐα! Οί πρώτες μπαίνουν παντού, και στα σχολεία· οι δεύτερες είναι «ύποπτες», κ' επί Παπανδρέου - δηλαδή: επί... υπεράΔημοκρατίας! - άπαγορεύτηκαν, και με φασιστικούς - φασιστικώτατους - *μαυροπίνακες* και με ακόμα «φασιστικώτερες»

προσωπικές διώξεις «γιά τήν ἄμυνα» τῆς ψευτοδημοκρατίας αὐτῆς¹.

Ἔτσι, γύρω ἀπό τόν ἀντικομμουνισμό — κι ἀπό τόν ἀντικομμουνισμό σά θέση, ὅχι κἄν τόν ὑπανάπτυκτο κι ἀκαλλιέργητο τῶν «ὑπηρεσιῶν» — ἀνοίγει κι ὀλοένα βαθαίνει ἓνα κενό: οἱ «διανοούμενοι» μας τόν ἀποφεύγουν «ἐπιμελῶς», γιά νά μήν «ἐκτεθοῦν» ἤδη ἐπὶ Καραμανλῇ, εἶναι ὅχι καλὸ συστατικὸ νάσαι ἀντικομμουνιστῆς — δηλαδή νά στέκης σὲ μιὰ θεωρητικὴ βάση, ἐπιτέλους, πέρα ἀπὸ πρόσωπα, καὶ πρόσκαιρα κόμματα (τόσο ἄσπλα ἰδεολογικῶς, ὅλα τους!) — ἀντὶ ἀπλῶς (καὶ τυφλὰ) «δικός τους», παραταξικός τους. Ἐπὶ Παπανδρέου δὲ πιά: «ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ», «τραμποῦκος», «φασίστας», «παρακρατικός»!.. Ὁ ἀντικομμουνιστῆς, γενικά: «ὄργανον σκοτεινῶν δυνάμεων»!.. Ὁ κομμουνιστῆς: «ἰδεολόγος», «προοδευτικός», «δημοκράτης»!.. Καὶ καλὰ ἔτσι γιά τόν ἴδιο τόν

κομμουνιστῆ: τὸ πιστεύει πράγματι - ἢ: φτάνει καὶ πού τὸν συμφέρει. Ἀλλὰ καὶ γιά τὸν «ἀσπὸ» ἔτσι;.. Καὶ γιά τὸν μὴ κομμουνιστῆ; Καὶ γιά κείνον πού θὰ τινάξῃ στὸν ἄερα ὁ κομμουνιστῆς;.. Καὶ ὅμως, νά πού τὸ κατάφεραν κι αὐτὸ οἱ κομμουνιστῆς καὶ οἱ συνοδοιπόροι! Ἐχομε δηλαδή ἐδῶ τὸ φαινόμενο μιάς βαθείας διαβρώσεως τῶν «ἀστικῶν» Ἰσαΐσα «συνειδήσεων» ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴ προπαγάνδα, καὶ μιὰ ἐξ ὑφαρπαγῆς — μέσα σὲ πολὺ λίγον καιρὸ — κατάληψη «θέσεων», πού βοηθᾶν σπουδαῖα τὴν «ἰδεολογικὴ» καὶ ψυχολογικὴ τῆς μάχης μέσα ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τοῦ ἀντιπάλου τῆς - ἀκριβῶς χάρις στὴν ἀνοησία καὶ στὴν κενότητα, τὸν «σνομπισμὸ» καὶ τὴν ψευτιά τῶν δῆθεν «μοντέρνων» καὶ τῶν σουσουράδων μας τοῦ Κολωνακίου, πού «βγάζουν τὸ καπέλλο τους» — ἢ κι ὅ,τι ἄλλο φορᾶνε (ἢ δὲ φορᾶνε) — στὸν «ἰδεολόγο πάντως» κομμουνιστῆ, πού «δί-

1 Ἡ 5/1424/159/9-10-64 ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν ἀπαγόρευσε στοὺς ἄνδρες καὶ ἀξιωματικούς τῶν σωμάτων ἀσφαλείας νά διαβάζουν τὸ περιοδικὸ *Σοβιετολογία*. Μὲ ποῖο «δημοκρατικὸ» δικαίωμα, τάχα, τέτοια φασιστικὴ ἀπαγόρευση ἐλεύθερου καὶ νόμιμου ἐντύπου; (Εἶναι ἡ... «Δημοκρατία» αὐτὴ!) Ἡ 507326/4-12-64 διαταγὴ τῆς Κ.Υ.Π. ζήτησε τὴν ἐκκαθάριση τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἄλλων βιβλιοθηκῶν ἀπὸ τ' ἀντικομμουνιστικὰ ἐντυπα καὶ τὴν παράδοση (πρὸς πολυτοπίησιν) κάθε ἀντικομμουνιστικοῦ φυλλαδίου. Ἡ ἀνατομία τῆς συνοδοιπορίας, τοῦ Θ. Παπακωνσταντίνου, τὸ *Κατηγορῶ τὸ Κ.Κ.Ε.*, τοῦ «κεντρῶν» διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Κανελλᾶκη, ὁ Γ' *Παγκόσμιος Πόλεμος*, τοῦ Ε. Σταυρίδη, τὸ περιοδικὸ *Σοβιετολογία*, ποιοὶ ποιοὶ ὄνται ἢ καί οὐνται στίς δημόσιες ὑπηρεσίες ὅπου συγκεντρώνονται. (Εἶναι πάλι ἡ... «Δημοκρατία», καὶ ὁ... «διάλογος» πού «ἐπιθυμεῖ» καὶ «προσπατεῖ») Ἡ ἔξαισιματικοὶ τοῦ Γ.Ε.Ε.Θ.Α. καὶ τοῦ Γ.Ε.Α. τιμωρήθηκαν, κ' ἓνας στρατηγὸς ἀπεστρατεύθη, γιατί εἶχαν... σχέσεις μὲ τὴ *Σοβιετολογία*. Ἐνας ἀνθυπομείραρχος κλήθηκε σὲ ἀπολογία, γιατί συνέστησε τὸ βιβλίο τοῦ Σταυρίδη. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Γ.Ε.Σ. Γεννηματᾶς ἀπαγόρευσε τὴν «κυκλοφορία» τῆς *Σοβιετολογίας* στὸ Στρατό!.. Αὐτὸς ἦταν ὁ «ἵντεξ» τῆς «Δημοκρατίας»!

Προσθήκη ΤΝΕ: Κι ὁ «ἵντεξ» τῆς προηγούμενης «Δημοκρατίας» — τοῦ *Συναγερμοῦ*, τοῦ Παπαγισμού, τοῦ Καραμανλισμοῦ καὶ δὲ συμμαζεύεται — ἦταν: Ἀπαγόρευση *Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν* τοῦ '52, διὰ διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν, σ' ὅλα τὰ σώματα ἀσφαλείας καὶ τίς δημόσιες ὑπηρεσίες. Ἀπαγόρευση *Τῶν Νέων Ἑλληνικῶν* στοὺς τόπους ἐξορίας, Ἰκαριὰ κ.λ. (μαρτυρία Γιάννη Ρίτσου κ.ἄ.) Ἀπαγόρευση καὶ τῶν *Ἀνθολογιῶν* Ἡ ρ. Ἀποστολίδη, διὰ διαταγῆς τῆς Α.Σ.Δ.Α.Ν., σ' ὅλες τίς ὑπ' αὐτὴν μονάδες Ἀττικῆς καὶ Νήσων, καὶ τοὺς τόπους ἐξορίας. (Καὶ τὸ χαρακτηριστικώτατο, γιά τὴν ἄλλην — νά μὴ μᾶς βαρκαθῇ!.. — «Δημοκρατία» τῆς Ἀθήνας Ἀθήνης καὶ τῶν «γραμμιτζήδων» μας: πρωτοκαταγγέλλοντας ἡ Ἀθήνη, μὲ ἄρθρο Σωτηρίου, τὸν ἄθλιο *μαυροπίνακα* τῆς Α.Σ.Δ.Α.Ν., τῆς ξεφεύγει καὶ ἀναφέρει μὲς στ' ἄλλα ἀπαγορευθέντα καὶ τίς *Ἀνθολογίες* Ἀποστολίδη «συνερχόμεν» ὅμως τὴν ἐπομένη, κι ὅλες τίς ἐπόμενες μέρες πού ἀναδίπλωνε κ' ἐπαναδίπλωνε τὴν «καταγγελία» τῆς, τὴν «τίμια» καὶ «δημοκρατικὴ», ἐσβηνε ἀπὸ τὸν ἵντεξ τῆς Α.Σ.Δ.Α.Ν. τίς *Ἀνθολογίες* Ἀποστολίδη! Σὰ νὰ τῆς ἔλεγε, τῆς συμμάχου Α.Σ.Δ.Α.Ν., ἡ «ἀμαλοδημοκρατικὴ» — ἢ «ἐπαναστατικὴ»;.. τί προτιμάτε; — «γραμμὴ» τοῦ Κ.Κ. μας: «Ἐ, συντροφίσσα, τί ἔπαθες; Καλὰ τὰ δικά μας — καὶ εὐχαριστοῦμε γιά τὸ πιστοποιητικὸ ἐπαναστατικότητος! Ἀλλ' ὅχι καὶ στοὺς Ἀποστολίδηδες τώρα!.. Ὡς πρὸς αὐτοὺς εἴμαστε σύμφωνοι, εἴπαμε: ταίμιδιά!..») Ναι. Καμμιὰ νέα ἀπαγόρευση — τώρα, γιά τὰ νέα *Νέα Ἑλληνικά*, ἀπ' τὴν καινούργια μας ἀνακτορικὴ «Δημοκρατία»;.. Ἀ, μα, σκαράδες ὅλοι σας!..

νει αγώνα, μιὰ φορά, μέσα δῶ», «δημοκρατικό και προοδευτικό», «ἐνάντια στὴν ἀπειλὴ τῶν ἐλευθεριῶν μας»! Ταῦτα καὶ γιὰ τὴ «πολὺ φοριέται», ξέρετε, ἀπὸ θηλυκὲς κι ἀρσενικὲς μας τελευταίως, «λίγος κομμουνισμός»! Εἶναι τόσο «σίκ», τόσο «σμάρτ», τόσο «ἀσσορτί» μὲ τὰ ροδαλά τους, τῶν «βίπς» μας!..

Μεγάλῃ ζημιᾷ ἔκαναν στὸν ἑλληνικὸ ἀντικομμουνισμό ἐκεῖνοι, πού, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια εἴτε ἀπὸ «υἰέρμετρο ζήλο» εἴτε κι ἀπὸ ἰδιοτέλεια, θέλησαν νὰ τὸν συνδέσουν ἢ καὶ νὰ τὸν ταυτίσουν μὲ τὸ *Κατεστημένο*, μὲ τὸ «ἰσχυρὸν καθεστῶς», τὸ ὁποιοδήποτε... Αὐτοὶ στένεψαν τὴ βάση τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ, τὸν παραμόρφωσαν· τὸν εἶδαν σὰ μέσο καὶ ὄργανο γιὰ κομματικούς ἢ προσωπικούς σκοπούς, ὅχι σὰν ὅπλο καὶ μάχη ποὺ εἶναι, γιὰ τὴ διάσωση ἰδανικῶν κι ἀξιῶν πρῶτων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Μὰ μεγαλύτερη ζημιὰ ἔκαναν, βασικώτερα, ἐκεῖνοι ποὺ ἀπὸ «δεξιῶν» θέσεων εἶδαν πάντα — κοντόφθαλμα κι ἀλήθεια «ἀντιδραστικά» — «κομμουνιστικὸ δάκτυλο» σὲ κάθε διαφωνία, σὲ κάθε ἀντίρρηση, σὲ κάθε ἀπαίτηση ποὺ τοὺς χαλοῦσε τὰ ἴσα, σὲ κάθε σοσιαλιστικὴ τάση (ὅχι ψευτοσοσιαλιστῶν τύπου Τσιριμώκου, Σωμερίτη καὶ παρόμοιων), σὲ κάθε ἀντιπολίτευση, γενικά, ἢ παρενόχληση τοῦ καθεστώτος τους, ἀπὸ τὶς ἀνάγκες καὶ τὰ ἴδια τὰ πράγματα ἐπιτέλους. Εἶν' οἱ ἴδιοι, καὶ τὸ ἴδιο κακὸ πνεῦμα, πού, μὲ ἄλλο ντύμα καὶ «θέση» τάχα, ἐπὶ Παπανδρέου, ἐβλέπε «παρακρατικὸ δάκτυλο», «φασιστικὸ δάκτυλο» καὶ τὰ παρόμοια, σὲ κάθε ἐπισήμανση τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς - ἢ, πάλι, σὲ κάθε ἀντιπολίτευση, αἴτημα, παρενόχληση ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ δικοῦ τους καθεστώτος.

Μιὰ ἀκόμη ἀσθένεια τοῦ ἑλληνικοῦ ἀντικομμουνισμοῦ εἶναι ἡ ἀπουσία ἀπὸ τὶς τάξεις του «προσωποικότητων» - ἐνῶ, ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ λόφου, ὁ κομμουνισμός μᾶς ἔχει πνίξει σὲ δαυτές (φυσικὰ ὅχι ἀληθινοῦ βάρους, μὰ ἔχει καταφέρει νὰ περνᾷ στοὺς πολλοὺς καὶ στοὺς ἀνίδεους τὸ κάλπικο μέταλλό τους)!.. Ἡ

αἰτία; Ὅτι ἐνῶ ἡ «Ἀριστερὰ» προβάλῃ συστηματικά, μὲ τὴν προπαγανδιστικὴ τῆς μηχανή, καὶ τὴν ἔσχατη μετριότητὰ τῆς ἡ ἀσημαντότητα ποὺ προσχωρεῖ σ' αὐτήν, γιὰ σπουδαία καὶ τρανὴ «ἀξία» («πνευματικὴ», «κριτικὴ», «καλλιτεχνικὴ» καὶ δὲ συμμαζεύεται) — κι ἀμέσως μάλιστα οἱ χαζο-«αστοί» μας σπεύδουν νὰ τὴν «ἀναγνωρίσουν», νὰ τὴν προσκυνήσουν, νὰ τὴν βραβεύσουν κιόλας (μὰς καὶ τοὺς ποὺν πὼς εἶναι «προκατελημμένοι», ἢ «μὴ ἀνώτεροι πολιτικῶν κριτηρίων»!) —, τὸ *Κατεστημένο*, ποὺ θέλει ὑποχέριο, ἐλεγχόμενο, ὑπανάπτυκτο, τὸν (κατὰ βάθος ἐπικίνδυνον γι' αὐτὸ) ἀντικομμουνισμό, ἀρνεῖται καὶ εἰς προβολή, διαφήμιση, «διάκριση», ἐπισήμανση ἀξιῶν καὶ ποιότητων, «ἀναγνώριση». Ἡ αἴσθησις «κινδύνου» δὲν ὁμολογεῖται· ἐκδηλώνεται ὅμως μὲ τοὺς ὅρους ποὺ λειτουργεῖ γενικώτερα τὸ *Κατεστημένο* καὶ οἱ φορεῖς του, προσωπικοὶ καὶ ἄλλοι: μὲ φθόνο, μὲ στενοκεφαλιά, μὲ ὀχύρωση μικροπολιτικῆς κ.λ.π. Σύνδρομος παράγων: ἡ γενικὴ κρατικοποίηση τῆς ὁποίας ἀντικομμουνιστικῆς *πράξεως*, κ' ἡ ἀνάθεσὴ τῆς σὲ ὑπηρέσεις *bornées*, μὲ στενὰ καὶ κοντόφθαλμα κριτήρια.

Ἔτσι, ἀπολαμβάνομε χρόνια τὸ φαινόμενο: Ἄν ἓνας «φιλόλογος» νεαρὸς ἢ μπουζουκόπνευστος «συνθέτης» (ἢ καὶ κοινὸς μπουζουκοπαίχτης) προσχωρήσῃ «στὸν ἀγώνα», ἢ διαφημιστικὴ μηχανὴ ποὺ παρὰ γὰρ «κοινὴ γνώμη» μπαίνει μπρός: τυπώνονται τὰ βιβλία τοῦ «σπουδαίου συγγραφέα», ἐγγράφονται οἱ συνθέσεις τοῦ γρατζουνιστῆ, ἐξυμνοῦνται ὁμόφωνα καὶ ρυθμικά ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ καὶ συνοδοιποροῦσα κριτικὴ, βραβεύονται, αὐθωρεῖ, οἱ οὐρανόπεμπτες «ἀξίες», ἀπὸ κάποια «μετωπικὴ ὀργάνωση», χειροκροτοῦνται καὶ λιβανίζονται ἀπὸ τὸ «κοινὸ» τῶν λόγων — καὶ τῶν ἄλλων βαφτισμένων «λόγιων», «καλλιτεχνῶν», «δημιουργῶν» ἀλληλολιβανιζόμενων — καὶ ἰδοὺ ποὺ μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ «καθιερώνονται»! Ἐρχεται τότε καὶ τὸ «ἀστικὸ» ὑπουργεῖο Παιδείας, ποὺ ἀγοράζει τὰ βιβλία τῆς νέας «ἀξίας»· τὸ «ἀστικώτερο» Ε.Ι.Ρ., ποὺ τὰ μεταδίδει καὶ τ' ἀναμεταδίδει, μαζὶ μὲ τὰ μοιρολόγια καὶ τὰ

γραφουνίσματα τ' άλλουνοῦ· τοὺς βραβεύουν κιόλας ἀποπάνω, στὰ λογῆς-λογῆς φεστιβάλ καὶ «φεστιβαλάκια»· τοὺς μπάζουν πιά καὶ οἱ «μεγαλοαστοὶ» στὰ σαλόνια τους· ἐκστασιάζονται οἱ κυρίες, «ἀναβαφτίζονται» σ' τὸ «λαδ» καὶ στὴ «γνήσια λαϊκιά δημιουργία» - καὶ πάει λέοντας!..

Ἐνῶ ὁ ἀντικομμουνιστὴς μελετητὴς θὰ δῇ νὰ στέλνεται στὸ διάβολο: νὰ παραπέμπεται σὲ κάποιον «ἀρμόδιο», πού θὰ τοῦ ζητήσῃ «ἐν ὀνόματι τοῦ Ἐθνους» νὰ δώσῃ τὴν «συμβολήν» του ἀνώνυμα, καὶ ἴσως καὶ τζάμπα, ἢ ἔναντι πινακίου φακῆς - κι ὅχι νόμιμα πληρωμένου κι αὐτοῦ, ἀνοιχτά, ἴσια, παρὰ κρυφά, μὲ «μυστικοπάθεια», σὲ «στοῦλ» «ἐνοχῆς», καὶ «συνενοχῆς», ἀπὸ «ἐνοχο» μυστικό κονδύλιο ἢ ἐντάλμα «ἀνευ ἀποδόσεως λογαριασμοῦ», πού μεθαύριο θὰ τὸ βγάλῃ καὶ στὰ φόρα ἢ «ἐθνικὴ ἀντιπολίτευσις», γιὰ νὰ σώσῃ τὴν κινδυνεύουσα «ἀρετὴ» καὶ «ἀξιοκρατία» μας!..

Ποιός, λοιπόν, τρελλάθηκε νὰ γίνῃ δρῶν ἀντικομμουνιστὴς στὴν Ἑλλάδα;..

Κανείς - ἔδν ἀπὸ κείνους πού φτάσαν στὸν ἀντικομμουνισμό ἀπο δική τους αἵματηρὴ πείρα κ' ἐσωτερικὴ ὥριμαση.

Ἴσως νὰ ρωτήσῃ κανείς καλόπιστος: Ἐσύ, γιατί δούλεψες σ' αὐτὸν τὸν «ἀντικομμουνισμό», πού μᾶς παρουσίασες μὲ τόσα ἐλαττώματα;

Νομίζω πὼς ἡ ἀπάντησή ἔχει ἤδη δοθῇ, μὲ τὰ παραπάνω. Ὅχι μόνο ἐδούλεψα ἀλλὰ καὶ δόθηκα ὁλοκληρωτικὰ στὸν ἀντικομμουνισμό, γιατί πίστευα καὶ πιστεύω σ' αὐτόν: τὸν θεωρῶ ζωτικὴ ἀνάγκη - βασικὴ προϋπόθεση, γιὰ κάθε πραγματικὴ πρόοδο... Δὲν μ' ἐνδιέφερε, καὶ δὲν μ' ἐνδιαφέρει, τὸ «βῆμα» πού χρησιμοποιοῦ. Μ' ἐνδιαφέρει, μόνο, νὰ ἔχω ἓνα «βῆμα», γιὰ νὰ λέω αὐτὰ πού ἐγὼ θέλω. Δὲν μ' ἐνδιαφέρει, ὅταν χτυπάω ἓναν ἐχθρὸ πού ἐγὼ θεωρῶ θανάσιμο, ἂν καὶ κάποιος ἄλλος «ὠφελεῖται», δῆθεν, ἀπὸ τὸν ἀγῶνα μου... Ἀς «ὠφελεῖται» - ἂν τὸ νομίζῃ. Τὸ θέμα εἶναι: νὰ γίνῃ ὁ ἀγῶνας ὁ δικός μου!.. Δὲν μ' ἐνδιαφέρει ποιός εἶναι ὁ πρωθυπουργός τοῦ κράτους, πού τυχὸν θὰ μὲ διορίσῃ κάπου,

γιὰ νὰ βάλλω κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ. Οὔτε ποιό κόμμα βρίσκεται στὴν ἐξουσία. Οὔτε ποιόν θάχω «διευθυντὴ» καὶ «προϊστάμενο». Ἰδιοί, περίπου, εἶναι ὅλοι. Ἀρκεῖ νὰ μπορῶ ἐγὼ νὰ ἔχω μιὰ πολεμίστρα, γιὰ νὰ πυροβολῶ. Δὲ μ' ἐνδιαφέρει ἡ συσκευασία, ποιά σφραγίδα ἔχει, καὶ ποιός «οἰκιοποιεῖται», τάχα, τὴν ἐργασία μου. Μ' ἐνδιαφέρει νὰ ἐπηρεάσω τὸ περιεχόμενο, τὴν οὐσίαν. Δὲν ἔχω, δικὰ μου «μέσα» - χρήματα, ἐφημερίδες, ἰδρύματα. Δὲν ἔχω δικούς μου ἀγωγούς, δικὰ μου «βῆματα» καὶ μεγάλωνα. Ἀν κάποιος μοῦ τὰ παραχωρήσῃ, τὰ χρησιμοποιοῦ.

Δὲν ἦταν εὐκόλῃ ἡ διαβίωση καὶ ἡ δουλειὰ ἐνός φωτισμένου ἀντικομμουνιστῇ ὅλ' αὐτὰ τὰ χρόνια. Δὲν ἔβρισκα κατανόηση, συναντίληψη· μιλούσαμε ἄλλες γλῶσσες, εἴχαμε ἄλλους σκοπούς, μ' αὐτοὺς πού μὲ περιτριγύριζαν. Προσπάθησα νὰ δώσω νέα, σύγχρονη πνοὴ στὸν ἑλληνικὸ ἀντικομμουνισμό. Νὰ τὸν φωτίσω. Νὰ τὸν μετατρέψω ἀπὸ ἀντικομμουνισμό ἀγνοίας σὲ ἀντικομμουνισμό γνώσεως - δηλαδὴ σὲ ἀσύγκριτα ἰσχυρότερον. Ἀπὸ ἀντικομμουνισμό συντηρήσεως, σὲ ἀντικομμουνισμό προόδου. Κάτι πέτυχα. Λίγο. Μὰ δὲν γινόταν παραπάνω. Καὶ ὁ μοναδικὸς κριτὴς πού ἀναγνωρίζω, ἡ συνειδησή μου, μὲ δικαιώνει: Ἐκανα πολλὰ καὶ ἀντινομικά πράγματα στὴ ζωὴ μου. Δὲν μετανιώνω!.. Δὲν ἐκτιμῶ κατ' ἀρχὴν καὶ δὲν ἐμπιστεύομαι καθόλου, ἐκείνους πού «δὲν ἄλλαξαν» στὴ ζωὴ τους, οὔτε ἰδέες, οὔτε «τοποθέτηση»... Ἐκείνους πού δὲν ἐρευνήσαν, δὲν ἀμφέβαλλαν, δὲν βασανίστηκαν γιὰ νὰ «καταλήξουν»... Αὐτοί, συνήθως, εἶναι ἢ νεκροὶ ἢ ὑποκριτὲς ἢ δοῦλοι. Ἐγώ, ὅ,τι ἔκανα, πάντα τὸ πίστευα. Ποτὲ δὲν ἔκανα κάτι χωρὶς νὰ τὸ πιστεύω. Κι αὐτό, πολὺ λίγοι ἄνθρωποι μποροῦν νὰ τὸ ποῦν... Πιστεύω στὸν ἀντικομμουνισμό. Καὶ τὸν ὑπηρετῶ. Πιστεύω ἀκόμα, πὼς παλεύοντας σωστὰ ἐναντίον τοῦ «κομμουνισμοῦ» παλεύω ἐναντίον ὅλου τοῦ Κατεστημένου, ἐναντίον ὅλων τῶν φαύλων, τῶν κακῶν, τῶν σάπιων - ἐναντίον τοῦ Κακοῦ!

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

ΑΝΑΤΙΝΑΞΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΘΡΥΛΟΥ

ἢ

EXHIBITIO DICTATORIS

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ, Τὸ προσωπικὸ ἡμερολόγιό ¹

‘Ο Τόπος μας ἀπειλεῖται πάλι ἀπὸ δικτατορίες καὶ νέους ἐν ἐκκολάψει δικτάτορες. Καλὸ εἶναι ν’ ἀνατινάζωνται οἱ θρύλοι - νὰ γνωρίζουν οἱ νέοι.

‘Εδῶσα ἤδη στὸ Κατηγορῶ μου μιὰ πρώτη δόση τῆς κριτικῆς αὐτῆς.² Καλὸ εἶναι νὰ τῇ δῇ ὁ ἀναγνώστης. Ἀφορᾷ εἰδικώτερα τὸ πρῶτο στήσιμο τῆς δικτατορίας, τὸν ἀπίθανο ρόλο τῶν ἀνακτόρων καὶ ἄλλα τινά.

‘Εδῶ, παρακολουθεῖται ὁ Μεταξᾶς ἀπ’ τὰ πρῶτα βήματά του, καταπόδι, σελίδα με σελίδα τοῦ ‘*Ημερολογίου* του.

‘Όλες οἱ παραπομπές εἶναι κατὰ τόμο πού κρίνεται, γι’ αὐτὸ δὲ σημειώνονται παρὰ ἀριθμοὶ σελίδων — με ἄνω, α, ἢ κάτω, β, σ’ αὐτὲς — καὶ ἡμερομηνίες ἐγγραφῆς. Μὲ *Λειψίας*, τὰ δικὰ του κείμενα, δίχως ν’ ἀνοίγω νὰ κλείνω εἰσαγωγικά. Μὲ ἀπλᾶ τὰ σχόλιά μου.

★

Βρισκόμαστε στὸ Ναύπλιο, παραμονές τοῦ ἔθλιου ‘97 μας.

‘Ο ἀσήμαντος ἀνθυπολοχαγὸς Μεταξᾶς, πού γράφει με τὴν σπουδαιοφάνεια καὶ σοβαροπρέπεια ὅσα θὰ δῆτε, εἶναι γιὸς ἐνὸς ἄλλο τόσο ἀσήμαντου — καὶ πού ἀργότερα κατηγορήθηκε καὶ γιὰ κατάχρηση ἀκόμα — ὑπαλλήλου ἐκεῖ τῆς Νομαρχίας.

‘Έχει λοιπὸν «ιδέες», κατ’ ἀρχήν, ὁ νεαρὸς ἀνθυπολοχαγός! Πολλές καὶ διάφορες «ιδέες», περὶ πάντων!... Ἀλλ’ ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι εἶχαν «ιδέες» στὴ ζωὴ τους (γιὰ νὰ μὴν ποῦμε ὅλοι, σὰν ἦταν νέοι τοῦλάχιστον), κ’ ἐπειδὴ κι ὁ ἴδιος εἶχε, μετὰ, κι αὐτὲς καὶ τίς... ἀντίθετες (!), γι’ αὐτὸ ἄς παρακολουθήσουμε τελοσπάντων τίς σκέψεις του:

Γράφει στίς 21-9-96 (90β), ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς δίκης ὅπου ἦταν μάρτυς: ‘*Εσκεπτόμουν μάλιστα νὰ μὴν ἔδιδα καὶ ὄρκο. Ἐγὼ δὲν πιστεύω εἰς τὸ Χριστό. Τί ἔχω νὰ κάμω με τὸ Εὐαγγέλιο; [Αὐτὰ ὅμως, ἀτυχῶς, θὰ τὰ διαψεύση, καὶ θὰ πῇ καὶ τ’ ἀντίθετά τους, δεκάδες φορές, ἀργότερα στὴ ζωὴ του!]* Ἀλλὰ τί νὰ πῶ νὰ τοὺς ἐκθέσω τὴν θρησκεία μου; Ἐπειτα θὰ γεννοῦσα σκάνδαλα καὶ δὲν εἶμαι ἀκόμα προετοιμασμένος διὰ τὸν ἄγωνα. Θὰ γίνῃ καὶ αὐτό.

‘Όστε διέθετε καὶ μιὰ... «δική του» θρησκεία, ὁ ἐν Ναυπλίῳ τοῦ 1896 νεαρὸς ἀνθυπολοχαγὸς με τὰ φούμαρα — δὲν μᾶς τὴν ἀνέλυσε, εἰν’ ἀλήθεια, διὰ μακρῶν ποτὲ (εὐτυχῶς!), κι οὔτε ὅμως ποτὲ ἔκρινε πὼς «ἤρθε καιρὸς» νὰ τὸ κἀνῃ —, ἀλλὰ διέθετε μαζὶ — κι αὐτὸ βαραίνει περσότερο —, νέος αὐτός, καὶ πολὺ κονφορμισμὸς, ὥστε νὰ τὴν κρύβῃ, ἀνετώτατα, καὶ χωρὶς αὐτὸ νὰ θέτῃ, οὔτε ἀπὸ μακρυνά, ἓνα πρόβλημα «συνέπειας» στὴ συνείδησή του!

1 Τόμοι 4, ἐκδ. τῆς οἰκογενείας Ι. Μεταξᾶ, ὑπὸ τὴν φέρμα Κολλάρος οἱ 2 πρῶτοι, 1951-2, *Ἰκαρος* οἱ ἄλλοι, 1960-4. Σύνολο σελίδων: 3170.

2 «Εἰσαγωγή», κδ’-κη’.

Κι όχι ότι αξίζει να συζητή κανείς στα σοβαρά την επιπόλαια αυτή δήλωση του «άντιχριστιανού» τάχα ανθυπολοχαγίσκου, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι καὶ οἱ εὐκολες φράσεις μετὰ — λογουχάρη: «ὡς νέος εἶχεν ἰδέας, πνευματικότητα» ἦτο, ξεύρετε, ἰδεολόγος» κ.τ.π. —, μὲ τίς ὁποῖες σκαρώνονται οἱ θρύλοι ἀργότερα, περὶ «νεανικῶν προβληματισμῶν» τοῦ «κατόπιν μεγάλου ἀνδρός» καὶ τὰ ρέστα!.. Συνειδήσεις, ὅμως, καὶ μὲ «προβληματισμούς» τάχα τέτοιους, καὶ μὲ κονφορμισμούς συνάμα τόσους — κ' ἔτσι ἀνετους — δὲν ὑπάρχουν. Κι ἂν ὑπάρξουν, δὲν εἶναι συνειδήσεις — ἐξαρχῆς δὲν εἶναι! — καλῆς ποιότητος. Κι αὐτὸ τὸ ξέρεи ὁ καθένας πού βασανίστηκε λίγο, μὰ εἰλικρινά, μὲ σκέψεις στὰ νιάτα του.

Ἐκτὸς τούτου, ὅχι κἂν ὁ ανθυπολοχαγὸς Μεταξάς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ὥριμος, καὶ ὁ γέρον, κι ὁ πού πολλὰ εἶδε κ' ἔγνω πολιτικὸς Μεταξάς, ὅχι τυπικὸς «πιστὸς» μόνο ἦταν — ὅσο πιστοὶ εἶναι, δηλαδή, οἱ συνήθεις «πιστοὶ» — παρὰ καὶ ἄλλα ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ γράφει, φαρισαϊκώτατα, κάθε τόσο πού φέρεται, ἀπὸ τὴν ἀρχομανία του, πρὸς δημιουργία ἀνώμαλης πολιτικῆς καταστάσεως, καὶ καταντᾷ μάλιστα αὐτὸ τὸ ἄλλὰ ρῦσαι... νὰ γίνεταί στο τέλος σταθερὸς προσωπικὸς συμβολισμὸς τοῦ περὶ δικτατορίας (κ' ἐξυπνοεῖ τὴν ἰδέα τῆς πάντα, ὅποτε χρησιμοποίησεν αὐτὸ τὸ «σύνθημα», οὕτως εἰπεῖν), καὶ τοῦτο γιατί, βέβαια, τρέμει ὑποσυνείδητα τὴν περίπτωσιν ὅπου θὰ τὴν ἀποτολμοῦσε καὶ θ' ἀποτύχαινε, καὶ θάδινε ἀντύχην λόγῳ μετὰ γιὰ τέτοια καμώματα (πονηρὰ καὶ στὴν ἴδια του τὴν σκευωροῦσα συνείδησιν λοιπὸν ἀκόμα)!..

Τί «δὲν εἶναι χριστιανός», λοιπόν, καὶ κουραφέξαλα; Χριστιανός, χριστιανώτατος! Καὶ τυπικὸς φαρισαῖος ἀπὸ νεώτατος - πού εἶναι καὶ τὸ βαρύτερο!

Καὶ τὸ δίκαιο θὰ νικήσῃ, γράφει παρακάτω (96β, 25-9-96), διότι τὸ θέλει ὁ Θεός! Καί, ἐν συνεχείᾳ, ἀμέσως: Σήμερα τὸ βράδι εἶχαμε συζήτηση διὰ τὸ φόρεμα τῆς Μαριάνθης, τῆς ἀδελφῆς του — πού μετὰ παθαίνει βαρεῖα ψυχασθένεια ἐπίσης, καθὼς κι ὁ ἀδελφός του — καὶ γιὰ στολὴ δική μου εἰς τὸ γάμο τῆς Α. ! (96β, 26-9-96)

Νὰ οἱ σοβαρὲς συζητήσεις λοιπόν! Γιὰ τὸ φόρεμα τῆς Μαριάνθης καὶ στολὴ δική του, καλὴ, εἰς τὸ γάμο τῆς Α. ! Ἡ ὁποία παίρνει τὸν Ρ., σχεδὸν γέρο, μὲ ὑγεία ἀμφίβολη, φάτσα σιχαμένη καὶ ἀνθρωπο ἀνάλατο. Μὰ ἔχει χρήματα - ἀγόρασε 15 χιλιάδων δραχμῶν ἔπιπλα. Θὰ ζήσῃ εὐτυχής; Πρῶτον, αὐτὸ εἶναι πορνεία... κ. λ. (97α, 27-9-96)

«Ὑγιεῖς ἠθικαὶ ἰδέαι»; Ὁχι δά! Γιατὶ γιὰ νὰ παραστῇ κ' ἐλόγου τοῦ ὁ κ. ανθυπολοχαγὸς στὴν ἑναρξιν τῆς «πορνείας» αὐτῆς, ὅπως ὁ ἴδιος τὴ χαρακτηρίσῃ γιὰ νὰ ἐπιδείξῃ «ἠθικὰς ἰδέας», ἃ! ὅλα κι ὅλα! Χρειάζεται στολὴ νέα, κ' ἡ Μαριάνθη — ἡ τίμια ἀδερφή του, στο γάμο τῆς «πορνευομένης»! — φόρεμα νέο!

Αὐτὰ εἶναι τὰ «προβλήματα», ὅχι ἀστεῖα! (Καὶ τέτοια πενιχρὰ κυνηγοῦν τὸν Μεταξά καὶ «ἐν πλήρει δόξῃ» του, ὕστερα ἀπὸ σαράντα χρόνια: ἂν αἰσθάνθηκε... κοντός, λ.χ., στὴν τάδε δεξιῶσιν — κοντός, κι ἂς ἦταν πρωθυπουργός, πανίσχυρος ἀρχηγός» καὶ δικτάτωρ! —, κι ἂν ὅμως τὸν χειροκρότησαν θερμὰ ἔπειτα, καὶ τὸν παρηγόρησαν, οἱ μαριονέττες τῆς χρυσῆς του Νεολαίας, ὅπως διαρκῶς τὴ λείει, ἢ ἂν νοίκιασε καλὰ τὸ διαμέρισμα στήν... ἴδια του τὴν κόρη, ἐνῶ ἦταν ἀρχηγὸς κράτους καὶ ἀντιμετώπιζε πόλεμο, ἢ ἂν ἐδιώξαν τὴν τάδε ὑπηρέτριά τους, κι ἂν ἦταν καλὰ τὰ ἔπιπλα τοῦ κήπου τοῦ νέου σπιτιοῦ του στὴν Κηφισιά κ.τ.π. !)

Μὰ ὅταν κανεὶς μὲ μικρὰ καὶ χθαμαλὰ ἀσχολῆται ἀπὸ νέος, καὶ μὲ ὅσα ἱκανοποιοῦν τὰ συμπλέγματά του ἀνιάτης κατωτερότητος, δὲν ἀπαλλάσσεται φαίνεται ἀπ' αὐτὰ καὶ δικτάτωρ ἂν γίνῃ, κι ἂν ὅλοι διατεταγμένα τὸν χειροκροτοῦν, κι ἂν ἔχουν ἀσπρίση πιά τὰ μαλλιά του, καὶ θάπρεπε κάθε φιλαρέσκεια καὶ ναρκισσισμὸς νὰ τὸν ἔχουν ἀπὸ καιρὸ ἀφήσει ἐπιτέλους ἥσυχον, λίγο νὰ σκεφθῇ σοβαρὰ καὶ νὰ ὠριμάσῃ.

Ἴσως, λοιπόν, οἱ τόσο «συμπλεγματοῖ» νὰ μὴν ὠριμάζουν ἀλήθεια ποτέ. (Θὰ μᾶς τὸ ποῦν οἱ ψυχίατροι γιὰ τί.)

Ἡ παρακάτω σύσταση πρὸς τὸν ἑαυτό του (100β, 1-10-96) — καὶ ἀφήνουμε σὲ

σᾶς νὰ μαντέψετε σὲ τί ἀναφέρεται (γιὰ λόγους στοιχειώδους... «δημοσίας αἰδοῦς» αὐτὸ ἐμεῖς!) — ἐπαναλαμβάνεται πολλές φορές ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, στοὺς διάφορους τόμους τοῦ Ἡμερολογίου (ἀκόμα καὶ στὸ τέλος-τέλος τῆς ζωῆς του, ὅπου ἀπορεῖ κανεὶς, μὰ τὸ θεό!): *Πρέπει νὰ προσπαθῶ νὰ μὴν ξαπλώνωμαι τὸ μεσημέρι· ἔχει ὀλέθρια ἀποτελέσματα γιὰ μέ. Θὰ προσπαθῶ νὰ εἶναι ἡ τελευταία φορὰ.*

Ἀλλὰ νὰ σὲ λίγες μέρες πάλι (103β, 9-10-96): *Οἱ παλαιές συνήθειες δὲν κόβονται εὐκολα. Τὸ ξάπλωμα τοῦ μεσημεριοῦ πρέπει νὰ κοπῇ, γιὰ τὶς συνέπειές του. (Δηλαδή: πρέπει νὰ κοπῇ ὅχι γιὰ τὸ ἴδιο, ἀλλὰ γιὰ ὅ,τι συνεπάγεται!..) Καὶ πρέπει νὰ κοπιᾶζω πολὺ. (Παλαιὰ μέθοδος αὕτῃ θεραπείας τῶν... «κακῶν συνηθειῶν»!)*

[Εἰλικρινῶς, ὁ ἀνατόμος ἐνὸς αὐτοβιογραφικοῦ κειμένου βαθύτατα πολλές φορές λυπᾶται, ἀνατέμνοντας ἔστω καὶ μισητὸ τοῦ πρόσωπο... Πλὴν, τὸ χρέος ν' ἀνευρεθῇ ἡ πλήρης ἀλήθεια, γιὰ πρόσωπο μάλιστα «ἱστορικὸ» καὶ «σπουδαῖο», εἶναι ἀνάληπτο! Καὶ δὲ συγχωρεῖ «παραδρομὴ» κανενὸς «σημείου»!..]

Ἡ ἀποσύνθεση καὶ ὁ πολιτικὸς φανφαρονισμὸς, ποὺ μᾶς ἔφεραν στὴ ραχδαία πανωλεθρία τοῦ '97 — μὰ ἀπ' τὶς πιὸ ἄθλιες στιγμὲς τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας, μὲ τοὺς Τούρκους νὰ φτάνουν, ἐντὸς μηνός, ἀπ' τὸν Ὀλυμπο στὴν Ἀλαμάννα, καὶ τὸν στρατηγὸ τους ν' ἀπειλῇ πῶς «θὰ πάρῃ σὲ λίγο τὸν καφέ του στὸ Σύνταγμα!» — δείχνονται στὶς σχετικὲς σελίδες τοῦ Ἡμερολογίου καὶ «ἐξ ἀντικειμένου» — τὸ τελειῶς ἀσύστατο τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Κράτους μας εἶναι οἰκτρό, κ' ἡ εἰκόνα φοβερὴ προκύπτει ἀπ' τὶς ἀλλεπάλληλες ἐξιστορήσεις ἡττῶν, διαλύσεων, ἐπαίσχυντων ὑποχωρήσεών μας χωρὶς σχεδὸν νουφεκιά νὰ ρίξωμε — ἀλλὰ καὶ «ἐξ ὑποκειμένου» ἄλλο τόσο, τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Μεταξᾶ δηλαδή, καὶ τῆς ὅλης συμπεριφορᾶς του.

Καὶ ἐμεῖς μὲν εἵμαστε τῆς γνώμης, πῶς πολλές ἀπ' τὶς σελίδες αὐτές, ὅπου ὁ Μεταξᾶς περιγράφει τὴν ἀθλιότητα τοῦ '97 μας, ἃς εἶναι σελίδες ντροπιαστικὲς, θὰ πρέπει κάποτε νὰ διδάσκωνται μεθοδικὰ στὰ σχολεῖά μας, γιὰ νὰ γνωρίζωμε πόσο κ' ἡ ἄμηση κατάρρευσή μας εἶναι εὐκολή, ὅταν ἔχωμε τὰ μυαλὰ ἐξημμένα καὶ τὶς ἰδέες τελειῶς ἀνεδαφικὲς καὶ ἀνδραίωτες· ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενο τῆς παρακολουθήσεως ἐδῶ τοῦ Ἡμερολογίου Μεταξᾶ δὲν εἶναι γενικῶς ἡ Ἱστορία μας, καὶ δὲν συγχωρεῖ λοιπὸν παράθεση τῶν τρομερῶν αὐτῶν σελίδων - τρομερῶν καὶ θλιβερώτατων, καὶ γιὰ τὸ τί «ὑποκειμένου» ἀξιωματικοῦ τῶν γραφείων φανερώνουν, καὶ γιὰ τὸ τί ἐθνικὸ ἐν πλήρει διαλύσει σκιαγραφοῦν. Ὁ μελετηρὸς ἀναγνώστης θὰ κέρδιζε ὥστόσο, τὸν βεβαιώνουμε, ἂν ἔβλεπε τὶς σελίδες αὐτές, μὲ τὴν κρίση του, κάποτε, στὸ Ἡμερολόγιο.

Ἐμεῖς τώρα θὰ παρακολουθήσωμε τὸν «γενναῖο» ἀνθυπολοχαγὸ μας στὶς προσωπικὲς του μόνο ἀντιδράσεις, καθ' ὅλην αὕτῃ τὴν κρίσιμώτατη γιὰ τὸν Τόπο ἐκστρατεία ὅπου ἔλαβε μέρος - καὶ τί λογῆς «μέρος» τάχα!

Μεσάνυχτα τῆς 4ης πρὸς 5ῃ Ἀπριλίου τοῦ '97 ἄρχισε ὁ πόλεμος. Σημειώνει ὁ Μεταξᾶς στὶς 5-4-97 (158β-9α): *Ἐγὼ ἀνῆκον εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Μηχανικοῦ Θεσσαλίας. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ Ζαφειράκη ὡς διαγγελῶν τῆς 1ης Μαρτυρίου τῶν Τρικοῦπη, Χαλκιοπούλου καὶ Καραμπέλη, ὁ Δούσμανης ἐνήργησε καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν Διεύθυνσιν Μηχανικοῦ διότι μὲ ἐχρειάζετο.*

Καί, ἀσχέτως τοῦ ἂν πράγματι τὸν ἐχρειάζετο, ἀπὸ δῶ ἀρχίζει ἡ προστασία τοῦ Μεταξᾶ ἀπ' τὸ Δούσμανη, ἡ ἐπὶ ἔτη ἐτῶν διαρκέσασα εὐεργετικὴ γιὰ τὸν ἀνθυπολοχαγὸ φιλία τοῦ τετραγώνου «καὶ ἀληθινὰ εὐπατρίδου», ὅπως ὁ ἴδιος κάπου τὸ λέει, Δούσμανη, ἀνθρώπου ἀληθινὰ στέρεου σ' ὅσα ἤξερε καὶ ὅσα ἐπίστευε, ποὺ μὲ περισσὴ ἀγνωμοσύνη καὶ γνήσια ἀγένηια ξεπλήρωσε ἀργότερα ὁ Μεταξᾶς, διάφορα πενιχρὰ καὶ φθηνότατα προσχηματιζόμενος στὸν ἑαυτό του, γιὰ νὰ τὴν κουκουλώσῃ μέσα του.

Ὅταν μὲ ἠρώτησε, συνεχίζει, σὺγκατετέθηρ εἰς τοῦτο, θέσας ὡς ἀρχὴν νὰ μὴ ἐκ-

λέγω ποτέ ποῦ νὰ ὑπηρετῶ, ἀλλὰ νὰ πηγαίνω, ἀπλούστατα, ὅπου μὲ στέλλουν. Ἐπεθύμουν ὅμως περισσότερον τὴν εἰς λόχον ὑπηρεσίαν.

Μολαταῦτα, ἐνῶ «ἐπεθύμει», τάχα, «τὴν εἰς λόχον ὑπηρεσίαν», μένει στὴ Διεύθυνση Μηχανικοῦ μὲ τὸν Δούσμανη, ξαφνικὰ «θέσας ὡς ἀρχὴν νὰ μὴ ἐκλέγῃ ποτέ ποῦ ὑπηρετεῖ» κ.λ.!

Τέλειος μικρὸς φαρισαῖος!

Ἄλλ' ἐνῶ τελοσπάντων ἔτσι, εἰλικρινὰ ἢ μισοεἰλικρινὰ ἢ τέλεια φαρισαϊκά, νὰ τον τὴν ἐπομένην (6-4-97, 160α-1β): *Διηυθύνθη πρὸς τὸ ἀρχηγεῖον τῆς 1ης Μεραρχίας. Ἦθελον νὰ ξεκαθαρίσω τὴν θέσιν μου. Δὲν θὰ δυσηρεστούμην μάλιστα ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἔφερον νὰ μείνω ἐκεῖ. Εἰς τὴν στιγμὴν τῆς ἐνεργείας ἐξέχασα τὴν πρὸς τὸν Ζαφειράκην ἀντιπάθειάν μου καὶ ὅλα τὰ προηγούμενα.*

Ὡστε, πρῶτον: διόλου δὲν τηρεῖ τὴν δῆθεν «ἀρχήν» του «νὰ μὴ ἐκλέγῃ ποτέ» κ.λ.! Δεύτερον: ὅχι ὅτι ὁ Δούσμανης τὸν πῆρε κοντά του ἀσχέτως ἰδικῆς του θελήσεως, ἀλλ' ἴσα-ἴσα, ἀφοῦ «συγκατετέθη»! Καί, προφανῶς, λόγῳ τῆς πρὸς Ζαφειράκην ἀντιπαθείας κυρίως. Ὡστόσο, τὴν ἐπομένην «διευθύνεται» — ὁ «μὴ ἐκλέγων ποτέ» κ.λ.! — «πρὸς τὸ ἀρχηγεῖον τῆς 1ης Μεραρχίας», θέλων νὰ «ξεκαθαρίσῃ», τάχα, «τὴν θέσιν του»! Ἀλλὰ τί νὰ ξεκαθαρίσῃ; Ἀριστα ξεκαθαρισμένη ἦταν ἡ θέση του, ἀφοῦ καὶ Δούσμανης ἐνήργησε, ὅπως μᾶς εἶπε, «καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν Διεύθυνσιν Μηχανικοῦ»! Καὶ δὲν εἶπε, ἄλλωστε, πὼς δὲν ἐκλέγει, καὶ τὰ ρέστα;.. Καὶ ἐνῶ «ἐπεθύμει», τάχα, «τὴν εἰς λόχον ὑπηρεσίαν», καὶ εὐρίσκειτο, δῆθεν, εἰς μεγάλην ἀδημονίαν διὰ τὴν παθητικὴν ὑπηρεσίαν του (160β, 6-4-97), ὥστόσο «δὲν θὰ δυσηρεστεῖτο ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἔφερον» — ἀλλὰ πρὸς θεοῦ! αἱ περιστάσεις! ὅχι αὐτὸς ὁ ἴδιος (ποῦ ὅμως «διηυθύνετο πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς θέσεώς του») — «νὰ μείνῃ ἐκεῖ», κηφήνας στὸ ἀρχηγεῖο τῆς Μεραρχίας, ὑπὸ τὸν ἂς εἶναι κι «ἀντιπαθῇ του» Ζαφειράκην!

Καὶ προβαίνει καὶ σὲ σαφεῖς μάλιστα — πλὴν τυπικῶς κεκαλυμμένες! — ἐνέργειες κατὰ τῆς τοποθετήσεώς του ἀπὸ τὸν Δούσμανη στὴ Διεύθυνση Μηχανικοῦ: *Ἦθελαν νὰ γνωρίζῃ ὁ Ζαφειράκης καὶ ὁ Μακρὴς ὅτι, συνεπεία τῶν διαταγῶν ἃς εἶχον — ὥστε εἶχε, λοιπόν, διαταγὰς σαφεῖς! Ἄρα γιατί ἐκινεῖτο, ὁ «μὴ ἐκλέγων»; — δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ λογαριάζουν εἰς τὸ ἐπιτελεῖον των. Δηλαδή — ξεκάθαρα — τοὺς βάζει λόγια καὶ τοὺς κινεῖ κατὰ τοῦ Δούσμανη — πρὸς τὸν ὅποιον ὅμως ὁ ἴδιος χτές «συγκατετέθη», ἐρωτηθεὶς ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ μαζί του στὴ Διεύθυνση Μηχανικοῦ!..*

Ἀμέσως μετὰ ὅμως βλέπει (161α, 6-4-97) ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ ἀπεμακρύνετο τὸ ταχύτερον ἀπὸ τοιοῦτον ἄνθρωπον — τὸν Ζαφειράκην —, ἐφ' ᾧ καὶ σπεύδει πάλι, ὁ ὑποκριτής, στὸν Δούσμανη! *Μετέβην εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διαδόχου, ἥδρα τὸν Δούσμανη, τοῦ ἀνέφερα τὰ συμβαίνοντα — ποιά ἦταν τὰ «συμβαίνοντα»;.. ἄλλο τίποτα πέρα ἀπ' τὶς δικές του ἱντριγκες καὶ παλιμβουλίες; — καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ξεκαθαρίσῃ τὴν θέσιν μου!*

Ὁ χαρακτήρας τέτοιου ἀξιοματικοῦ εἶναι τυπικώτατα γλοιώδης. Κι ἀσφαλῶς ὁ τετραπέρατος Δούσμανης τὸν ἀντελήφθη ἔκτοτε. Μολαταῦτα, ὁ Μεταξὰς πέτυχε κεῖνο πούθελε (καὶ ποῦ ἀπεῖχε, πάντως, παρασάγγες ἀπὸ τὴν τάχα «ἐπιθυμία» του «νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς λόχον» καὶ εἰς μὴ «παθητικὴν» ὑπηρεσίαν): *Ὁ Δούσμανης ἀνέφερεν εἰς τὸν Σαπουντζάκην — δηλαδή ὑπερσκελίζει τώρα ἱεραρχικῶς τοὺς Ζαφειράκην καὶ Μακρήν, πρὸς τοὺς ὁποίους κατέφευγε καὶ κινεῖσε κατὰ τῶν διαταγῶν τοῦ προστάτη του Δούσμανη! — καὶ μετ' ὀλίγον ἐγὼ μὲν ἔλαβα προφορικὴν διαταγὴν ἐκ μέρους τοῦ Διαδόχου — ποιὸς τὸν πιάνει πιά, τώρα ποῦ προσεκολλήθη ἐκεῖ ὅπου ἐξαρχῆς ἀπέβλεπε! — νὰ ὑπηρετῶ εἰς τὴν Διεύθυνσιν, εἰς δὲ τὴν 1ην Μεραρχίαν ἐξεδόθη διαταγὴ ὅπως οἱ ἀξιοματικοὶ οὗς δὲν εἶχεν ἐκλέξει διὰ τὸ ἐπιτελεῖον τῆς μεταβῶσι πάραυτα εἰς ἃ διετάχθησαν σώματα! (161β, 6-4-97).*

Δηλαδή, βρῆκαν καὶ τὸν μπελά τους, περίπου, οἱ ποὺ θέλησαν νὰ τὸν προστατεύσουν ἐπίσης, Μακρὴς καὶ Ζαφειράκης, ὅταν αὐτὸς κατάφερε ν' ἀποκτήσῃ ἐπαφὴ μὲ τὸν Διάδοχο!

“Οσοι έχουν ζήσει λίγο τὸ Στρατὸ — ὅποιον Στρατὸ — μποροῦν ν’ ἀναμετρήσουν πόσο ἄθλιο εἶναι τὸ ἦθος αὐτὸ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ.

“Ας συνοψίσουμε, λοιπόν, γιὰ τὸν ἐκδηλούμενο χαρακτῆρα :

Πρῶτον : Κολακεία καὶ πονηρία· φαρισαισμός, ὅτι τάχα ἔχει ἀρχάς, καὶ μάλιστα ἀπὸ κεῖνες ποὺ ὁ τετράγωνος καὶ στέρεος Δούσμανης ἀληθινὰ θὰ ἐκτιμοῦσε (κι ἄρα «θάπεφτε» μὲν τις ἀκούγε) : «δὲν ἐκλέγει» — αὐτός! ποὺ μόνο «ἐξέλεγε», ἀδίσταχτα καὶ κυνικώτατα, σ’ ὅλη τὴ ζωὴ του, τὸ ἀποκλειστικὰ συμπεριτικώτερό του πάντοτε! — πάρα... «ὕπηρετεῖ ὅπου τὸν στέλλουν»!

Δεύτερον : Ψευδολογία καὶ ἐπίδειξη «γενναιότητος», ὅτι τάχα «ἐπιθυμοῦσε περισσότερον τὴν ὑπηρεσίαν εἰς λόχον»! Ἐνῶ περισσότερον πράγματι ἐπιθυμοῦσε, ὁ κηφήνας, τὴν Διεύθυνση Μηχανικοῦ! Κι ἀπ’ αὐτὴν περισσότερον τὸ ἀρχηγεῖο τῆς Μεραρχίας («ἐὰν τὸ ἔφερον οἱ... περιστάσεις νὰ ἔμενε»)! Κι ἀπὸ τοῦτο παραπάνω, βεβαιώτατα, τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Διαδόχου! Αὐτὸ πάνω ἀπ’ ὅλα!

Τρίτον : Ἀπιστία καὶ ραδιουργία. Δῆθεν «πιστὸς» καὶ «πειθαρχικὸς» στὸν Δούσμανη - κι ἀμέσως ἀδίσταχτα ἄπιστος, γιὰ νὰ σκαρφλώσῃ παραπάνω, καὶ «πιστὸς» τώρα, καὶ τάχα «ὕπηρεσιακὸς», πρὸς τὸν Ζαφειράκη!.. Ἀλλὰ κ’ ἐκ νέου πάλι «πιστὸς» καὶ ἐπικαλούμενος τὴν προστασία τοῦ Δούσμανη — γιὰ νὰ σκαρφλώσῃ ἀκόμα παραπάνω — κι ἄπιστος ἀνευθυνότητα πρὸς ὁποιοδήποτε Ζαφειράκη, ποὺ μὲν τὸν βοήθησε! Τέλος, «πιστὸς» τάχα πρὸς τὸν Διάδοχο - «σία κι ἀράξαμε», ὅπου ἐξ ἀρχῆς σκοπεύαμε, κι ὅχι σὲ λόχο βέβαια, μὲ τὰ σωστά σας!.. (Τώρα, πόσο «πιστὸς» πράγματι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἕρμιο Κωνσταντῖνο, .. ἔ, οἱ κάποιον ἡλικίαν ἔχοντες ἀναγνώστες κάτι ξεύρουν, κ’ οἱ νεώτεροι θὰ μάθουν, στὴ συνέχεια τοῦ «Ημερολογίου», μὲ ὅση θέλουν κατὰπληξὴ γιὰ τὸ... «ἦθος» τέτοιου «πιστοῦ» καὶ ἀφωσιωμένου»!)

Ἀλλὰ τί παραπάνω ἂν κάνῃ κανεὶς ἀποδεικνύει σκάρτο καὶ τελείως ἀντιστρατιωτικὸ ἦθος;

Ταῦτα, γιὰ τὸ θὰ μᾶς ποῦν μετὰ καὶ περὶ τοῦ «μοναδικοῦ στρατιώτου» Μεταξά!
Γιὰ νὰ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ νέος - ὅπου κρίνονται ὅλοι οἱ στρατιῶτες τοῦ κόσμου.

“Ο πόλεμος ἔχει ἀπὸ διημέρου ἐκραγῆ, οἱ ἐχθροπραξίες εἶναι ἐν πλήρει ἀναπτύξει — μάλιστα ἔχει κιόλας ἀρχίσει ἡ ἀτακτη φυγὴ μας : Τὴν νύκτα ἀπόψε μανθάνω πλέον θετικῶς ὅτι οἱ Τούρκοι μᾶς ἀπεδίωξαν ἀπὸ τὸ Γκριτζόβαλι καὶ τὴν Μελοῦνα. Ἡ εἰδησις εἶναι κεραυνὸς· ἐπέκειτο πλέον ἡ εἰσβολή. Συγκεκριμένως ἤκουσά που ὅτι εἰς Γκριτζόβαλι ἦσαν 2 τάγματα. Αὔριον θὰ ἔχωμεν τοὺς Τούρκους πρὸ τῆς Λαρίσης!.. (162α, 6-4-97) — καὶ ὁ «φλεγόμενος» τάχα γιὰ πόλεμο «ὕπερπατριώτης» ἀνθυπολοχαγίσκος ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν... καλὴ του τὴν στολὴ : “Εξύπνησα πολὺ πρῶι, μετὰ τεταραγμένον ὕπνον. ἤκουοντο μακρονοὶ κανονιοβολισμοί. Ἀγωνία μὲ κατέλαβε. [Θὰ ἔλεγε κανεὶς : γιὰ τὴν Πατρίδα ἀγωνιᾷ ὁ νεαρὸς θερμόαιμος! Ἀλλ’ ὅχι! Γιὰ... τὰ πράγματά του καὶ γιὰ τὴν ἀσφαλῆ φυγὴ του, χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε μαντιλάκι ἢ κορδονέτο!]: Εἰσῆλθον οἱ Τούρκοι διὰ τῆς Μελοῦνας εἰς τὴν πεδιάδα ; [Μήπως «θα δράμῃ» λοιπόν, «νὰ δράξῃ τυφέκιον ὀπλίτου ἔστω, καὶ νὰ ἀμύνῃ, μέχρι τελευταίας ρανίδος τοῦ κυανοῦ αἱματός του, τὴν δύστηνον Πατρίδα» ; .. Ὁχι. Γι’ ἄλλο φλέγεται!]: “Εσκαπτόμην νὰ δέσω τὰ πράγματά μου καὶ νὰ τὰ στείλω εἰς ἀσφαλές τι μέρος! “Εχω πάρει μαζί μου τὴν μεγάλην μου στολὴν — ἡ ἐπίδειξις, βλέπετε, ὡς εἰς τὸν γάμον ἐκεῖνον τῆς Λ. ἐν Ναυπλίῳ! —, τὰ ὅποια ἀποδεικνύονται περιττὰ ἤδη. [Μπά ; Πῶς συνέβη ; ..] Δὲν εἶχα τὴν πείρα τοῦ πολέμου. [Μᾶλλον : εἶχες τὴν φαμφορονία τοῦ κοντοῦ καὶ συμπλεγματοῦ, ποὺ ἀπωθοῦν καὶ λογικὴ καὶ πείρα!] Λοιπόν, ὅλα αὐτὰ κινδυνεύουν νὰ χαθοῦν καί, ἂν ἐπιστρέφω ποτέ, πρέπει νὰ τὰ ξανακάμω, ἀρμεγῶν καὶ πάλιν χρηματικῶς τὴν δυστυχή μου οἰκογένειαν. [Τάχα! Ὁ στοργικὸς υἱὸς κ.λ.! Ἀλλὰ νὰ μὴν τὴν «ἀρμέγῃ» καθόλου λοιπόν, γιὰ τὶς μωροματαιοδοξίες του καὶ τὶς ἐπιδεί-

Ξεις του, τὴν «δυστυχῇ του οἰκογένειαν», ὁ φαρισαῖος υἱός, γιὰ «λιλιά» καὶ μπιχλιμπιδία!.. Μὰ ποῦ τέτοια σκέψη! Κ' ἐκεῖ ἀκόμα, στὸν πόλεμο, ἀκόμα καὶ μπρὸς στὸ ἐνδεχόμενο τοῦ θανάτου — ποῦ παρασταίνει (ἄλλη ἐπίδειξις) πὼς δὲν τὸν ἐνδιαφέρει τάχα! — πάλι νὰ τὴν «ἀρμέξῃ» σκέφτεται, γιὰ τὴν ἐμφάνισή του, τὴν «δυστυχῇ του οἰκογένειαν»!.. Καὶ διόλου δὲν μᾶς πείθει πὼς νικάει τὸ φόβο τοῦ θανάτου, ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐπίδειξεως κἂν δὲν ἔχει νικήσει.] Καὶ συνεχίζει τὴν παράσταση ὁ θεατρῖνος: Δὲν μὲ μέλει καὶ πολὺ νὰ σκοτωθῶ. [Τὸν πιστεῦτε;] Μὲ μέλει ὅμως πολὺ νὰ γυρίσω καὶ νὰ ζητῶ χρήματα τοῦ πατέρα — οὔτε σκέψη, πάντως, νὰ μὴ ζητᾶ! — καὶ τόσα χρήματα μάλιστα. Λοιπὸν ἐσκεπτόμην — ἀξιωματικὸς αὐτός, ἐπαγγελματίας «υπερασπιστὴς τῆς Πατρίδος», ὥρα ποὺ χάνονταν ἡ Θεσσαλία! — ποῦ καὶ πὼς νὰ στείλω τὰς ἀποσκευὰς καὶ νὰ κρατήσω μαζί μου ὀλίγα ἐσώρουχα. Ἐντούτοις ἔδωσα ὅλα μου τὰ πράγματα. (162αβ, 7-4-97) Προφανῶς ἀπὸ τσιγγουνιά! Γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τυχὸν οὔτε... ἐσώρουχο!

Ἔτσι λοιπὸν. Ὁ πόλεμος μαίνεται, ἄνθρωποι σκοτώνονται — ἀλλ' εἶναι «ἄνθρωποι» οἱ κοινοὶ ὀπλίτες; —, μονάδες διαλύονται, οἱ Τοῦρκοι καταλύουν τὴν Ψωροκώσταινα ἐκεῖνι τοῦ '97 — ποὺ κινδυνεύει, τὸ λιγώτερο, νὰ μείνῃ ἡ μισὴ (καὶ νὰ δοῦμε!) — καὶ ὁ ἐπαγγελματίας τῆς μάχης, τῆς γενναιότητος ὑποτίθεται, τῆς ἀμύνης τοῦ «πατρίου ἐδάφους», ὁ μαραινόμενος χθὲς γιὰ ὑπηρεσίαν σὲ μὴ «παθητικὴ» μονάδα, σὲ λόχο τὸ παλληκάρι μας, σκέφτεται πὼς θὰ σιγουρέψῃ τὴ μεγάλη του στολὴ!.. Διότι, βέβαια, πὼς θὰ ἐμφανισθῇ μετὰ, ἂν ζήσῃ, εἰς τὸν... δεύτερον, ἀντύχῃ, γάμον τῆς Λ. ἐν Ναυπλίῳ;.. Καὶ λοιπὸν, φυσικῶς τῷ λόγῳ, αὐτὸ σκέφτεται: ὅχι πὼς νὰ βρῇ ἓνα γκρά τοῦλάχιστο, καὶ νὰ φάῃ ἔστω κ' ἓναν τοῦρκο, παρὰ ποῦ καὶ πὼς νὰ στείλῃ τὰς ἀποσκευὰς του!.. Διότι «ἡ δυστυχὴς οἰκογένειά του»... κ.λ.

Καὶ διαρκῶς ἔτσι! Τὰ ἀγενέστερα καὶ τὰ προστυχώτερα — τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ στολὴ, λ.χ., ἐνῶ χάνεται ἡ Ἑλλάδα — καλυπτόμενα πάντα ὀπισθεν «εὐγενῶν» δῆθεν καὶ «ἐναρέτων» συναισθημάτων, πλαστῶν καὶ αὐτῶν, ὅχι γνήσιων, καὶ κατ' αὐθυποβολὴν φυομένων μέσα του: ἡ στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν οἰκογένειαν «καὶ ἄλλα ἡχηρὰ παρόμοια»!

Κι ὅλ' αὐτά, ἐνῶ «δὲν τὸν μέλῃ», τάχα, «νὰ σκοτωθῇ»!

Ἄν τὸν μέλῃ, λέει; Τὸν κόφτει καὶ τὸν τσιγαρίζει, ὅχι ἀπλῶς τὸν μέλει!.. Ἐκεῖνον ποῦ ἀλήθεια ἔφτασε νὰ μὴν τὸν μέλῃ ὁ θάνατος, ἔχει πολὺ προτῆτερα πάψει νὰ τὸν μέλῃ τὸ κοσμικὸ «γεγονός» καὶ ὅποιο σχετικὸ κοκκῶρεμα, μὲ λοφία καὶ κορδελλάκια, σὲ γάμους ἢ κηδεῖες, πορνῶν ἢ ὁρίων. Καὶ μᾶς ὀρίζει πάντα ἐκεῖνο ποὺ πράττομε, καθὼς λέει καὶ ὁ Πλάτωνας καὶ ὁ Σάρτρ, ὅχι ἐκεῖνο ποὺ ἰσχυρίζομαστε. Ἐκεῖνο ποὺ ἔπραττε ὁ νεαρὸς ἀνθυπολοχαγὸς δὲν ὠρίζονταν ἀπὸ τ' ὅτι δὲν τὸν ἐμέλλε ἡ ζωὴ, καθὼς ναρκισσεύονταν νὰ γράφῃ στὸ «ρομαντικὸ» Ἡμερολόγιό του — κ' ἔτσι νὰ πάῃ, ἀπλῶς, νὰ πολεμήσῃ, παρατώντας τὴ σχετικὴ «φιλολογία» —, παρὰ ἀπὸ τὸ ὅτι τὸν ἐμελε καὶ τὸν μάραινε τὸ ἐπιφανειακώτερο μάλιστα τῆς ζωῆς - τῆς πιὸ ξώπετσης κ' ἐπιπόλαιας ζωῆς: ἡ στολὴ κ' ἡ ἐπίδειξις!

Κι ὅσο γιὰ τὴν τσιγγουνιά του — καὶ γιὰ τὴ βαθεῖα κιόλας ψυχικὴ τῆς διάστασις μέσα του — ἀναμφισβήτητῃ ἐπίσης εἶναι, καὶ νὰ τί φοβερό ἔλεγε γι' αὐτὸν ὁ ἀνάληγτος Δούσμανης, ποὺ ἀληθινὰ τὸν ἤξερε σὰν κάλπικη δεκάρα:

— Ὁ Ἰωάννης Μεταξάς;.. Μὰ τὸ σοβαρώτερο τῶν θεμάτων νὰ συζητῆτε μαζί του, ἂν βγάλετε καὶ ἀκουμπήσετε μιὰ δεκάρα στὴν ἄκρῃ τοῦ τραπεζιοῦ, ἀδύνατο πιά νὰ σᾶς προσέξῃ καὶ νὰ συγκεντρωθῇ! Κοιτᾷ τὴν δεκάρα!..

Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ τάχα «δὲν τὸν μέλει» ἂν θὰ σκοτωθῇ, κοιτάζτε πόσο στὴν πραγματικότητά ὅχι μόνον τὸν μέλει ἀλλὰ τὸν καίει καὶ τὸν βάσανίζει φοβερά, τὸν φίλαυτο, ἡ προσωπικὴ ζωοῦλα του! Ἄλλο δὲν σκέπτεται παρὰ πὼς θὰ γλυτώσῃ καὶ ἂν θάχῃ τὸ μέσον νὰ διαφύγῃ (ἢ, ἂν ὥς ἐκ θαύματος δὲ θὰ πρόκειται περὶ φυγῆς ἐπαίσχυντης, τότε πὼς θάχῃ τὸ μέσον νὰ ἐμφανισθῇ καὶ πάλι, ἔφιππος καὶ αὐτός, στὴ συν-οδεία τοῦ Διαδόχου)!: ...Διὰ πᾶν ὅμως ἐνδεχόμενον — ποῖο ἦταν τάχα τὸ ἐνδεχό-

μενον» αὐτό; — ἀπέσπασα μίαν διαταγὴν του — τοῦ ἄθλιου Ζαφειράκη — νὰ πάρω ἄλογον καὶ σέλλαν! (161α, 6-4-97). Καὶ οἱ μισὲς τῶν ἐγγραφῶν του τῆς 6-4-97, 8-που ἔπεφτε ἡ Μελοῦνα κ' οἱ Τοῦρκοι ξεχύνονταν στὴ Θεσσαλία τῇ φτωχομένα, κι ἀπειλοῦσαν κιόλας τῇ Λάρισα, εἶναι γιὰ τὸ πῶς ἐξασφάλισε ἄλογο καὶ «ἵπποσκευήν», καὶ πῶς τὰ σιγούρεψε κ.λ. κ.λ. ! (160α, 160β, καὶ μετὰ, τὴν ἐπομένη ἐπίσης, 7-4-97, καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα πάλι παρακάτω, ἔλο γιὰ τ' ἄλογο καὶ τὶς ἀποσκευές του, ἂν τίς φόρτωσε τὸ τσανάκι του στὸ κάρρο, μαζί μὲ τοῦ Διαδόχου ἢ μὲ τ' ἀρχεῖα τοῦ Ἀρχηγείου — συστηματικὸς «κηφήνας», καθὼς βλέπετε! — ἢ ἂν φτάσαν στὸ Σταθμό, νὰ φορτωθοῦν στὸ τραῖνο κ.λ.π.)

Τέτοια!

Καί, μολαταῦτα, «δὲν τὸν ἔμελε», τάχα, «ἂν θὰ σκοτώνονταν», τὸν γενναῖο μας φασουλή! Μόνο ὅτι θὰ φόραγε — ἂν δὲν σκοτώνονταν — καὶ τ' ἄλογο καὶ τὴν «ἵπποσκευήν» (πράγματι, αὐτονοῦ τοῦ ἔπρεπε περσότερο τὸ σαμάρι, γι' αὐτὸ τὸ γράφου-με ἔτσι!) καὶ τῇ μεγάλῃ του στολῇ «εἰς τὸν γάμο τῆς Λ.» (ἢ ὅποιος ἄλλης ἀλφα-βητικῆς «ἐκπορνευομένης»), καὶ δὲν θὰ «ἐπεβάρυνε» — ἐν Ναυπλίῳ, ποῦ δὲ θὰ κατελαμβάνετο ἐπιτέλους κι αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Τοῦρκους (κάποιος ἄγνωστος καὶ θεόσταλ-τος διάβολος, κάπου, κάπως τελospάντων, θὰ τοὺς σταμάταγε, ὅχι αὐτὸς μιὰ φορά, μὲ τὸ πτώμα του καὶ μὲ χαμένη τή... μεγάλη του στολή!) — τὴν «ἀδύστυχη» οἰκο-γένειά του!

Ἄ! Ποιοὶ μᾶς κυβέρνησαν, ἀλήθειά, σ' αὐτὸ τὸν ἔρμο Τόπο! Καὶ ποῦ μέμφονταν ἀποπάνω μὲ θράσος ἀκατάπαυτα τοὺς ἄλλους — αὐτούς, ἴσα-ἴσα, ποῦ σκοτώνονταν, ὅπου κι ὅπως βρέθηκαν, μέσα στὴ μικρὴ καὶ χιλιομπαλωμένη τους στολή, ποῦ τοὺς φόρεσε μὲ τὸ ζόρι ἢ Ψωροκώσταινα — ὡς «ἀνεπαρκῶς πιστευόντας εἰς ἰδανικά»!.. Εἶναι νὰ ξερνᾶν κανεῖς - μὰ καὶ νὰ βασιτιέται, νὰ βασιτιέται μ' ὅλη του τὴ δύναμη, γιὰ νὰ τὰ μάθῃ, νὰ τὰ μάθῃ ὅλα, καταλεπτῶς, ἀπ' τὰ ἐγκυρότερα ντοκουμέντα, ἀπ' τοὺς ἴδιους τοὺς γλοιώδεις δράστες καὶ τὰ ἐπαίσχυντα ἡμερολόγια τους!

Ὁ γράφων τὴν 21-9-96 (90β) πῶς «δὲν πιστεύει στὸ Χριστὸν» κ.λ., γράφει μετὰ 7 μόνου μῆνες (11-4-97, Μεγάλῃ Παρασκευῇ): *Πόσον ἡ τύχη τοῦ ἔθνους μας ὁμοία-ζε μὲ τὴν τοῦ Χριστοῦ! Οἷα σύμπτωσης: ἡ ἑβδομάς τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ νὰ ᾗ τοιαύτη καὶ διὰ τὸ ἔθνος: καὶ ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου Του — καὶ μὲ κεφαλαῖο τὸ ταῦ, ὁ τάχα μου ἀντιχριστιανός!* — *ἡμέρα, ἄραγε, θανάτου διὰ τὸ ἔθνος;* (175β)

Καὶ τοῦ ἔθνους μὲν ἡ μοῖρα, μὲ τέτοιους δὲ πιλάτους καὶ σταυρωτῆδες του ἀπὸ τὰ μικράτα τους, καμμιὰ ἀμφιβολία πῶς ἔμοιαζε πάντα μὲ τοῦ Χριστοῦ. Μόνο, φα-ρισαιε, «τί τὸ κοινὸν μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς Ἑκάβης!» ποῦ λέει κι ὁ Ἀμλετ! Ἐσὺ ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ βρίσκεις τὸ δικαίωμα, ὑποκριτῇ, νὰ «μαραίνεισαι» γιὰ τὴ μοῖρα τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ τοῦ ἔρμου ἔθνους, ποῦ πρῶτος πάντα σου ἐσταύρωσες;..

Γνήσιος «χριστιανός» λοιπόν, κατὰ τὸν παλὸ ἐκεῖνο Ἡλία μας Μηνιάτη — τὸν πρῶτο ποῦ καμίνεψε στὸ μεγάλο θρησκευτικὸ του πάθος τῇ Δημοτικῇ μας τοῦ Πε-ζοῦ Λόγου, μὲ τίς φλογερὲς Διδαχές του —, δηλαδὴ: ποῦ τότε σταυρώνει τὸ Χριστό, σ' ὅλη τὴ ζωὴ του, κάθε μέρα, ἀλλὰ τότε κλαίει, ὁ φαρισαῖος, κατὰ παραγγελίαν, κά-θε Μεγάλῃ Παρασκευῇ!

Τέτοιος «χριστιανός» κι ὁ φοβερὸς-τρομερός... «ἀντιχριστιανός» μας! (Ποιὸν νὰ σιχαθῇ κανεῖς περσότερο; Τὸ σταυρωτῇ ἢ τὸ φαρισαῖο;..)

Μέγα Σάββατο τοῦ '97, 12 Ἀπριλίου, ἐγκαταλείπεται ντροπιαστικὰ ἡ Λάρισα. Τὰ πράματα εἶναι ἀλήθεια σκοῦρα, γιὰτὶ οἱ Τοῦρκοι πλακώνουν ἀκάθεκτοι, καὶ νὰ ὁ γεν-ναῖος ἀνθυπολοχαγὸς Μεταξὰς ποιοῦ ἥθος δείχνει: *Ὁ ἵππος μου δὲν ἤρχετο καὶ ἤμουν*

τρομερά ἀνήσυχος. (Γιατί «δὲν τὸν ἔμελε» ἂν θὰ σκοτωνόταν, προφανῶς!) Ἐδόθη ἡ διαταγή νὰ ἱππεύσωμεν καί, μὴ ἔχων ἵππον, ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Λεβίδην — ἀνέκαθεν «μέγας ἱπποκόμος» κ' ἐλόγου του! — ὅστις μοῦ ἔδωκεν ἓνα πολὺ καλόν. Ἀλλ' ἐκείνην τὴν στιγμήν καταφάνει ὁ Πάλλης - ἦτο ἰδικός του. (Ὅποια ἀπογοήτευσις!) Ἐδέησε νὰ ἀφιππεύσω. Ἰππευσα ἄλλον, καταβιάσας ἓνα ἱππέα — γιατί, βλέπετε, τὸ δικό του τὸ τομάρι εἶναι πολὺ πιὸ πολύτιμο ἀπὸ τὸ «κατώτερο» ἐνὸς ἀπλοῦ «ἱππέως»! («Ἀ-ξιώματικὸς» γάρ, ὁ γενναῖος μας!) — ὅτε ἐφάνη ὁ ὑπηρέτης μου, φέρων τὸν ἵππον. Ἀφιππευσα ἐκ νέου — γνήσια ὀπερέττα δέ μοιάζει;.. Ἰππεύει, «ἀφιππεύει», ξαναἱππεύει, ξανα-αφιππεύει, ὁ γελοῖος! — τὸν ἵππον τοῦ ἱππέως ἔλαβε κάποιος ἱατρός· ἐγὼ ἱππευσα τὸν ἰδικόν μου. Ἐτυλίχθην μὲ τὸ ἀδιάβροχόν μου — μὴν κρυολογήσῃ! — καὶ ἀνέμενα. (178α, 12-4-97)

Καί... ἀνέμενε, λοιπόν! Ἄρα: ὑπῆρχε καιρός! Καὶ οὐδεὶς λόγος, ὁ γενναῖος μας, νὰ ἔχη τόση πρεμούρα, καὶ ν' ἀρπάξῃ ἄλογα ἄλλων, καὶ νὰ ἱππεύῃ καὶ νὰ «ἀφιππεύῃ» πανικόβλητος, καὶ νὰ κατεβάξῃ — ὁ «ἀνώτερος» αὐτός! — ἀπλοὺς ἱππεῖς, γιὰ νὰ σωθῇ ἐλόγου του, ὁ «γαλαζοαίματος», σὰν πιὸ σπουδαῖο πρὸς ζωὴν ὑποκείμενο!

Τί δείχνουν ὅλ' αὐτά! Καὶ προκειμένου δὲ περὶ φυγῆς, ὅχι ἐπιτέλους περὶ μάχης! Ἀλήθεια, ποῦ ἔχει τώρα κρυφτῇ, Μέγα Σάββατο ὅπου ἐγκαταλείπεται ἔτσι ἐπαίσχυντα ἡ Λάρισα, ἐκείνη ἡ... «ἐπιθυμία» — ἡ σφοδρὰ «ἐπιθυμία» — τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Μεταξᾶ «νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς λόχον»; Σημειῶναι: Ὁ Σμολένσκις — ὁ ἄθλιος Σμολένσκις — διαταχθεὶς νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀπήντησε — ἄλλος φαρισαῖος αὐτός! — «ὅτι θὰ ἀμυνθῇ τὸ ἔδαφος — σὺς ἡ ἀγραμματοσύνη τοῦ Μεταξᾶ! «Ἀμύνω τὸ ἔδαφος» - ὅχι «ἀμύνομαι τὸ ἔδαφος»!.. — σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν! (178α, 12-4-97). Αὐτός, ὅμως, γιατί δὲν τράβαγε νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὸ ἴδιο «πάτριον ἔδαφος», καὶ νὰ τὸ «ἀμυνθῇ» ἔστω, στὸ παθητικὸ ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ, παρὰ ἄρπαζε κυνικῶτα ξένους ἵππους, καὶ ἱππευε γελοιωδέστατα πολὺ πρὶν τῆς ὥρας του, μπάς καὶ δὲν προλάβει νὰ τὸ σκάσῃ;..

Ἀλλὰ δῆτε καὶ τὸ φαιδρὸ τοῦ ἀνθρώπου: Ἀπώλεσα τὸν ἓνα τῶν πτερνιστήρων μου, καὶ ἀφῆρεσα, ἐπομένως (!!!), καὶ τὸν ἕτερον, χάριν τῆς συμμετρίας. (257α, 6-5-97)

«Ἐπομένως»! «Χάριν τῆς συμμετρίας»!.. Θὰ ἐνδιέφερε, πράγματι, νὰ μᾶς ποῦν οἱ ψυχιάτροι τὴν εἰδικὴ σημασία ὡς τυπικοῦ «συμπτώματος» αὐτοῦ τοῦ ξεκαρδιστικοῦ «ἐπομένως», κ' ἐκείνης τῆς «αἰσθητικῆς» — ἡ καθαυτὴ «σχιζοειδοῦς» — «συμμετρίας»!.. Καὶ δὲν βάζει κἂν ἓνα θαυμαστικὸ αὐτοειρωνίας, ὁ ἀνόητος, στὸ τέλος τέτοιας δηλώσεως!.. Τοῦτο ὅμως δείχνει τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου - καὶ τοῦ φαμφαρῶντος. Σ' ἐκστρατεία βρίσκεται, ἄλογο διαρκῶς καβχλάει — γιὰ νὰ φεύγῃ! —, οἱ φτερνιστῆρες χρειάζονται, ἀλλ' αὐτὸς τὴν ἐμφάνισήν αὐτῶν κοιτάει!..

Εἶδατε πῶς ἐκόλλησε στὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Διαδόχου. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει ἡ εὐνοια — πρὸς τοὺς δούλους καὶ τοὺς ξεσκονιστάδες πάντα ἡ εὐνοια, στοὺς αἰῶνες! — καὶ βασιτάει, ἔστω μὲ διακοπὲς (ποῦ ἡ ἀπιστία ὅμως τοῦ Μεταξᾶ καὶ αὐτὲς προσδιορίζει), μισὸν περίπου αἰῶνα τῆς φοβερώτερης πολιτικῆς μας ἱστορίας, καὶ τῆς ἀθλιέστερης!

Ἀλλὰ τέτοια «κολλήματα» καὶ δουλосύνες ἔχουν ἄμεσα τ' ἀνταλλάγματα. Νὰ τα: ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος ὑπόσχεται στὸ μικρὸ τοῦ δοῦλο ὑποτροφία, νὰ σπουδάσῃ στὴ Γερμανία. (Γιατί, βέβαια, τοὺς «δικούς» μας τοὺς θέλουμε ὅσο γίνεται πιὸ κατάρτισμένους, πιὸ «ἐξωπλισμένους», γιὰ νὰ ὑπηρετήσουνε καλύτερα, ἀποδοτικώτερα, τὴν κάστα!)

Κ' ἡ ὑπόσχεση, λοιπόν, ἔχει μπῆ σὲ δρόμο - ὅταν: Ἡ [] εἰς Γερμανίαν ἀποστολή μας ἔλαβεν ἐκ τυχαιῶν συμβεβηκότος νέαν ὥθησιν, ὀριστικωτέραν. Εἶχα μάθει τυχαίως ἀπὸ τὸν Παρασκευάπουλον, ὅτι παρσκευάζετο διάταγμα κανονίζον τὴν διὰ διαγωνισμοῦ ἀποστολὴν ἀξιωματικῶν εἰς Εὐρώπην. Τοῦτο ἦτο πολὺ ἐπιζήμιον δι' ἡμᾶς, διότι ἄδηλα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ διαγωνισμοῦ... (382β, Ὀκτ. - τέλος '98)

Και κοιτάζετε τώρα πώς λειτουργεί ή ριζικά αντιδημοκρατική, αντιανθρώπινη, άδικη και φιλοτομαρική συνείδηση: "Εσπευσα νά αναγγείλω τήν είδησιν εις τόν Παπα- βασιλείον (πού επίσης θά στέλνονταν στή Γερμανία από τόν Διάδοχο, άνευ διαγωνι- σμοϋ, όπως κι ό Ξενοφών Στρατηγός), δι' οϋ έπληροφορήθη τά διατρέχοντα ό Δούσμα- νης. (Πάλι ό Δούσμανης, ό προστάτης του!) "Εσπευσαν αυτοί παρά τῷ Σαπουντζάκη, και οϋτος έγραψεν εις τόν Διάδοχον τόν κίνδυνον τής υποθέσεώς μας. («Κίνδυνος» δέ «τής υποθέσεώς τους» ήταν;: Τό νά διαγωνισθοϋν τίμια και παλληκαρίσια, μέ τήν όποια αξία τους, πρὸς όποιους άλλους!.. Πράγματι «κίνδυνος», αν δεν ήταν αλήθεια οι αξιώτεροι! Και καθαρά άδικη, φιλοτομαρική, κυνική ή συνείδηση, πού άντι νά δια- γωνισθῇ, σπεύδει νά βυσοδομήσῃ αϋτά πού θά δῆτε!:) "Ο Διάδοχος ηρχισε τās ενερ- γείας του — άλλος φαυλοκράτης αϋτός! — παρά τῷ Πρωθυπουργῷ. Καί πρώτον μέν τὸ διάταγμα άνεκόπη. "Υστερα δέ από πολλές και μακράς διαπραγματεϋσεις, εις ός εδέησε νά λάβῃ μέρος ό Δούσμανης — νά σέ ποιόν χρωστάει τήν πραγματοποίηση τής ύποτροφίας, και πῶς τοϋ φέρθηκε μετά, ό άπιστος! — ως μεσάζων μεταξύ Διαδόχου και ύπουργοϋ, άπεφασίσθη όπως ό Διάδοχος κάμῃ εις τὸ ύπουργεῖον πρότασιν περι άποστολῆς μας εις τήν Εϋρώπην, και έπειτα νά παρασκευασθῇ τὸ διάταγμα καταλλή- λως ώστε νά εξαφρονῶνται τοϋ διαγωνισμοϋ όσοι έπροτάθησαν (sic ή άγραμματοσύνη τοϋ Μεταξά: «έπροτάθησαν») παρά τοϋ "Αρχηγοϋ Στρατοϋ Θεσσαλίας. "Η πρότασις έγινε, κατόπιν δέ, τῇ αἰτήσει τοϋ "Υπουργοϋ — τώρα πού έγινε «δικός του» ό ύπουρ- γός, γράφεται πιά μέ... κεφαλαῖο τὸ "Ψ-ψιλον' παραπάνω, πού δεν ήταν ακόμα μέσ στο «κόλπο», τόν έγραφε μέ... μικρὸ τὸ "Ψ-ψιλον, κι αϋτόν και τὸ ύπουργεῖο του!.. — ό Διάδοχος έκαμε τὰ αναγκαῖα διαβήματα παρά τῷ Βασιλεῖ — εἶπε δηλαδή τοϋ μπα- μπᾶ του! — όστις άπεδέχθη λίαν εϋχαρίστως τήν άποστολήν μας. (382β-3α, "Οκτ.- τέλος '98)

Αϋτά οι δοϋλοι. Αϋτά ό... «ένάρτεος» Μεταξάς μας, και έτσι — όχι αλλιῶς, όχι δίκαια και τίμια, κατὰ στοιχειώδη ήθικὴ τάξη συναγωνισμοϋ και αξιολογήσεως σω- στῆς (άξιοκρατίας, θά λέγαμε σήμερα) — ύπότροφος έν καίζερικῇ Γερμανίᾳ. Μὲ ξα- διάντροπες, άθλιες ενέργειες τέτοιες: διότι «διάταγμα κανονίζον τήν διά διαγωνισμοϋ» — δηλαδή: τίμια! — άποστολήν αξιωματικῶν εις Εϋρώπην, ήτο πολὺ ἐπιζήμιον», ἐφ' ᾧ και «έσπευσεν» ό μικρὸς κοντὸς δοϋλος, γρήγορα-γρήγορα μέ τὰ κοντὰ μικρά του ποδαράκια, και «ένήργησε δραστηρίως», σὰ μικρὸ τρωκτικὸ πού τρώει τὸ καρυ- δάκι του, και «τὸ διάταγμα» — τὸ «κακὸν» διάταγμα, πού τοϋ άπειλοϋσε τὸ καρυδά- κι του! — «άνεκόπη», και «παρεσκευάσθη καταλλήλως άλλον, βολικὸ του, κομμένο στὰ μικρά του μέτρα, μέ τῇ φωτογραφίτσα του καρφίτσωμένη πάνω, και τέτοιο πού νά άποκλείῃ όσα άλλα ποντικάκια «έπροτάθησαν» από τόν άλλον άρχιπόντικα τοϋ «Στρατοϋ Θεσσαλίας»!..

Ναί. «"Ηθικές», «παστρικώτατες» ενέργειες, τὸ ποντικάκι! Και τίς όμολογεῖ, τίς αναγράφει, απλᾶ και θαρρετά, στο ήμερολόγιό του, σὰ νά μὴν πρόκειται γιά μασκα- ροσύνες τρωκτικῷ τοϋ αἰσχίστου εἶδους, αλλά γιά τυπικὲς δουλίτσες, συνήθειες και «νόμιμες»!..

"Η πόρωση κι ό κυνισμός του δεν έχουν όρια.

("Η έχουν, και δεν τὰ βλέπομε εμεῖς;.. Τὰ βλέπετε μήπως εσεῖς;..)

"Αλλά νά και ή «θρησκεία» τοϋ νεαροϋ άνθυπολοχαγοϋ Μεταξά, τήν όποία, καθὼς μᾶς έλεγε στίς 21-9-96, στο Νάυπλιο, στήν πρώτη-πρώτη έγγραφῇ τοϋ ήμερολογίου του (91β), «δεν μπορεί νά εκθέσῃ», γιατί «θα γεννοϋσε σκάνδαλα»: πιστεύει στήν... μετενσάρκωση!.. Απολαϋστε τόν... βουδδιστή μας!:

Οἰαδήποτε και αν είναι ή ζωή μου εις τόν κόσμον τοϋτον, δεν θά είναι αἰωνία. (Αϋτὸ μᾶς έλειπε!..) Θά τελειώσῃ ήμέραν τινά. Και εἰπίζω ή νέα ζωή (!!!) νά είναι καλύτερα. (110β, 23-5-99).

Και τὸ νὰ πιστεύῃ μὲν — ἢ νὰ θαρρῇ ὅτι πιστεύει καὶ νὰ ψευτοπαρηγοριέται — στὴ μετενσάρκωση, πάει κ' ἔρχεται. Μὰ τὸ νὰ συνδέῃ τὶς ἐρωτικές του ἱκανοποιήσεις — ἢ ἀνικανοποιήσεις — μὲ τὴν «ἀπὸ Θεοῦ», τροποντινά, καὶ κατὰ μυστηριώδη συν- ἄρτηση, πάντως, εὐδὼση ἢ μὴ τῶν ἐπαγγελματικῶν εἴτε ἄλλων ἐπιδιώξεων του καὶ ἐπιθυμιῶν του, ἢ — τὸ ἐξωφρενικώτατο! — μὲ τὴν... ἴαση τῆς ψυχοπάθειας τοῦ ἀ- δερφοῦ του, ἀποτελεῖ «σύμπτωμα» πράγματι «βαρείας μορφῆς», σχιζοφρένειας ἐξί- σου ἐπικίνδυνης μὲ τοῦ ἀδερφοῦ του - ἂν μὴ βαρύτερης! Νά :

Μὲ τὴν βελτίωσιν ταύτην τῶν ἐρωτικῶν μου σχέσεων ἐπῆλθε βελτίωσις σύγχρο- νος καὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς εἰς Γερμανίαν ἀποστολῆς μας. (II) Παρατήρησα — «παρε- τήρησεν», ὅ... «ἐπιστήμων»! — ὅτι τὰ δύο ταῦτα συμβαδίζουν, κατὰ περιεργον σύμ- πτωσιν. (III) (411α, 23-5-99)

Γιὰ δέσιμο, φίλοι! (Καὶ νὰ σκέφτεται κανεὶς, ὅτι κατὰ τέτοια, τυπικώτατα «χα- λασμένα» μυαλά, χειρίστηκαν, τόσες δεκαετίες, τὰ σπουδαιότατα τῶν ζητημάτων καὶ τῆς πορείας αὐτοῦ τοῦ ἔργου Τόπου!)

Κατηγοροῦσαν, μετὰ, τὸν Χίτλερ, γιὰ τὶς ἀστρολογικὰς του πεποιθήσεις!.. Ἀλλὰ νὰ πὺ κ' ἡ δικὴ μας αὐλὴ δὲ δίψαγε δά, μὲ τὸν ντόπιο μας νᾶνο δικτάτορα, ἀπὸ ἀ- νάλογα γιὰ τὸ φρενοκομεῖο! Ἐκεῖνος κανόνιζε, λένε, τὶς ἡμερομηνίες τῶν ἐπιθέσεων τῶν γερμανικῶν μεραρχιῶν στὸ μέτωπο, βάσει... ἀστρολογικῶν «ἐνδείξεων»· κ' ἐτοῦ- τος, τὰ τῆς ὑποτροφίας του στὴν καίτεριχ Γερμανία ἀπὸ τὸ ἀν... «κανόνισε» ἢ ὅχι τὴν ἀτυχῆ του ἐρωμένη «Ρ»!!!

Τί ὀνομάζει δὲ «βελτίωσιν τῶν ἐρωτικῶν του σχέσεων»; Τὸ ἐξῆς (ἄλλο τόσο νο- σηρό, καὶ τῆς ἀρμοδιότητος πιά νευρολόγου-σεξολόγου):

Φαίνεται ἡγνώσεν — ἢ «Ρ» — ὅτι ἔχασε τὸ ἐπ' ἐμοῦ κράτος, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε εἶχε, καὶ κατέστη πλέον ταπεινὴ καὶ μᾶλλον ὑπέκει εἰς τὰς θελήσεις μου!.. (411α, 30-5-99).

«Κράτος ἐπ' αὐτῆς», ὅμως, τὸ ὁποῖον αὐτὸς πιά κέρδισε, εἶναι... τὸ νὰ μὴν τὴν ἐπι- θυμῇ, νὰ μὴν τοῦ ἀρέσῃ, νὰ τὴ βαριέται!.. Νά :

Ἀφ' ὅτου ἐγύρισα ἀπὸ τὰ γυμνάσια ἐλαχίστην ἡσθάνομην διάθεσιν νὰ συναντηθῶ μὲ τὴν Ρ. - εἶχε βαθμηδὸν χάσει πᾶν θέλητρον δι' ἐμέ! (409α, 23-5-99)

Καὶ τοῦτο, τὸ ὅτι «δὲν ἡσθάνετο διάθεσιν νὰ συναντηθῇ μετ' αὐτῆς», σπουδαίως συνέβαλλε εἰς τὴν «ὕπνθεσιν» του (τὴν εἰς Γερμανίαν διὰ σπουδὰς ἀποστολὴν του), διότι συνίστα «βελτίωσιν τῶν ἐρωτικῶν του σχέσεων»!!!

Ἀλλὰ τί βαρύτερο ἂν ἔχη κανεὶς, πηγαίνει πρὸς θ ε ρ α π ε ῖ α ν, καὶ ψυχώσεως καὶ προϋούσης ἀνικανότητος;.. Ἄς μᾶς πῶν οἱ ψυχίατροι - γιὰ τοὺς ὁποίους, ἄλλωστε, καὶ γενικώτερα εἶναι μοναδικὸ κείμενο πρὸς ἐξέτασιν τὸ *Ἡμερολόγιο*.

Καὶ νὰ τώρα ἡ σύνδεση τῶν δικῶν του ἐρωτικῶν ἐπιδόσεων — ἐπὶ τῆς ἀθλίας «Ρ.» — μὲ τὴν... ψυχασθένειαν τοῦ ἀδερφοῦ του :

Τὸ πρῶν ἤμουν μὲ τὴν Ρ. ἐπὶ δύο ὥρας περίπου. Ἦτοι «ἔχασε», ὁ «σκληρὸς ἄν- τρας», τό... «κράτος» του! Ἐφ' ᾧ καί : Τὸ μεσημέρι ἐπῆγα εἰς τὰ Πατήσια — ὅπου ὁ ἀδερφός του, ἀπομονωμένος — ἀνήσυχος!.. Ἐντούτοις — προσέξτε αὐτὸ τὸ παρα- νοϊκὸ «ἐντούτοις»! — ἡ μητέρα μοῦ ἔδωκε καλὰς εἰδήσεις· ὁ ἱατρὸς εἶδε τὸν Κωστά- κη, τὸν εὔρε λαμπρά... κ.λ. (443β, 30-7-99)

Καὶ γιὰ νὰ μὴ μένη καμμιὰ ἀμφιβολία :

Τέλος πάντων ἐνίκησα! Ἐξηγοῦμαι : Μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας στερήσεις τῆς πλήρους στερήσεων νεότητός μου ὑπῆρξε καὶ ὁ ἔρως. Πτωχός, δειλὸς καὶ συννεσταλ- μένος, ἔνεκα τῆς πενίας καὶ τῶν παθημάτων, ἄνευ γοητευτικοῦ ἐξωτερικοῦ — μὰ εἶ- ναι ἀνεξήγητο μετὰ, πὺ τόσο «συμπλεγματοδὲς» κατατυράννησε τοὺς συνανθρώπους του ; — ἔζησα μακρὰν τῶν γυναικῶν — καὶ τὸ πλήρωσε ἡ Ἑλλάδα ὅλη!.. — Μόλις πέρυσιν, εἰς Ἀθήνας, ἐπέρασα καλὰ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην μὲ τὴν Ρ., τοῦτο δὲ ἴσως εἶναι — καὶ προσθέτει τὸ «ἴσως», ἐνῶ πιστεύῃ «βεβαίως, ἀκριβῶς γιὰτὶ κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν τάση «περικαλύψεως», δηλαδὴ νὰ δώσῃ «λογικὸ» ἐνδύμα στοὺς ψυχαστικούς

παραλογισμούς του, ὅπως φαίνεται καθαρά πιὸ κάτω: *μία τῶν αἰτιῶν τῆς παθήσεως τοῦ Κωστάκη, διότι — καὶ νὰ ἡ «λογικὴ» περιβάλυση (ποὺ ξεσκίζεται ὅμως κι ἀπὸ κατοπινὲς ἐγγραφές του πάλι) — δὲν ἀφιέρωσα εἰς αὐτὸν τὰς ὥρας μου.* (488α, 27/9-9/10/99)

Τώρα, πόσο λογικὴ πράγματι μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἡ πενιχρὴ αὐτὴ περιβάλυση, ὁ καθένας ποὺ ξέρει λίγη ἱατρικὴ καὶ ψυχοθεραπευτικὴ μπορεῖ νὰ κρίνῃ!.. Ἄν δηλαδὴ «ἀφιέρωνε» στὸν τρελλὸ ἀδερφό του «τὰς ὥρας του» ὁ μῆτε ἰδέαν ἔχων ἀπὸ ψυχασθένειες συμπτωματολογίας κληρονομικῆς συφιλίδος ἀνθυπολοχαγός, μὴν τὰ ρωτᾷτε πιά πόσο καὶ πῶς θὰ... ἐθεραπεύετο ὁ ἀνίατος ἀδερφός!..

Πάντως, ὁ ἄνθρωπος τραβάει μὲ τὴ δική του ψύχωση:

Τί ὥραιας ἡμέρας θὰ ἐπερονοῦσα μαζί της! (Μὲ μιὰ γερμανιδουῖλα.) Ὡστόσο: Ἐπρόκειτο νὰ τὴν ἴδω εἰς τὰς 8 μ.μ. καὶ ἀπεφάσισα νὰ μὴν τὴν ἴδω πλέον — δὲν ἐπῆγα καὶ δὲν θὰ τὴν ἴδω πλέον. Καὶ δὲν θὰ ἴδω καὶ τὴν φίλην τοῦ Ρότσιλδ, μὲ τὴν ὁποίαν ἡδυνάμην νὰ διασκεδάσω ἐπὶ τινι καιρὸν ἄνευ συντεπειῶν. Ἐνίκησα λοιπόν. Ἀλλ' αἱ νίκαι αὗται στοιχίζον πολὺ. [] Δὲν ἀπαρνεῖται κανεὶς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς χαρὰς τοῦ βίου ἄνευ σπαραγμοῦ. Εἶναι θυσία, τὴν ὁποίαν προσφέρω εἰς τὸν Θεόν, ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας μου, ὑπὲρ τῆς υἱείας τοῦ Κωστάκη!!! (489β, 27/9-9/10/99)

Ὡστε, γιὰ νὰ μὴ χωρῇ ἀμφισβήτησις ὅτι περὶ ψευδο-λογικῆς περικαλύψεως πρόκειται, κι ὅχι πράγματι περὶ λογικῆς — ἔστω καὶ πλανερῆς — πεποιθήσεως, νὰ ποὺ διόλου ἡ πρακτικὴ — ἡ «ἀφιέρωσις» τῶν ὥρων του — παρὰ ἡ θυσία — δηλαδὴ: ἡ παράνοια! — θὰ... ἔσωζε, πιστεύει, τὸν ἀδερφό του ἀπὸ τὴν τρέλλα!

Καὶ εἶναι ὑγιὲς ὁ «Γιαννάκης», καὶ ἄρρωστος μόνον ὁ Κωστάκης!

Μᾶλλον γιὰ δέσιμο καὶ θεραπείαν ἦταν καὶ τὰ τρία τέκνα τῆς οἰκογενείας Μεταξᾶ, ὅχι μόνον τὰ δύο, ἡ Μαριάνθη κι ὁ Κωστάκης, ποὺ ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ὡς μόνον πάσχοντα!

Κι ἀκόμα μιὰ ἐπιβεβαίωση:

Γράφει γιὰ νέα κρίση τοῦ ἀδερφοῦ του: *Τὸ καημένο τὸ παιδί! Τί ὑπέφερε! Τί μαρτύρια, τί βασάνους! Θεέ μου, λυπήσου τον! Ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος νὰ σὲ παρακαλῶ, διότι δὲν ἐτήρησα ὅτι ὑπεσχέθην ἐρχόμενος ἐδῶ — δηλαδὴ: δέ... νῆστεψε σεξουαλικά! —, ἀλλ' ἄνθρωπος εἶμαι, ἡμάρτησα — προσέξτε ἐλάχιστα ἀντρικὴ ψυχρὸν σύνθεσιν, περὶ τὸ ἐρωτικόν: σὰ μετανοοῦσα Μαγδαληνὴ, ὅχι σὰν ἄντρας! — ἄς μὴ πληρώσῃ ὁ μὴ αὐτὸς τὴν ἁμαρτίαν μου! Καὶ βοήθησέ με, Θεέ μου, ἡ παράβασις τῆς ὑποσχέσεώς μου αὐτῆς νὰ εἶναι ἡ τελευταία.* (509αβ, 18-30/1/1900)

Ἡ «τελευταία» αὐτὴ «παράβασις», εἶναι πού... «κανόνισε» ἐπιτέλους καὶ κάποια «Ἴντα»: *Τὴν Κυριακὴν, πρωὶ καὶ βράδι, ἐπέρασα μὲ τὴν Ἴντα. Μοῦ ἐστοίχισε δὲ ἡ διασκέδασις περίπου 18 μάρκα. Δυστυχῶς — ὁ τσιγγούνης! — ἡ Ἴντα μοῦ στοιχίζει χρήματα!..* (508α, 18-30/1/1900)

Κι ὅσο γιὰ τὸ Θεὸ — στὸν ὁποῖο μὲ τόση εὐλάβεια φαρισαίου προσεύχεται — διερωτᾶται ἀλήθεια κανεὶς μήπως δὲν παίζει ἄλλο ρόλο παρὰ τοῦ «μεσάζοντος» ἢ τοῦ μονίμου «βλεψία» τῶν ἐρωτικῶν ἐπιδόσεων τοῦ νεαροῦ σχιζοφρενοῦς, ἀφοῦ, διάβολε, τὸν θυμᾶται καὶ τὸν σκέφτεται καὶ μεταμελεῖται πρὸς τὴν παναγιότητά του μόνον σὲ συνάρτησιν μὲ τὰ σεξουαλικά του!

Καὶ νὰ κ' ἓνα τελευταῖο ἀπόσπασμα ἐπὶ τοῦ θέματος:

Θὰ κλείσω τὴν καρδίαν μου — μὰ τέλεια σὰν γεροντοκόρη δέ μιλάει; — εἰς τὰς χαρὰς καὶ ἡδονὰς τῶν εὐκόλων ἐρώτων — τῶν... δυσκόλων, τάχα, γιὰτί ὅχι; —, οἱ ὅποιοι, ἀτυχῶς, κοστίζουν χρόνον καὶ χρῆμα. Καὶ ὁ μὲν καὶ τὸ δέ, μοῦ χρειάζονται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας μου — ἄχ! ἂν δὲν «ἀνεπτύσσοντο» ἔτσι, παρὰ ὀμαλώτερα, ἐρωτικὰ ὀμαλώτερα τοῦλάχιστον, κάτι τέτοιες «διδάξεις»! Ἀπὸ τί θάχαμε γλυτώσει, ἀλήθεια! —, διὰ τὴν παρασκευὴν μου ὅπως συντελέσω τὸν προορισμόν μου — νὰ τὸς ὁ... «προωρισμένος», ποὺ τόσο ἀκριβοπληρώσαμε! — καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου. (511α, 24/1-5/2/1900)

Ἐκλήθη ὁ ὑπὸν ἄρχοντος, τὸν Αὐγούστου τοῦ '99, ἀπὸ τῆ βασιλικῆ οἰκογένεια, σὲ πρό-
γευμα, στὸ Τατόι. Καὶ σημειώνει, δουλικώτατα:

Ὡμίλουν μετ' ἄκρου σεβασμοῦ. Ὑποθέτω ἐκ τινων ἐνδείξεων ὅτι ἔκαμα καλὴν ἐντύ-
πωσιν. (448α, 20-8-99)

Εἶναι νὰ μὴ βδελύσσεται, ἄνθρωπος καὶ στοιχειωδῶς ἐλεύθερος, τέτοια γλοιώδη
ἤθη; Ἀνθρώποι, ποῦ ἡ μόνη τους φροντίδα καὶ ἀνησυχία ἦταν πῶς «νὰ κάμουν μιὰ
καλοῦται ἐντύπωσιν», ποῦ λέει κι ὁ Καβάφης, γιὰ «νὰ τὴ βολέψουν» μὲ τοὺς δυ-
νάστες! Καὶ κυβέρνησαν, λέει, μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ, τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἔρμη!..

Ἐφαγε, λοιπόν, ὁ «τιμηθεὶς» ὑπὸν ἄρχοντος, στὸ πλούσιο τραπέζι τοῦ βασιλεῖ, μαζὶ
μὲ τοὺς ἄλλους δούλους, καὶ τὸ ἀπόγευμα τοὺς μίλησε ὁ Διάδοχος, ὁ Κωνσταντῖνος!

Καὶ σημειώνει:

Τότε ἠνοιχθὴ ἐνώπιόν μας νέος ἐντελὴς ἄνθρωπος, καὶ ἡσθάνθημεν πραγματικῶς
τὸ βασιλικὸν μεγαλεῖον.

Ποῖον δὲ «μεγαλεῖον» ἡσθάνθη, ὁ ἀνόητος;:

Ἀπεστρέφεται τὴν Γαλλίαν διὰ τὰς ἰδέας τῆς ἰσότητος! — Αὐτὸ ἦταν τὸ «με-
γαλεῖον»!.. Τὸ μῦθος κατὰ τῶν ἰδεῶν τῆς ἰσότητος! Ἀμ πῶς!.. — Μᾶς ἐδείκνυε δὲ
σαφῶς, ὅτι ἡ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἀφοσίωσις εἶναι τὸ ὑπέρτατον καθήκον παντὸς πολί-
του — γιὰ φανταστῆτε! Μὰ τί ἄλλο θάλεγε δεσπότης σὲ δούλους του; — καὶ ἰδίως
ἀξιοματικοῦ! — «Ἰδίως»! — Δυστυχῶς, ἐδῶ δὲν ἔχομεν Κυβέρνησιν, τοὺς εἶπε (κ'
ἔχασκαν). Καὶ «δὲν εἴχομεν», οὔτε τότε, διότι, ἀπλούστατα, αὐλόδουλη δὲν εἶχαμε,
ὅχι γι' ἄλλο τίποτε!.. Καὶ ἤρχισε φιλιππικὸν κατὰ τοῦ κρατοῦντος συστήματος — τοῦ
κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος! (Κι ἀκόμα περσότερο ἔχασκαν, καὶ θαύμαζαν τὸ «βα-
σιλικὸν μεγαλεῖον», οἱ δοῦλοι!) Καὶ κατέληξε: — Ἡ πρέπει κανεὶς νὰ εἶναι Βασιλεὺς,
ἢ νὰ μὴν εἶναι. (Δηλαδή, τὰ καθεστῶτα κρίνονται: πρῶτον, ὅχι ἀπ' τὰ πράγματα, ἢ
ἀπὸ τὸ Λαό, παρὰ ἀπὸ τοὺς... βασιλιάδες· καί, δεύτερον, ἀπὸ τὸ ἂν ἀφήνουν ἢ ὅχι
τοὺς βασιλιάδες νὰ εἶναι «μὲ τὰ σωστά τους, μὲ τὰ ὅλα τους» βασιλιάδες!.. «Βασι-
λικὸν μεγαλεῖον», πράγματι, βασιλικῆς περικεφαλαίας, «ὃ ἡσθάνθη πραγματικῶς» ὁ
κουφιοκεφαλᾶκης — καὶ δίχως τέτοια περικεφαλαία ἀκόμη — ἀνθυπολοχαγῆς!..) *Τί, νὰ εἶναι κανεὶς Βασιλεὺς διὰ νὰ τσεπώνη χρήματα;* (Βασιλικώτατη δὲ ἔκφρασις
αὐτῇ — «νὰ τσεπώνη χρήματα»! —, πλήρης «μεγαλείου» ἀσφαλῶς ἐπίσης, γιὰ τὸν
χάσκοντα δοῦλο ποῦ τὴν ἀπομνημόνευσε, ὡς «μνημειώδη», μπάς καὶ χαθῇ!..)

Καὶ προσθέτει, ὁ ταπεινός, ὅλος θαυμασμός:

Εἶναι ἀδύνατον καὶ νὰ σκιαγραφήσω ἀπλῶς τὴν πλεον τῆς ὥρας κρατήσαναν ὁμι-
λίαν του. Τοῦτο μόνον σημειῶ, ὅτι ἐγώ, ὅστις οὐδέποτε συγκινοῦμαι ἀπὸ λόγους —
αὐτός! — ἐξῆλθον βαθύτατα συγκινημένος. Ὁ μέλλων βασιλεὺς μᾶς ἀπεκαλύφθη,
καὶ ἐξεμυστηρεῖθαι σχεδὸν τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας του. (449α, 20-8-99)

Ψυχικὸ βασιλικὸ «στρήπ-τῆζ» δηλαδή!

Καὶ «τὰ ἀπόκρυφα» αὐτὰ τῆς βασιλικῆς «καρδίας» ἦταν ὅχι ἄλλο — γιὰ φαντα-
στῆτε! — παρὰ ἡ «ἀποστροφή» κατὰ τῆς ἰσότητος!

Καὶ «βαθύτατα» λοιπὸν «συγκινημένος», ὁ νεαρός ἀνόητος μὲ τὸ σπαθᾶκι στὸ
μπούτι, ποῦ τοῦ «ἀπεκαλύφθησαν» τὰ «μύχια» τοιαύτης βασιλικῆς ψυχῆς, μὲ τέτοιο
«ἀληθῶς βασιλικὸν μεγαλεῖον» μαινομένης κατὰ τῶν «ἀθλίων αὐτῶν περιορισμῶν τῆς»
ἀπὸ τὸ «βρωμερὸν» κοινοβουλευτικὸν καθεστῶς, ποῦ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ βασιλεύῃ ἀ-
συνόδως, παρὰ τὴν ἀναγκάζει, ἀπλῶς: «νὰ τσεπώνη χρήματα»!..

Καὶ ἐξεδόθησαν ἐν μέσῳ Ἀτομικῶ Αἰῶνι τὰ ξεράσματα ταῦτα, μπάς καὶ δὲν τὰ
γνωρίσῃ, δὲν τὰ «ἐνωτιστῇ» βαθιὰ τὸ Ἔθνος!

Πιστεύει ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Μεταξᾶς — μὲ τὰ σωστά του — πῶς εἶναι κόμης!..
Ὅμιλῶν μὲ τὸν Χάρτιμαν — ἓνα συμμαθητὴ του, στὴ Σχολὴ Πολέμου, στὴ Γερ-
μανία — τοῦ εἶπα ὅτι εἶμαι κόμης — ἦτο ἡ ὁμιλία σχετικῇ — καὶ τοῦ ἐξήγησα τί
συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. (489β, 27/9-9/10/99)

Ἄλλὰ τί συμβαίνει, λοιπόν, στὴν Ἑλλάδα «ὕπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην»; Ἄλλο τίποτε παρ' ὅτι εὐγενεῖς βέβαια ὄχι, μόνο ψευτοευγενεῖς ὑπάρχουν; Ποὺ ἰσχυρίζονται, ἐκτὸς ἐλαχίστων — καὶ πασίγνωστων γιὰ τὴν ἄλλη ἀχρειότητά τους — γνησίων, ὅ,τι τοὺς κατέβει, κι ὅπου θέλουν ἀνάγουν ἕκαστος τὴν ψευτοεὐγένεια τῆς καταγωγῆς του; Τοῦ εἶπε πράγματι αὐτά, τοῦ Χάρτμαν ἐκείνου, ὁ ψευτοκόμης Μεταξάς; Ἡ τοῦ ἀράδιασε τὶς ἀνοησίες, ποὺ σοβαρῶς ἐκθέτει στὴν εἰσαγωγή τοῦ πρώτου τόμου ὁ σχολιαστὴς Χρηστίδης;

Πρόκειται, ὄντως, περὶ παιδρὸς ἰσχυρισμοῦ τῶν ἰδίων τῶν Μεταξάδων, πὼς εἶναι «κόμητες», γιὰτὶ οἱ Ἑνετοὶ κατακτητὲς τῆς Ἑπτανήσου τοὺς εἶχαν «διακοσμήσει», λέει, «μὲ τὸν τίτλο τοῦ κόμητος»! Καὶ κατάφεραν, ἐντέλει, τὸ 1841, ν' ἀποσπᾶσουν κ' ἓνα «θέσπισμα» τῆς «Βουλῆς» τῶν ἀγγλοκρατούμενων τῶρα Ἰονίων Νήσων, ποὺ τοὺς «ἀναγνώριζε», τάχα, τὸ δικαίωμα «ν' ἀπολαύουν τὸν τίτλον»!

Φυσικά, ὅλ' αὐτὰ εἶναι, κατὰ τὸ ἑλληνικὸ σύνταγμα, ὄχι μόνο ἀνυπόστατα ἀλλὰ καὶ κολάσιμα, γιὰτὶ τίτλοι εὐγενείας δὲν ἀναγνώριζονται στὴν Ἑλλάδα.

Μὰ καὶ ἠθικά καὶ πατριωτικά δὲ στέκουν βέβαια «τίτλοι» ποὺ ἀπένειμαν κατακτητὲς, καὶ ποὺ «ἀναγνώρισαν» μετὰ δοῦλοι ἄλλων κατακτητῶν: πὼς ναί, τοὺς «ἀπένειμαν» πράγματι οἱ προηγούμενοι κατακτητὲς!.. Κι ἀλήθεια, γιὰτὶ θ' ἀναγνώριζαν, τάχα, οἱ δεσπότες Ἑνετοὶ τίτλο σὲ ἑπτανήσιους ποὺ δὲ θάταν «δικοὶ τους», «προσκυνημένοι» τους;.. Καὶ μὲ ποιά λογική, ποιά ἠθικὴ καὶ ποιά φιλοπατρία, ἑλληνας πιά κανεῖς, ἐλεύθερος τελοσπάντων, μπορεῖ νὰ ἐπικαλῆται τίτλο εὐγενείας καὶ ἀντισυνταγματικὸν καὶ ἀπὸ κατακτητὲς τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του, γιὰ «καλὲς» βεβαίως «ὕπηρεσίες» προγόνων του (δηλαδὴ δουλικὲς ὑπηρεσίες), ποτὲ «ἀπονεμηθέντα»;

Κι ὥστόσο! Ὁ Ἰωάννης Μεταξὰς στὰ σοβαρώτατα τὸν ἐπικαλεῖται! Κ' ἔχει φυλάξει, καθὼς ἀποδεικνύεται (47, φωτοτυπία τοῦ «θεσπίσματος») καὶ τὰ σχετικὰ «χαρτία»! Κ' ἐπανερχεταὶ καὶ ξαναεπανερχεταὶ, κατὰ τὸν γελοιοδέστερο τρόπο, στὸ θέμα τῆς... «εὐγενείας» του, κι ὅτι εἶναι κόμης καὶ τὰ ρέστα! Ἰδοὺ:

Ἔπρεπε νὰ θυσιάσω τὴν ἐπιθυμίαν μου χάριν τῶν συναδέλφων μου; — Τοῦ Ἱπποκράτη Παπαβασιλείου καὶ τοῦ Ξενοφῶντα Στρατηγοῦ, συνυποτρόφων καὶ συμμαθητῶν του στὴ Γερμανία.— Ἦδη χάριν αὐτῶν δὲν ἔφερα τὸν τίτλον μου, διότι θὰ ἐχωριζόμην ἀπ' αὐτῶν. Αὐτοὶ δὲν ἔχουν, καὶ θὰ ἔλεγον ὅτι «ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχομεν τίτλους». (494α, 12-24/10/99)

Ἄλλὰ ψέμμα λοιπὸν θὰ ἔλεγαν; Ἐχομε, τάχα, τίτλους στὴν Ἑλλάδα; Καὶ τυχαῖο εἶναι τ' ὅτι δὲν ἔχομε; Ἡ μήπως γιὰτὶ ἀναγνώρισαμε πραγματικότητα ἀπουσίας σοβαρῆς εὐγενείας στὸν Τόπο μας; Καὶ πὼς, ἐξ ἄλλου, ἀξιωματικὸς αὐτός, ἔχων ὀρκισθῇ πίστιν στὸ Σύνταγμα, ποὺ ἀποκλείει τίτλους κι ἄλλες τέτοιες ἀνοησίες, θὰ «ἔφερε τὸν τίτλον του»;

Πρόκειται περὶ ἀνοησιῶν βεβαίως. Κι ὥστόσο ἐπίμονων ἀνοησιῶν, ποὺ διαμορφώνουν μέσα του μόνιμες ψευτοαριστοκρατικὲς ροπές, ἐξηγήσιμες ἀσφαλῶς, σὲ ἄνθρωπο τόσο «συμπλεγματικόν», γιὰ χίλιους κ' ἕναν λόγους, ἀλλὰ ποὺ κόστισαν πολὺ ἐντέλει στὴν Ἑλλάδα. Γιὰτὶ οἱ ροπὲς αὐτὲς ἀνθίζουν σιγά-σιγά, κ' ἐπενδύονται μὲ τὰ χρόνια σὲ καθαυτὸ ἀντιλαϊκὲς κι αὐτόχρημα ἀντιπατριωτικὲς τάσεις! Ὁ Μεταξὰς, ὅταν ὠριμάζη, μὲ τὰ σωστά του δὲν αἰσθάνεται «ἑλληνας», παρὰ... «βυζαντινὸς» λέει! Κι ἀργότερα, φανερὸ πὼς συνδέεται μὲ τὸ Βατικανὸ κ' ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν πολιτικὴ του - ὀλέθρια γιὰ μᾶς! Καὶ λίγο παρακάτω γράφει ξεκάθαρα, πὼς αὐτὸς δὲν εἶναι πιστὸς τῆς πατρίδας του ἀλλὰ τοῦ βασιλιᾶ του!.. Καὶ φτάνει ἀκόμα νὰ μαίνεται κατὰ τοῦ... Εἰκοσιένα — ὡς γενομένου ἀπὸ μὴ «εὐγενεῖς», σὰν καὶ τουλόγου του! —, κατὰ τῶν Ἀγωνιστῶν καὶ τῶν συνεχιστῶν τοῦ πνεύματός τους κ.λ. κ.λ. πανάθλια.

Καὶ εὐθύνονται γιὰ τὶς ἡλίθιες αὐτὲς «θέσεις» — ποὺ ἀτυχῶς τὸν προσδιορίζουν σ' ὅλη τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση του — οἱ περὶ «εὐγενείας» του ἀνοησίες ἐκεῖνες.

Φτάνει δὲ μέχρις μανίας καταδιώξεως ἡ περὶ «εὐγενείας» του «ἰδέα», ὅσο ποὺ νὰ φαντάζεται πὼς ὁ φίλος καὶ συμμαθητὴς του Ἱπποκράτης Παπαβασιλείου τὸν... φθονεῖ γιὰτὶ εἶναι «κόμης» κ' ἐκεῖνος δὲν εἶναι: Ὁ κύριος οὗτος, γράφει (497α, 22/11-

4/12/99), εις σχετικήν ἐρώτησιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς, ἂν ὑπάρχῃ εὐγένεια εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶπε ψεύματα, φοβούμενος μὴ φανερωθῇ ἡ ἰδική μου!

Καὶ ἐπαναλαμβάνει παρακάτω :

Εἰς τοὺς δύο των — τὸν Ξενοφῶντα Στρατηγὸν καὶ τὸν Ἱπποκράτη Παπαβασιλείου — ἐθυσίασα μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον μου. (498β, 22/11-4/12/99)

Καὶ νὰ ποῦ ὁδηγοῦν ἀπωτέρας οἱ ἀνοησίες αὐτές :

Ἄγὼν ἤρχισε μεταξύ Διαδόχου καὶ Κοινοβουλευτισμοῦ. (Βρισκόμαστε στὸ τέλος τοῦ '99.) Τὸ θέατρον τοῦ πολέμου εἶναι ἤδη ὁ Στρατός. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦ Ὁργανισμοῦ εἶναι μόνον φάσις τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ὅστις θὰ ἐπακολουθήσῃ. "Ε! κάτι θὰ κάμω καὶ ἐγὼ διὰ τὰ πῶ ὀλίγον αἷμα κοινοβουλευτικόν... Θὰ μοῦ παρουσιαστοῦν περυστάσεις. (500αβ, 22/11-4/12/99)

Καὶ βέβαια τοῦ παρουσιάστηκαν. Καὶ «ἐπικε». Κι ὅχι λίγο!

Οἱ ὥμεις ὅμως ἀντιλαϊκές, ἀντιδημοκρατικές, ἀντιανθρώπινες καὶ ἀντιελεύθερες ἀπόψεις του — ἀπόψεις καθαυτὸ λακὲ δεσποτῶν, καὶ τίποτ' ἄλλο — ἐκτίθενται κυνικώτατα λίγο παρακάτω (526β, 527α-8β, 18-31/3/1900) :

"Αμα ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ Μοναρχία, ἀντικαταστήσασα τὸν Κοινοβουλευτισμὸν εἰς τὸν στρατιωτικὸν κλάδον, ἐπέτυχε, τίποτε δὲν θὰ κρατήσῃ τὸ "Εθνος νὰ κλῇ ὀριστικῶς καὶ δι' ὅλους τοὺς κλάδους πρὸς αὐτήν. Καὶ τότε ὁ Βασιλεὺς, ὅστις θὰ στηρίζεται ἐπὶ στρατοῦ πιστοῦ, θὰ εἶναι πράγματι κύριος καὶ οὐχὶ σκιά μόνον.

Ἐγὼ ἐν τῇ ἐξελίξει ταύτῃ καθώρισα ἤδη τὸν δρόμον μου, πρὸ πολλοῦ. Εἶμαι στρατιώτης καὶ εὐγενῆς (!!!) καὶ θέτω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως μου τὸ ξίφος μου, τοῦ ἀφιερωθῆναι δὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν διάνοιάν μου. Μοῦ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ Βασιλεὺς εἶναι καλὸς ἢ κακός, ἐπιβλαβὴς ἢ ὠφέλιμος· δὲν ἐξετάζω ἂν αἱ πράξεις του προξενοῦν καλὸν ἢ κακὸν εἰς τὸ "Εθνος· τὸν ἀκολουθῶ τυφλῶς εἰς ὅ,τι θέλῃ ἢ θέλησὶς του εἶναι δι' ἐμὲ νόμος.

Καὶ μὲ ποῖο «ἀντίτιμο», θὰ ρώταγε κανεὶς, ὅλ' αὐτὰ τὰ «τυφλῶς» καὶ τὰ ρητῶς ἀντεθνικά;

Ἀλλὰ νά, ὑπάρχει τὸ «ἀντίτιμο», καὶ εἶναι ἐμετικό, εἶναι γλοιῶδες :

Θεωρῶ ἑμαυτὸν εὐτυχῇ ὅτι χαίρω τὴν εὐμένειαν τοῦ Διαδόχου (sic ὁ βαρβαρισμὸς τοῦ θέλοντος νὰ παραστήσῃ τὸν «πολλὰ γνώστη» τῆς ἐλληνικῆς Μεταξῆ!), ἀρχηγοῦ ἀποφασιστικοῦ καὶ φιλοδόξου.

Καὶ δὲν ἀντέχει νὰ μὴ θυμηθῇ κανεὶς τοὺς τόσο καυστικούς — καὶ προσφύεστας, ἐν προκειμένῳ — στίχους τοῦ καλοῦ Βάρναλη, ἀπὸ τὸν περίφημο Τρελό του :

Νάχαμ' ἓνα βασιλιά
γιὰ νὰ μᾶς θαμπώνῃ,
μὲ λειρὶ στὸ κούτελο,
μὲ φωνὴ τρομπόνι!

Νάχαμ' ἓνα βασιλιά,
δράκο μὲ χοντροβλαῖμο,
σέρτικο κι ἀράθυμο
γιὰ νὰ κἀνῃ πόλεμο!

Εἶναι τί ἄλλο τάχα ὅλ' αὐτά, παρὰ μιὰ γιὰ τὶς ἀνάγκες δούλου «φιλοσοφία» δούλου;

Ἀλλὰ ρουφήξτε τὴν, στὴν πληρότητά της, τὴ φιλοσοφία τοῦ λακὲ :

Φιλοδοξίαν ἄλλην δὲν ἔχω ἢ τὸ νὰ πράξω, πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ αὐτὸν — τὸ Διάδοχο — τὸ καθήκον μου. Ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀφοσιώσις μου δὲν ἔχει ὀπισθοβουλίαν. (Περικτὴ ἀφοῦ ἔχει τέτοιαν «ἐμπροσθοβουλίαν» δούλου, ποῦ ἐξέθεσε παραπάνω : νάχη τὴν εὐνοιά τους!..) Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀφοσιῶν ἑμαυτὸν εἰς τὸν Βασιλέα — τώρα, ἂν τὸν πρόδωκε ἐπαίσχυντα μετὰ ὁ ἀπιστότατος δούλος, κι αὐτὸν καὶ τὴν ἰδέα τῆς βασιλείας καὶ ὅ,τι δῆθεν «ἐκ βαθέων» ἐπίστευε, ἰδιοτελέστατα καὶ ἀδίστακτα, αὐτὸ εἶναι, καθὼς λέν, «μιὰ ἄλλη ἱστορία»! Πρὸς τὸ παρόν, συνεχίζει τὸ φαρισαϊκὸ τροπάρι τῆς «πιστότητος» καὶ τῆς «ἀνιδιοτελοῦς ἀφοσιώσεως» : — καὶ θεωρῶ αὐτὸν ἐκπροσώπησαν τῆς Πατρίδος — γιὰ τὴν ὥρα στέκουμε ἀκόμα στὸ «ἐκπροσώπησιν»· ἀμέσως ὅμως

παρκατάω περνοῦμε καὶ σὲ πολὺ κυνικώτερα!.. τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑθνους. Πᾶν ὅ,τι εἰς αὐτὸν ἀντιτίθεται, ὀθενδήποτε καὶ ἂν προέρεται — ἄρα κι ἀπὸ τὸ Λαὸ — εἶναι δι' ἐμὲ ἀποκρουστέον.

Καὶ τραβάει κορδόνι.

Βεβαίως μεταβολὴ συνετελέσθη ἐν ἐμοί. Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐκνυμινόμεν ἐισέτι τῇδε κακεῖσε. Ὁ πόλεμος ὅμως — τοῦ '97 — μὲ ἔφερεν εἰς τὴν θέσιν μου.

Ἄλλ' ὅχι ὁ πόλεμος, ἀτυχῶς. Ἡ εὐνοια! Ἡ προσκόλλησις ἐκείνη εἰς τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Διαδόχου — γιατί αὐτὸ ἦταν ὁ πόλεμος γιὰ τὸν κηφῆνα μας, τίποτ' ἄλλο — καὶ τὸ σκαρφάλωμα, μέσῳ τούτου, πάνω ἀπ' τοὺς ἄλλους τῆς σειρᾶς του στὸ Στρατό, καὶ ἡ ρουσφετολογικώτατη ὑποτροφία του γιὰ σπουδὲς στὴ Γερμανία, κι ὅλ' αὐτὰ τὰ δουλικὰ καὶ πανάθλια!

Ἄλλ' ἄς τὸν ἀφήσουμε νὰ τὰ πῇ, νὰ «ἐξηγηθῇ» ὁ φαρισαῖος μας ὅπως θέλει:

Συνησθάνθη τί ὀφείλω ὡς στρατιώτης καί, πρὸ πάντων — κρατηθῆτε τώρα! — ὡς εὐγενῆς καὶ ὡς Μεταξάς. Ἀνῆκω εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν ἐκείνην (!) ἣτις ἐπολέμησεν ἤδη ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ Κράτους πολὺ πρὶν ἢ γεννηθῇ ἡ νέα Ἑλλάς!

Καὶ ἐδῶ πᾶς πρόκειται περὶ καθαροῦ παραληρήματος μεγαλομανίας! Ἐπολέμησε ποῦ; πότε; ποιὰ «ἀριστοκρατία», τάχα, τῶν Ἐνετοκρατούμενων κι Ἀγγλοκρατούμενων Ἐπτανήσιων, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος πρὶν ἢ Ἑλλάς ὑπάρξῃ;..

Μὰ δὲν ἦταν γιὰ δέσιμο ὁ ἄνθρωπος;.. Κι ἂν στό. . Βυζάντιο, τάχα, ἀνάγει τὴν «εὐγενική» καταγωγὴ του ὁ παραληρῶν, ποιὸς «Βασιλεὺς» καὶ «Κράτος» τῆς ἀνέας Ἑλλάδος» στό. . Βυζάντιο;

Ἄλλὰ σημασία δὲν ἔχει, ἀτυχῶς, ἡ ἀδυναμία — σὲ λογικὴ — τῆς τρέλλας, παρὰ ἡ δυνάμει τῆς ἴσα-ἴσα σὲ παραλογισμό καὶ καλπασμὸ ἐκτὸς οἰουδήποτε δεδομένου ἐκ τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς πραγματικότητος

Κι ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία: τ' ὅ,τι ἡ τρέλλα αὐτὴ κρατοῦσε ἕναν ἄνθρωπο σὲ ὁλόκληρη ζωὴ καὶ δράσει δημόσια, ποὺ προσδιώρισε τίς τύχες τοῦ Τόπου μας.

«Ἀνῆκει», λοιπόν, ὁ ἀνθυπολοχαγῆσκος μὲ τὰ φουσκαμμένα μυαλά, «εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν ἐκείνην ἣτις ἐπολέμησεν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως» κ.λ. «πολὺ πρὶν ἢ γεννηθῇ ἡ νέα Ἑλλάς»! Ἐκ τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν, γράφει, τῆς «ἀριστοκρατίας» αὐτῆς — τῆς ἀνύπαρκτης — ἐγεννήθη ἡ Ἑλλάς αὕτη. (Δηλαδή, τοῦ χρωστᾶμε, περίπου, καθὸ «εὐγενοῦς», καὶ τὴν ὑπάρξῃ!) Ἐπομένως, προσθέτει, δι' ἐμὲ πατρίς δὲν εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ 21 γεννηθεῖσα Ἑλλάς, διότι ὡς Μεταξάς ἀνῆκω εἰς γένος ὅπερ ὑπῆρξε προγενέστερον τῆς πατρίδος ταύτης, καὶ τὸ ὅποιον ἀνῆκεν εἰς ἄλλην, πολὺ μεγαλύτεραν πατρίδα — τὸ Βυζάντιον, προφανῶς! —, τὴν ὁποίαν τώρα μόνον ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ. Διότι ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῆς τῆς πατρίδος προῆλθεν ἡ Βασιλεία τὴν ὁποίαν ἔχομεν τώρα (Καλά, κι ὁ .. Κόδρος; Βυζαντινὸς μήπως κι αὐτός; Κι ὁ Ἀσουρμπανιμπάλ; Κ' οἱ Φαραῶ; Κ' οἱ πρὸ δέκα χιλιάδων ἐτῶν κινέζοι αὐτοκράτορες; Ποιὰ «προέλευσις» τῆς βασιλείας ἀπ' τὸ Βυζάντιο; Ἄλλ' ἀκοῦστε, καλύτερα, κι ἄλλο «διότι»!:) Διότι ἡ Βασιλεία δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα κατόπιν συνθήκης, ἀλλ' ὑπῆρξε μύχιος πόθος τοῦ Ἑθνους, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν δουλείαν του ἀνέμενε πάντοτε τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ συνεχιζέτο ἡ κατὰ τὸ 1453 διακοπεῖσα ζωὴ τῆς Βασιλείας !!!

Δηλαδή, περίπου, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις ἔγινε, γιὰ νὰ συνεχιστῇ ἡ κατὰ τὸ 1453 διακοπεῖσα ζωὴ τῆς... βασιλείας!

Λοιπὸν δι' ἐμέ, συμπεραίνει, εἶναι σαφῶς καθωρισμένος ὁ δρόμος Ἡ Βασιλεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι συνέχεια ἐκείνης, τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοί μου ὑπηρέτησαν. (Κι ἂν ὑποθέσωμε πὼς ὑπηρέτησαν ὅποιαδήποτε βυζαντινὴ βασιλεία — καὶ ποιὸς τάχα «πρόγονοί» του; — πάντως εἶναι, θὰ ὁμολογήσετε, ἐνδιαφέρουσα ἡ ἀποψὶς του, πὼς οἱ Βαβαροὶ ἢ οἱ Γλύξμπουργκ εἶναι... «συνέχεια» τῶν .. Παλαιολόγων!!! Ἄλλὰ τὸν παραληροῦντα δὲν ἀναχαίτίζουν τέτοιες «ἐποουσιώδεις» ἱστορικὲς λεπτομέρειες!)

Ἐπομένως — κι ἄς μᾶς ποῦν πᾶς οἱ ψυχίατροι πὼς κι ἀπὸ τί βγαίνει τὸ «ἐπομέ-

νω» αυτό, έτσι «ἐκ βαθέων» πράγματι τῆς ψυχῆς ἀνθρώπου τὸ σο ἄρρωστου καὶ «συμπλεγματοῦ», με τέτοια συναισθήματα κατωτερότητος, τόσο καταθλιπτικά κι ἀκατασίγαστα σ' ὅλη τὴ ζωὴ του — τὸ καθῆκον μου εἶναι καὶ ἐγὼ νὰ τὴν ὑπηρετήσω, τὴ βασιλεία αὐτῆ τῶν Γλύξμπουργκ, τὴν... γνήσια βυζαντινὴ!

Ἀλλὰ νὰ τώρα καὶ ὕβρεις καθ' ὅσων προῆλθαν ἀπὸ τὸ Εἰκοσιένα, καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ πυρηνικοῦ πνεύματός του, τοῦ τόσο λαϊκοῦ κι ἀντιστασιακοῦ βεβαίως, τοῦ γνήσια δημοκρατικοῦ ἀπὸ τὴν πρώτη σύστασή του, καὶ μαζί κατὰ τῶν πιδ θεμελιωδῶν συνταγματικῶν μας ἀγώνων, καὶ τῶν φορέων τους — καὶ γενικά, κατὰ τοῦ πιδ στοιχειώδους καὶ δικαίου πνεύματος πολιτικῆς ἀναπνοῆς κ' ἐλευθερίας ποὺ ἐκδηλώθηκε ἐδῶ ποτέ, καὶ σπονδύλωσε, ὅσο νάναι, τὴν ἀπὸ τὸ Εἰκοσιένα προκύψασα Ἑλλάδα :

Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι οἱ προελθόντες ἐκ τοῦ '21 καὶ ἐντεῦθεν, καὶ τοὺς ὁποίους ἀσφαλῆς καὶ σκοτεινὸς σύνδεσμος συνδέει πρὸς τὸ παρελθόν — δὲν ἦταν, δηλαδὴ, «εὐγενεῖς», οἱ ἔρμιοι, σὰν καὶ τουλόγου του τάχα, με βρωμεροὺς καὶ ὑποπτους «τίτλους», ἀπὸ δυνάστες τοῦ Τόπου (καὶ γιὰ «προσκυνήματά» τους) ἀπονεμηθέντας, καὶ γι' αὐτό : — δὲν αἰσθάνονται κανένα δεσμόν πρὸς τὴν Βασιλείαν ταύτην, τὴν ὁποίαν θεωροῦσιν ξένον θεσμόν, γενόμενον δεκτὸν ἐξ ἀνάγκης.

Ἐνῶ δὲν εἶναι, τάχα, ἔτσι ; Κ' ἡ βασιλεία αὐτὴ δὲν εἶναι ποὺ καταδίκαιζε σὲ θάνατο τοὺς Κολοκοτρώνηδες αὐτοῦ τοῦ Τόπου, κ' ἐξευτέλιζε θρασύτατα ὅλους τοὺς τίμιους Ἀγωνιστὲς του ; Νὰ αἰσθάνωνται ποιόν δεσμόν μ' αὐτήν, καὶ γιατί ; Ἀλλὰ μόνο ἓνα ριζικὰ χαλασμένο κύτταρο αὐτοῦ τοῦ Λαοῦ μποροῦσε τέτοια νὰ ψελλίξῃ, ἀνάξια καὶ τῆς παραμικρῆς ἀντιμετωπίσεως βέβαια, ἀν δυστυχῶς δὲν συνέβαινε νάχη ἢ δράση του κοστίζει τόσο σ' αὐτὴ τὴν ἔρημ Ἑλλάδα, καὶ νὰ σερβίρεται κιόλας, τριάντα χρόνια τώρα, σὰν ὁ «σωτήρας» τῆς κι ὁ «ὑπερπατριώτης» τῆς !..

Μὰ ἄς τὸν ἀφήσωμε νὰ συνεχίσῃ, μαζωχικὰ ἔτσι καταπίνοντας τὸ ἐμετικὸν τροπάρι του, γιατί πρέπει σ' αὐτὸ τὸν Τόπο καλὰ νὰ γνωρίζωμε, πρὶν καλὰ σαρώσωμε !

Γράφει, πάντα γιὰ τοὺς Ἀγωνιστὲς καὶ τοὺς κληρονόμους τοῦ πνεύματός τους : *Ἐγιναν αἴτιοι τοῦ φόνου τοῦ Καποδιστρίου* — μόνο ποὺ τὸν Καποδίστρια τὸν καθάρισαν εὐγενεῖς, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, οἱ Μαυρομιχαλεοί, κι ὅχι Λαὸς καὶ Ἀγωνιστὲς ! (Μὰ δὲν πᾶ νὰ λέῃ ἡ Ἱστορία ! Αὐτὸς γράφει ἄλλη Ἱστορία, δικιά του, ὅπως τότε συμφέρει !) *Ἐκαμαν τὸ '43* — τό... «ἐγκλημα» αὐτό ! — καὶ τὸ '62 - '63, ἀπέκτησαν δὲ ἰσχύν, διότι εὐρέθησαν πρὸ ἀνθρώπων ἀνυπερασπίστων εἴτε ἀσθενοὺς χαρακτηρὸς, καὶ διότι τὸ *Ἔθνος* ἔμεινε πάντοτε ἀδρανὲς πρὸ τῶν πράξεων των καὶ τὰς ἡρέχθη ἐν σιωπῇ.

Ὅπου «Ἔθνος» πιά βαφτίζεται ὅ,τι τὸ πιδ ἀντεθνικό, κι ὁ Λαὸς σερβίρεται ἀπὸ τὸ νᾶνο τοῦτο φαρισαῖο του, τὸν κυνικὰ ψευδολόγο καὶ παραχαράκτη, νὰ θέλῃ τ' ἀντίθετα ἀπ' ὅσα γύρευε κι ἀγωνίζονταν, δηλαδὴ τὴ σκλαβιά του καὶ τοὺς δυνάστες του, ἀντὶ τὸ διῶξιμό τους καὶ τὸ Σύνταγμά του !

Ἀλλὰ γιὰ τὸ σωστὸ χαρακτηρισμὸ τέτοιων «ιδεῶν», καλύτερο δεδομένο δὲν μπορεῖ νὰ παρασχεθῇ, ἀπ' αὐτὸ ποὺ ὁ ἴδιος ὁ ἀνόητος ἀμέσως παρακάτω μᾶς παρέχει ! Γευθῆτε το :

Βεβαίως, εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ιδεῶν μου ἐπηρέασε καὶ ὁ Κωστάκης, ὅστις ὀξύτερον ἐμοῦ διέγνωσε τὴν ὁδόν μας.

Πράγματι. Καὶ τόσον «ὀξύτερον» μάλιστα ὁ «Κωστάκης» ἐκεῖνος, ὥστε ἔζησε καὶ πέθανε — ὅπως ἦταν φυσικὸ — τρελλός, στὸ φρενοκομεῖο !

Ἀλλὰ κοιτάξτε ποιὸς ἄθλιος ἔχει τίς «εὐγενεῖς» αὐτὲς ιδέες :

Σήμερον μοῦ συνέβη κάτι τι πολὺ περίεργον, τὸ ὁποῖον μεγάλως με ἀνησυχεῖ. Χθὲς ἦλθεν ἡ *Ἐλσα Κομπέρσκν* σπῖτι καὶ ζήτησε νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ. Σήμερον δὲ μοῦ τὸ ἀνήγγειλεν ἡ *Αὐγοῦστα*. Ὅτι δὲν πρόκειται περὶ εὐαρέστου ὑποθέσεως τὸ φοβοῦ-

μαι. Ὑποψία διέρχεται τὸ πνεῦμα μου, ἡ ὁποία δυστυχῶς, ἂν εἶναι ἀληθής, θὰ θέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὰ βάσανά μου. Τῆς ἔγραφα νὰ ἔλθῃ αὐριοῦν ἢ τὴν Πέμπτην νὰ μοῦ εἰπῇ τί μὲ θέλει. (520β, Βερολῖνον, 22/2-6/3/1900)

Καὶ συνεχίζει τὴν 26/2-10/3/1900 (520β-2α) :

Ἡ ὑποψία, ἡ ὁποία μοῦ ἐπέρασε τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην τὸ βράδι, ἦτο μήπως ἡ Ἐλσὴ ἦτο ἔγκυος. Καί, μολονότι ἡ σχέσις μας ἦτο τόσο βραχεῖα καὶ μετὰ τόσης προφυλάξεως ὥστε ἦτο πολὺ ἀπίθανον νὰ ἦμουν ἐγὼ ὁ αἴτιος τῆς καταστάσεως ταύτης, ἐν τούτοις αὐτὴ πιθανὸν νὰ ἤθελε νὰ μὲ ἐκμεταλλευθῇ. Ἐλογάριασα ὅτι ἦτο περίπου πρὸ 3-3½ μηνῶν ἡ γνωριμία μας, καὶ τὸ εὖρον ἐπιβαρυντικόν, δηλαδὴ ὅτι ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ κατέστη ἡδὴ ἡ ἔγκυμοσύνη της προφανής. Ἐνεθυμούμην ὅτι εἴχαμεν στείλει δελτάριόν τι εἰς τὴν μητέρα της ἀπὸ τὸ «Καφέ Κέκ», εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμα τὴν ἀνοησίαν νὰ ὑπογραφῶ. Καὶ ἰδοὺ, ἐσκέφθην, ὅτι ἔχει καὶ γραπτὴν ἀπόδειξιν τῶν σχέσεών μας ! Πρὸς στιγμὴν ὑπέθεσα μήπως ἤρχετο διὰ νὰ συνδέσῃ ἐκ νέου τὰς σχέσεις μας, ἀλλὰ, ἐνθυμούμενος τὸν δειλὸν καὶ συνεσταλμένον χαρακτήρα της, ἀπέρριψα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Δὲν ἔμενεν ἢ ἡ ἔγκυμοσύνη ὡς αἰτία τῆς ἐπισκέψεώς της.

Εἶναι βέβαιος, λοιπόν, ὁ «ἐντιμος» καὶ «εὐπατρίδης» ἀνθυπολοχαγός μας, πῶς ἡ Ἐλσα του εἶναι ἔγκυος, καὶ μαζὶ, σὰν γνήσιος «εὐπατρίδης», ἀποφασισμένος νὰ κοιτάξῃ πῶς θὰ ξεφύγῃ τίς εὐθύνες του ! Καὶ «διανοεῖται ἐναγωνίως» τί τὸν ἐνοχοποιεῖ καὶ «τί ἀνοησίαν ἔκαμε νὰ ὑπογραφῇ» κ' ἐλόγου του στὸ δελτάριο πρὸς τὴ μάνα της !

Παρακολουθεῖτε τον καὶ περαιτέρω :

Τὴν νύκτα ἐκοιμήθην κάκιστον ὕπνον καὶ ἐξύπνησα μὲ ἑλεεινὴν διάθεσιν. Τὴν Τετάρτην ἐπέρασα ἐπίσης ἐν μέσῳ ἀγωνίας καὶ φόβου· ἡ Ἐλσὴ δὲν ἦλθε. Ἡ μὴ ἔλευσίς της μοῦ ἔδωσεν ἐλπίδα τινά. Διότι, εἶπα, ἂν συνέβαιναν ὅ,τι ὑπέθετα, θὰ ἔσπευδε νὰ ἔλθῃ. Ἡ Πέμπτη ἐπέρασεν ὅπωςδήποτε καλότερα. Τὸ ἀπόγευμα τὴν ἐπερίμενα, βλέπων δὲ ὅτι δὲν ἤρχετο, ἤρχισα νὰ θεωρῶ πιθανὸν ὅτι δὲν θὰ συνέβαιναν ὅ,τι ἐφοβούμην, ὅτε... ἡ Αὐγοῦστα μοῦ ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσίν της. Μοῦ ἐκόπηκε τὸ αἷμα ! Ἐξήλθα εἰς τὸ ἀναπαντήριον καὶ τὴν ἐπερίμενα. Βλέπων αὐτὴν ἀναβαίνουσαν μὲ κόπον, ἐφάντασθην τὴν θέσιν τῆς δυστυχούς καὶ μὲ κατέλαβεν οἶκτος. (Ἄ, ὦλα κι ὦλα ! Ἐχει καὶ «εὐγενῆ» αἰσθήματα !..) Ὅταν ὁμως ἀνέβηκε, τὴν εἶδα μειδιῶσαν καὶ οὐχὶ φοβισμένην. Τὴν εἰσήγαγον εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ἐκεῖ μοῦ ὡμολόγησεν ὅτι εἶχε περάσει προχθὲς εἰς τὸν δρόμον μου καί, ἀπλῶς χάριν ἀστείου, ἀνέβηκε νὰ μὲ χαιρετήσῃ· δὲν ὑπέθετε ποτὲ ὅτι θὰ τῆς ἔγραφα, καὶ ἦλθε νὰ μοῦ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τὴν ἀστειώτητά της. Δηλαδὴ ἤθελε νὰ συνδέσωμεν ἐκ νέου τὰς σχέσεις μας. Τὰ φορέματά της ἦσαν τριμμένα, τὸ ὕφος της ἐν γένει πολὺ πτωχικόν, ἀλλ' ὅχι πλέον συνεσταλμένον, παρὰ θαρραλέον καὶ εὐθυμον. Δὲν εἰργάζετο πλέον εἰς τὸ κατάστημα. Δὲν ἔκαμνε τίποτε. Ἡ καρδιά μου ἦλθεν εἰς τὸν τόπον της. (Μά... εἶχε «καρδιά» ;) Ἐμεινεν ὀλίγον μαζὶ μου - ἦτο πολὺ εὐκολότερα τώρα. Τῆς εἶπα ὅτι θὰ τὴν ξαναἰδῶ, καὶ ὅτι θὰ τῆς γράψω, μὲ τὴν στερεὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὴν ξαναἰδῶ πλέον. Ἡ ἀνάμνησις μόνον τοῦ τρόμου μου μὲ κάμνει νὰ σιχαίνωμαι ὅλας τὰς γυναικας. (Τί χαρακτηριστικό !) Τὴν Παρασκευὴν ξαναῆλθε, τὴν ἐδέχθην ὁμως ἐπὶ ποδὸς εἰς τὸ ἀναπαντήριον. Ἐχω ἀποφασιν νὰ μὴ τὴν δεχθῶ πλέον, οὔτε νὰ τὴν ξαναἰδῶ, οὔτε νὰ κάμω σχέσιν τοιαύτην πλέον. Καὶ οὕτω ἡσύχασα ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν μου.

Νά ποιὸς ἦταν ὁ «εὐγενής» κι ὁ «εὐπατρίδης».

* Ἀς παρακολουθήσωμε μιά ἄλλη εὐοσμη ὑπόθεσιν :

Τὸ παρελθὸν Σάββατον — 31 Μαρτίου/13 Ἀπριλίου 1901 (οἱ διπλὲς ἡμερομηνίες εἶναι λόγω παλαιῶ καὶ νέου ἡμερολογίου) — ἦλθεν ἐδῶ — στὸ Βερολῖνο — ὁ Παρασκευόπουλος (ταγματάρχης), μὲ ἐντολὴν τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξετάσῃ περὶ ζητημάτων ὀπλισμοῦ τοῦ Στρατοῦ μας. Γράφω οὕτω γενικῶς, διότι ἐκ τῶν ἐκτεταμένων ὁμιλιῶν του δὲν ἠγγένησα ποῖαν ὠρισμένην ἐντολὴν ἔχει. Ἦτο εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἐξήτασεν ἐν πυροβόλον γαλλικῆς κατασκευῆς. Κατόπιν μετέβη εἰς Ἔσσην. Ἦλθεν ἐδῶ κατ' ἀρχάς, ὅπως ἰδῇ τὸ Βερολῖνον, καθὼς εἶπεν. Κατόπιν, τῇ προτροπῇ μας — δηλαδὴ :

καὶ τοῦ Ξενοφώντος Στρατηγοῦ, καὶ τοῦ Ἱπποκράτους Παπαβασιλείου — ἐσχετίσθη μὲ τὴν *Deutsche Waffen- und Munitions-Fabrik* Ἑταιρίαν, καὶ ἐπεσκέφθη τὰ ἐργοστάσια. Ἦδη λέγει ὅτι εἰς τὴν ἐντολὴν του εἶναι νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὸ ὄπλον τοῦ πεζικοῦ (Γερμανικοῦ) 98. Φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ἐσχάτως. Ἐπρόκειτο (sic) κατ' ἀρχὰς νὰ φύγῃ σήμερον τῇ προτροπῇ μας ἀνέβαλε τὴν ἀναχώρησίν του μέχρι Σαββάτου, ὅπως παρενρεθῇ εἰς τὸν αὐριανὸν *Liebesmahl* — «μυστικὸ δεῖπνον», νὰ ποῦμε, ἢ «ἀγάπη» ἀξιοματικῶν — τοῦ συντάγματός μας. Θὰ μεταβῇ ἐδῶθεν εἰς Ἀμβούργον πρὸς ἐξέτασιν τοῦ πυροβόλου *Erhardt* ἐκεῖθεν πάλιν εἰς Ἔσσεν. Τὸν συνοδεύει εἰς ὑπάλληλος τοῦ Κρούπ, ὅστις τοῦ κάμνει τὰ ἔξοδα. Εἰς τοῦτο ἀνθίσταται μὲν ὁ Παρασκευόπουλος, πρὸ πάντων ἐνώπιόν μας, ἀλλὰ δὲν κόπτει ὀριστικῶς τὸν τοιοῦτον συσχετισμὸν (sic, ἀντὶ ἀπλῶς: «σχετισμὸν», ἢ «σχέσιν») μὲ τὸ κατὰστημα. Ἐδῶ τὸν συνήντησε καὶ ὁ Ρότσχιλδ, ὅστις τοῦ εἶπεν ὅτι «δι' ἐνεργειῶν μας ἦλθεν ἐδῶ», καὶ ἐν γένει ἔσχεν ἀπέναντί του στάσιν ὀλίγον ἀπαιτητικὴν. Ἀντιπροσωπεύει τὰς προτάσεις *Erhardt*. Εἰς τὸ σύνολον τοῦτο δὲν θέλω νὰ ρίψω φῶς εἰς τὸ ἄκρον δυσμενές. Φρονῶ ὅτι ὁ Παρασκευόπουλος, ἀγόμενος ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ταξιδεύσῃ, φαίνεται ὅτι δὲν ἀπέκρουσε πᾶσαν πλησίαν μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους διαφόρων συμφερόντων ἐν Ἀθήναις. Ἐπρεπε νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι αὐτὸς μόνον ὑπὸ «τεχνικὴν ἔποψιν» ἔχει νὰ ἐξετάσῃ τὰ ὄπλα, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν ἑταιριῶν δὲν ἔχουν νὰ κάμουν τίποτε μαζί του (542β-3α, 4/17-4-1901)

Ὡστε πολὺ «εὐθιχτος» σὲ ζητήματα «ἠθικῆς ἀκεραιότητος» καὶ «ἀδεκάστου», ὁ νεαρὸς ἀνθυπολοχαγός μας! Καὶ μὲ πολὺ αὐστηρὰ κριτήρια — ἐναρέτου κριτήρια — γιὰ τὸν ἄθλιο ταγματάρχην, ποὺ δεχόταν νὰ τὸν τραπεζώνουν καὶ νὰ τὸν ταξιδεύουν «ἐξόδοις των» οἱ διάφορες ἑταιρίαις πολεμικῶν εἰδῶν, Κρούπ καὶ δὲ συμμαζεῦεται!.. Ἄλλ' ἀπολαῦστε, λοιπόν, τὸν τόσο «εὐθιχτο» καὶ «ἀκέραιό» μας, ἀμέσως παρακάτω:

Τὴν ἐπομένην Τρίτην — 10/23-4-1901 — ἀναχωροῦμεν καὶ οἱ τρεῖς — δηλαδὴ μαζί μὲ τὸν Στρατηγὸ καὶ τὸν Παπαβασιλείου — δι' Ἔσσεν, Καρλσρούην, Αἰξεναχ, Ἰλσεν. Τὰ ἔξοδά μας ἀνέλαβεν ἡ ἑταιρία τῆς *Deutsche Waffen- und Munitions-Fabrik* καὶ ἀπὸ Καρλσρούης ὁ Ρότσχιλδ, δηλαδὴ ὁ ἐκπροσωπῶν τὰ συμφέροντα *Erhardt*! (544α, 8/21-4-1901)

Καὶ χαροῦμενος ὁ φασουλὴς μας, χωρὶς τὸν παραμικρὸ τώρα «ἠθικὸ δισταγμὸ» ἢ σκέψιν περὶ «ἀνακεραιότητος» καὶ ἄλλα ἡχηρὰ παρόμοια, σημειώνει: Ἴδου ἐγὼ εἰς Ἔσσεν! (544β, 11/24-4-1901) (Εἶδες τί «ἀπλὸν» ποὺ εἶναι, μικρὸ μου φαρισαῖ; Ἔτσι κάνεις, ποὺ λένε, καὶ πᾶς καὶ τουλόγου σου ἀπολαυστικὰ ταξιδάκια «ἐξόδοις Κρούπ καὶ παρόμοιων», σὰν τὸν Παρασκευόπουλο ποὺ ἐπέκρινες!..)

Καὶ τὸ ξέρεи μάλιστα, ὁ μικρὸς φαρισαῖος, πόσο ἄθλιο εἶναι τὸ πρᾶγμα:

Τὸ νὰ μᾶς γυρίζῃ ὁ Ρότσχιλδ — δηλαδὴ: αἱ «προτάσεις *Erhardt*»! — ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, θεωρῶ πάντοτε ἀπρεπές. (545α, 11/24-4-1901)

Μὰ μόνον «ἀπρεπές»; Ὅχι τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου (ἢ τοῦ εἰσαγγελέως, ἂν ᾔσουν ἀπλὸς δημόσιος ὑπάλληλος καὶ «ὄχι «ἰδιαιτέρως ἀξιοπρεπής» ἀξιοματικός);..

Καὶ προσθέτει ὁ μικρὸς μας ἄγγελος:

Τὰ μέχρι Καρλσρούης ἔξοδά μας κάμνει ἡ *Deutsche Waffen- und Munitions-Fabrik*, τὰ εἰς Ἔσσεν ὁ Κρούπ, τὰ ἀπὸ Καρλσρούης ὁ Ρότσχιλδ!

Κατελύσαμεν ἐδῶ — στὸ Ἔσσεν, ὅπου γράφει — εἰς τὸ θαυμάσιον ξενοδοχεῖον τοῦ Κρούπ.

Καὶ νὰ καὶ τὸ «μυστικόν» — τὸ κατέχει ὁ νέος μας μὲ τὸ λαμπρὸ μέλλον:

Ὁ Κρούπ προσπαθεῖ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς ἡμᾶς (sic!) τὰ νέα κανόνια του. Ἐχει ἀντίζηλον τὸν Ἐρχαρντ. (545αβ, 11/24-4-1901)

Θὰ πῆτε: «Καὶ μπῆκε στὸ κόλπο ὁ ἄγγελός μας;»

Δὲν τὸ γράφει. Γράφει ὅμως κάτι, ποὺ μᾶς δίνει ἓνα νῆμα:

Τὸ βράδι ἦλθεν ὁ ταγματάρχης — Παρασκευόπουλος — ἐνθουσιασμένος διότι κατάρθωσεν ὥστε ὁ Ἐρχαρντ νὰ τοῦ δώσῃ ἓνα πυροβόλον ἐπὶ ἑξ μῆνας πρὸς δοκιμὴν.

Τοῦ ἔκαμαν μεγάλας περιποιήσεις, τὸ δὲ πυροβόλον Ἐρχαρδ τοῦ ἐφαίνετο καλόν. Ἦλθεν εἰς συζήτησιν μετὰ τῶν τοῦ πυροβολικοῦ τμήματος τοῦ Κρούπ, καθ' ἣν ἐχρησίμευσαν ὡς διερμηνεύς, καὶ εἶπε χιλίας δύο ἀνοησίας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἤγνόησαν ὅτι ἦτο προκατειλημμένος ὑπὲρ τῶν ἄλλων συστημάτων καὶ διετέθησαν ὀλίγον ψυχρῶς πρὸς ἡμᾶς. (545β, 11/24-4-1901)

Ὡστε :

1) ἔκανε τὸν διερμηνέα, ὁ ἄγγελός μας, πρὸς καλυτέραν συνενόησιν μετὰ τὸν Κρούπ (ἐνῶ δὲν τὸν ἔκανε καὶ γιὰ τὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Ἐρχαρδ ἢ ἄλλου).

2) βρίσκει «ἀνοησίες» ὅσα μὴ ἀρεστὰ στὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Κρούπ εἶπε ὁ Παρασκευόπουλος.

3) νευρίασε πού ὁ Παρασκευόπουλος τοῦ χάλασε τὰ ἴσα στὶς σχέσεις μετὰ Κρούπ, καὶ τὸ σημειώνει ἐνωχλημένος: ὅτι «διετέθησαν» — μετὰ τίς «ἀνοησίες» Παρασκευόπουλου — «ὀλίγον ψυχρῶς πρὸς αὐτοὺς» οἱ τοῦ Κρούπ.

Ἀλλὰ τί τὸν ἐνοίαζε καὶ ἄν... «παγωμένα» διετίθεντο;

Κι ὥστόσο νὰ πού τὸν ἐνοίαζε! Καὶ τὸ σημειώνει δυσαρεστημένος.

Πού δὲ γράφει τίποτε παραπάνω; Ναί. Δὲ γράφει. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ τὸ ἐξῆς, στὴ σελίδα 530α (31 Μαΐου/13 Ἰουνίου 1900): Ἐὰν με εὖρης ἤδη διάφορον ἀφ' οὗτις ἤμην δταν διὰ τελευταίαν φορὰν σὲ ἀφήκα — γιὰτί εἶχε διακόψει νὰ γράφῃ — δὲν πρέπει σὺ νὰ παραξευενθῇς. (Ἐγγραφή πού πείθει, ἐξ ἄλλου, πὼς διόλου δὲ γράφει «γιὰ τὸν ἑαυτό του», παρὰ γιὰ νὰ διαβαστῇ κάποτε — καί, ἄρα, βεβαιότατα καὶ θάκρυβε τὰ πιδ «πονηρὰ» καὶ τὰ πιδ «βρώμικα»!)

Καὶ λίγο πιδ πρίν:

Ὁ κόσμος, αἱ δυστηχίαι, αἱ πικρίαι, μετὰ ἔκαμαν σιδηροῦν μὲν — τί νάρκισσος! — ἀλλὰ καὶ ἐνκολώτερον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων. (519β, 19 Φεβρουαρίου/3 Μαρτίου 1900)

Πάντως, ὅτι πολὺ ἐνδιαφέρεται ὁ νεαρός μας γιὰ τὰ τζάμπα ταξιδάκια, φαίνεται καθαρὰ ἀπὸ τὸ πὼς προσέχει — δυσαρέστως — καὶ σημειώνει ἂν κάποιο χάνη:

Τὸ ταξίδι εἰς Βρυξέλλας εἶναι ἀμφίβολον — ἐνῶ θὰ τόθελε, λοιπόν! — καθόσον καὶ ὁ ταγματάρχης — Παρασκευόπουλος — καὶ ὁ Ραντόπουλος μᾶς ἀπέτρεψαν νὰ μεταβῶμεν μετὰ τὸν Ρότσχιντ εἰς Liège· τὸ ἐκεῖ κατάστημα δὲν ἐδρίσκειτο εἰς σχέσεις μετὰ τὸν Ρότσχιντ, καὶ ἤρρηθη νὰ πληρώσῃ τὴν εἰς Liège διαμονὴν μας. (546α, 11/24-4-1901)

Μένει πιδ καμμιὰ ἀμφιβολία, πὼς εἶχε καταντήσῃ «λιμασμένος» γιὰ ταξιδάκια, «ἐξέδοις» τῶν ἐταιριῶν αὐτῶν, πού θέλαν νὰ μᾶς πασάrouν τὰ ὅπλα τους;

Καὶ ὅτι ὅλ' αὐτὰ ἦταν καὶ παραῆταν ἐπιλήψιμα, ἰδοὺ:

Ὁ Στρατηγὸς μοῦ ἔδειξε προχθὲς γράμμα τοῦ Δούσμανη — νὰ πάλι ὁ προστάτης του! — κατὰ τὸ ὅποιον κακὴν ἐντύπωσιν ἔκαμαν αἱ γνωσθεῖσαι λεπτομέρειαι τοῦ ταξιδίου μας μετὰ τὸν Παρασκευόπουλον, τόσον ὥστε καὶ νὰ μᾶς τιμωρήσουν ἢ θέλησαν — τὸ Ὑπουργεῖον; — Μᾶς συμβουλεῖ νὰ μὴ δώσωμεν καμμιὰν συνέχειαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν — δηλαδὴ νὰ κόψουν τὸ «βιολὶ» πού ἄνοιξαν! — ὅπως μετρίασθῇ ἡ κακὴ ἐντύπωσις. Ἐγὼ τοῦ εἶχα ἤδη ἀπαντήσῃ εἰς τὴν προγενεστέραν ἐπιστολὴν του, δικαιολογήσας τὸ ταξιδίον μας ὡς γενόμενον πρὸς ἀτομικὴν μας ἐκπαίδευσιν (!!!) καὶ μόνον ἀπὸ Ἐσσην μέχρι Καρλσρούε μετὰ τὸν Παρασκευόπουλον· ὅτι, πρὸς τοῦτοις, οὐδόλως ἀνεμίσθημεν, οὔτε ἀμέσως, οὔτε ἐμμέσως, οὔτε δι' ὁμιλιῶν, πρὸς τὴν ἐντολὴν Παρασκευόπουλου. (551β, 21 Μαΐου/3 Ἰουνίου 1901)

Ὡστε καὶ οἱ πληροφορίες πού εἶχε ὁ Δούσμανης μιλαγὰν καὶ περὶ ἀναμίξεων τους ἐπιλήψιμων, καὶ αὐτὸς ψέμματα γράφει στὸν Δούσμανη! Καὶ ποιὸς ἀθῶος, τάχα, γράφει δίχως λόγο ψέμματα;

Τέλος, νὰ τί γράφει, κλείνοντας τὸ θέμα, ὁ ἴδιος:

Ἐν τούτοις, τὸ ὅτι ἐδέχθημεν νὰ μᾶς γίνουν τὰ ἐξοδα — ἀπὸ τίς ξένες ἐταιρίες ὁπλων — πάντοτε θὰ μείνῃ. (522α, 21 Μαΐου/3 Ἰουνίου 1901)

Ἐ, νὰ μείνῃ λοιπόν!

Καὶ γι' αὐτό ἔσως κ' ἔμεινε καὶ τόσα χρόνια στάσιμος στοὺς κατώτερους βαθμοὺς ὁ ἄγγελός μας. Κάτι θὰ γράφαν τ' ἀρχεῖα ἀξιωματικῶν, ποὺ κάποτε θὰ ἐξαφανίστηκαν δεόντως. Ὁ Δούσμανης, πάντως, πολλὰ ἤξερε. Καὶ ἐπέμενε πάντοτε στὸ οἰκονομικὸ θέμα.

Προτοῦ βγάλουμε τὰ συμπεράσματα γιὰ τὸ νεαρὸ ἀνθυπολοχαγῖσκο τοῦ πρώτου τόμου τοῦ *Ἡμερολογίου*, ἃς κλείσουμε τὴ σταχυολόγηση τῶν χαρακτηριστικῶν ἀποσπασμάτων του μὲ τὸ ἐξῆς:

Βερολῖνον, 4/17 Μαρτίου 1900, Σάββατον 3 μ.μ. (523β): "Ἦκουσα [] διὰ πρώτην φορὰν Μπετόβεν.

Καὶ ἦταν... 30 χρονῶν! Μετά, ποιά καλλιέργεια καὶ ἀνθρωπιά, μὲ τὰ σωστά μας, τοῦ γυρεύουμε τοῦ ἀνόητου κ' ἐπηρμένου καὶ ἄξεστου χωριατοπαίδου; "Ὅταν μὲ τόσα καὶ τόσα — σπουδές, τάχα, καὶ διαβάσματα (ἀλλὰ καὶ τί διαβάσματα!..) — φτάνει τριάντα χρονῶ, καὶ Μπετόβεν, λογουχάρη, δὲν ἔχει ἀκούσει! Καὶ τοῦτο, σὲ μιὰ Εὐρώπῃ ποὺ ἄλλη ψυχαγωγία περίπου δὲν ἔχει ἀπὸ τὴν κλασσικὴ μουσικὴ καὶ τὸ κλασσικὸ θέατρο.

Γιὰ ἀνθρώπους, ἔστω καὶ στοιχειωδῶς καλλιεργημένους, τοῦ μέσου Ἀτομικοῦ Αἰῶνος, τὸ στοιχεῖο τοῦτο καὶ μόνο θ' ἀρκοῦσε γιὰ νὰ συμπεράνουν.

Συμπεράσματα, λοιπόν, γιὰ τὸν Μεταξὰ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ *Ἡμερολογίου*: "Ένας νέος ἐπαρχιώτης, μὲ μέτριες ἱκανότητες καὶ πάρα πολλὴ ματαιοδοξία, ἀπὸ σπῆτι φτωχὸ καὶ ἄλλο τόσο ματαιόδοξο, ποὺ κοκκορεύεται — κατὰ τυπικὰ μικροαστικὸ τρόπο — ὅτι τάχα ἔχει καὶ κάποια «εὐγενικὴ» καταγωγή, καὶ μεγαλῶνει τὰ τρία παιδιὰ του μέσα στὰ φούμαρα αὐτά. Ἀπὸ ἓναν πατέρα ὑπάλληλο στὴ Νομαρχία, καὶ ὅχι δὲ καὶ τόσο «ἀνεπίληπτο» — κατηγορήθηκε κ' ἐπὶ καταχρῆσει ἀκόμα (ὅχι μόνον ἐπὶ ἀνικανότητι), ἀπὸ τὸν νομάρχῃ Ἀργυρόπουλο, τὸ 1897 (βλ. 336β-8β κ.έ.) — οὐτε ἔσως μὲ τόσο καλὴν ὑγεία — εἶναι συμπτωματολογίας κληρονομικῆς συφιλίδος οἱ ψυχασθένειες τῆς Μαριάνθης καὶ τοῦ Κωστάκη, ἀδερφῶν τοῦ Μεταξᾶ —, καὶ ἀπὸ μῆτερ ἡγεμονικῆς πάντως, ποὺ πέρα ἀπὸ μητρικὴ στοργὴ ἀναμφισβήτητη γιὰ τὰ παιδιὰ της ἄλλο δὲ διαθέτει — οὔτε μόρφωση, καλλιέργεια, εὐαισθησία ἰδιαίτερη, ἀλλὰ οὔτε καὶ πολὺ καλὸ χαρακτῆρα (βλ. στὸν Β' τόμο πόσα ζητήματα τοῦ δημιουργεῖ, μὲ ἀπαιτήσεις καὶ κληρονομικὲς φαίνεται ἀκόμη) — καί, γενικά, ἀπὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον μᾶλλον ἀσήμαντο καὶ χωρὶς σπουδαῖες ἀρετὲς ἢ ποιότητες.

Τυπικὸς «ἀρριβίστας», ποὺ μὲ κάθε τρόπο καὶ μέσο θέλει νὰ σκαρφαλώσῃ. Κόλακας, ὑποκριτής, μικροκαταχθόνιος, παλαίων ἐκεῖ μέσα στὸ στρατὸ ν' ἀνοίξῃ κάποιο χῶρο γιὰ τὶς ματαιοδοξίες του.

Κοντός, ἄσκημος, μικροκαμωμένος — σχεδὸν μέχρι νανικῆς γελοιότητος —, «συμπλεγματοκὸς» ὡς ἐκ τούτου, χωρὶς οὔτε στοιχειώδεις ἐρωτικὰς ἱκανοποιήσεις, προσφεύγων τ' ἀπομεσήμερα στὶς «γνωστὰς κακὰς συνήθειες» (ποὺ πολλὰς φορὰς ἀναφέρει στὸ *Ἡμερολόγιο*, ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἀκόμα καὶ ὅταν ἦταν γέρος, δικτάτωρ πιά, καὶ μένει κάποτε γιὰ ξεκούραση σὲ ξενοδοχεῖο τῶν Καμμένων Βούρλων) —, πανικόβλητος κατὰ βάθος ἀπ' τὶς γυναῖκες, ψυχαστικὸς ὁ ἴδιος καὶ μὲ χαμηλὸ μᾶλλον γενετησιακὸ, σχιζοειδὲς σαφῶς καὶ μὲ πολλὰς «ἐμμονες ἰδέες», χωρὶς σπουδαία θεληματικότητα, φοβούμενος τὸ θάνατο καὶ διψαλὲς γιὰ ἐπίδειξη, «ἀνωτεροποίηση» καὶ τὰ συναφῆ.

Ἡθικὰ ἀδίστακτος — «εὐκολος στὴν ἐπιλογὴ τῶν μέσων» γιὰ τὶς ἐπιδιώξεις του, ὅπως τὸ γράφει καὶ ὁ ἴδιος —, ὅχι δὲ καὶ τόσο «ἀδέκαστος», οὔτε «ἀνώτερος χρημάτων» (ἢ «ἀνταλλαγμάτων»), λιμασμένος γενικὰ γιὰ κοσμικὴ ζωὴ κ.τ.π.

Ἰκανὸς τοπογράφος ἰδίως — αὕτῃ ἦταν ἡ κυριώτερη στρατιωτικὴ ἀρετὴ του, ποὺ τοῦ ἀναγνώριζε ἀνεπιφύλακτα καὶ αὐτὸς ὁ πολὺ δύσκολος σὲ καταφατικὰς κρίσεις Δούσμανης, καὶ σ' αὐτὴν ἄλλωστε χρωσιέται ἡ σχετικῶς καλὴ ὀχυρωματικὴ του τῆς Μα-

κεδονίας, ὅταν ἔγινε δικτάτωρ —, ὄχι σπουδαῖος τακτικὸς ἢ ἐπιτελικὸς, νοήμων ὁμως, μὲ σωστή — καὶ μᾶλλον ταχεῖα — κρίση, πεισματάρης ἀλλ' ὄχι πράγματι «ἰσχυρὸς», οὔτε ἰδιαιτέρως «ἐπιβαλλόμενος», ἐπικίνδυνα ἐκδικητικὸς, ἰντριγκαδόρος καὶ κάποτε πολὺ πανοῦργος, ἀλλὰ ποτέ μὲ «μέγεθος» σ' ὅλ' αὐτὰ — μὲ κανένα «μέγεθος», κυρίως εἰπεῖν, σὲ τίποτε.

Τὰ συναισθήματά του σπανίως εἶναι ἰσχυρά καὶ ἀκόμη σπανιώτερα εἰλικρινῆ. Τὰ πλεῖστα τῶν «θετικῶν» εἶναι κατ' αὐθυποβολὴν («γιατὶ ἔτσι νιώθουν οἱ ἔχοντες εὐγενῆ συναισθήματα»), ἀπώτερα δηλαδή: κατὰ μίμησιν τοῦ ἰσχύοντος «ἀξιολογικοῦ» περιβάλλοντος, ἐνῶ σχεδὸν πάντοτε γνήσια — καὶ πάντως πρὸ ἰσχυρὰ — εἶναι τ' «ἀρνητικὰ» καὶ τὰ «ἐγωιστικά».

Καταβάθος, δειλός. Ἀλλὰ ποῦ τὸ ξέρει καὶ φιλοτιμιέται νὰ τὸ κρύβῃ. Καὶ δειλὸς ὄχι μόνον ἔναντι τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ἔναντι κοινωνικῶν μειώσεων, ἀπειλῶν κ.λ.π. (Εἶναι χαρακτηριστικὴ εἰς ἑπακρον ἡ ἄθλια στάση του ἔναντι τῆς "Ἐλσας Κομπύρσκι, στὴ Γερμανία, ὅπου πανικοβλήθηκε — καὶ τόσο ἄναντρα φέρθηκε — μόνον μὲ τὴν ιδέα ὅτι μπορούσε νὰ τὴν εἶχε καταστήσει ἔγκυο.)

Ἡ σύνδεσός του μὲ τὴ μητέρα παραεῖναι στενὴ — καὶ τὸ γενετήσιό του δὲν εἶναι δᾶ ἐντελῶς «νορμάλ». (Ὑπάρχουν κάποιοι τόνοι, σὲ μερικὲς ἐγγραφεῖς τοῦ Ἡμερολογίου, ποῦ θὰ μπορούσαν καὶ σχεδὸν «ὁμοφυλοφιλικοί» νὰ θεωρηθοῦν, ἔναντι ἑνὸς «καλοῦ» νεαροῦ γερμανοῦ· ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ σαφῶς ἐρωτικοὶ πρὸς ἀδελφὴν τόνοι, καὶ στὸν πρῶτον καὶ στὸν δεῦτερον τόμον τοῦ Ἡμερολογίου, «μὲ ἀνταπόκριση μάλιστα» θάλεγε κανεὶς.)

Καλωσύνη — αὐτὸ ποῦ λέμε καθαυτὸ καλὸ σὺ νη — πουθενὰ δὲ φανερώνεται. Κ' εἶναι «φυσικό», γι' ἄνθρωπον τόσο «συμπλεγματικό» καὶ «μειωμένο».

Πολλὴ ἀπιστία, ἐξ ἄλλου, καὶ πρὸς φίλους καὶ πρὸς προστάτες — πρὸς ὅλους, ὅταν παύουν νὰ τοῦ χρειάζονται. (Χαρακτηριστικὴ ἡ περίπτωσις Δούσμανη.)

Συντριπτικὴ εἰς βάρος τοῦ Μεταξᾶ ὁποιαδήποτε σύγκριση μὲ τὸν ἰσχυρότατον πράγματι καὶ καθαυτὸ «τετράγωνον» Δούσμανη, γνησιώτατον ἐπιτελικόν — ἴσως τὸν μοναδικόν μας, καὶ ἀνεπανάληπτον ἔκτοτε — καὶ μὲ κύρος φυσικόν, αὐτεπίβολον, ἐντελῶς εἰδικόν βάρος, νοημοσύνη δὲ ἀστραφτερὴ καὶ γενικώτερη συγκρότηση καταπλήσσουσα ὅσους τὸν γνώρισαν (ἔναντι τῆς ὁποίας ἡ ψευτομορφωσοῦλα τοῦ Μεταξᾶ ἦταν φλούδι κρεμμυδιοῦ).

Στὸ Στρατό: «κηφήνας» καὶ «ἄκαπνος». Φροντίζων, κυριώτατα, τὸ πῶς νὰ σκαρφαλώσῃ, ὄχι νὰ πολεμήσῃ ἢ ἀληθινὰ νὰ ὀργανώσῃ.

Γενικὸς ψυχικὸς τόνος διαρκῶς ἀνώμαλος, ἀνισος, ἀκατάπαντα «μεταπτώτικος». Κρίσεις «μειονεκτικότητος», αὐτόχρημα «μανιοκαταθλιπτικές». Βασικά: κυκλοθυμικός (σὰν τοὺς πλείστους νεοέλληνας). Κληρονομικόν: σαφῶς βεβαρημένο. Ὑγεία ὄχι καλὴ — καί, κυρίως, κατὰ τὴ νευρικὴ δομή. Ἐνίοτε: τυπικῶς ὑστερικός. Ἀλλὰ καὶ «μανιοκαταδιωκτικός» κ.λ.

Αὐτά, περίπου, βγαίνουν ἀπὸ τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Ἡμερολογίου.

Καὶ περνοῦμε στὸν δεῦτερον (ὅπου πιά καὶ ὅλες οἱ παραπομπές).

Προτοῦ μποῦμε στὰ ἀποσπάσματα, ἀνάγκη νὰ ποῦμε μερικὲς πληροφορίες.

Μὲ τὸν δεῦτερον τόμον τοῦ Ἡμερολογίου βρίσκουμε τὸν Μεταξᾶ 39 χρονῶ — γεννήθηκε τὸ 1871 — καὶ λοχαγὸ ἀπὸ τριετίας (ἀπὸ τὸ 1907). Εἶναι πιά παντρεμένος μὲ τὴ Λέλα Χατζηιωάννου.

Στὸ Ἡμερολόγιό του ὑπάρχει κενόν: ἀπὸ τὸ 1903, ὅπου σταματᾷ ἀπότομα, στὸ μέσον μιᾶς φράσης, ὁ πρῶτος τόμος, ὡς τὸ 1910, 6 Ὀκτωβρίου, ὅπου ἀρχίζει ὁ δεῦτερος. Εἶναι φανερό πῶς κάτι ἀκόμα ἦταν γραμμένο, ποῦ σκίστηκε, εἴτε ἀπ' τὸν ἴδιον εἴτε ἀπὸ τὴ γυναῖκα του, μετὰ τὸ θάνατό του. Ἄν αὐτὸ ἦταν πλῆρες ἡμερολόγιον τῶν ἐτῶν 1903-1910, δὲν τὸ ξέρουμε. Μπορεῖ ναι — τὸ πιθανώτερον, κατὰ τὴ γνώμην μας —

μπορεῖ ὄχι. Καὶ μπορεῖ νὰ σκίστηκε ἀπ' τὸν ἴδιον, γιὰ λόγους ποὺ δὲν τοὺς ξέρουμε — συχνὰ ἀναθεωροῦσε τὰ τετράδια τοῦ *Ἡμερολογίου* του, κ' ἐσβηνε ἢ ἐσχιζε — ἢ νὰ χάθηκε ἢ νὰ σκίστηκε (ἢ καὶ νὰ κατακρατήθηκε) ἀπὸ τὴν κυρία Λέλα, ἡ ὁποία συστηματικῶς ἐπεμβαίνει καὶ λογοκρίνει τὸ *Ἡμερολόγιο* τοῦ ἀντρός της, προφανῶς γιὰτὶ θέλει καὶ αὐτὴ νὰ περάσῃ στήν... Ἱστορία, ὡς «ἀγία» σύζυγος «ἀγίου», καὶ σβήνει ἢ σκίζει ὅσοσδήποτε φράσεις ἢ φύλλα ὀλάκερα, ποὺ τὴν ἀφοροῦν καὶ τὴν ἐπιβαρύνουν οὕτως ἢ ἄλλως, τὴν ἴδια εἴτε τὸ σόι της. (Πάλι καλὰ, ὅμως, ποὺ τὸ ἐνδιαφέρον της στάθηκε μόνο ἐγωιστικόν, παρὰ νὰ ἐπεκτείνονταν καὶ σὲ ἄλλα, ὅποτε περσότερα καὶ σημαντικώτερα θὰ χάναμε. Βέβαιοι, φυσικά, καὶ πάλι δὲν μπορούμε νὰ εἴμαστε ἄλλα μᾶλλον ἑαυτὴν καὶ τοὺς δικούς της ἀφοροῦν οἱ ἐπεμβάσεις της, κυρίως — ἔτσι στενὰ ἐγωιστικὰ καὶ γυναικεῖα!)

Στὰ χρόνια 1903-1910, ὁ Μεταξὰς μετετέθη (1904) στὸ νεοσύστατο τότε σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν ὡς ὑπολοχαγός, κ' ἔμεινε ἐκεῖ ὡς τὸ 1909. Σὰν ἀξιωματικὸ προσκυείμενο στὸ Διάδοχο Κωνσταντῖνο καὶ στὸ βασιλικὸ κόμμα, τὸ φανατικὸ ἄλλωστε 1909 τὸν ξανάστειλε ἀμέσως πίσω στὸ Μηχανικόν, ὅπου ὀργανικῶς ἀνῆκε. Κι ὁ Μεταξὰς βεβαίως ἐμαίνετο κατὰ τῆς «Ἐπαναστάσεως», τοῦ «Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου», τοῦ Βενιζέλου τοῦ ἰδίου κ.λ. Τοῦτο, ὥστόσο, διόλου δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ γίνῃ, χωρὶς πολλὰ-πολλὰ, ὑπασπιστὴς τοῦ Βενιζέλου, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐμαίνετο καὶ τὸν θεωροῦσε «καταστροφέα», «κίνδυνο τῆς Πατρίδος», «ἐχθρὸ τοῦ Βασιλέως του» καὶ τὰ ρέστα!.. Ἀλλὰ εἴπαμε (καὶ τὸ γράφει καὶ ὁ ἴδιος) : εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐκολὸς στὴν ἐπιλογὴ τῶν μέσων γιὰ τὴν ἀρριβιστικὴ ἀνάδειξή του!.. Ἀλλωστε, ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε, ἦταν τάχα τόσο διαφορετικοὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ «τράγοι» ὅλων τῶν «ἀντίπαλων» αὐτῶν παρατάξεων, ποὺ τόσο ἐβλάψαν τὴν Ἑλλάδα; Κι ἂν λοιπὸν πράγματι δὲν ἦταν, πῶς δὲν δικαιολογεῖται καὶ ὁ ἄλλο τόσο κυνικὸς ἀρριβισμὸς ἐνὸς σάν καὶ αὐτοῦς, οὔτε καλύτερου οὔτε χειρότερου, ποῦ, γιὰ νὰ σκαρφαλώσῃ καὶ τουλόγῃ του, τὰ ἴδια καὶ παρόμοια κάνει καὶ δέχεται;..

Ἀλλ' ἂς περάσουμε, καλύτερα, στὸ ἴδιο τὸ *Ἡμερολόγιο* :

Τετάρτη, 6 Ὀκτωβρίου 1910. Ὅλος τυχαίως ἐπέστρεψα σήμερον περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀπὸ τὸν στρατῶνα. [] Εὗρον ἓνα ἐπισκεπτήριον τοῦ Μπρισιμιτζάκη, διὰ τοῦ ὁποίου μὲ εἰδοποιεῖ ὅτι ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐξήτει νὰ μὲ ἴδῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του τὴν 12¹/₂. Ταχέως ἄλλαξα ἐνδύματα — σπεύδει, σπεύδει ὁ μικρὸς νάνος, μὲ τὰ μικρὰ κοντὰ ποδαράκια του! — καὶ συγχρόνως συνεζήτουν μετὰ τῆς Λέλας πῶς θὰ ἐκανόνιζον τὴν στάσιν μου. Θὰ ἐζήτην τὴν θέσιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐργασία θὰ μοὶ ἀνετίθετο. Ὡστε θὰ κατήντα νὰ μὴ ἐδεχόμην. — Καὶ ἀπὸ τὸ βαρβαρικώτατο αὐτὸ «κατήντα» δειχνεται καθαρώτατα πόσο τὸ «ἐπεθύμει» πάλι ὁ φαρισαῖος μας, νὰ τὴν ἔπαιρνε αὐτὴ τὴ θέσιν!.. (Ἀλήθεια, ποῦ εἶναι τώρα ἐκείνη ἡ «πίστις» του καὶ ἡ «ἀφοσιώσις» εἰς τὸν Διάδοχον καὶ τὸν Βασιλέα «του»; Ὁ Βενιζέλος αὐτὸς εἶναι ὅ,τι ἐναντιώτερο κ' ἐχθρικώτερο, πρὸς οὓς ὁ νάνος μας ἔχει «ἀφιερῶσει», τάχα, «ἐαυτόν»!..) — Διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μοὶ ἐδίδετο τοιαύτη θέσις. Μόνον μία θέσις ἦτο δι' ἐμὲ δυνατὴ, ἐξ ὧων πιθανῶς θὰ μοῦ προσέφερον : ἡ τοῦ ὑπασπιστοῦ. Μὲ τοιαύτας σκέψεις ἔσπευσα εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν συνέντευξιν. (17α, 6-10-1910. Καὶ ἐφεξῆς τὸ ἔτος, στίς ἡμερομηνίας, θὰ γράφεται μόνο μὲ τὰ δυὸ τελικὰ του νοῦμερα, ἀφοῦ πρόκειται γιὰ 19..)

«Ἐσπευσεν», λοιπόν!

Εἰσηλθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Βενιζέλου, ὅστις μὲ ἀνέμενε μόνος. Μοῦ εἶπε περὶ-ποὺ τὰ ἐξῆς : Γνωρίζετε εἰς ποίαν ἀξιοθαρήνητον κατάστασιν περιήλθομεν, ὥστε νὰ ὑπομένωμεν τὰς ταπεινωτικὰς προκλήσεις τῶν Τούρκων, χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ ἀμυνθῶμεν τῆς τιμῆς μας. — Ὁ Βενιζέλος ξέρεي νὰ συντάσῃ σωστὰ τὸ «ἀμύνομαι», μετὰ γενικῆς καὶ ὄχι μετ' αἰτιατικῆς! (Ἀλλ' ὅσο γιὰ τὴν καθαυτὴν κατάστασίν μας, δὲν εἴμαστε δὲ καλύτερα καὶ σήμερα, ἀκριβῶς πάλι ἀπέναντι τῶν ἰδίων, καὶ πανομοιότυπα

προκλητικῶν, Τούρκων. Κάτι λέει αὐτό.)—*Ἐχω ἀπόφασιν νὰ ἐργασθῶ ἀνενδότως εἰς τὴν δημιουργίαν στρατοῦ ἀρτίου καὶ εἰς τὴν ἐμπέδωσιν αὐστηρᾶς πειθαρχίας. Ζητῶ τὴν συνδρομὴν σας εἰς τὸ ἔργον μου τοῦτο. Διὰ τοῦτο σᾶς προσφέρω τὴν θέσιν τοῦ πρώτου μου ὑπασπιστοῦ.*

Βλέπετε, ὁ Βενιζέλος δὲν ἦταν σὰν τοὺς μικροπολιτικούς ποὺ συνηθίσαμε τὰ κατοπινὰ χρόνια, κι ὡς σήμερα, ποὺ μόλις καταλαμβάνουν τὴν ἐξουσία τρέμουν καὶ τὸν ἴσκιον τοῦ ἀντιπάλου τους, καὶ δημιουργοῦν ἓνα ἀφόρητα κομματικὸ καὶ φανατικὸ κράτος. Ἐδῶ, ἤξερε πολὺ καλὰ ποιὸς ἦταν ὁ Μεταξάς καὶ ἡ ἐναντίον του ἐμπάθειά του, κι ὁμῶς τοῦ προσέφερε ἄφοβα θέσιν ὑπασπιστοῦ του.

Κι ὁ μικρὸς νάνος, ὁ «πιστὸς ἕως θανάτου εἰς τὸν Βασιλέα τοῦ» κι ὁ τόσο ὑπολογίζων «τὴν εὐνοίαν τοῦ Διαδόχου τοῦ», ἀπεκρίθη:

— *Θέλω πράξει ὅ,τι μοῦ εἶναι δυνατόν διὰ νὰ σᾶς συντρέξω εἰς ὅ,τι μοῦ ἐξεθέσατε. Δέχομαι.* (17β, 6-10-10)

Αὐτὸ τὸ τελευταῖον καὶ θρασὺ «δέχομαι», δὲν τοῦ τὸ χάρισε, εἰν' ἀλήθεια, ὁ πρᾶγματι «ἀρκτικὸς» Βενιζέλος: *Εἶμαι ἡγαγκασμένος*, τοῦ εἶπε στὸ τέλος, νὰ μὴ ἐρωτῶ κανένα ἂν δέχεται ἢ ὄχι, ἀλλὰ νὰ διατάσσω.

Τώρα, πόσο «δημοκρατικόν», «δημοκράτου ἀνδρὸς» τάχα, καὶ ἱδρυτοῦ μάλιστα τῆς «Δημοκρατίας» μας, εἶναι αὐτὸ τὸ γνησιώτατα αὐταρχικὸ «διατάσσω», ἐ, τοῦτο εἶναι, ποὺ λένε, «μιά ἄλλη ἱστορία» - καί, δυστυχῶς, προσωπικὸ ἡμερολόγιο καὶ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου δὲν ἔχομε!..

Χαρούμενος, λοιπόν, ὁ μικρὸς προδότης τῶν δῆθεν «πεποιθήσεών» του ὡς τότε, σπεύδει μὲ τὰ ποδαράκια του γρήγορα-γρήγορα σπίτι του καί: *Ἀνῆγγεῖλα εἰς τὴν Λέλαν καὶ τὴν μητέρα τὰ διατρέξαντα.* (18α, 6-10-10)

Καὶ νὰ οἱ σκέψεις του - καὶ τί πενιχρὸ χαρακτῆρα ἀποκαλύπτουν:

Ἡ πρόσληψίς μου βεβαίως μὲ ἱκανοποιεῖ κάπως· πολὺ ὁμῶς δὲν μὲ ἐνθουσίασε. Ἦθελα νὰ εἶχα τὴν δύναμιν νὰ ἀρνηθῶ — μὰ δὲ χρειαζόταν, τόσο, δύναμη, ὅσο στερεότητα — καὶ νὰ μείνω ἀπέξω — αὐτὸς «νὰ μείνῃ ἀπέξω»! Οὕτε ἀπὸ τὸν γάμο τῆς Λ. ἐν Ναυπλίῳ δὲν ἔμεινε ἀπέξω, ὅχι ἀπὸ θέσιν κύπασπιστοῦ παρὰ τῷ πρωθυπουργῷ! — νὰ μὴ δεχθῶ εἰμὴ ὑπὸ ὅρους — Δηλαδή, νὰ δεχθῇ καὶ πάλι, ἀλλὰ «ὑπὸ ὅρους»! Παναπῆ: μὲ καλύτερα «ἀνταλλάγματα». Καὶ τοὺς ὁποίους «ὅρους», θὰ ἔθετε αὐτός, σὲ ποιόν; Στὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον!.. — Νὰ φανῶ ἀδιάλλακτος — ἐνῶ στὴν πραγματικότητά εἶναι, καὶ τὸ ξέρῃ, τόσο διαλλακτικώτατος! — νὰ ἀπαιτήσω τὸν καυονισμόν τῆς ἐν τῷ στρατῷ θέσεώς μου — δηλαδή, τί εἶπαμε;: μεγαλύτερα «ἀνταλλάγματα»! —, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν μου. Ἐὰν δὲν μὲ ἐθεώρουν ἀπαραίτητον καὶ οὕτω δὲν ὑπεχώρουν πρὸ τῶν αἰτήσεών μου, νὰ μὴ δεχθῶ νὰ τοὺς συντρέξω.

Καὶ συνεχίζει:

Τί μὲ ἔκανε νὰ φανῶ διαλλακτικώτερος; Ἀδυναμία θελήσεως, ἐκδηλωθεῖσα κατὰ τὴν κρίσιμον στιγμήν; Λίπα ἐπανόδου εἰς ἰσχύν, ἔστω καὶ ὀπωσδήποτε; (Ἀμὲ τί ἄλλο;)

Κι ἀκόμα, τὰ ἐξῆς:

Συνέτεινε πολὺ καὶ τὸ ὅτι δὲν εἶχα μέσα μου ὀριστικῶς ἀποφασίσει τί στάσιν θὰ ἠκολούθουν, διότι δὲν ἐπερίμενα τὴν τόσον ταχεῖαν ἄνοδον τοῦ Βενιζέλου εἰς τὴν ἀρχὴν (καὶ δὲν πρόλαβε δηλαδή νὰ πάρῃ καλὰ τὴ στροφή του τῶν 180 μοιρῶν, ὁ ἄθλιος!) Οὕτω, ἡ πρότασίς του μὲ εὔρε ἀπροετοίμαστον. («Ἀπροετοίμαστον» γιὰ νὰ παζαρέψῃ καλύτερα - ὅχι γιὰ τίποτα παστρικώτερο!)

Ἀλλὰ «παρηγοριέται»:

Ἐπειτα, μένω πάντοτε ἐλεύθερος νὰ ἀποσυρθῶ, ἐὰν νομίσω ὅτι ἡ θέσις μου καθίσταται ἀδύνατος. Καὶ πάλιν διστάζω. Θὰ εἶναι δυνατόν; Δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀρνηθῶ ἢ τοιούχιστον νὰ ἐπιφυλαχθῶ; Ἀλλὰ πῶς θὰ ἔθετα τοιοῦτους ὅρους εἰς τὸν πλαντοδύναμον Πρωθυπουργόν; (Βεβαίως! Πῶς - ποὺ ἐκεῖνος θὰ τὸν πετοῦσε μὲ τίς κλωτσιάς, καὶ θὰ ἔχανε λοιπὸν καὶ τὴ μικρὴ θεσοῦλα;)

Αὐτὰ δουλικώτατα πρὸς Βενιζέλον, ὁ τάχα «πιστὸς τοῦ Βασιλέως του» Μεταξάς!

(Θὰ ἐπανεῖλθω καὶ γιὰ τίς ρέστες 2.500 σελίδες τοῦ «Ἡμερολογίου».)

ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΙ ΑΚΡΟΑΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΡΙ ΤΑΚΟΠΟΥΔΟ

20 ΧΡΟΝΙΑ Εΐχε ν' ἀνεβίαση ὁ Κώστας Μουσούρης ἑλληνικὸ ἔργο· καὶ βρῆκε ν' ἀνεβίαση... Ἀλέκο Λιδωρίκη! Καί... Οὐράνιο τόξο!

Ἐν ἀρχῇ ὅμως ἔστω ὁ λόγος τοῦ ἱδίου τοῦ «συγγραφέως» :

Ὅλοι μας, ὅσοι δὲν ὑποκρινόμαστε τοὺς σεμνότυφους, τοὺς πολέμιους τῆς μεγάλης «γλύκας» τῆς ζωῆς, ποὺ δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴν... ἀξιοπρεπῆ ἁμαρτία, ζητᾶμε τὸ Οὐράνιο Τόξο, κάπως, κάπου, κάποτε... Θὰ τὸ βροῦμε;

Καὶ μετὰ ὁ λόγος τοῦ θιασάρχου ποὺ «ἐξεστομίσθη» κατὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς τριακονταετηρίδος κιόλας τοῦ «μεγάλου» δραματογράφου :

Ὅταν ἔχη πρεμιέρα ὁ Ἀλέκος βρίσκεται πάντοτε στὰ παρασκήνια. Μὴν τὸν ζυγώνετε ὅμως. Ὑπάρχει κίνδυνος νὰ σᾶς φάῃ τὸ μαντίλι σας. Γιατὶ τὸ τράκ τοῦ προκαλεῖ κι αὐτὲς τὶς ἀπίθανες ὁρέξεις : νὰ μασήῃ καὶ νὰ κουρελιάζῃ μαντίλια, δικὰ του, ξένα δὲν ἔχει σημασία... Μαντίλια νάναι... Στὴν πρεμιέρα τῆς «Μεγάλης στιγμῆς» ἐμάσησε, κουρέλιασε τρία : τὸ δικό του (ποὺ τὸ τελείωσε μάλιστα νωρὶς-νωρίς), τὸ δικό μου, ποὺ τὸ ἄρπαξε ἀπὸ τὸ τσεπάκι μου· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔβρισκε τρίτο πρόχειρό, ἄρπαξε, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴ μαντιλοφαγία του, καὶ μιὰ ἄσπρη πετσέτα τοῦ φροντιστηρίου.

Ἐγώ, ἂν ἤμουννα στὴ θέσῃ τοῦ κ. «Ἀλέκου» μας, στὴν πρεμιέρα τέτοιου Οὐράνιου τόξου θὰ καταβρόχθιζα... μπουρνούζι ὀλάκερο· καὶ δὲ θὰ μοῦ ᾿φτανε, φοβάμαι! Μά, γιὰ νὰ δοῦμε, τελοσπάντων, χωρὶς τράκ ἡμεῖς, τὸ νέο ἔργο τοῦ μαντιλοφάγου «συγγραφέως» : τί εἶναι, πρῶτα πρῶτα, τὸ Οὐράνιο τόξο;

Τίποτ' ἄλλο ἀπὸ ἓνα τριαντάφυλλο μικρό, ποὺ εἶδε ἓνα ἡλικιωμένο παιδάκι, μὰ ποὺ βαστᾷ καὶ δὲν βαστᾷ νὰ τὸ κόψῃ, μήπως τοῦ κεντίσῃ τὸ τριχωτὸ χεράκι!..

Ὁ κύριος Λαμπρόζος — τὸ ἡλικιωμένο παιδάκι — εἶναι ἕνας στοχαστικὸς

καὶ ὠργισμένος σαπωνοποιός, γιὰτὶ δὲν ἔχει κατορθώσει νὰ βρῇ τὴν εὐτυχία του, οὔτε στὴν οἰκογένειά του οὔτε στὰ σαπούνια του. Μόνη του εὐτυχὴς παρηγορία : αἱ δακτυλογράφοι του· καὶ ἰδιαίτερα οἱ «λιπαρές», ποὺ τὶς «δρέγεται πολὺ»! Ἀλλ' οὔτε κι αὐτὸ τὸ λίπος τὸν ἱκανοποιεῖ ἀπόλυτα. Τοῦ λείπει κάτι τὸ «οὐσιαστικώτερο», μιὰ καὶ διέρχεται τὸ κρῖσιμο «ρετοῦρ ντ' ἄξ» του, καὶ πεινάει ψυχῇ τε καὶ σῶματι.

Τὰ σημερινὰ νιάτα τὸν ἀηδιάζουν καὶ γι' αὐτὸ τοὺς συμπεριφέρεται μὲ μιὰ μάσκα σαρκασμοῦ, ποὺ δὲν τὴν βγάζει οὔτε μπροστὰ στὴν κόρη του· μὲ «τραγικὸ» ἀποτέλεσμα : νὰ βλέπῃ ἡ κόρη τὸν πατέρα σάν ἓνα μεγάλο σκληρὸ σαποῦνι!

Ἀκόμα μεγαλύτερο «χάσμα» ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναίκας του : Ὑστερα ἀπὸ ἓναν πρὸ τριακονταετίας ἔρωτα — Φεῦ, δὲν ξαναγυρίζῃς πίσω τριάντα χρόνια, ἀγάπη μου, γιὰτὶ : τὸ δυσκολώτερο εἶναι τὸ ξαναζέσταμα! — ἡ κυρία Λαμπρόζου, παρ' ὅλη τὴ «δίψα γιὰ στοργή, ὅχι γι' ἀγάπη», λαχταράει τὸν βαλὲ σπαθὶ περισσότερο ἀπ' ὅσο ὁ κ. Λαμπρόζος τὶς «λιπαρές» του ντάμες! Τὰ βάζει λοιπὸν μὲ ὅλους τὸ «κακὸ μεγάλο παιδί» : μὲ γυναῖκα, κόρη, ὑποψήφιο γαμπρὸ — κι ἂς πρόκειται περὶ ἑνὸς «σοβαρωτάτου» δημοσιογράφου, γιομάτου ἐφημερίδια ὄνειρα —, κινησίες φίλους τῶν παιδιῶν του — ποὺ τὸν ἀποκαλοῦν χιονμοριστικά «Σὲρ Λαμπρόζος», ἐνῶ συγχρόνως χορεύουν «ἀηδιαστικὲς ἐμπροστές», τραγουδώντας ξαδιάντροπα κάτι... «ὀρχί-ὀρχί-ὀρχί» διαβολικώτατα!.. —, μὲ τὸ «σοφὸ» τὸ Σόλωνα, τὸν πιστό του διευθυντή, ἀκόμα καὶ μὲ τὸν ἑαυτό του· ποὺ δὲν διστάζει (σὲ μιὰν ἀποκαληντικὴ ἀποστροφή πρὸς Σόλωνα) νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ «ἡλίθιο» : Μήπως εἶμαι ἡλίθιος, Σόλων;

Τὴν εὐγλωττὴ αὐτὴ ἀπορία θὰ τοῦ τῇ λύσῃ ὅμως τὸ ἴδιο τὸ «οὐράνιο τόξο» : ἓνα κοριτσάκι, πού, τρία χρόνια

πρίν, τοῦ εἶχε πιάσει τὸ μαγουλάκι, καὶ τὸ εἶχε ἀποκαλέσει «πιτσικάκι»! Τὸ «πιτσικάκι», ποῦ εἶναι σωστός... πιτσικάκας τώρα, καὶ διαθέτει καὶ πολλὰ «μπρεβέ» ἀπὸ τὴν πατρίδα τοῦ Γιούγγκ, τοῦ λέει ἀμέσως, χωρὶς νὰ χάσῃ πολύτιμο ἐλβετικὸ χρόνον: *Δὲν εἶν' ἀλήθεια παράξενο πού δὲν σ' ἄσθω διόλου ξένο; .. Καὶ ὁ σαπωνοποιὸς ἀρχίζει νὰ λυώνῃ!.. Μόνο πού ἡ «ἐπίθεις» εἶναι κάπως βιαστική, γιατί ὅταν ἀργότερα — ἀφοῦ πρῶτα τὸν ψυχανάλυσῃ λίγο, στὸ πὶ καὶ φὶ — τοῦ λέῃ, μὲ εὐθύτητα, πὼς «τὸν ἀγαπᾷ», ὁ καημένος ὁ Λαμπρόζος τὰ ξαναχάνει καὶ τῆς λέει ἕνα αὐθόρμητο: *Μὰ αὐτὸ εἶναι ἄνω ποταμῶν!.. Τί ζητᾷς ἀπὸ μένα; Κι ἀναφωνεῖ: Φρίκη, φρίκη. Ἀχ, ποῦ εἶσατε δεκαπέντε χρόνια πρίν!* (Ἐὰν τὴν εἶχε συναντήσῃ δηλαδὴ στὸ... νηπιαγωγεῖο ἴσως νὰ εἶχε «τολμήσει»!)*

Ἀνελέτη, ὅμως, ἡ μικρὰ ψυχολόγος τῶν Ἀλπεων, τοῦ πέφτει ἐπάνω σὰν χιονοστιβάς! Ἐὰν τὴ νομίζῃ ἕνα ρόδο, πού μυρίζει μόνο Σοπενάουερ, πέφτει ἔξω!.. *Εἶμαι ἕνα ρόδο, ναί, ἀλλὰ ἕνα ρόδο τσαλαπατημένο... Στὴ χλόη ἀντιμετώπισα τὸ πρῶτο βίαιο «καλημέρα» μου μὲ τὴ ζωή! Σύρθηκε τὸ ρόδο στὸ δρόμο... Καὶ μετὰ, ἐνῶ διαβάξῃ Γκαίτε, ξαπλώνει καὶ μ' ἕναν τυρολέξο βοσκὸ — ὑπὸ τὴν συνοδεία γιόντλεν — καὶ μ' ἕνα βιτσιόζο καθηγητὴ τῶν μαθηματικῶν!.. Σώπα, σώπα! τὴν διακόπτει τρομοκρατημένος ὁ κύριος Λαμπρόζος, μὰ ἐκεῖνῃ συνεχίζει, τοῦ μιλάει γιὰ κοκαίνες, ναί, τὰ γνώρισε ὅλα στὴ ζωὴ της, οἱ νέοι εἶναι τρελλοὶ κ' ἐγωισταί, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὠριμότητα, ὅπως ἐκεῖνος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ νεότητα, σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, θέλω νὰ πάρω καὶ νὰ δώσω!..*

Τί νὰ κἀν τότε ὁ κ. Λαμπρόζος!.. Καλεῖ οἰκογενειακὸ συμβούλιο! Ἀνακαλύπτει ὅτι ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του εἶναι ἐναντίον του. Συζητεῖ τὸ πρᾶμα καὶ μὲ τὸν Σόλων, ἀνταλλάσσονται φιλοσοφίες γιὰ πούτ' ἀν — παλλακίδες κι ἀπατεωνίσκας, καὶ ἐπιτέλους, τὸ «οὐράνιο τόξο» θριαμβεῖ — ἐκτὸς πιά, ὅπως λέει κι ὁ Σόλων, ἀν ὅλ' αὐτὰ ἦσαν ἕνα ὄνειρο.

Ἐμεῖς, τώρα, τί νὰ ποῦμε!.. Ἐ... καὶ τοῦ χρόνου, κ. Λιδωρίκη, ἀν ὅχι μ' ἕνα

δικό σας... «οὐράνιο τόξο», τοῦλάχιστον μ' ἕνα... «Χρυσοῦν Ταξιόρχην» κ' ἔσεῖς!

Οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ πολυπαρασημοφορημένου θεάτρου — ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἀναλυτικά, καὶ χωρὶς αἰδῶ, τὸ πρόγραμμα — Κώστα Μουσούρη, ὅλοι τους καλύτεροι ἀπ' τὸ ἔργο. Τὰ σκηνικά καλύτερα ἀπ' τοὺς ἡθοποιοὺς καὶ ἡ μουσικὴ ἐπιμέλεια χειρότερη ἀπ' ὅλα.

Ο ΤΖΕΪΜΣ ΠΑΡΙΣ, ὁ «παρείσακτος» Τὸμ-Πάπας τοῦ ἐλληνικοῦ κινηματογράφου, προσπαθεῖ καὶ αὐτὸς νὰ μᾶς ἐντυπωσιάσῃ, μὰ ἄνευ θείου καὶ πετρελαίου, μὲ τὸ *Διχασμὸ* τοῦ νέου, δυστυχῶς, σκηνοθέτου Ἑρρίκου Ἀνδρέου, παρουςιάζοντάς μας γυμνὰ τὰ ἦθη καὶ τὰ στήθη τῆς ἐλληνικῆς ἐπαρχίας.

Τὸ θέμα τῆς ἱστορίας: μιὰ «ἡθογραφία», ὅπου περιγράφονται, τὸ 1966, μὲ πνεῦμα τοῦ 1866, ὅσα τρομερὰ συμβαίνουν σὲ μιὰ νησιώτικη οἰκογένεια.

Μιὰ κακίστρα μάνα ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσία της, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ στόλο τοῦ ἀλησμόνητου μακαρίτη της, καὶ τρεῖς θυγατέρες, πού δὲν τὶς ἀφήνει ν' ἀπολαύσουν οὔτε μιὰ ἀρσενικὴ μέρα! Γιομάτῃ «ἀποθιμμένες» σεξουαλικῆς ἀναμνήσεως, καταφέρει καὶ μετατρέπῃ τὶς δύο σὲ λυσσασμένες γεροντοκόρες καὶ τὴν τρίτῃ σ' ἐπαναστάτισσα, μ' αἰτία τὴν ἀσυγκράτητη λίμπιντό της!

Καπουλεττικὲς βεντέττες, μεσαιωνικὰ μίσση, ἀπάνθρωπες ἐκμεταλλεύσεις, φαρμακερὲς ζήλειες, πρωτίστως λορκοὶ γάμοι, καὶ φόνοι στὴ μητρόπολη τοῦ χωριοῦ, συμπληρώνουν τὴν οἰκογενειακὴ τραγωδίαν καί, στὸ τέλος, ὅλοι μὲ βῆμα ἀργό, καὶ χωρὶς δάκρι γοργό, γυρίζουν, δυστυχῶς, πολὺ καθυστερημένα, στὰ ἄσπρα σπιτάκια τους.

Σκηνὲς ἀξέχαστες: Τὸ κατάβροχθισμα τῆς ρώγας μιᾶς «βολικῆς» ξένης, ἀπὸ τὸν Πέτρο Φυσούν, ἔτσι στὰ καλὰ ξαπλούμενα, καὶ ἡ μαστίγωσις τῆς καλῆς (πραγματικὰ καλῆς Φωτίου) ἀπὸ τὴν κακὴ Δέσπω Διαμαντίδου.

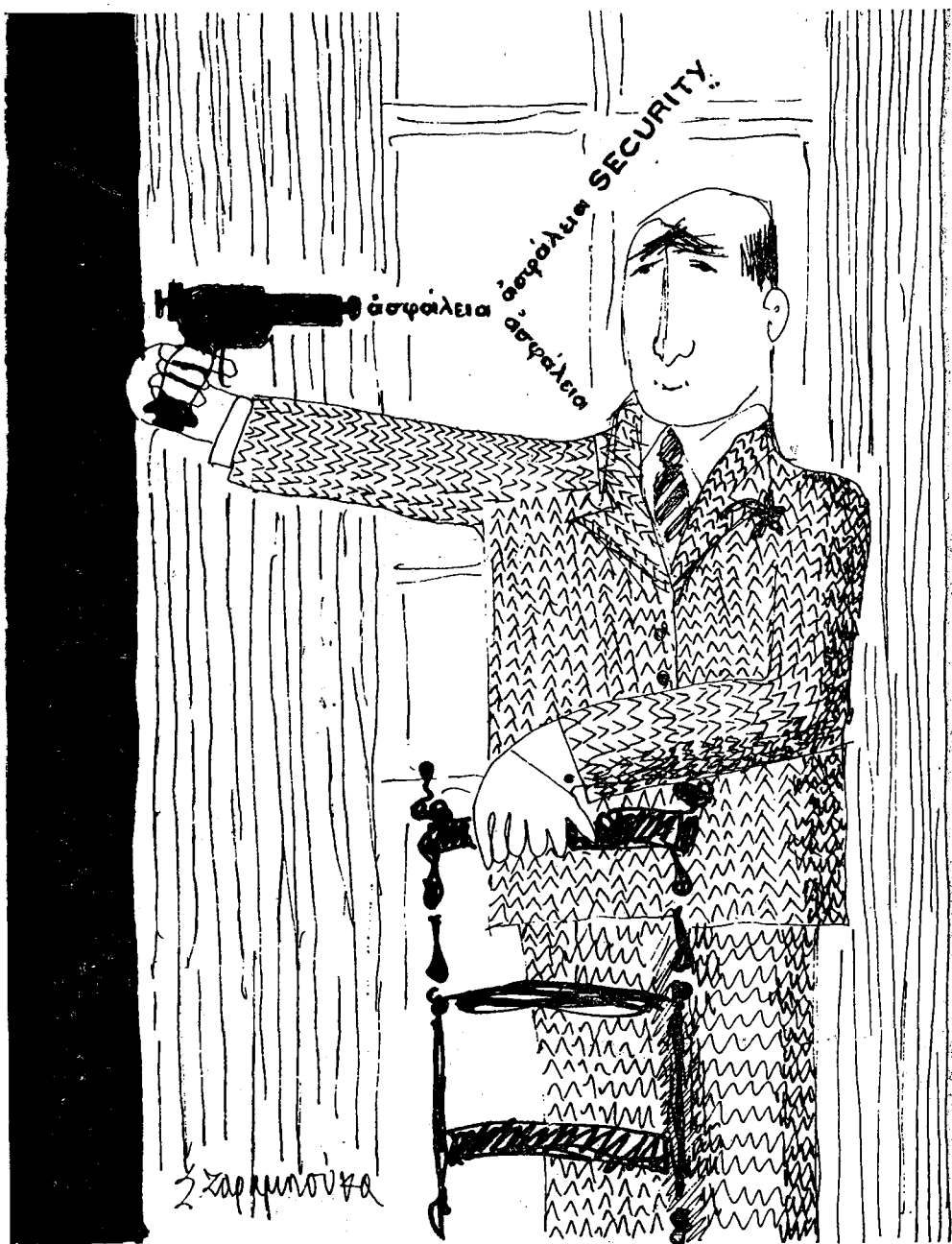
Ἡ μουσικὴ τοῦ Γ. Μαρκόπουλου, ἡ ἡχοληψία τῆς Ε.Ρ.Α. καὶ μερικὲς καλὲς φωτογραφίες: τὰ μὲν ἀξίζουν.

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

- Ἀναγνωστάκης, Μ.: Ὑπὲρ καὶ κατὰ. Σημειώσεις κριτικῆς. Θεσσαλονίκη '65. - Γαβαλάς, Α.: Ἡ αὐτοτέλεια τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Ἀθ. '64. - Γαλανοῦ, Εἰρ.: Κάποτε. Μυθιστόρημα. Ἀθ. '65. - Γλέζος, Π.: Ἡ πρώτη γνωριμία. Διηγήματα. «Οἱ ἐκδόσεις τῶν φίλων». Ἀθ. '65. - Δελτίον οἰκονομικῶν πληροφοριῶν, IX/65. - Δόξας, Τ.: Μικροζωές. Διηγήματα. Ἀθ. '65. - Δωδέκατη ὥρα, γ', 12. Ἐλευθεροτυπία, I/66. - Ἑλληνικά θέματα, II/66. - Ἑλληνική Ἀριστερά, X/65. - Εὐαγγέλου, Α.: Μέθοδος ἀναπνοῆς. Ποιήματα. Θεσσαλονίκη '66. - —: Τὸ ξενοδοχεῖο καὶ τὸ σπίτι. Πεζά. Θεσσαλονίκη '66. Ζίντ, Ἀντρέ: *Corydon*. Μτφρ. Ν. Σπάνια. Ἀθ. '65. - Ζολώτας, Ξ.: Νομισματικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ἐξελίξεις. Ἐκδ. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἀθ. '66. - Ἡ Ὁδηγός, XI/65. - Ἡ Πειραική-Πατραϊκή, I/66. - Ἡ φιλολογικὴ φωνή (τοῦ Αἰγίου), X/65. - Θεοδωρακόπουλος, Α.: Ὁρφέας. Σημεῖο μηδέν. Ποιήματα. Ἀθ. '65. - Ἰατρόπουλος, Δ.: Ἡ ἐποχὴ μου. Ποιήματα. Ἀθ. '66. - Καραβίδας, Ι.: Ὁρές σχολῆς. Πεζὰ σὲ στίχους. Ἀθ. '65. - Καπούσης, Γ.: Τὰ τραγοῦδια τοῦ Μαγνάριν. Ποιήματα. Ἀθ. '65. - Καφταντζής, Γ.: Ἀναθήματα. Ποιήματα. Σέρραι '66. - Κορβατζής, Α.: Χαμένοι ταξιδιῶτες. Διηγήματα. Ἐκδ. «Καινούργια βιβλία». Ἀθ. '65. - Κοκκίνης, Σ.: Ποιήματα, '54-'64. Ἀθ. '65. - Κολλάτος, Δ.: Οἱ ἐλιές. Διηγήματα. Ἐκδ. Γ. Φέξη. Ἀθ. '66. - Κουλεντιανός, Δ.: Τὸ γεφύρι. Ἀθ. '65. - Κουτσάκος, Ι.: Ζήλεια, φόβοι, προσδοκίαι, ἐναντίσεις καὶ προσκόλλησις τῶν παιδιῶν εἰς τοὺς γονεῖς. Λευκωσία. - —: Ἡ ἔννοια τῆς ἀποξενώσεως εἰς τὸν Μάρξ. Ἀνάτ. ἀπ' τῇ «Φιλολογικῇ Κύπρῳ». '63. Λευκωσία. - —: Ἡ ἐρώτησις «τί ἐστίν» εἰς τὸν Πλάτωνα. Λευκωσία '65. - —: Θέματα παιδαγωγικῆς ψυχολογίας. Λευκωσία '65. - —: Θέματα ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας. Ἀνάτ. ἀπ' τὴν ἐφημ. «Κύπρος». Λευκωσία '65. - —: Μορφές ἀποξενώσεως τοῦ νεωτέρου ἀνθρώπου. Ἀνάτ. ἀπ' τῇ «Φιλολογικῇ Κύπρῳ», 1964. Λευκωσία. - Λαϊκὸς λόγος, IX/65. - *L' express*, 15-21/XI/65. - Λαλιάτσος, Π.: Ὁ φράκτης. Ἀθ. '65. - Μαλεβίτσος, Χρ.: Προοπτικές. Δοκίμια. Ἀθ. '65. - Μανούσακας, Μ.: Ἡ κρητικὴ λογοτεχνία κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς βενετοκρατίας. Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, '65. - Μετσιμενίδης, Ἀθ.: Μιά χοῦφτα σάρκα. Μυθιστόρημα σὲ μορφὴ σεναρίου. Ἀθ. '65. - Μόντης, Κ.: Γράμμα στὴ μητέρα καὶ ἄλλοι στίχοι. Λευκωσία '65. - Νεοελληνικὸς λόγος, 1. - Ὁ αἰὼν, XII/66. - Οἰκονομικά νέα, X/65. - Ὁ συντάκτης, 20/I, 22/II/66. - Παναγιωτοῦνης, Π.: Ἑλληνικὸς λόγος. Ποιήματα «Δωδέκατη ὥρα». Ἀθ. '65. - Παπαβασιλείου, Ἀμ.: *Bertrand Russell*. Ἕνας συνεχιστὴς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ διαφωτισμοῦ. Θεσσαλονίκη '64. - Παπαϊωάννου, Εὐ.: Ἡ σάτιρα στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ λατινικὴ λογοτεχνία. Θεσσαλονίκη '65. - PEN - Δελτίον Πληροφοριῶν, 1-2-66. - Περιγητική, X/65. - Πιερῆς, Π.: Ἀνοιχτὰ παράθυρα. Ποιήματα. Ἀθ. '65. - Προοπτική, X-XII/65. - Πυρουνάκης, Γ.: Ἀναδιοργάνωσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἀθ. '66. - Ρίτσος, Γ.: Φιλοκτιῆς. Ποιητικὴ σύνθεση. «Κέδρος». Ἀθ. '65. - Ρουμελιώτικο ἡμερολόγιο. Ἀθ. '65. - Σομμαρίπας, Σ.: Ὁ ἀνθρώπος μὲ τὸ στανρό. Διήγημα. Ἀθ. '66. - Σπονδαί, ΙΕ, 6, '64-'65. - Σταμέλος, Δ.: Μακρογιάνης. Μονογραφία. Ἐκδ.: «Ἑλληνικὸ βιβλίον», Ἀθ. '64. - Σταφυλάς, Μ.: Κατοχή. Διηγήματα. «Ἑλληνικὲς ἐκδόσεις», Ἀθ. '65. - —: Τέχνη τῆς παρακμῆς ἢ παρακμὴ τῆς Τέχνης; Δοκίμιο. Ἀθ. '64. - Συναδινού, Ε. [- Χατζημιχαήλ]: *Εἶμαι*: Ποιήματα. Ἀθ. '65. - Σύνορο, 35, '65. - Τὰ νέα βιβλία, I/66. - Τεχνικὰ Χρονικά, VII/65. - Τζελέπης, Π.: Στὸν καιρὸ τῶν Σουλτάνων. Ἀθ. '65. - *Time*, 11-2-66. - Τὸ ἰδιωτικὸν αὐτοκίνητον, XII/65. - Τὸ προάστιόν μας, 15-12-'65. - Τουριστικὴ Γιουγκοσλαβία, 1-II/66. - Τσοῦχλος, Κ.: Τὰ Σὰ ἐκ τῶν Σῶν. Διηγήματα. Ἀθ. '65. - Φόρης, Βασ.: Ἀπὸ τὴ φωνολογία στὴν ὠτολογία. - —: Τὸ ἀρσενικὸ ἄρθρο «i» στὰ βόρεια νεοελληνικὰ ἰδιώματα. - Φωτιάδης, Θ.: Διαδρομὴ 1940-1960. Ποιήματα. Ἀθ. '64. - Χριστιανός, XI-XIII/65. -

Μ' ένα συμβόλαιο ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
« SECURITY »

άποκτᾶτε σιγουριά, προστασία και ασφάλεια

Ν. Α. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ — ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ Α. Ε.

Ἀσφαλιστικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις. Δραγατσάνου 8. Ἀθήναι, 122. 237-651

Εξοντώνετε
όλα τὰ ἔντομα, μὲ
Μομπιλόξ

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΟΝ

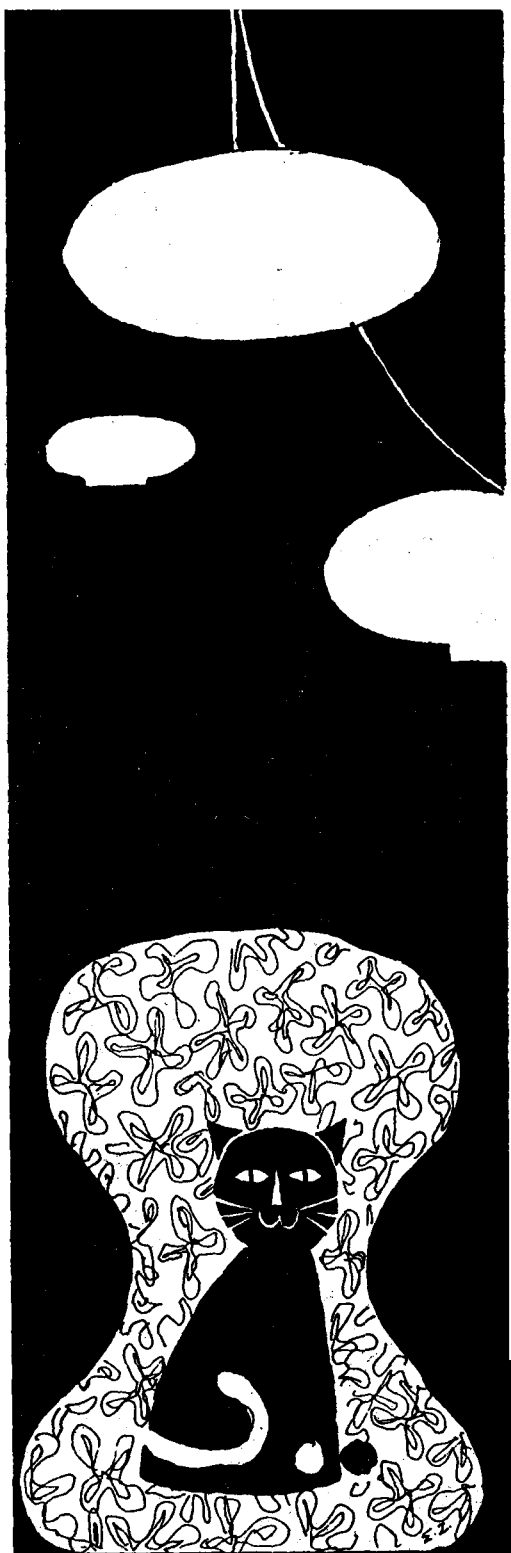

ΠΕΡΙΕΧΟΝ 5% DDT & ΠΥ-
ΡΕΘΡΟΝ • ΤΕΛΕΙΩΣ ΑΒΛΑΒΕΣ
ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ & ΤΑ ΚΑΤΟΙ-
ΚΙΔΙΑ ΖΩΑ • ΑΜΕΣΟΝ & ΔΡΑΣΤΙ-
ΚΟΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ • ΕΥΘΥΣΜΟΝ

Πωλείται εἰς τὰ πρατήρια τῆς
ΜΟΜΠΙΑ ΟἶΑ ΕΛΛΑΣ ΑΕ

ΗΛΙΑΣ
ΚΑΡΑ-
ΚΑΖΗΣ

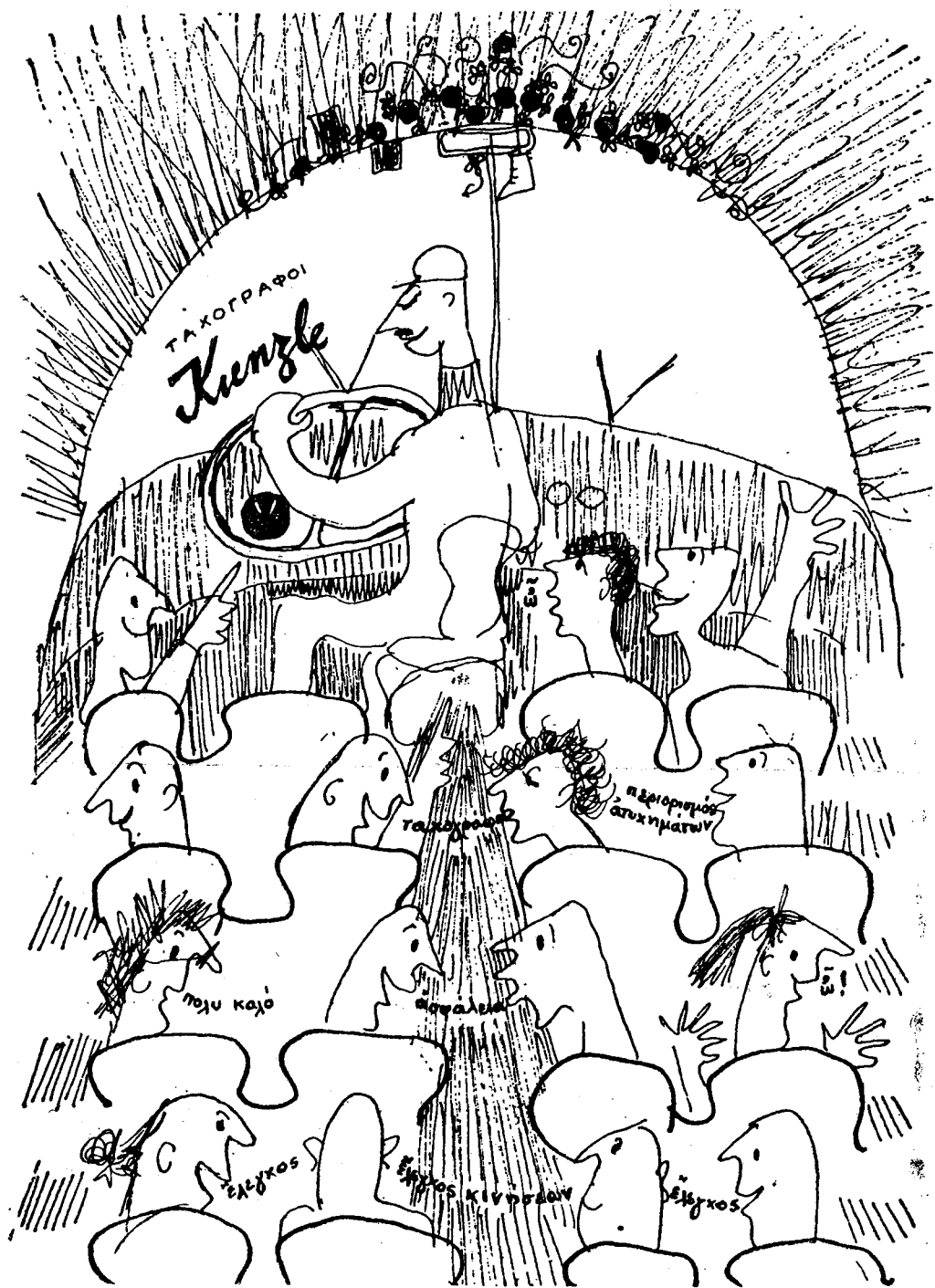

ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ
ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΙΣ
ΒΥΚΟΠΕΣΤΙ1820
625-110.616456

ΧΤΙΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΧΤΙΣΤΕ ΜΕ «ΕΛΛΕΝΙΤ»

ΠΛΑΚΕΣ ΑΜΙΑΝΤΟΤΣΕΙΜΕΝΤΟΥ — Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΙΚΗΣ
Ελληνική Βιομηχανία Δομικών Υλικών Α.Ε. — Όμηρου 8 : 231-244 / 6. — Έργοστάσιον Χαλκίδος :
21-67, 34-54. — Αποθήκη Ασπρόπυργου Έλευσίνος : 073-269 — Αποθήκη Αθηνών : Μιχαήλ Βόδα
26, 821-710. Έκθεσις Αθηνών : Μάρνη 12β, 812-275. Πειραιώς : Βασιλέως Κωνσταντίνου 6, 423-437
ΥΛΙΚΟ ΑΙΩΝΙΟ, ΠΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΙΟ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΔΟ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΙ ΤΑΧΟΓΡΑΦΟΙ KIENZLE

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ: «Α. Ε. ΑΞΩΝ» — ΟΜΗΡΟΥ 8, 632-711 | 5

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ 90, 534-696, 538-129

...Κ' ἡ Πηνελόπη μέ «Ντε-μι-σέ» κεντοῦσε
προσμένοντας τὸν Ὀδυσσεά!..

ΚΛΩΣΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

D-M-C: ΜΑΡΚΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

HELLENIC SHIPYARDS

PIRÆUS (Skaramanga)

MACHINERY & HULL REPAIRS SURVEYS • CONVERSIONS • DRY-DOCKING
CONSTRUCTION OF ALL TYPES OF VESSELS UP TO 650ft. IN LENGTH & 32,000 d.w.t.

FLOATING DRY-DOCKS

- No.1. LENGTH 826 FT. BREADTH INSIDE WALLS 121 FT.
LIFTING CAPACITY 30,000 TONS. DOCKING VESSELS UP TO 72,000 D.W.T.
- No.2. LENGTH 673 FT. BREADTH INSIDE WALLS 104 FT.
LIFTING CAPACITY 22,000 TONS. DOCKING VESSELS UP TO 40,000 D.W.T.
- No.3. LENGTH 720 FT. BREADTH INSIDE WALLS 112 FT.
LIFTING CAPACITY 24,000 TONS. DOCKING VESSELS UP TO 46,000 D.W.T.

Registered Office :

HELLENIC SHIPYARDS CO. LTD., 4 Acadimias Street, Athens, Greece.

Cables: SHIPYARD ATHENS.

Telex: ATHENS 123.

Telephone: ATHENS 611-142.

Yard: Skaramanga, Eleusis Bay, Near Piræus, Greece.

Telex: ATHENS 396 & 293 Telephone: ATHENS 073-471 (9 lines), 073-351 (10 lines)

U.K. Agents: HELLENIC SHIPYARDS (London) LTD., 41/43, Park Street, LONDON, W.1.

Cables: SHIPNIAR LONDON.

Telex: LONDON 28561/2.

Telephone: MAYfair 8400.

U.S. Agents: TRANSOCEANIC MARINE INC., 39 EAST 51st STREET, NEW YORK 10022

Cables: TROCEANIC NEW YORK.

Telex: NEWYORK 224042

Telephone: MUrray Hill 8-7070.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1924

Γενική διεύθυνσις: Πανεπιστημίου 10 (Τ.Τ. 134)
625 - 401 / 3, 626 - 341

Έργοστάσια ἐν Αἰγίῳ: 4 - 02, 4 - 03
Ἀποθήκαι Ἀθηνῶν: Βουλῆς 6. Τηλ.: 233 - 170

ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΩΝ

Χάρτης γραφῆς καὶ τυπογραφικός, περιτυ-
λίξεως, ἀδιάδροχος, περγκαμέν λευκός καὶ
χρωματιστός, «πετσετόχαρτον», χάρτης «ύ-
γείας» - «μπριστόλ», «νόρμες», χαρτόνια
καπνοβιομηχανίας κ.λ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Δ. Πολυζόπουλος & ΣΙΑ Ρογκότη 4,
75-509, 79-831

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΠΑΠΥΡΙΣΒΟ